

LES 1 - DE ZIN VAN HET GEBEUREN

Dat er op aarde op het ogenblik zeer veel verandert, weet iedereen. Het waarom zal de meeste minder duidelijk zijn. De totale samenhangen ontgaan over het algemeen de mens, indien hij geen bijzondere geestelijke inwijding of een bijzonder geestelijk inzicht heeft verkregen.

Als wij vanuit het menselijk denken de wereldproblemen benaderen, dan doen zij zich overweldigend en uitermate belangwekkend en belangrijk voor. Als wij ditzelfde doen vanuit een geestelijk standpunt, dan is er reeds een zekere verandering van waarden waarneembaar. Trachten wij vanuit het totaal (dus vanuit het kosmisch bestaan) het wereldgebeuren te benaderen, dan blijkt dat alles, wat er in deze dagen gebeurt, deel is van een grotere en langere ontwikkeling; en dat deze ontwikkeling voor de eenling een zeer bepaalde zin heeft. Op het gevaar af dat u meent dat ik bekende materie aansnijd, wil ik dit punt daarom allereerst vanuit kosmische zin beschouwen en formuleren.

God is. God is buiten ruimte, buiten tijd. Hij is eeuwig. Zijn schepping is voor Hem de directe uiting van Zijn wezen. Het is dus Zijn wereld, beantwoordend aan de eigenschappen van Zijn wezen. Het is duidelijk dat buiten ruimte en tijd ideeën als bewustwording, evolutie en ontwikkeling niet kunnen bestaan. Het is daar: iets is of iets bestaat niet. God ziet in alles de volmaaktheid.

De volmaaktheid van ons wezen is onze innerlijke werkelijkheid. Achter deze innerlijke werkelijkheid ligt dan voor ons het proces der realisatie, waardoor wij langzaam maar zeker groeien naar het begrip van ons eigen wezen en ten slotte ook naar de interrelatie tussen dit wezen en al het overige dat in de eeuwigheid aanwezig is.

Dit lijkt een zeer ingewikkeld iets. Maar indien wij vanuit de volmaaktheid zouden schouwen naar het gebeuren, dan is het dus slechts een openbaring van het bestaande. En dat lijkt mij juist in deze tijd, die menselijk gezien zo grote veranderingen met zich brengt, zeer belangrijk. Er is geen sprake van iets nieuws of van een vernieuwing. Er is slechts een andere openbaring van het Zijnde.

Een tweede punt, dat wij vanuit hetzelfde standpunt kunnen bezien, hangt samen met het voor u algemeen bekende begrip van reïncarnatie.

Reïncarnatie is het hernieuwd leven op aarde. Maar wat is de zin van die reïncarnatie? Kennelijk een scholing. Iemand, die op een gegeven ogenblik op aarde leeft en daarbij de voor hen bestaande mogelijkheden niet weet uit te buiten, niet weet te komen tot een verdieping van zijn innerlijk besef en tot een juistere houding tegenover al datgene, wat rond hem bestaat, zal - herboren - met dezelfde problemen moeten worstelen, totdat hij slaagt.

Het is duidelijk dat het menselijk bestaan zo rijk is, dat haast niemand in een enkel leven een voldoende begrip en bereiking weet te verwerven om zich aan de noodzaak van het stoffelijk mens-zijn geheel en al te kunnen onttrekken. Degenen, die nu op aarde leven, zullen dus voor een groot gedeelte gereïncarneerde zielen zijn. En dezen hebben in het verleden dus hun eigen problemen moeten oplossen. Ze zijn daarin niet of slechts ten dele geslaagd. Terugkerend in de wereld is voor hen het oplossen van een opgave, die eens niet kon worden volbracht, noodzakelijk geworden. Dat is de stimulans, de drijfveer. Slagen ze er ook nu niet in, dan zullen ze weer incarneren. En daarom zeggen wij:

Directe reïncarnatie is alleen voor de bewuste mogelijk. Naarmate men een groter aantal vaste begrippen en waarden in zich draagt, zal de incarnatietijd langer zijn. Iemand, die in dit leven eigenlijk geen vorming heeft ondergaan, kan reeds na 7 tot 50 jaren ongeveer weer op aarde verschijnen.

Ik heb hiermede al iets van de zin van deze tijd aangestipt. De problemen uit het verleden en het heden hebben ongeacht de schijnbare verschillen een grote overeenkomst. Eens was het

probleem om een menselijke broederschap te vinden. Het vinden van een gezamenlijke houding t.a.v. het Goddelijke en een algemene erkenning van bepaalde kosmische en goddelijke wetten. Men is niet geslaagd. Dan zal diezelfde opgave in deze tijd een allereerste rol spelen. En ofschoon niet een ieder, die op het ogenblik op aarde is - dat is duidelijk - uit Egypte kan stammen, zou ik dit land en enkele verhalen daarover als voorbeeld willen nemen.

In Egypte is het meest bekende verhaal wel de confrontatiepolitiek van Mozes t.a.v. de Farao. (U ziet, ik prefereer de moderne formulering.) Mozes vraagt 7 maal: "Laat mijn volk gaan." Elke keer zegt Farao: "Neen"; en er komt een plaag. Die plagen nemen in intensiteit toe. De laatste ervan is rampzalig: het sterven van al wat eerstgeboren is in het land van Egypte.

In deze tijd wordt diezelfde vraag gesteld. Er is nu misschien geen Mozes, omdat er ook geen Farao is. Maar er is een wereldgezag; en dit wereldgezag wordt geconfronteerd met een geestelijk gezag. Het geestelijk gezag, dat - let wel - niet godsdienstig of wetgevend is, maar berust op de innerlijke vrijheid van de mens, stelt telkenmale weer de eis: laat mijn volk gaan. De maatschappij antwoordt hierop steeds weer met een: dat is onmogelijk. En juist dit ontkennen van de mogelijkheid dat persoonlijke vrijheid (geestelijke maar ook lichamelijke persoonlijke vrijheid) bestaanbaar is in de hedendaagse wereld, voert tot de vele conflicten, die in de komende tijd zullen optreden en die voor een groot gedeelte reeds in verschijning zijn getreden. Hier is die incarnatiekwesitie dus eigenlijk wel zeer belangrijk.

Het is opvallend, dat een groot aantal van de thans regerende incarnaties zijn uit de grote rijken van Peru en Mexico en uit de toch ook zeer belangrijke Egyptische, Babylonische en Indische dynastieën. Wij hebben dus te maken met het verleden, dat zijn besef van heerschappij en binding wil uitdrukken in de wereld. We hebben daartegenover staan: het groeiend bewustzijn, dat een persoonlijke vrijheid noodzakelijk is. Dit conflict zal juist daar, waar de mensen geschillen veroorzaken één van de hoofdrollen spelen.

Naast deze kwesitie van incarnatie zijn er natuurlijk ook andere elementen. U hebt meer dan voldoende gehoord - naar ik aanneem - over de verschillende cycli, die van uit de kosmos (uit sferen en stralen) de aarde bereiken. Maar velen zien deze dingen als veroorzakers van het gebeuren; en dat is niet waar.

Er is een kracht aanwezig, b.v. elektriciteit. U kunt die gebruiken om licht te ontsteken. We kunnen haar ook gebruiken om een elektrische stoel in werking te stellen. Het is de mens, die de cyclische verschijnselen moet verwerken. En zo ziet u reeds in het eerste deel van dit betoog, dat je als mens eigenlijk direct bent betrokken bij een veel groter kosmisch gebeuren; en dat de fase, die op het ogenblik op deze wereld kenbaar wordt, eigenlijk een herhaling is van bepaalde krachten en noodzaken uit het verleden.

Nu is er een tweede element, dat in deze dagen een heel grote rol is gaan spelen. Doordat er een gebrek aan persoonlijke geestelijke binding is ontstaan, is voor velen het incarnatietempo aanmerkelijk versneld. Er is geen vast geloof, geen vaste overtuiging. Er is zelfs geen vaste waarde van kwaad- of goedwillendheid. Er is een *laissez faire*, een zich laten drijven door de omstandigheden, een wat schaapachtig volgen van de leiders, waardoor het ego van de mens het leven kan verlaten, zonder daaruit voor zich eerst conclusies te moeten trekken. Dat betekent dat voor velen de reïncarnatietijd op het ogenblik op rond 50 jaar wordt gesteld. Daarnaast incarneren nu ook uit het dierenrijk vele zielen in de mensheid, omdat die een overmatige mogelijkheid tot incarnatie biedt en er dus een restant overblijft dat door de minst bewuste entiteiten kan worden gebruikt om in menselijke gedaante op de wereld te komen.

Wat moeten wij dan van dit alles denken?

In de eerste plaats dit: De tijd van vandaag is gelijktijdig een afrekening en een mogelijkheid tot een nieuw begin.

In de tweede plaats: Ongeacht kosmische en andere invloeden is het de mens, die bepaalt hoe deze krachten en invloeden op aarde tot uiting komen. Het is de mensheid en het gemeenschappelijk besef van de mensheid die bepalend zijn voor het gebeuren. De invloeden zijn daarbij eigenlijk secundair.

In de derde plaats: Juist omdat het verleden, dat zich nu doet gelden, voor een groot gedeelte georiënteerd is geweest op de magie, op de wereld van het occulte en het paranormale, terwijl de huidige wereld op de wetenschap is gegrondvest, zal er tussen de vroegere tovenarij, de magie van de priesters, de bezetenheid door tempelgeheimen en de hedendaagse tendensen van het z.g. redelijk denken en leven een grote overeenstemming bestaan.

In de vierde plaats: De oplossing van de problemen van deze tijd kan alleen geschieden volgens de waarden, die reeds in het verleden als noodzakelijk werden erkend.

Nu wij vanuit het kosmische hebben getracht de zaak te benaderen, moeten wij dit ook doen vanuit het geestelijke: het bestaan, dat nog een incarnatiemogelijkheid in zich draagt.

Voor de geest is de wereld opgebouwd uit harmonieën en disharmonieën. Elke harmonie, waarvoor geen bepaalde nadere kwalificatie noodzakelijk is (alleen harmonie dus) is voor de geest aanvaardbaar, begerenswaard en een kracht die moet worden bevorderd. Elke disharmonie, ongeacht om welke redenen en motiveringen zij bestaat, is voor de geest niet aanvaardbaar. Deze geest n.l. heeft behoefte aan een stabilisatie van de wereld, omdat zij hiermede voor zich een stabilisatie tegenover de wereld bereikt. Wanneer die wereld haar harmonieën en disharmonieën blijft voortzetten, zal een geest die incarneert komen te staan voor vele nieuwe problemen. Haar contacten met de mensheid zullen vele verwarrende invloeden ontvangen. Er zullen elementen in zijn, welke die geest niet meer kan begrijpen. Dat zij dit tracht te voorkomen, is - zou ik zeggen - zeer aanvaardbaar. Want voor haar is de bewustwording nog verbonden met de menselijke en de stoffelijke wereld.

Om deze binding voor zich op de juiste wijze tot stand te brengen, probeert zij overal in te grijpen waar een disharmonie is. Eerst zal zij dit natuurlijk doen op haar eigen terrein. Zij tracht de voor haar z.g. kwade machten (de disharmonische factoren) uit te bannen. Daarnaast tracht ze op aarde de disharmonische gebeurtenissen in betekenis te doen verminderen. En aangezien voor haar de harmonie niet is gelegen in het gebeuren maar in de innerlijke toestand van de mens, in het menselijk denken en het gemeenschappelijk bewustzijn van de mensheid, zal zij in vele gevallen het gebeuren trachten te beïnvloeden, opdat er in de mens een toestand ontstaat, die zij als harmonie kan erkennen.

Ook u bent geest. Ook voor u gelden - al bent u er zich niet van bewust - de noodzaken tot realisatie en bewustwording. Ook voor u is het nodig een conclusie te trekken uit uw eigen bestaan en te komen tot een erkenning omtrent het eigen ego. U zult dus zonder het te weten in vele gevallen meewerken aan dergelijke geestelijke impulsen. Hierin ligt echter een groot gevaar.

De geest tracht de gedachtewereld van de mens te vormen. Maar de gedachtewereld is nog lang niet altijd de dadenwereld. Er zijn mensen, die hun gehele leven wijden aan de vrede en daarom hun hele leven strijden. Dat hier dus een verschil ligt tussen de stoffelijke praktijken en de geestelijke intentie en mogelijkheid, kan niet worden ontkend.

Voor u betekent dit dat uw innerlijke gevoelens en reacties vaak beter passen bij de werkelijkheid, zoals de geest die ziet dan bij de uiterlijkheden. Daar, waar in uw eigen wezen een overeenstemming tussen denken en daad bestaat, daar is voor de geest de harmonie volledig uitgedrukt. Ze is het ermee eens; ze is er gelukkig mee. Daar, waar u het goede denkt maar het verkeerde doet (een toestand, die op aarde veelvuldig wordt aangetroffen), zien wij dat de mens gelijktijdig zichzelf a.h.w. vormt voor een volgende incarnatie (want zijn gedachteleven is immers vormend voor zijn bewustzijn), terwijl hij in de stof voor zich disharmonieën schept en daardoor dus voor de volgende incarnatie ook bepaalde proeven en problemen doet ontstaan. Dit is een kwestie, die voor de geest misschien niet zo belangrijk is. De menselijke geest echter heeft daarmee wel onmiddellijk te maken. Zolang er tussen uw daden en gedachten een te groot hiaat bestaat, zult u niet gelukkig zijn.

Ten laatste dit: De geest ziet harmonieën en disharmonieën. Maar zij ziet ze niet alleen in de eenling. Voor haar is het totaal van de mensheid een geheel, dat in een aantal delen kan uiteenvallen. Denkt u aan rassen en dergelijke groeperingen. Voor haar is het dus belangrijk dat het denken van allen harmonisch wordt. En daarin vergist ze zich wel eens. Zij kan een gelijke denkwijze bij twee verschillende rassen als, harmonie zien, terwijl beide zich op een

soort rassensuprematie beroepen en dus t.o.v. elkaar in de praktijk vernietigend en dus disharmonisch werken. Er zijn grotere en bewustere geestelijke krachten, die hier dan nog wel de nodige leiding geven. Een van de meest bekende is de Witte Broederschap, die zowel in de stof als praktisch in alle sferen leden telt. De andere zijn minder bekend, zoals de Orde van de Ster, de z.g. Broederschap van het dubbele Kruis, die zich op een andere wijze bezighouden met de mensheid.

Het lot van de mensheid wordt gestimuleerd door de geest. Maar de geest baseert zich op het erkende denken en de daarin optredende harmonieën.

Dan komen wij nu aan het derde deel van deze les: de mens zelf.

U kunt zeggen: Ik besta als eenling. Dit is maar ten dele waar. Als eenling kunt u alleen bestaan dankzij, door middel van en gevormd door uw omgeving. Dat wil dus zeggen, dat er naast een persoonlijk lot een gemeenschappelijk lot bestaat, dat hele volkeren, ja, desnoods de gehele mensheid kan omvatten. De waarden, die hierin zijn gelegen, treffen we aan in wat wij noemen het bovenbewustzijn: het gemeenschappelijk denken. Dit is een reservoir van krachten en ideeën, waaruit een ieder op zijn beurt put. De een uitvoeriger, de ander minder uitvoerig. Kunt u als persoon, als "ik"-heid het geheel van die invloeden in uw eigen leven inpassen en desondanks harmonisch blijven, dan heeft u in de bewustwording een stap vooruit gedaan. Maar u bent ook voor de wereld belangrijk. U geeft een zekere integratie van waarden, die tot uiting kan komen in filosofische ontdekkingen maar ook in natuurkundige en biologische vondsten. Het kan een groter begrip maar ook een groter technisch kunnen voor anderen mogelijk maken.

De meest belangrijke punten zijn als volgt samen te vatten:

1. De eenling bestaat, zoals hij nu op aarde is, alleen krachtens zijn omgeving.
2. Er is geen persoonlijke bewustwording mogelijk, zonder dat deze mede als mogelijkheid in het milieu ligt.
3. Een beheersing van het milieu is alleen dan mogelijk, indien men met het totale denken van dit milieu een voldoende harmonie heeft.
4. Tegen elke redelijke en stoffelijke maatstaf in zal die beheersing mogelijk blijken en zal de harmonie gehandhaafd blijven ondanks alle stoffelijke strijdigheden.
5. In de schijnbare redelijkheid van het menselijk bestaan worden vanuit het bovenbewustzijn vele niet - redelijke factoren geprojecteerd. Het zijn deze niet-redelijke factoren, die vaak bepalend zijn voor de handelwijze van de mens en vooral voor de reacties van grote groepen mensen ten opzichte van elkaar.

Met deze punten heb ik natuurlijk nog niet de kwestie van de kosmische invloed aangeroerd, zoals de mens die ondergaat. Maar de mens is zich daarvan meestal niet bewust. Wanneer een kosmische of geestelijke werking van hoge orde de aarde beroert, zal deze zich het eerst manifesteren in het gemeenschappelijk bewustzijn. Zij zal binnen dit bewustzijn door een ieder in diens eigen termen worden vertaald. Het resultaat is, dat de mens vaak een gevoel van of een streven naar harmonie kent, die teniet wordt gedaan door zijn tegenstrijdige interpretaties ervan.

En nu een ogenblikje naar de wereld van vandaag.

We hebben u al gezegd, dat dit verenigingsjaar vele revoluties kent en dat de neiging tot onredelijkheid en dictatuur praktisch overal zal toenemen. Het zal u duidelijk zijn, dat dit ergens in het bovenbewustzijn van de mens moet zijn vastgelegd. De oorzaak ervan is een grote reeks kosmische en geestelijke invloeden, die in zeer korte tijd en met grote intensiteit deze wereld hebben beroerd. Men kan dit omschrijven als een soort gistingsproces.

Het denken is veranderd. Ook uw eigen denken, uw gevoelsreacties hebben in de laatste tijd een verandering ondergaan. Omdat deze algemeen is, wordt ze meestal niet zo duidelijk beseft en erkend. Maar de praktijk (de dadenwereld) heeft deze gisting niet direct overgenomen. Er ontstaat dus een toenemende tegenstrijdigheid tussen de praktijk a.h.w. en de innerlijke waarheid, of zelfs maar de theorie zoals men zich die innerlijk voorstelt.

Het feit, dat men oude waarden tracht te hanteren en daar, waar ze niet meer bruikbaar zijn te vernieuwen, moet leiden tot grote verschillen en onregelmatigheden.

Indien u b.v. denkt aan de nu algemeen interessant geachte vraag: Hoe gaat het met onze vriend Soekarno? dan denkt men onwillekeurig aan een tot uiting komen van iets, dat reeds lang aanwezig was. Toch is dat niet helemaal waar. Wat in het volk aanwezig is, is veel meer een gelatenheid; en deze heeft juist bij het eenvoudige volk de honger naar kennis aangemoedigd. Dat wil dus zeggen, dat het gehele volk van Indonesië een betrekkelijk snelle omwenteling doormaakt, waarbij het eigen standpunt t.a.v. de overige wereld misschien nog wel niet een reële is, naar toch reëler kan worden. Het isolement van de massa is verbroken, terwijl gelijktijdig in Indonesië de armoede en de problemen van die massa zijn toegenomen. Dit geldt voor bijna het gehele volk.

Wat u op het ogenblik ziet, is eerder een strijd om de macht, waaraan het volk geen deel heeft. Wij mogen ons dus niet gaan bezighouden met de vraag: Zal Soekarno het houden of niet? Zeer waarschijnlijk houdt hij het ten slotte wel, want iedereen hijst altijd graag de vlag in top; en Soekarno is op het ogenblik de emotionele vlag van Indonesië.

Maar wat is de achtergrond? Wat zal deze omwenteling in het volk gaan betekenen?

In de eerste plaats een meer algemene realisatie van de werkelijke betekenis der omstandigheden. De omkoperij, als iets normaal aanvaard, wordt met wat andere ogen bezien. Het machtsmisbruik - eens aanvaard zoals men rampokkers en andere ongelukken en natuurrampen accepteerde wekt nu een zekere tegenzin. Het volk krijgt dus meer besef van zijn mogelijkheden en gelijktijdig zal het deze mede richten op eigen behoeften en omstandigheden. Dit is dan in Indonesië.

Maar de emotionele waarde, waarmee men de laatste tijd vertrouwd is geraakt - en dit is grotendeels te wijten aan de veranderingen die men doormaakte tijdens de Japanse bezetting - laten nog niet toe dat hier eenvoudig vrijheid ontstaat. Wat er tot stand komt, is een verplaatsing van de politieke en nationaal gerichte gevoelens naar de religieuze of politiek-religieuze groeperingen en gevoelens. Wij moeten dus rekening houden met het optreden van de Islám als een strijdbaar macht in Indonesië dan tot nu toe en ook met meer directe conflicten tussen de verschillende godsdiensten. We moeten vooral ook rekening houden met een falen van samenwerkingen, die op een compromis waren gebaseerd en tot nu toe hanteerbaar bleken. Ik werk dit voorbeeld voor u uit, omdat het recent is.

Maar laten wij nu het toneel verleggen naar Nederland. In het Nederlandse volk zijn er een groot aantal factoren aanwezig, die buitengewoon belangrijk zijn. Je zou het oppervlakkig bezien misschien niet zo zeggen, maar de doorsnee-Nederlander heeft een gevoel voor recht en een gevoel voor de naaste. Hij heeft besef van het begrip vrijheid, ook al brengt hij dit niet in praktijk. En daarnaast heeft hij een gezonde eerbied voor prestatie.

Nu is op het ogenblik in Nederland het systeem daartegen gericht. Dat heeft niets met de politiek te maken. Het heeft eerder te maken met de wanhopige pogingen van Nederland om in de wereld een belangrijkheid te bereiken, groter dan door de eigen mogelijkheden gerechtvaardigd is.

Het is de opschepperij, die ook zo menige Nederlander op een zeer decante manier pleegt eigen te zijn. Nu is dit alles in strijd met de directe verlangens van het volk. En dan denk ik niet alleen aan uw belastingmaatregelen, die misschien niet zo ingrijpend en belangrijk zullen zijn als menigeen denkt. Ik denk hier eerder aan het systeem, waardoor meer en meer elk ikje met zijn persoonlijke mogelijkheden en rechten onderdanig wordt gemaakt aan iets, wat men het gemeenschappelijk belang noemt, maar wat door de meeste niet meer als zodanig wordt beschouwd. Hier krijgen we dus ook een revolutie.

Hoe kan die revolutie zich uiten? Wij zien bij de gewone mensen in Nederland - enkele kleine groepen uitgezonderd - een veel grotere tolerantie tegenover andersdenkenden en mensen van een ander ras dan wij ons eigenlijk zouden kunnen voorstellen. Er zijn gedachtewisselingen mogelijk geworden tussen mensen van een ander ras of van een ander geloof waar we een 30 à 40 jaar geleden absoluut geen contact, ja, zelfs alleen vijandigheid zouden hebben aangetroffen. In Nederland is dus ook sprake van een leren. En dat leren is

door de omstandigheden in de richting gedrongen van een "zorg voor jezelf". Maar dat "zorg voor jezelf" gaat gepaard met een poging om ook een ander aan zijn recht te helpen, om ook een ander zijn vrijheid dan toch maar te gunnen. Het resultaat is, dat er evenals in Indonesië een groot verschil bestaat tussen de uiterlijke maatschappelijke vorm en de daarin plaatsvindende innerlijke ontwikkeling. En zoals dit in Indonesië tot een wonderlijke revolutie aanleiding zal zijn, zo mogen wij ook in Nederland rekenen op een soort revolutie. Wij moeten in de komende paar jaren rekenen op ontstellende wijzigingen in het volksgevoel en het volksoptreden.

Geestelijk is de achtergrond van dit alles gunstig en belangrijk. Wanneer men door de uiterlijkheid heen toch kan komen tot een zekere harmonie en vervolgens deze harmonische denkwijze langzaam maar zeker gaat omzetten in een praktijk, die niet is gebaseerd op geweld (het meer primitieve) maar die is gebaseerd op een eerlijk pogen om metterdaad een vrijheid te bereiken zonder een ander te schaden, dan moeten wij spreken van een bewustwording, die problemen uit vele incarnaties oplost.

Interessant is dit alles zeker. Belangwekkend wordt het eerst als wij dit in verband met de gehele wereld beschouwen. Schijnbaar is er sprake van een grotere integratie. Men gaat elkaar meer als gelijkwaardig erkennen en behandelen. Er is een einde gekomen - zoals men zegt - aan het kolonialisme. Dat is natuurlijk niet helemaal waar, maar de mentaliteit is in ieder geval gericht tegen dit regeren en uitbuiten van minderwaardige of schijnbaar minderwaardige beschavingen. In feite zal de eerste reactie hierop zijn: een veel scherpere formulering van het groepsbewustzijn per ras, per groep, per natie. Wij moeten dus rekening houden met een groeiend isolationisme van de verschillende rassen en staten.

Het is misschien jammer dat ideeën, zoals een absoluut verenigd Europa, daarbij op het ogenblik op de achtergrond raken. Maar ook dit is goed, want in dit geheel komt een "ik"-erkenning tot uiting. Je moet een zeker respect voor jezelf hebben om jezelf in waarheid te kunnen aanvaarden en erkennen. Een heel groot deel der wereldbevolking had deze waardering voor zichzelf in feite niet. Nu kan zij haar gewinnen; en dat is de eerste eerlijke confrontatie met je eigen persoonlijkheid en wezen als volk, als ras, als mens; en daarbij de eerste mogelijkheid voor deze volkeren om een harmonie te winnen in positieve zin en niet slechts in negatieve zin door daadloosheid.

Uit dit alles zijn enkele conclusies te trekken voor het meer alledaagse gedrag, het meer praktische leven van de mens in deze dagen. Ik wil ook deze puntsgewijs aanduiden.

- a. Besef, dat strijdigheid tussen denken en daad een groter nadeel is voor mens en mensheid dan een schijnbaar niet geheel harmoniëren met de geldende stellingen van gedachte én daad.
- b. Realiseer u, dat de plaatsvindende processen van omwenteling en verandering ten doel hebben het persoonlijk besef van eigen waarde en betekenis bij de eenling en bij delen der mensheid te vergroten. Wees daarom niet bang voor de persoonlijke en misschien agressieve en luidruchtige uitingen van andere personen, volkeren of rassen. Beschouw ze als een noodzakelijk deel in de ontwikkeling.
- c. Probeer u niet te veel te haasten om de wereld of uzelf plotseling volmaakt te maken. De neiging tot perfectionisme en overheersing, juist uit die zelferkenning ontstaan, zal zich in vele gevallen laten gelden. Bedenk, dat u veel tijd hebt, want dit moment van bestaan is er maar één in een reeks, waarvan u het aantal ten hoogste door uw eigen innerlijke prestaties bepaalt.
- d. Het heeft geen zin boos te zijn op anderen, omdat zij aan hun aard of persoonlijk besef gevolg geven. Het heeft wel zin voor uzelf een groepering of een contact te zoeken, waarin een zo groot mogelijke harmonie denkbaar is. Deze harmonie mag niet alleen bestaan uit woorden of uit gedachten. Zij moet ook metterdaad tot uiting komen, zodat men niet alleen dezelfde gedachten deelt, maar met een zekere gemoedelijkheid, gezelligheid en onderling begrip ook elkaar in de meer wereldse zaken kan benaderen.
- e. Daar het magisch element uit het verleden via de incarnatie trappen in het heden een zeer grote invloed heeft, is het goed u te realiseren, dat zoals eens ook nu veel van hetgeen

vaststaat en zeker wordt genoemd eigenlijk bijgeloof is. Dat veel van hetgeen men nu als noodzakelijk geheim beschouwt in feite de verhulling is van onvermogen of onbelangrijkheid. Laat u daarom door deze stelling van zekerheden, door het spreken over diepe geheimen dus niet misleiden. Alleen de feiten en de feitelijke harmonie tellen.

- f. Ga in uw denken en uw geestelijk streven niet uit van een beïnvloeding door b.v. alleen gedachtekracht. Ga uit van een persoonlijk en zo volledig mogelijke beïnvloeding van en harmonie met uw milieu door een samenvoegen van daad en denken. Vermijd in deze dagen alle uitzenden van gedachtekracht, dat niet direct voor u praktische mogelijkheden in eigen leven en materie biedt.

(Misschien dat ik dit laatste punt nog even mag verhelderen.)

Alles, wat men als gedachte uitzendt, is een vormende kracht, een invloed in het totaal bewustzijn van de mensheid. Dat is waar. Maar wanneer wij een gedachte uitzenden, die wij niet kunnen verwezenlijken, dan bestaat zij niet als een reëel feit in het gemeenschappelijk bewustzijn. Zij bestaat als een droombeeld, als een illusie of een ideaal. Deze dingen kunnen wel wat goeds uithalen, maar zo dragen te veel een element van onwerkelijkheid in zich.

Iemand, die wereldvrede uitzendt en vervolgens ruzie maakt met zijn huisgenoten, heeft kennelijk een illusie uitgezonden. En wanneer hij zich weer concentreert op wereldvrede, zal dat feit in de krachten, die hij uitzendt - ongeacht zijn mooie formulering - een rol spelen. Daarom is het dus zeer belangrijk, dat u zich beperkt.

De mens kan veel meer dingen denken dan hem op het ogenblik mogelijk zijn. Maar er zijn hem veel meer dingen mogelijk dan hij waar maakt. Door de nu bestaande mogelijkheden uit te buiten en deze als een geestelijke kracht in de wereld te zenden, brengt hij een onmiddellijke reactiemogelijkheid bij anderen tot stand. Hij brengt verder een harmonie tot stand, niet alleen met geestelijke krachten of met mensen die gelijk denken, maar met alle bestrevingen, handelingen, ja, zelfs met situaties en voorwerpen, die met het streven harmonisch zijn.

Ik wil niet zeggen, dat u zo de wereld kunt veranderen, maar u kunt ongetwijfeld uw eigen bewustzijn en harmonie vergroten in de groep, waartoe u behoort tevens enigszins in die richting mede beïnvloeden.

Deze inleiding samenvattende:

De geestelijke waarden en achtergronden van het wereldgebeuren, zoals het nu bestaat, zijn van zeer groot belang, omdat deze tijd een samenvoeging is van vele verschillende tijdsincarnaties en daarom de mogelijkheid biedt vele problemen uit het verleden tot een oplossing te brengen.

De problemen uit het verleden zullen dus in deze tijd ook herontstaan. De oriëntatie van het ego kan alleen maar zijn op een persoonlijke erkenning van het "ik", van de God in het "ik" en gelijktijdig een erkenning van de grootste harmonische waarde, die er voor het "ik" bestaat met de gemeenschap en die praktisch mogelijk is.

PSYCHISCHE BELEMNERINGEN

Er bestaan wat men noemt vele psychische remmingen en belemmeringen, die het de mens eigenlijk onmogelijk maken om in zijn wereld, zijn milieu of zelfs maar in zichzelf vrede en geluk te vinden. Wat is eigenlijk het belangrijkste punt? Waar komen die dingen vandaan?

Psychische belemmeringen zijn over het algemeen het resultaat van een verkeerde scholing of een verkeerde opvatting. Als iemand altijd wordt geleerd dat hij zijn aanzien naar buiten toe moet tonen, dan zal hij op het ogenblik dat hij dit niet meer kan doen volgens zijn eigen opvattingen (en dat behoort nog niet eens waar te zijn) doodongelukkig zijn. Hij zal alle pogingen doen om die waardigheid te handhaven ten koste van zichzelf.

Een psychische belemmering kunnen wij ook vaak zien in het onvermogen om de mening van een ander te accepteren. Als je in je jeugd b.v. bent geconfronteerd met een soort gezag dat je in geen geval kunt aanvaarden, dan zul je op den duur alle gezag met het onaanvaardbare associëren.

Het resultaat is, dat je je tegen alle gezag gaat verzetten; en aangezien er gezag moet zijn, probeer je het dan zelf uit te oefenen. Maar daardoor voel je je weer ongelukkig, want je voelt dit gezag ergens aan als een onrecht. Er blijft een verzet bestaan. Zo kun je duizend-en-één voorbeelden aanhalen, waaruit blijkt dat de opvoeding van de mens, zijn scholing, zijn geloof, zijn opvattingen de werkelijke bron zijn van wat wij psychische belemmeringen noemen.

Om een bekend gezegde te variëren: "Psychisch vrij zijn is natuur. Psychische belemmering resultaat van dressuur." En daarmee zitten wij midden in het probleem. Want het is heel erg moeilijk een eenmaal ingewortelde opvatting of gewoonte af te leggen. Je kunt jezelf niet bevrijden van denkbeelden, waarmee je je leven lang bezig bent geweest en heel vaak kun je ook je manier van leven of je milieu niet voldoende veranderen om zo al datgene, wat je tot nu toe heeft gevangen gehouden, eenvoudig terzijde te stellen.

Wat de oplossing van een dergelijk probleem dan moet zijn, is een vraag. Er bestaat n.l. geen vaste oplossing, aangezien een ieder anders reageert en ook het psychisch probleem bij een ieder anders zal liggen.

Als wij een oplossing willen zoeken, ligt die in de eerste plaats in de mogelijkheden van degene, die de belemmeringen heeft.

Nu kun je natuurlijk zeggen: Als je bang bent om te zwemmen, moet iemand je in het water gooien. Maar dat helpt meestal niet. Het maakt alleen het angstsyndroom maar groter en daarmee de psychische remming voor alles wat met water in verband staat eveneens. We moeten dus een aanpassing vinden, waardoor wij iemand een gevoel van zekerheid kunnen geven onder omstandigheden, waarin hij zich normalerwijze niet zeker of gelukkig zou voelen.

Er zijn daarvoor vele hulpmiddelen. Een van de meest gebruikte reddingsboeien is het geloof. Als het mij niet gaat, zoals ik het wens, is het Gods wil. Omdat het Gods wil is, is het een bewijs dat God mij in het bijzonder beproeft en mij dus heeft uitverkoren. Ik heb dus door mijn niet slagen het gezag teruggekregen dat ik eerst verloren dacht te hebben. Onlogisch mag dit misschien klinken, maar het geeft ergens rust, het geeft vrede. En daarin zijn wij toch wel in de eerste plaats geïnteresseerd.

Het oplossen van een probleem, de remming als zodanig, is onmogelijk. Het terzijde stellen van de rem is het in vele gevallen eveneens. Dan moeten wij die rem dus zo hanteren, dat de op zich onaangename disharmonische gevolgen daarvan een verdienste op zichzelf worden.

Iemand, die door een ander met een zweep wordt geslagen, zal het over het algemeen niet erg leuk vinden, of hij moet een bijzonder masochistische instelling hebben. Een flagellant behoeft geen masochist te zijn en toch zal hij in het zichzelf kastijden een verrukking vinden. Waarom? Omdat de waarde, die hij eraan toekent, een andere wordt. En de oorspronkelijk zeer lange titel mij opgegeven: De bevrijdende oplossing van psychische belemmeringen, krijgt dan hier misschien de eerste juiste achtergrond.

De psychische belemmering ontstaat door de associatie van niet reële waarden in het "ik" met reële waarden buiten het "ik". Kennen wij de waardering van anderen - en dit is vaak mogelijk - dan kan de houding tegenover de feiten dezelfde blijven en toch ontstaat er een gevoel van sereniteit en rust.

Een bevrijding kun je dit in zekere zin niet noemen. Werkelijk vrij is geen enkele mens. Een ieder heeft zijn vooroordelen. Er zijn mensen, die zich aan de ene kant werpen op sexuele vrijheid en aan de andere kant voortdurend met een schuldbewustzijn beladen zijn. Er zijn mensen, die zich op de uitbuiting van hun naasten werpen en menen daarmee wel goed te doen, maar gelijktijdig zich doodongelukkig voelen, omdat zij geen andere methode weten om dat goede te bereiken. Er zijn mensen, die een ander doden, omdat ze hem zo graag tot leven zouden wekken; en door die dood even ongelukkig zijn als door het feit dat zij niet kunnen bereiken wat zij wensen.

Begrijp het dus goed. Wat wij moeten wijzigen is niet de praktijk, maar de associatie in het "ik" met de praktijk. Pas wanneer de associatie een andere is geworden (dus in het "ik" de betekenis een andere is geworden), ontstaat er rust. En door die rust zal de belangrijkheid van de psychische belemmering langzaam afnemen.

Er zijn heel veel gevallen bekend, waarbij dergelijke psychische achtergronden zelfs tot lichamelijke defecten hebben geleid. Er zijn heel wat voorbeelden te geven die geclassificeerd staan als reumatiek e.d. welke in feite de uiting zijn van een psychische onrust, een psychische onmogelijkheid.

Nu kun je natuurlijk zeggen: Ik kan dat zo oplossen. Maar dan zou je tot in het diepste denken van de mens moeten kunnen ingrijpen. Je zou als het ware zijn totale wereld in een handomdraaien moeten kunnen veranderen; en dat kan alleen een ingewijde. Als je dat dus niet kunt, moet je zorgen dat de reden, die de reumatiek voortbracht (dus het afstand nemen van b.v. bepaalde verplichtingen in het leven) een andere achtergrond verkrijgt. Ik moet die mens duidelijk maken, dat hij nog veel gemakkelijker die problemen van zich kan afschuiven, indien hij alles aanvaardt en daardoor gezond wordt. En wat zien wij? De zenuwreumatiek, de verlamningsverschijnselen etc. nemen af. Er treedt een verbetering in.

U zult zeggen: Daarmede hebben wij toch niets bereikt. Wel degelijk. We hebben bereikt, dat de mogelijkheden van zo'n mens anders zijn geworden; en dan kan langzaam maar zeker het probleem afsterven. Want een probleem, dat niet belangrijk meer is, kun je zo lang laten rusten, totdat je voldoende feitenmateriaal hebt verworven om het opnieuw en nu in een ander daglicht te beschouwen. Een psychische belemmering komt in feite voort uit het voortdurend bezig zijn - bewust of onderbewust - met hetzelfde probleem.

Ik wil niet te veel in punten spreken, maar ik zou willen stellen, dat je allereerst moet zorgen dat het gewenste aanzien, de gewenste vrijdom van aansprakelijkheid e.d. wordt aanvaard, zonder dat de daarbij gebruikelijke uitingen nog noodzakelijk zijn.

Onverantwoordelijk noemt men dat dan, want daarmede bevestig je een mens in het kwaad. Maar is dat wel waar? Ik maak het een mens mogelijk zich los te maken van het kwaad om het te laten rusten. Wij moeten n.l. niet proberen de fout weg te drukken. Wij moeten proberen die fout door de andere waarden van het leven te laten overwoekeren, tot ze sterft.

In een wereld als de uwe lijkt mij dat vaak moeilijk. Iemand, die b.v. een psychische kwaal heeft opgelopen door de voortdurende navorderingen van de belastingen, kun je waarschijnlijk niet van die navorderingen bevrijden. Je zou hem hoogstens failliet kunnen laten gaan, waardoor hij andere moeilijkheden krijgt en de belastingen wat meer op de achtergrond geraken. En iemand, die zich voortdurend benauwd voelt door de massa's mensen rond hem, kun je misschien wel een hutje op de Mokerhei wijzen, maar door zijn werk moet hij in de buurt wonen, want het heen en weer reizen van de Mokerhei naar b.v. Den Haag of Amsterdam is moeilijk. Dus alweer, wij moeten een andere vorm van isolement mogelijk maken.

Als een mens voelt dat zijn naasten te veel over hem praten, dan moet je hem zover krijgen dat hij er een beetje trots op is. Niet al te veel, maar zo dat hij het als een bewijs ziet dat hij meetelt. Vanaf dat ogenblik ergert hij zich er niet meer aan en doordat de ergernis verdwijnt, zal in vele gevallen een vorm van exhibitionisme, dat ook een psychische kwestie is, verdwijnen.

Wanneer men een happening rond een of ander Lieverdje of mijnentwege rond Johan de Witt wil doen plaatsvinden, dan is deze happening, dit optreden op zichzelf, een protest tegen het niets te betekenen hebben in de wereld.

Deze mensen zullen voortdurend op een bijna krankzinnige wijze die aandacht blijven opeisen, omdat zij op een andere wijze zich niet erkend weten. Maar in die mensen kan er iets aanwezig zijn dat wel degelijk de mogelijkheid tot erkenning met zich brengt. Dan moet je niet optreden tegen de happening, want dan happened er nog meer, maar je moet trachten de goede aspecten, welke die mensen bezitten - hoe weinig het er misschien ook zijn - algemene erkenning te verschaffen. Het resultaat zal zijn dat ze ineens uitgehappened zijn.

In de moderne maatschappij zien wij dus niet slechts individueel maar zelfs groepsgewijs psychische belemmeringen optreden. Een rem, waardoor de mens zijn wereld niet kan aanvaarden en niet kan verwerken en daardoor komt tot een gedrag en heel vaak ook in een gezondheidstoestand, die nodeloos ongelukkig is. De oplossing heb ik gesuggereerd.

Er bestaat een heel bekend verhaal over een graanveld. Twee boeren. De eerste ploegt, egt en zaait in. De tweede ploegt, egt en gaat voorlopig eerst iets anders doen en begint dan in te zaaien. Het eerste veld - een rijke oogst. Het tweede veld - een arme oogst, omdat het onkruid tijd had op te komen. Wij kunnen het onkruid wel proberen uit te rukken, maar meestal zijn er dan vertakkingen, zoals bij brandnetels, die onder de grond verbindingen hebben (de wortelstokken) welke soms honderden meters lang kunnen zijn.

Zo gaat het met een psychische kwaad ook. Wij kunnen de bron ervan misschien erkennen en wij kunnen die brandnetel een bepaalde functie geven; en die maakt dat de brandnetel muteert. Ze wordt wat anders, b.v. een sierbrandnetel. Maar proberen we haar alleen maar uit te trekken, dan is dat onbegonnen werk, omdat we dan de totale persoonlijkheid moeten aantasten. Waarmee - daarvan ben ik mij bewust - geen direct antwoord is gegeven. Een bevrijdende oplossing is dit niet, maar het is de weg tot bevrijding.

De oplossing van een psychische probleem kun je altijd alleen zelf vinden. Als er een patiënt is die 100 goede psychiaters heeft, dan is hij de 101^e en de enige, die een genezing tot stand kan brengen. Waarom zouden wij dan uitgaan van de idee, dat je zoiets moet genezen? Je moet de mogelijkheid tot genezen scheppen; dat is alles wat je kunt doen.

Je kunt geen mens bevrijden door hem een oplossing aan te bieden, want jouw oplossing is nooit de zijne. Jouw idee van wat goed is, kan volledig in strijd zijn met wat een ander goed acht. Jouw denkbeelden verschillen zover - vooral in hun associaties die vaak niet worden uitgesproken - van de associaties in de ander, dat in vele gevallen een communicatie haast niet mogelijk is. Je moet dus wel terugvallen op het element van zelfwerkzaamheid van de patiënt. En die zelfwerkzaamheid kun je alleen bereiken, indien je een positieve zin weet te geven aan de psychische belemmeringen of remmingen, die hij kent; indien je het hem mogelijk maakt daarin een bepaald doel te zien. Want ligt dat doel binnen de grenzen van het voor de wereld aanvaardbare, dan zal de belangrijkheid van de remming afnemen en zal de relatie met de wereld - die meestal gestoord is als er een psychische remming optreedt - hersteld zijn en daarmee vanzelf een langzame normalisatie van het gevoelsleven: een genezing, waardoor men in de maatschappij past.

Ik kan mij voorstellen dat iemand zegt: Ja, nu heeft u veel gezegd en ten slotte toch nog niets. Mag ik erop wijzen, dat in uw wereld normaal-zijn niet betekent dat u geen psychische remmingen of belemmeringen heeft, of zelfs geen innerlijke toestanden van waanzin kent, maar dat het alleen betekent dat u op een redelijk normale wijze binnen het kader van de maatschappij en van de mensen rond u kunt leven. Het begrip normaal, zo graag gehanteerd, bestaat in feite niet. Of je zou moeten zeggen: Als alle mensen krankzinnig zijn, is de enig normale mens een krankzinnige.

Het zijn allemaal subjectieve waarden. Het zijn maatstaven, die variabel zijn en die eigenlijk niet vanuit de geest, uit het innerlijk optreden. En daarom is het gedrag eigenlijk niet zo belangrijk. Belangrijk is voor de mens de aanpassing. En voor de geest is het belangrijk dat een aanpassing aan de wereld wordt gevonden, waarbinnen ze haar eigen behoefte tot beleving kan bevredigen.

En daarmee heb ik alles gezegd, wat er te zeggen is. Je kunt uitgebreide psychologische verhandelingen gaan houden, waarbij je het droom leven aanstipt, de mogelijkheden van belevings- en arbeidstherapieën en ten slotte kom je geen steek verder. Want het enige waar het om gaat, is de aanpassing. En wanneer een mens denkt, dat hij door God gezonden is om papiertjes van de straat op te rapen en daarbij als vuilnisman een goed figuur slaat, dan is de aanpassing van die mens gelukt.

Wanneer iemand bankdirecteur is of staatsman en hij voelt zich voortdurend schuldig, dan zal hij - al zal de gehele wereld hem misschien in het begin roemen - altijd ergens struikelen. Hij zal mislukken, voor zichzelf en voor de maatschappij. Vandaar mijn raad:

Probeer niet de problemen die u hebt, de psychische belemmeringen en remmingen die u kent, de schuldgevoelens e.d. die in u bestaan weg te nemen. Dat kunt u niet. Voor uzelf niet en voor anderen evenmin. Maar tracht te begrijpen, dat er andere waarden zijn, die belangrijker kunnen zijn. Geef aan datgene, wat u bent en doet, een betekenis die verdergaat dan ze tot nu

© ORDE DER VERDRAAGZAMEN

Sleutels jaargang 11: 1965-1966 - cursus 1 – De actualiteit van de bewustwording

Les 1 – De zin van het gebeuren

toe had en die voor uw innerlijk aanvaardbaar is. Zo brengt u een zekere harmonie tussen uw geestelijk streven en uw stoffelijk bestaan tot stand en tevens een rationalisatie, waardoor u de stoffelijke omstandigheden ook verstandelijk en gevoels-matig kunt blijven aanvaarden.

Definities:

Een psychische belemmering is een vorm van het niet eens zijn met jezelf, waarbij je de wereld de schuld geeft en toch met jezelf geen vrede hebt.

Een bevrijdende oplossing is iets, wat niet bestaat of het moet een oplossing zijn in alcohol.

Een cursus is een reeks lezingen, waarvan de inhoud wordt vastgelegd door degene, die de cursus geeft, maar de waarde ervan wordt bepaald door degene, die ernaar luistert.

Henri.

LES 2 - COMMUNICATIE

In de wereld is de verbinding van mens tot mens, het probleem van communicatie, bepalend geweest niet alleen voor zijn maatschappelijke vormen en mogelijkheden, voor zijn geloof en religie, maar ook voor zijn innerlijk leven.

Wanneer wij terugzien naar een ver verleden, dan ontdekken wij dat de beperking van de taal, die ten hoogste 50 à 60 woorden bevat plus de beperking tot stamgebieden een zeer eenvoudig leven toelaat, waarbij het denken van de mens hoofdzakelijk uitgaat naar de behoefte van alle dag. Ontstaan er handelswegen, dan zien wij gelijktijdig de behoefte aan communicatie stijgen, de vocabulaire wordt uitgebreider en de ideeën worden in grotere mate uitgewisseld tussen de verschillende, tot dan toe betrekkelijk geïsoleerde stammen. Het resultaat daarvan kan zijn: het ontstaan van bepaalde godsdienstige opvattingen, daarnaast ook bepaalde voorstellingen t.a.v. de wereld en de krachten, welke in die wereld een rol spelen.

Een zeer interessant voorbeeld van hetgeen communicatie voor de mens kan betekenen, vinden wij wel in Atlantis. In dit fabelrijk ontstaat de zeevaart; en door deze zeevaart een vorm van kolonisatie. De landbouwstaat wordt langzaam maar zeker grotendeels een handelsstaat; en vanaf het ogenblik dat er overal vreemde invloeden binnendringen, zien wij een sterke scheiding in de bevolking optreden. Wij zien enerzijds degenen, die de oude contacten met een ongevormde, voor allen gelijk werkende godheid verlaten voor persoonlijke goden, die hen zouden kunnen dienen. Aan de andere kant zien wij een verfijning van de filosofie, de uitdrukking van hen, die de voorlopers zijn van de Witte Broederschap.

Indien wij de gehele historie moeten doorlopen, vergt dat natuurlijk te veel tijd. Ik wil daarom slechts enkele punten aansnijden.

Als wij eenmaal zien dat rond het Middellandse Zee-gebied de scheepvaart begint, die grotendeels door de Phoeniciërs wordt beheerst, dan ontdekken wij dat de behoefte aan communicatie voert tot het ontstaan van het eerste alfabet. Voor de eerste maal is er een letterschrift. Als wij later zien dat de katholieke kerk rond de tijd van Pepijn en Karel de Grote een zeer groot gebied gaat overspannen, dan zien wij voor het eerst een werkelijk uitgebreid schrijfsysteem ontstaan, dat ook wordt onderwezen. In de kloosterscholen wordt voor het eerst, zij het hoofdzakelijk nog aan edelen en aan vrijen, lezen en schrijven geleerd. Er is dan de mogelijkheid gedachten tot zich te nemen, zonder dat deze mondeling worden overgebracht.

Door een uitbreiding van het bodesysteem, waardoor snelle verbindingen tussen de rijkdelen mogelijk zijn geworden (Karel de Grote is daar in een specialist), zien wij dat begrippen van het noorden naar het zuiden en van het zuiden naar het noorden gaan. Het godsdienstig beeld maar ook wel degelijk de vorm, die het Christendom in die dagen krijgt, zijn hiervan af te leiden.

Als wij nog enige schreden verdergaan, dan kunnen wij b.v. zien hoe de kruistochten door het contact met een totaal anders georiënteerde maatschappij een grote verandering teweeg brengen in de huiselijke omstandigheden eerst van de edelen maar later ook in die van de burgers. De leefgewoonten worden anders. Het ontstaan van een sterke middenstand (de poorters of burgers) is hiervan eigenlijk een direct gevolg, omdat in het kalifaat het vakmanschap buitengewoon op prijs wordt gesteld en daardoor juist degenen, die in staat zijn iets met verfijning te maken, een veel hoger loon kunnen eisen, onderling afspraken kunnen maken, kortom, een soort kartel kunnen vormen.

Door de uitvinding van de boekdrukkunst zien wij haast onmiddellijk de reformatie ontstaan. Een reformatie in het Christendom, zoals deze in Europa is opgetreden, zou niet mogelijk zijn

geweest, zonder de eenvoudige verveelvoudiging van pamfletten en het drukken van bijbels. Een geschreven bijbel was een onbetaalbaar kostbaar stuk.

Wanneer de eerste verbindingen via de radio tot stand komen, dan zien wij rond de eerste wereldoorlog daarvan ook weer de resultaten. Het is alsof de wereld groter wordt, maar vooral of de mensen meer belangstelling krijgen voor hetgeen er veraf gebeurt. De uitbreiding van allerhande communicatiemogelijkheden zoals dagblad, pers, weekbladen, later de televisie, de film (vooral de documentaires en de journaalfilms) vormen de mens eveneens langzaam maar zeker om van een burger, die in zijn eigen omgeving woont tot iemand, die eigenlijk wel een voorstelling heeft van de gehele wereld. En dat is uitermate belangrijk voor het innerlijk leven van die mens.

Er zijn in het totaal van het menselijk bestaan een groot aantal cycli -wij hebben daar meermalen over gesproken - en één daarvan doet de belangstelling a.h.w. in golven gaan. Zij leidt van egoïsme tot bijna altruïsme en terug. Hierbij mogen wij niet vergeten, dat de egocentrische denkwijze gelijk blijft. Indien dit echter in een besloten stamgemeenschap gebeurt, dan ontstaan er uit dit meer altruïstisch denken hoogstens stamwetten. Het egoïstisch denken brengt hoogstens het geloof aan persoonlijke geesten, beschermgeesten en voorvaderen. In een tijd van zeevaart brengt het altruïstisch denken een groter begrip voor het leven van andere volkeren en daardoor een uitwisseling van cultuur.

Het egoïsme brengt krijgshandelingen op veel grotere schaal dan voordien mogelijk was. In de tijd van Karel de Grote is het altruïsme een verbreiding van kennis; en die verbreiding mogen wij zeker niet beschouwen als alleen de kennis van het katholicisme maar ook van nieuwe landbouw- en veeteeltmethoden, van bosbouw en dergelijke. Zelfs zoutwinning wordt de mensen in die tijd geleerd. Er is dus een uitwisseling van kennis. Slaat de zaak terug naar egoïsme, dan zien wij verdeeldheid en oorlogen. En zo kunnen we doorgaan.

Wat daarbij eigenlijk een hoofdrol speelt, is het denken van de mens. Als je een vreemd volk ontmoet, dan kan deze tendens tot altruïsme de behoefte in je doen ontstaan om dat andere volk te begrijpen en te benaderen. En daarmee krijgt men een vermenging van de cultuurinhoud maar ook van de inhoud van voorstellingen.

Als wij b.v. Egypte zien in de tijd dat het nog betrekkelijk geïsoleerd is, dan is er sprake van een onderwereldgeloof. Maar dat onderwereldgeloof is lang niet zo gedefinieerd als in de tijd dat eerst Kreta en daarna Griekenland hun invloed in het rijk van de twee Kronen doen gelden. In uw tijd is het helemaal niet zo vreemd dat iemand, die nog nooit zijn woonplaats heeft verlaten, precies weet hoe de Eiffeltoren in Parijs eruit ziet, hoe de Alpen eruit zien en hoe het eruit ziet in de Andes. Hij weet iets van het leven van de mensen in Azië, in Australië of in Amerika. Zijn wereld is ergens groter geworden en daardoor heeft hij meer vergelijkingsmateriaal.

Nu is dat vergelijkingsmateriaal eigenlijk meteen de opbouw van de droom, de imaginatie. Wat u zich voorstelt van een ander mens, van een ander deel van de wereld of van een geestelijke wereld, zal altijd mede worden bepaald door het aantal referentiemogelijkheden, dat u in uw wereld bezit. Worden die referentiemogelijkheden vertekend of eenzijdig gegeven, dan ontstaat er vanzelf een vertekend beeld van het leven, van de mensen of van de sferen.

U denkt. Gedachten zijn krachten. Het denken van de mens drukt zich uit in de verbeelding, in een soort fantasie. Hij voegt hierin de elementen van het hem bekende tezamen. Hij legt hierin zijn eigen stemming en trekt daaruit gevoelsmatige en persoonlijke conclusies. Dit is het afstemmen van het eigen wezen. Wanneer dus een mens in een altruïstisch werkend tijdperk veel referentiepunten in de mensheid heeft, dan staat hij nader tot het totaal bewustzijn van die mensheid. Wanneer hij in diezelfde periode zoveel verschillende vormen leert zien, dat hij niet meer de vorm maar het innerlijk bepalend gaat achten, dan vindt hij een afstemmingsmogelijkheid, waardoor veel hogere geestelijke werelden in hem actief kunnen zijn. Hij zal verder - en dat mogen wij toch ook niet vergeten - door de voorstellingswereld, die hij in zichzelf voortdurend instand houdt, ook zijn oordeel over de wereld spreken.

Er is altijd de kwestie van een vergelijken van het eigen innerlijke beeld van wat zou moeten zijn (van het wenselijke) met datgene, wat men ziet. Hieruit ontstaat het streven en hiermede

wordt niet alleen de actie maar ook de ervaring bepaald. Het is dus niet te ver gegrepen, als ik stel, dat de mogelijkheid van de mens om binnen de heersende kosmische tendensen bepaalde bewustwordingen op te doen en bepaalde inzichten te verkrijgen sterk afhankelijk is van de communicatiemogelijkheden, die er op dat moment op zijn wereld bestaan.

Nu moeten wij, als wij deze moderne tijd willen bezien, juist dit probleem van communicatie proberen te omschrijven. En dan kunnen wij stellen als punt 1:

Praktisch elke mens op de wereld heeft de mogelijkheid andere delen van deze wereld te leren kennen en zich daarvan een voorstelling te vormen, welke niet te sterk van de werkelijkheid verschilt. Ongeveer 1/5 van de wereldbevolking heeft op dit ogenblik daarbij de mogelijkheid voldoende beelden te aanschouwen en woordbeschrijvingen te lezen om zelfs nauwkeurige voorstelling van de andere delen van de wereld te krijgen. Het resultaat is dat het denken van de mens scherper gericht, scherper begrensd en scherper omljnd zal zijn. (Ik maak hier een verschil tussen omlijnen en begrenzen, omdat omlijnen een zekere nadruk inhoudt en begrenzen slechts het ophouden van een bepaalde mogelijkheid of toestand aangeeft.)

Nu zal dat vijfde deel, dat zich dus meer concrete voorstellingen kan maken, een oordeel vormen dat is gebaseerd op eigen mogelijkheid (dus eigen leven) plus datgene, wat wordt gezien. De wereld wordt rijker. Er zou hieruit theoretisch een grotere mogelijkheid tot erkennen, tot uitvinden zelfs, tot geestelijk bereiken moeten voortkomen. In de moderne tijd blijkt dat echter niet het geval te zijn. Daarvoor moet er een reden bestaan en die reden is ons 2^e punt:

Wanneer de veelheid van kennis en indrukken de mens blind maken voor details, zal hij in feite terugkeren tot een isolement, te vergelijken met dat van een stamgemeenschap. Hierbinnen heeft hij geen redelijk oordeel en door de veelheid van indrukken, die hem van buiten bereiken, een onvoldoende intensiteit van bestreving en beleving binnen deze kleine gemeenschap. Het resultaat zal zijn: een zekere degeneratie van het gemeenschapsbegrip, een verzwakking van eigen interesse voor het andere.

Geestelijk gezien betekent dit een wegvallen van een deel van de bewustwordingsmogelijkheden, die er in de mens zijn. Maar daarmee is niet alles gezegd, want wij hebben het nu gehad over 1/5. Maar wat dan met de 4/5 die er overblijven? Dit vormt dan het 3^e punt:

Zolang er een mogelijkheid bestaat tot het steeds weer verkrijgen van nieuwe beelden en een juistere voorstelling van het andere, zal een totale omwenteling binnen de eigen gemeenschap en in eigen leven niet tegen te houden zijn. Een voortdurende vernieuwing van elementen gaat vergezeld van zware beproevingen voor de geest en voor de stof. Een voortdurende noodzaak tot aanpassing brengt 'n maximum aan ervaring en ook aan bewustwording met zich, daarnaast echter vaak ook een vertraging van de stoffelijke mogelijkheden.

Hier hebben wij ons dus een beeld gevormd van wat er nu in de wereld zo ongeveer aan de gang is en wordt het tijd dat we nu de communicatiemiddelen ook eens gaan bezien vanuit een ander standpunt.

Hij, die een communicatiemogelijkheid beheerst, beheerst voor een groot gedeelte het denken van hen tot wie hij spreekt. Zolang ik alleen refereer aan bekende waarden, heb ik een oordeel tegenover mij staan. Ik moet dan overtuigen. Daar, waar ik een voorstelling breng die niet bekend is, waar geen gelijke beelden tegenover staan, zal ik ofwel worden aanvaard, dan wel worden verworpen. Hij, die verwerpt, kan daarvoor zelf niets in de plaats stellen. Ten hoogste een variatie van hetgeen hem wordt medegedeeld. Het resultaat is, dat in bepaalde perioden een maatschappij zal worden beheerst door de denkbeelden van hen, die de communicatiemiddelen beheersen.

In uw dagen betekent dit, dat de voorlichting wel veelomvattend maar zeker niet volledig is. Er zijn bepaalde instanties, die direct of indirect invloed uitoefenen op de wijze, waarop mededelingen worden gedaan (dus opinievorming). Daarnaast zijn er andere instanties, die mededelingen willen onderdrukken: de beruchte geheimhouding in staatszaken, rechtszaken, militaire zaken enz. Dit impliceert weer, dat er een verwrongen beeld van de wereld ontstaat.

Dit verwrongen beeld wordt door de erkende waarden niet voldoende tegengesproken en de mens zoekt voor zichzelf een aanpassing tussen het beeld dat hij zich innerlijk vormt en de werkelijkheid waarin hij leeft. Omdat deze aanpassing niet is gebaseerd op het kennen van alle waarden, is zij meestal verkeerd gericht. Het is deze vreemde eigenschap van beheerste communicaties, die - en niet alleen in de moderne tijd maar ook in andere tijden - aanleiding heeft gegeven tot deterioratie van een gemeenschap, een verval van sociale waarden, ja, zelfs tot een langzaam maar zeker te gronde gaan van bepaalde religieuze gemeenschappen.

Er zijn voorbeelden te noemen van tempels, die onderling een keten hadden (soms een telepathische, maar heel vaak door middel van snelboden), waardoor zij mededelingen omtrent veraf plaatsvindende gebeurtenissen als een orakel weergaven. Naarmate zij daarbij echter hun eigen bedoelingen meer op de voorgrond gingen stellen en dus de feiten onvolledig doorgaven, ontstond er langzaam maar zeker een zeer grote vertekening; dus een afstand nemen van de werkelijkheid.

Rome had in de dagen van verval tempels, die z.g. levende couranten (nieuwsslaven) rondzonden. Deze brachten in de huizen der patriciërs de nieuwsberichten, zoals die in de tempels bekend waren. Maar zij vormden daarbij een mening: dat Rome onaantastbaar was; dat Rome's grootheid bestond, omdat Rome bestond en niet omdat de Romeinen bepaalde kwaliteiten bezaten. Hierdoor zal het Romeinse rijk langzaam maar zeker ineensinken.

In deze dagen zien wij soortgelijke gebeurtenissen b.v. in Rusland, waar een zeer eenzijdig gerichte voorlichting op den duur een zo grote discrepantie heeft geschapen tussen de feiten en de stellingen, dat men moet grijpen naar middelen en methoden, tegengericht aan de eigen stellingen om althans de werkelijkheid nog enigszins aanvaardbaar te maken. Dit betekent verder, dat de conflicten tussen de massa en vooral in de massa zelf, maar ook tussen de massa en het bestuur, groter worden.

Wat we daaruit kunnen aflezen is over het algemeen niet optimistisch. En als ik u een analyse moet geven van de verhoudingen in deze tijd, dan kan ik stellen:

Rusland, China, Portugal, ten dele Spanje, Indonesië, een groot gedeelte van Italië, Griekenland, Turkije en daarnaast het merendeel van de Aziatische staten hebben een zodanig eenzijdige voorlichting, dat de eigen houding en bestrevingen niet gericht zijn op wereldvrede of werkelijke welvaart, maar slechts op een zelfbevestiging; en dit in een tijd dat het altruïsme als golf nog steeds betrekkelijk aan het toenemen is. Wij gaan naar een top toe, die waarschijnlijk pas omstreeks 1970 zal worden bereikt. Wij mogen dus aannemen, dat steeds meer groepen zullen trachten hun eigen, door onvolledige kennis vertekende en eenzijdige beelden aan anderen op te leggen. Daarmee ontstaan de grote revolutionaire conflicten in de wereld, die indirect de ondergang betekenen van de tot nu toe gangbare sociale en economische systemen.

Als men daar als mens tussen staat, dan is het wel heel moeilijk om hier positie te kiezen. Veel mensen beginnen dit te beseffen en zij trekken zich dus terug. Om u een voorbeeld te geven:

De gemiddelde politieke belangstelling, genomen over alle z.g. ontwikkelde landen, die dus een redelijk kiessysteem hebben, is teruggelopen van 60 % omstreeks 1890 tot ongeveer 20 % werkelijke belangstelling in 1965. En dat is voor Nederland hoog geschat. Voor de gehele wereld klopt dat ook ongeveer.

Als wij de godsdienst bezien, dan blijkt dat bij een behoud van de aantallen (het doop- en inschrijvingssysteem is daarvoor ongetwijfeld bij vele godsdiensten aansprakelijk) het aantal werkelijk kerkelijken is teruggelopen met - indien wij het voor 1900 stellen op 100 - 79%! Er zijn nu dus nog 21 % van degenen, die eens werkelijk kerkelijk gelovig waren, in feite kerkelijk gelovig. Degenen, die in 1800 zonder kritiek filosofieën en leringen aannamen, zijn in verhouding geslonken tot minder dan een twintigste.

We zien dus een soort afstand-nemen van veel dingen in de wereld. Maar de mens, die gelijktijdig zijn deel-zijn van de massa, zijn interesse - hetzij in godsdienst, politiek of andere zaken - langzaam maar zeker van zich af schuift, wordt geconfronteerd met de meer

persoonlijke sociale systemen; en daarbij gaat hij uit van een eenzijdige voorlichting, die zowel godsdienstig als politiek en economisch onjuistheden bevat.

Het resultaat is, dat de doorsnee-mens zich dus verkeerd instelt. Hij komt tot een toestand van voortdurende disharmonie met de wereld. Hij kan met zichzelf of met de wereld geen vrede vinden. Zijn uitstraling is dus ook disharmonisch. Hoe sterker deze disharmonie wordt uitgestraald, des te groter de gemiddelde disharmonische werking wordt in het gemeenschappelijk bewustzijn van de mensheid. Is die invloed sterk genoeg, dan zal zij via het onbewuste deel van de mens een directe aantasting vormen van diens levensmogelijkheden. Hij zal zich dus verzetten daar, waar verzet misschien wel gerechtvaardigd, maar zeker niet opportuun of noodzakelijk is. Hij zal in opstand komen tegen dingen, die in wezen onvermijdelijk zijn. Hij zal roepen om bepaalde rechten of mogelijkheden, die in feite niet kunnen bestaan. En met deze disharmonie wordt zijn ervaring er één van strijd en van verwerping.

Hoe meer de mens de wereld verwerpt, omdat hij haar niet kan begrijpen, hoe meer hij zich ook geestelijk isoleert. In dit isolement verkrijgt hij een zekere concentratie. Hij zal met alle krachten die met hem harmonisch zijn (maar vergeet niet dat zijn achtergrond op zichzelf meestal niet harmonisch is) contact kunnen krijgen. Deze contacten zullen gemakkelijker tot stand komen dan bij een meer harmonische, maar algemeen ook meer aanvaardende beschavingsvorm.

Het resultaat is, dat terwijl de geest in deze dagen vaak betere en juistere contacten met de mens kan krijgen, deze contacten voor de mens gelijktijdig meer strijd en meer onwerkelijkheden met zich meebrengen. Hij zal dus vaak zelf geen weg meer weten tussen hetgeen hij innerlijk en geestelijk als juist meent te ervaren en de uiterlijkheden die er bestaan. Nu zult u begrijpen, dat de geestelijke waarden van een mens altijd weer in de hersenen moeten worden uitgedrukt. Ik wil daarvan een klein voorbeeld geven:

U ervaart iets in een Zomerlandsfeer. Daarbij zijn bepaalde elementen, die voor u niet omschrijfbaar zijn. U vertaalt het dus in een droomvisioen. Dit visioen is opgebouwd uit bekende waarden en voorstellingen; het tracht het geheel van de ervaring weer te geven. Maar naarmate uw eigen voorstelling van het bestaande onjuister is, zal de weergave meer vervalst zijn. Nu stel ik het volgende:

Als ik denk en ik schep mij een fantasiewereld, dan is die wereld niet helemaal onwerkelijk. Dat geldt zeker ook voor de mensheid van vandaag en niet alleen voor de geestelijk bewuste. Mijn gedachtewereld benadert een werkelijkheid, die ergens bestaat. Hoe sterker ik dus denk, des te meer ik mijn denkbeelden ook naar de waarheid toe trek. Je zou kunnen zeggen, dat er sprake is van twee gebieden, gescheiden door een stroom. Indien mijn denken of mijn voorstellingsvermogen de beelden, die hier bestaan zo sterk gaat beseffen dat ik ze ten dele als een werkelijkheid of zeker als een blijvende wenselijkheid ga zien, dan wordt de stroom smaller. Dit wil zeggen, dat de invloeden, die aan deze kant en die aan de andere kant bestaan, elkaar kunnen bereiken. Er ontstaat een verwarring. Er is geen volledige realiteit meer. Er is een voortdurende menging van onwerkelijkheid (vanuit aards standpunt) en van werkelijkheid. Maar datgene, wat wij onwerkelijk noemen, heeft voor de mens een net zo grote zeggingskracht en een net zo grote belevingswaarde als het stoffelijk reële.

U zult zelfs in deze periode ontdekken, dat juist uw denkbeelden en de werkelijkheid met elkaar in strijd zijn. Dat u desondanks vaak handelt vanuit die denkbeelden en er een deel van waar maakt - maar slechts een deel. Wat er overblijft, is daarmee volledig in strijd. Het gevolg is dus, dat juist doordat een deel van het onwerkelijke wordt gerealiseerd, de strijdelementen groter worden.

Voor de bewustwording is dit vaak niet erg voordelig. Juist omdat men een deel van zijn illusies voor zich als waar heeft kunnen manifesteren, is men niet bereid de feiten te accepteren; men verzet zich tegen de werkelijkheid. Het innerlijk bewustzijn is dus niet een aanvaarding van de goddelijke krachten in een reële vorm, maar de aanvaarding van een projectie van zichzelf. Men is niet in staat een magische tweede wereld op te bouwen, die men beheerst. Daarvoor is men niet sterk genoeg. Men is ook niet in staat om die tweede wereld uit

de werkelijkheid te bannen. Hier wordt het probleem van de communicatie het moeilijkste wat er denkbaar is: de communicatie tussen een wereld, die in uzelf bestaat, die ergens reëel is en uw eigen wereld. Die communicatie kan er alleen zijn, indien er een gemeenschappelijke taal is; en die bestaat maar zelden.

Een overbrengen van waarden in de werkelijkheid is alleen mogelijk vanuit een volledig en vast geloof plus een gevoel van macht, van heerschappij. Over het algemeen ontbreekt een van beide. En als ik dus uw wereld met haar problemen op het ogenblik zie, dan meen ik wel gerechtigd te zijn, wanneer ik voor het geheel stel:

De vermenging van illusie, gedachtewereld en werkelijkheid is zo verwarrend geworden, dat hieruit onvermijdelijk steeds grotere conflicten zullen voortspuiten. Pas indien men erin slaagt hetzij een gedachten wereld voor een gemeenschap - en dat moet dan een wat grotere gemeenschap zijn van tenminste 100 à 500 leden - te verwerkelijken, of erin slaagt voor zich weer de scheiding te maken tussen de innerlijke wereld en waarden en de uiterlijke, zal men weer vooruitgang kunnen boeken.

Daar dit van de massa niet kan worden verwacht, is het zeer belangrijk dat een ieder voor zich een individuele en een op eigen erkenning van de werkelijkheid allereerst gebaseerde benadering van de feiten vindt.

Voor uzelf mogen wij daaruit ook enkele eenvoudige regels distilleren, die ik dan hier aan het einde van mijn onderwerp nog even onder uw aandacht wil brengen.

1. Datgene, wat u wordt medegedeeld, is nooit volledig. Tracht zo volledig mogelijk te beseffen of aan te voelen wat er achter de communicatie verborgen is. Reageer op de werkelijke feiten en neem daarbij de communicatie alleen in acht als bepalend voor de houding van anderen.

2. Indien u in deze dagen werkelijk iets wilt bereiken, zult u uw innerlijke waarden en uw innerlijke wereld moeten waarmaken in uw eigen wereld; of u zult afstand moeten doen van de verwezenlijking.

In het eerste geval zult u moeten beseffen, dat alles van u moet uitgaan. U bent niet in staat die veranderingen in de wereld aan te brengen door het beïnvloeden van anderen. U kunt het alleen vanuit uzelf. Doet u dit, dan zult u wel geestelijke harmonieën en krachten vinden, die voor u en uw wezen positief zijn.

3. Probeer altijd weer voor uzelf te constateren wat waar is in en omtrent uzelf. Uw zelfkennis zal nooit volledig zijn. Maar als zij een zo groot mogelijke overeenstemming brengt tussen de voorstelling die anderen van u hebben en die u innerlijk zelf heeft, zult u een harmonie erkennen, waardoor u grote geestelijke waarden en mogelijkheden op de wereld kunt openbaren, terwijl u gelijktijdig zelf met groter nut voor uzelf en voor anderen in de wereld werkzaam kunt zijn.

4. Indien u met geestelijke krachten wilt werken, dan zult u heel vaak ontdekken dat u op de een of andere wijze geholpen, gestimuleerd of zelf geïnspireerd wordt. Deze hulp, inspiratie e.d. zijn vaak zeer welkom. Toch moet hierbij altijd weer worden beseft: deze hulp of deze inspiratie is gebaseerd op de harmonie of disharmonie, die er in mij bestaat. Voelt u, dat u disharmonisch bent, wees dan zeer voorzichtig met de inspiraties die u ontvangt. Probeer dan eerst te handelen naar de feiten. Bent u innerlijk gelukkig en harmonisch, dan is het zeer waarschijnlijk, dat hetgeen er in u ontstaat onmiddellijk bruikbaar is en dat overleg niet nodig is. Men kan de inspiratie dan onmiddellijk volgen, men kan direct de kracht gebruiken, de hulp ontvangen enz.

Met deze punten heb ik getracht u iets duidelijk te maken omtrent het probleem van de communicatie. Een volgende maal wil ik daarbij ingaan op het in deze tijd eveneens zeer belangrijke probleem van de godsdienst. De godsdienst is n.l. niet alleen een probleem van communicatie en van voorstellingsvermogen, het is daarnaast een probleem van zelfverwezenlijking; en dit kan ons voeren tot een veel juister begrip voor allerhande dingen, die zich vandaag de dag overal afspelen.

HET GEMEENSCHAPPELIJK BEWUSTZIJN DER MENSHEID

Als alle mensen denken en deze gedachten als een uitstraling de omgeving beïnvloeden, dan resulteert dit in een aantal gedachten, die door zoveel gelijktijdig worden ervaren, dat zij als een kenbaar denkbeeld over het bewustzijn van de gehele mensheid hangen en daardoor die dan ook kunnen beïnvloeden. In dit gemeenschappelijk bewustzijn der mensheid moeten wij echter niet alleen rekening houden met de massa. Het kan zijn, dat één mens een nauwkeurig omschreven denkbeeld heeft, waarin geen andere (dus eliminerende of tegengerichte) factoren aanwezig zijn. Dit denkbeeld zal zich dan in die massa manifesteren. Is het nu verwant met een vraagstuk of verlangen, dat in velen leeft, dan zal heel vaak een betrekkelijk vaag deel van dit gemeenschappelijk denken vorm krijgen door het gevormde denkbeeld van één persoon.

Ik vertel u dit alles om een klein beetje duidelijk te maken, dat dit gemeenschappelijk denken - want dat is het in feite - door een enkeling evengoed kan worden beïnvloed als door een heel land, een heel volk.

Zouden wij met de mensen alleen klaar zijn, dan zou het eenvoudig blijven. Want per slot van rekening, de mens heeft zo zijn begeerten, zijn angsten en vooral zijn waan. En aangezien die overal gelijk zijn - zij het dan dat zij tegengericht kunnen zijn - zou ik zeggen, dat zij de meest belangrijke factoren zijn.

Indien wij echter te maken hebben met een stamgemeenschap, een volk (ik zeg niet: een land of een natie, maar een volk), dan kunnen wij er wel zeker van zijn dat dat gemeenschappelijk bewustzijn als een persoonlijkheid bestaat. Wij spreken dan over de groepsgeest of de rassengeest. Als een aantal van die rassengeesten gelijke eigenschappen hebben, dan staat daarboven weer een entiteit, die op haar beurt het geheel van al die, raskenmerken samenvat in één begrip.

Wij hebben b.v. het Slavische type, het Germaanse type, het Keltische type en de meer Franse typen; alle tezamen een blank ras. Daarboven staat dus een entiteit, die het blanke ras vertegenwoordigt.

Nu heeft elk van die entiteiten ook nog weer eens persoonlijke eigenschappen. Die eigenschappen zijn in het begin vormend aanwezig geweest. Eigenlijk kan men dus zeggen, dat in het begin de rassengeest of groepsgeest de groep of het ras heeft gevormd en heeft bijgedragen tot het ontwikkelen van specifieke kenmerken en eigenschappen. Naarmate echter de groep, die wordt beïnvloed, een meer eigen karakter krijgt, zal in die groep ook een eigen denken en beleven ontstaan; en dit wordt toegevoegd aan het arsenaal van de groepsgeest. Maar de groepsgeest zal daarbij altijd enigszins selectief zijn.

Als ik te maken heb met b.v. een rassengeest, dan kunnen wij er zeker van zijn dat deze alle invloeden, die het ras en de geestelijke, maar ook de materiële groei ervan zal bevorderen, aanvaardt, behoudt en versterkt. Alle neigingen, die in wezen tegen de belangen van dat ras zijn, zullen worden afgezwakt. In het gemeenschappelijk bewustzijn van de mensheid zijn dus dank zij deze rassen - en groepsgeesten - de voor het totaal der mensheid -positieve waarden altijd overheersend. Misschien maar gelukkig, want als wij weten hoe negatief het denken van de doorsneegroep is, gericht tegen het geheel, dan zouden we misschien gekke dingen kunnen verwachten.

U begrijpt, dat voor de rassengeest het individu niet telt. In het gemeenschappelijk bewustzijn is een individu, dat geen scherp omliggende en exclusieve denkbeelden heeft, eveneens niet in tel. Het gemeenschappelijk bewustzijn bevordert daarom in praktijk altijd de belangen van de meerderheid en let niet op de ervaring van het individu. Zij houdt ook geen rekening met wat de mens ziet als de rechten van de eenling. Het gemeenschappelijk bewustzijn drukt de kennis, het vermogen, maar ook het belang van allen uit.

Als u nu in deze wereld leeft, dan wordt u door dat gemeenschappelijk denken omringd. Nu leeft u in Nederland. Dat betekent, dat u eerst een groepsdenken heeft dat b.v. dat van Den Haag en randgemeenten zou kunnen zijn. Daarna hebben wij misschien een gemeenschap, die reeds door een entiteit wordt geregeerd en die wij samen met bepaalde delen van het Duitse volk en delen van Engeland en België kunnen noemen: de rassengeest van de Nederlanders.

Nu geldt dus voor u: de sterkste persoonlijke beïnvloeding komt steeds uit het bewustzijn van de gemeenschap, waartoe u behoort: dus de beperkte gemeenschap. De voor uw lot bepalende invloeden zullen voor een groot deel uitgaan van de entiteit, die uw ras beheerst. En - en dat is misschien wel de clincher (het punt dat alles samenvat) - binnen het geheel der menselijke bewustwording zult u - en dat betekent ook voor uw persoonlijk bewustzijn - worden beïnvloed door de geest van de aarde; de kracht, die uw hele wereld regeert.

U zult hier in Den Haag dus vaak geneigd zijn om b.v. wat ambtelijk te denken. Uw denken zal heel vaak gaan in de richting van regelingen en voorschriften, terwijl u - evenzeer uit dit denken voortgekomen - geneigd bent voor uzelf uitzonderingen te maken op elke regel die u erkent. Overigens is dit menselijk.

In Nederland echter ligt de zaak anders. Het Nederlandse temperament (of moeten wij zeggen: de volkseigenschappen van deze groepsgeest) is dus meer bemiddelend dan agressief of defensief. Dan zult u in uw denken t.a.v. de buitenwereld altijd proberen om twee kanten van de zaak te zien. U zult voorts geneigd zijn een compromis te vinden tussen die twee groepen en zelden voor één groep absoluut partij trekken. U zult als volk wel geïnteresseerd zijn in anderen, maar u zult toch vooral worden gebiologeerd door datgene, wat vreemd is; want u wilt bemiddelen tussen u en de eigenschappen van andere groepen.

Binnen de mensheid is uw rol als volk waarschijnlijk wat minder aangenaam. Zij is n.l. een agressieve en in vele gevallen een vernietigende. Dat het Nederlandse volk vernietigende eigenschappen zou hebben, zal het onmiddellijk ontkennen; hoogstens zal men dit toegeven ten aanzien van een bepaald en zeer beperkt deel van de jongere generatie. Dit Nederland zal dus altijd juist krachtens zijn denken en zijn pogingen tot bemiddelen, tot het vinden van een compromis strijd oproepen, waar die in feite niet noodzakelijk is. Men zal beslissingen verhinderen, waar die wel noodzakelijk zijn. Men zal vertragend werken bij het bereiken van oplossingen, die alleen nu ogenblikkelijke waarde hebben. En wanneer dan - en dat is nu het typische - de bemiddelende kwaliteit van de Nederlander of van de groep (en daar hoort dus ook bij een deel van Duitsland, Engeland en België) zich aangetast ziet in haar idee van bemiddelen, dan probeert zij - hetzij langs directe, hetzij langs slinkse wegen - de tegenstander te vernietigen; en dat men daarbij niet kieskeurig is, is een menselijke en niet een typisch Nederlandse eigenschap.

Als men dit verder wil interpreteren, dan zou men dus kunnen zeggen: Wat het geloof b.v. betreft, zal een Nederlander altijd geneigd zijn tot het compromis. Hij heeft een geloof, dat misschien intenser is dan bij vele andere volkeren, maar het is in zijn uiting minder hartstochtelijk en vooral minder kerkelijk.

Als het gaat om uitvindingen, dan kan men zeggen: De Nederlander zal over een zeer goed intellect beschikken, maar zijn voornaamste capaciteit ligt niet in het vinden van nieuwe principes, maar in het coördineren van elders ontdekte nieuwe principes. Dit is dus a.h.w. de psychologie van een volk en deze kan worden afgelezen uit het bovenbewustzijn. Elk volk, elke groep en zelfs elke mens kan uit het totale bewustzijn van de mensheid altijd putten en daaruit voor zich alle gegevens verwerken, voor zover hij ermee harmonisch is.

Typische voorbeelden zijn er te over. Zo is b.v. de cinematograaf op 7 of 8 plaatsen gelijktijdig ontdekt, ook al werd deze in Frankrijk het eerst actief ontwikkeld.

De lucifer wordt bijna gelijktijdig ook op 6 à 7 plaatsen in de wereld uitgevonden, met heel kleine varianten. Het is alsof ze bij elkaar hebben afgekeken. Wat betreft de boekdrukkunst, als wij even de Chinezen uitschakelen, want die waren daarin alweer 2000 jaar voor op het westen, dan ontdekken wij dat waarschijnlijk onafhankelijk van elkaar op tenminste 7 verschillende plaatsen in de wereld plotseling een vorm van boekdrukkunst ontstaat, waarbij het verschil ligt in het bloksnijden of lettersnijden en in de wijze, waarop men letters of blokken samenvoegt en afdruckt.

Ik wil daarmee alleen maar zeggen, dat als men ergens in geïnteresseerd is, dan put men eigenlijk uit dit gemeenschappelijk bewustzijn der mensheid. Maar er is een eis. Voor het individu betekent dit, dat hij volledig geconcentreerd moet zijn; en dan niet alleen dat, maar

hij moet in deze concentratie ook een tamelijk nauwkeurige voorstelling hebben van hetgeen hij wil. Als ik een vergelijking mag gebruiken:

Als u een denkbeeld of een weten wilt ontvangen uit het gemeenschappelijk bewustzijn, dan moet u met uw gedachten een doosje bouwen, waarin dat denkbeeld of weten precies past. Zodra het doosje klaar is, wordt het gevuld. Is de maat van het doosje niet juist, dan is er geen contact. Het is dus een kwestie van afstemming. En als u hier gewoon als mens leeft, dan maakt u daarvan bewust of onbewust ook wel eens gebruik van.

Nu is het typische, dat u daarbij meestal niet denkt aan het gemeenschappelijk bewustzijn. U denkt misschien aan God of aan de geest, aan de heilige Antonius of desnoods aan een wetenschappelijke of magische formule. Maar dat is een middel. Het is niet belangrijk met welke middelen wij onze definitie of afstemming bereiken. Belangrijk is, dat ze ontstaat.

Als een huisvrouw op een gegeven ogenblik met een kapot strijkijzer of een kapotte stofzuiger zit en zij denkt: ik heb dat nu nodig en dan zegt: "Jezus, of H. Antonius, help me" of desnoods een abacadabra-formule mompelt, dan ontstaat de kennis, waardoor zij denkt: Hé, ik kon wel eens een schroevendraaier nemen en dat ding openmaken. En dan repareert zij dit op een manier, die een deskundige doet gruwen, maar die goed en doeltreffend is - en het ding is weer bruikbaar. Hier heeft iemand dus geen hulp gekregen van de geest. Neen, de persoon heeft zich afgestemd op een bestaande kennis; want de kennis van die instrumenten is voldoende aanwezig. Iemand, die erop is afgestemd, put uit het gemeenschappelijk weten de juiste feiten.

Nu zou het natuurlijk gemakkelijk zijn, indien wij die feiten zo één, twee, drie konden begrijpen en verwerken. Maar zij blijven vaak op het terrein van het onbewuste. Dit zijn invloeden, die van buitenaf komen en die niet in onze denkbeelden scherp geformuleerd zijn. Wij krijgen eenvoudig een aantal feiten en we weten niet waar ze vandaan komen. Heel vaak is het eerder een intuïtief bewegen of oen intuïtief kiezen uit één van de vele mogelijkheden dan een besef: zo is het en daarom doe ik het. Maar als ik dus op deze wijze heb geput uit het bewustzijn, dan kan ik aan de hand van hetgeen ik heb gedaan (dus van de actie) de kennis verwerken. Ik ga begrijpen wat ik heb gedaan, zodra ik erover nadenk en ik zou het een volgende keer dus zelf kunnen.

Ik weet, dat een dergelijk voorbeeld misschien wat overdreven of wat onbeholpen aandoet. Toch zult u zonder het te beseffen van deze mogelijkheid gebruikmaken. De enige vraag, die nu rijst is: waarom de mensen het eigenlijk niet meer doen? Want er zijn zoveel problemen in je leven, waarvoor je zelf geen oplossing kunt vinden. Misschien zijn het psychologische problemen. Misschien zijn het problemen, die met de verhoudingen van het leven in verband staan of met techniek, bedrijf, economie of wat dan ook.

Maar de kennis van die zaken is over het algemeen aanwezig. Wanneer ik mij daarop instel, zal ik er gebruik van kunnen maken. Alleen als ik mij b.v. hier in Den Haag bevind, dan moet ik er rekening mee houden, dat voor mij de formulering en de actie in overeenstemming zullen moeten zijn met het karakter van de groep, waarin ik mij bevind.

Als u dus in een groepering zit, waar het ambtelijk denken b.v. overheerst, dan moet u dus systematisch denken. U moogt niet impulsief handelen, want dan gaat het altijd verkeerd, zelfs als het denkbeeld goed is. U moet het systeem aanvaarden. Ondergaat u hier de invloed van de Nederlandse geest (de volksgeest), dan is het logisch dat u niet het ene kunt doen zonder het andere. U zult altijd een zeker evenwicht moeten handhaven. Elke eenzijdige benadering leidt tot conflicten en mislukkingen.

Ze zou u dus voor deze kwestie van het gemeenschappelijk bewustzijn wel een paar regels kunnen stellen; en volgens mij doet u dat het eenvoudigst als volgt:

1. Als ik mij volledig op een probleem concentreer en dit nauwkeurig omschrijf, dan bereik ik een afstemming, waardoor - zelfs indien er geen entiteiten uit de geest of van elders optreden - toch het bewustzijn of het denken van een groot gedeelte der mensheid te mijner beschikking komt. Ik zal dit ervaren als impulsen, die ik op dat moment niet redelijk kan

verklaren. Door echter daarop te reageren en daarnaar te handelen zal ik in staat zijn prestaties te verrichten, die boven mijn eigen kennen en onmiddellijk besef uitgaan.

2. Door incarnatie binnen een bepaalde groep of een bepaald volk wordt zowel lichamelijk als ook ten dele geestelijk een afstemming bereikt. Deze afstemming is in de eerste plaats gebaseerd op de eigenschappen van de groep waarin men leeft of van het volk, waartoe men behoort. Elk putten uit het gemeenschappelijk bewustzijn zal binnen die groep alleen succes hebben indien rekening wordt gehouden met de eigenschappen van de groep.

2a. Wie gebruik wil maken van het gemeenschappelijk bewustzijn der mensheid, moet zich eerst realiseren in wat voor een gemeenschap hij leeft; en in harmonie met deze gemeenschap zijn gedachten en zijn streven omschrijven.

3. De aanwezige kennis wordt ten dele versterkt, ten dele verzwakt door groeps- en rassengeesten en ten slotte ook door de aardgeest zelf. Wij kunnen er zeker van zijn, dat indien ons streven positief is (d.w.z. bevorderend voor het behoud en de ontwikkeling van de mensheid), wij sneller resultaten zullen behalen dan wanneer wij alleen zelfzuchtig denken. Daarom is het altijd goed bij het stellen der problemen ze voor onszelf duidelijk en nauwkeurig omschreven te formuleren, maar ze te zien in relatie met de vele gelijksoortige problemen, die er bestaan. De oplossing zal dan niet alleen de voor ons juiste, maar tevens de voor ons en de mensheid meest nuttige zijn.

4. De mens heeft een vrije wil. Naarmate hij zich van zijn vrijheid van denken en handelen bewust is en tevens bereid is zich omwille van de harmonie beperkingen op te leggen, zal hij juist door dit erkennen van de noodzaak tot beperking grotere krachten kunnen ontleen aan het gemeenschappelijk denken, want dit is niet alleen uit te drukken in beelden of in kennis, maar in zekere mate zelfs in energie.

5. Indien men zo op het gemeenschappelijk bewustzijn is ingesteld, zal - aangezien in dit bewustzijn ook een contact met sferen en hoge geesten duidelijker en juister is omschreven dan in het gemiddeld bewustzijn van de enkeling - ook vaak een contact met hogere werelden eenvoudiger bereikbaar worden. Alle uitwerkingen van het bereikte contact zullen echter wederom in harmonie moeten blijven met de onmiddellijke omgeving en met de rassengeest, waartoe men behoort.

Nu zult u waarschijnlijk zeggen: Het klinkt mooi, maar wat doen wij ermee? In de eerste plaats zou ik zeggen: Weet, dat het er is. Het is een hulpbron en soms heeft u haar nodig. Waarom dan die hulpbron niet eens een keur aanboren? U kunt nooit weten.

In de tweede plaats: Als wij beseffen, dat het geheel der mensheid door dit gemeenschappelijk bewustzijn (waarin dus bepaalde entiteiten, geestelijke invloeden ook een rol spelen) ten goede wordt geleid, dan zullen wij ook gaan begrijpen dat intuïtieve reacties, op die manier verkregen, voor de mens en de mensheid vaak beter zijn dan het verstandelijk overleg, de planning van de mens zonder meer. We zullen daardoor iets vrijer komen te staan en gemakkelijker van onze vrije keuzemogelijkheden onze vrije wil gebruik maken. Dit zal het geheel der mensheid ongetwijfeld ten goede komen.

Ten laatste zou ik nog willen opmerken: Als wij proberen te putten uit alleen diegenen, die direct met ons verwant zijn, dan zullen wij altijd op moeilijkheden stuiten. Je bent natuurlijk geneigd je te richten tot geestverwanten. Maar als je daarbij bewust de mogelijkheid van het gemeenschappelijk bewustzijn der mensheid uitsluit, dan beperk je vaak de mogelijkheden van je resultaten. De grootste harmonieën, de meest juiste wijze van denken en handelen ontleen je juist aan dit gemiddelde van de mensheid. Want de mensheid als zodanig vormt op elk ogenblik in haar geheel een bepaalde harmonie met de hogere krachten van de kosmos. Als wij aan dit gemiddelde van de mensheid beantwoorden en daarvan bewust gebruik maken en eruit putten, dan zijn wij dus niet alleen in harmonie met die mensheid, maar zelfs met de kosmische waarden en de kosmische krachten. Wij kunnen dan de inwerkingen uit de geest en uit de kosmos en van al wat er bestaat gemakkelijke beseffen. Wij leren bewuster leven. En ik zou zeggen, dat dat ook de moeite waard is.

Sommigen zullen denken, dat het te moeilijk is. Moeilijk is dit alleen maar, indien u het niet kunt accepteren. Maar als u eenmaal hebt geleerd dit te aanvaarden, dan wordt het steeds eenvoudiger. Want u bent deel van dat algemeen bewustzijn der mensheid. Met de geest zult u misschien niet altijd contact hebben, maar dit gemeenschappelijk bewustzijn is altijd aanwezig; daaruit kan altijd en onmiddellijk worden geput.

Wij leren automatisch daarop een beroep te doen. Dat beroep wordt automatisch een harmonie. En dat betekent, dat wij dus altijd beschikken over grotere reserves aan kennis, aan intuïtie en zelfs aan bepaalde krachten dan wij normaal bezitten.

Wij gebruiken die dingen misschien voor onszelf, maar wij kunnen ze ook voor anderen gebruiken. Wanneer ik hier b.v. een harmonie tot stand breng, dan is het heel goed mogelijk dat één van u, bezig met een taak die ook mijn interesse heeft, daardoor het denkbeeld krijgt of zelfs opzettelijk of per ongeluk de juiste methode vindt om dat beter te doen.

U kunt dus voor uzelf en voor anderen het leven daardoor dragelijker, vaak ook vruchtbaarder en beter maken. Ik meen dus wel, dat we dit gemeenschappelijk bewustzijn hoog mogen aanslaan.

Voor degenen, die menen dat de geest daardoor buiten het geding komt, zou ik willen opmerken, dat iemand zoals ik b.v. en heel veel anderen, die in de geest leven in dit bewustzijn ook aanwezig zijn. Hoe denkt u anders dat wij in de geest weten wat er allemaal op de wereld gebeurt? Dat kunnen wij allemaal niet persoonlijk bijhouden. Wij kunnen echter uit dit gemeenschappelijk bewustzijn door een zekere harmonie puren en putten zoveel wij willen. Dat betekent dus dat wij b.v. op de hoogte zijn, wanneer Feijenoord een slechte wedstrijd heeft gespeeld en wanneer Ajax het goed heeft gedaan; dingen, die vaak voor u verbluffend lijken, maar die voor ons normaal zijn, omdat dit aanwezig is in het bewustzijn van de groep. En wat wij zijn, wat wij denken en wat er in ons leeft, wordt door dit contact ook aan dit bewustzijn toegevoegd.

Als wij aan de mensheid denken, zijn wij eigenlijk deel van dit bewustzijn. Pas wanneer wij de vormsferen helemaal hebben verlaten, zouden wij ons erbuiten kunnen plaatsen. Maar tot die tijd zijn wij er deel van.

Zo is dus ook de geest met dit gemeenschappelijk bewustzijn verbonden. En het is gemakkelijker dit bewustzijn op te roepen dan een bepaalde geest. U schakelt de geest niet uit, maar door uit het geheel te kiezen heeft u a.h.w. de dag- en nachtdienst, terwijl anders de zaak de helft van de tijd gesloten blijft.

Ik zou zeggen, dat u in deze dagen, waar alles zo onbestemd en verward lijkt en u heel vaak niet weet wat u wel en wat u niet moet doen, dus van deze mogelijkheid ook heel veel profijt kunt trekken. Want vergeet niet, dat als er heel veel verdeelde bestrevingen zijn en heel veel verdeelde gedachten, dan zal in dat gemeenschappelijk bewustzijn datgene spreken, wat het sterkst is. U zou dus a.h.w. kunnen weten wat de juiste richting is, gezien de resultaten die niet vandaag maar pas morgen of overmorgen kenbaar zullen worden. En u zou het zelfs zover kunnen brengen, dat u een paar jaren vooruit aanvoelt wat juist is.

Ik geloof dan ook, dat ik u met dit kleine onderwerp niet alleen een inzicht heb gegeven in het gemeenschappelijk bewustzijn, maar tevens een paar raadgevingen, waarvan u werkelijk ook in de praktijk met veel nut gebruik kunt maken.

VOORUITGANG

Naarmate je verdergaat op de weg, zal er meer achter je liggen. Naarmate je meer vooruit schouwt, bestaat het gevaar dat je meer van wat achter je ligt vergeet.

Zolang het gaan voor jou het interessante is, telt de weg eigenlijk niet. Maar zodra je beseft, dat de weg je gehele leven is; dat het begin en de eerste schrede de herinneringen zijn, die inhoud in zin geven aan de laatste schrede, die je misschien nog kunt doen; dat de ketting van levens alleen maar zin krijgt, als elk leven iets rijker is: als het bewust iets meer van het verleden bevat en toch gelijktijdig ook bewuster de toekomst bouwt; dan weet je wat vooruitgang is. Dan heb je de zin van je leven doorgrond.

Wie over vooruitgang spreekt, spreekt over datgene, wat hij kan bouwen op grond van een gekend verleden. Leer daarom je verleden kennen en met de krachten en de kennis van het verleden de toekomst bepalen.

Zo is het gegaan met de rassen uit het verleden. Zo zal het moeten gaan met de mensen van vandaag. En wie dat niet kan doen, staat stil. Hij kunt geen vooruitgang. Integendeel, hij versuft langzaam, tot het ogenblik, dat hij opnieuw moet beginnen en opnieuw de ervaring van de weg, die achter ligt, in zichzelf zal moeten opnemen, om haar tot een bewuste waarde te maken.

Vooruitgang is bewustzijn, omgezet in actie.

DE KRACHT.

Hij, die zijn eigen krachten kent
en niet zichzelf overschat,
gebruikt de kracht met recht.
Hij vindt in kracht een nieuwe kracht.
Hij vindt uit kracht een grote macht;
en deze wordt het recht op de voleinding.

Wie niet zijn eigen kracht beseft
of aarzelt in die kracht te leven,
zal zichzelf dromen weven,
waarin de ziel als in een web verstikt,
terwijl het doel verdwijnt en 't "ik" in eindeloos zijn
aan het rad geketend schijnt.

LES 3 - GODSDIENST

Godsdienst is een vorm van communicatie, waarbij de mens niet slechts met de werkelijkheid, maar ook wel degelijk met de eeuwigheid en met de gedachtewereld een verbinding tracht te verkrijgen. Nu leeft men op dit moment in een wereld, die zeer sterk materieel gebonden is. Het materialisme krijgt dan ook in bepaalde landen de vorm van een godsdienst; b.v. het communisme, maar evenzeer het socialisme en daarnaast bepaalde vormen van humanisme. Wij zien deze dingen misschien niet als een godsdienst, omdat het woord God daarbij niet te pas komt. Wat is nu het kentekenende van het godsdienstig denken?

Er wordt een doel voor het menselijk bestaan gepostuleerd, dat verdergaat dan alleen het zuiver persoonlijke bestaan en ook de bevrediging van het eigen "ik". Als zodanig is de godsdienst een grondvoorwaarde voor het bestaan van een maatschappij of van een sociale rangorde, die op iets anders dan op recht en zelfbevrediging (het recht van de sterkste wel te verstaan) is gebaseerd. De sociale verhouding veronderstelt n.l. eveneens een doel, dat verdergaat dan het individu. Voor het individu is dit niet waar. Het individu zoekt zichzelf.

Omdat in de maatschappij, de gemeenschap, de zelfverwerkelijking voor de mens niet mogelijk is, grijpt hij dus naar de godsdienst, de synthetische wereld, waarin deze zelfvervulling en zelfbevrediging wel mogelijk is of zal worden. Hij kan daarbij zichzelf in de toekomst projecteren: "ik ga naar de hemel of naar de hel". Hij kan dit eveneens doen in de vorm van het nageslacht: "wij lijden, maar onze kinderen zullen gelukkig zijn".

De essentie van het godsdienstig denken is dus niet God. Ook als wij een religie hebben waar God werkelijk in het brandpunt van de belangstelling schijnt te staan, worden wij nog geconfronteerd met zuiver aardse, ja, in deze tijd materialistische beschouwingen en bedoelingen. Zo zullen wij zien, dat b.v. de kerk van Rome, maar evengoed de Islam en het Boeddhisme in feite in deze dagen een politieke pressiegroep vormt en als zodanig de eerste aandacht niet richt op het Koninkrijk der Hemelen, maar op de maatschappelijke groepering, de maatschappelijke toestand.

Daarbij spelen natuurlijk wel bepaalde opvattingen een rol. Ik denk hier b.v. aan het probleem "de pil", dat vooral voor de kerk van Rome kennelijk een pil is, die niet zo gemakkelijk wordt geslikt. Hier komt n.l. het oude religieuze denken in strijd met de moderne wereld, de moderne situatie.

In de oudheid was het kind een zegen, een vergroting van de maatschappij, van de stam, van de godsdienstige groep en daarmee een toename van macht. In deze dagen wordt het kind meer en meer een belasting van de gemeenschap en van de middelen van die gemeenschap. Het wordt ook een belasting op de religieuze instelling van de mens. Een beperking van het kindertal zou dus in deze tijd normaal moeten worden aanvaard. Het is menselijk en materieel logisch. Maar een godsdienst moet zichzelf het aanzien geven van een gezag dat verdergaat dan het logische, het onmiddellijk te doorziene maatschappelijk of geestelijk noodzakelijke. Daarom klampt hij zich altijd weer aan het verleden vast.

Wanneer wij een kerk binnengaan, zullen wij onmiddellijk ontdekken dat de spreektoon ineens verandert. Als u binnenkomt in een protestantse kerk, dan zal het u opvallen dat 9 van de 10 dominees een Nederlands spreken dat eigenlijk thuishoort in de jaren 1900. Gaat u een katholieke kerk binnen, dan wordt u geconfronteerd met de Latijnse taal, die is gefixeerd in een vorm, welke ongeveer rond de jaren 800 - 900 bestond.

Bij de Islam krijgen wij een teruggrijpen naar oude Arabische zinswendingen en woordvormen, die van de spreektaal aanmerkelijk verschillen. In het Boeddhisme gaat men zelfs zo ver, dat men spreuken opdreunt, die in de landstaal niet eens meer kunnen worden verstaan en waarvan een vertaling haast niet meer mogelijk is. Verder nog gaat dit bij de Hindoes, die te-

ruggrijpen naar het Vedantisch schrift en de Vedantische taal (het Sanskriet), waarmee de gewone mens helemaal geen raad meer weet.

Hieruit kunnen wij dus wel concluderen dat de godsdienst – juist omdat zij pretendeert meer te zijn dan zij maatschappelijk kan zijn – zich beroept op het verleden en het heden eenvoudig verwaarloost of - wat nog erger is - het daaraan aanpast door interpretaties naar eigen inzicht en bedoeling.

Als wij de kern bezien van b.v. het marxisme (een materialistische godsdienst), dan zal blijken dat de stellingen van Marx allang zijn verlaten, maar dat men zich gelijktijdig voor alle maatregelen weer beroept op Marx, op Engels, eventueel op Lenin. Mensen, die in een tijd spraken dat de huidige wereldsituatie niet bestond. Op grond van dit alles wil ik de godsdienst dus eerst kenschetsen in zijn werkelijke betekenis en ik doe dat in de volgende artikelen:

1. De godsdienst is een aanpassing aan de werkelijkheid, waarbij het sociale geheel kan worden gehandhaafd en het belang van het individu (de persoonlijkebeleving en uitleving) kan worden beperkt.
2. Godsdienst is niet alleen gewijd aan God, maar - ofschoon God vaak als mom of voorwendsel wordt genomen - in de eerste plaats aan het handhaven van een bepaald bestel op aarde.
3. Elke godsdienst moet zijn gezag ontleen aan autoriteiten, die sterker zijn dan de menselijke rede van het heden. Daarom zullen zij over het algemeen een lange tijd de oude waarden handhaven, die voor de doorsnee-mens niet meer begrijpelijk of aanvaardbaar zijn.
4. In de godsdienst is communicatie alleen mogelijk tussen de leden van een bepaalde godsdienst, aangezien de onlogische elementen, die er in elke godsdienst schuilen, hem onaanvaardbaar zullen maken voor elke buitenstaander.

Dat was dan een korte samenvatting van het wezen en de kwaliteiten van de godsdienst.

Als wij nu gaan zeggen dat de godsdienst helemaal geen zin heeft, dan falen wij ook. Want de godsdienst kan niet bestaan of hij moet aan een behoefte tegemoet komen. Deze behoeften kunnen wij onderscheiden in

- a. het ervaren van een zekerheid, waar deze redelijk niet te vinden is;
- b. het erkennen van een waardigheid of meerwaardigheid van het "ik", zonder dat daarvoor een stoffelijk bewijs behoeft te worden aangevoerd;
- c. het ontleen van kracht, gezag, eventueel zelfs zeggenschap aan stellingen, die materieel niet volledig aanvaardbaar zijn.

De mensheid begrijpt dat niet en als wij het over een geloof hebben, dat ten slotte altijd weer de basis is van een godsdienst, dan is men niet geneigd het standpunt van de ander te beschouwen. Men wil natuurlijk wel, zoals in deze dagen, wederzijdse banvloeken intrekken. Men weet, dat ze toch niets meer uithalen en het is beter iets nutteloos op een elegante wijze weg te nemen dan het te laten voortbestaan, totdat het in belachelijkheid sterft. Zoals bepaalde wetten in sommige delen van Engeland, waar de automobilist nog steeds moet worden voorafgegaan door een man met een rode vlag of bij nacht een rode lantaarn.

De moderne mens is ergens godsdienstiger dan zijn voorvaders, want voor hem is de godsdienst een geestelijke waarheid geworden. Hij kan deze niet meer helemaal zien als het synoniem van leven op aarde. Godsdienst en godsdienstig leven zijn twee verschillende dingen.

Als ik in deze dagen de mens zie, die zich beperkingen oplegt (b.v. vasten, onthouding van bepaalde dingen, ontzegging van bepaalde genoegens) op religieuze basis, dan kan ik zeggen: Die man heeft er geen voordeel van; hij wordt er niet wijzer van. Wat hij doet, doet hij dus werkelijk wel om de voornoemde drie artikelen te krijgen: het gevoel van eeuwigheid.

Achter elke godsdienst en achter elk geloof gaat een waarheid schuil. Die waarheid is echter wel stoffelijk omschrijfbaar. Zij dient wel te beantwoorden aan een stoffelijke logica, ofschoon

zij - zoals sommige wetenschappen en elke godsdienstige stelling - natuurlijk is gebaseerd op een axioma, een geponeerde stelling, die weliswaar schijnbaar aantoonbaar is, maar niet bewijsbaar.

Godsdienst was eens je wijze van leven. In deze dagen is het de wijze, waarop men zijn normale leven rationaliseert. Ik geloof, dat wij hier één van de belangrijkste aspecten hebben voor de moderne bewustwording: rationalisatie. Het leven, zoals je dat als mens kent, is niet helemaal aanvaardbaar. Het is niet helemaal gelukkig. Je moet jezelf daarin bepaalde beperkingen opleggen en aan de andere kant voel je in jezelf waarden, waarmee je geen raad weet. Om daaraan gestalte te geven grijp je naar de godsdienst. Je verklaart jezelf waarheden, die innerlijk worden aanvoeld en die je buiten je niet kunt beleven.

Nu is de logische ontwikkeling in een materialistische maatschappij dat de godsdienst esoterisch wordt. Hij grijpt naar het innerlijk van de mens en laat het uiterlijke met rust. Maar zoals ik reeds heb gezegd: de godsdienst zelf heeft zich ontwikkeld tot een machtslichaam. Er ontstaat in de godsdienst een splijting, waardoor wij aan de ene kant de innerlijke beleving en zelferkenning krijgen, die wel degelijk binnen het kader van de godsdienst plaatsvinden, en aan de andere kant een slaafsheid, een rationalistie van het bestaan en het handhaven van een zekere, meestal conservatieve macht door een beroep op God. Daar deze laatste vorm op het ogenblik wel aan het uitsterven is - al zult u daarvan nog niet veel merken - wil ik bij de poging om de actualiteit van de hedendaagse bewustwording naar voren te schuiven allereerst wijzen op die esoterische mogelijkheden.

Het "ik" is een niemandsland. Je ziet wel enkele vista's (vergezichten), maar je kunt het niet overzien. In dit niet overzien van de wereld en van het bestaan voel je voor jezelf de eeuwigheid aan. Die eeuwigheid, dit "verder leven dan de materie" wordt verklaard met God. God is als zodanig in deze dagen meer een doodoener en minder een realiteit dan vroeger. Doordat je die God eenmaal aanvaardt, krijg je ook de mogelijkheid een beroep te doen op die delen van je persoonlijkheid en eventueel van andere werelden, die je niet rationeel kunt erkennen. Je kunt daarover allerhand logische en filosofische beschouwingen opbouwen, maar je kunt niet ontkomen aan het feit dat je moet accepteren. De aanvaarding van jezelf en daarmee ook de aanvaarding van alles, wat je in jezelf erkent, is wel de basis van alle godsdienstigheid in deze dagen.

Natuurlijk kunt u hier tegenwerpen, dat b.v. in het communisme heel vaak de behoefte om het beter te krijgen een rol speelt. Dit kan het geval zijn in bepaalde landen. In de meeste werkelijk communistische staten echter wordt het communisme een "way of life", een manier van bestaan.

Het is de rechtvaardiging van het bestaan; en als zodanig heeft het een even grote esoterische waarde als b.v. het Christendom. Dat men dit helaas wel eens vergeet is te wijten aan de nadruk, die op de uiterlijkheden valt.

Vergelijkend gesproken: Een waar christen probeert de leer van zijn Meester waar te maken. Hij zal daartoe zijn persoonlijk bezit a.h.w. wijden aan de gemeenschap. Hij zal dus het totaal van zijn krachten beschouwen als dienend voor de gemeenschap en niet als een persoonlijk bezit of verwervingsrecht.

Voor een communist geldt precies hetzelfde. Het enige verschil is dat de christen zegt: Ik doe dit voor Jezus, de, op aarde geboren zoon van God. Terwijl de communist zegt: Ik doe dit, omdat dit de enige wijze is, waarop een mens menswaardig kan leven. Een klein verschil misschien, maar niet zo groot als u denkt. Want mensheid en menswaardig leven nemen in het denken van de overtuigde communist de plaats in van God. Dus, er is esoterie. Het is een innerlijke oriëntatie. Die oriëntatie wordt door de uiterlijkheden niet sterk beïnvloedt, maar wel door de innerlijke behoefte.

Indien de mens gaat begrijpen - en misschien komt dat in de komende tijd nog wel - dat alle beroep op God, op de geest, op inwijdingsleer e.d. in de eerste plaats een uitdrukking is van niet uit te spreken innerlijke waarden en gevoelens, dan zal men elkaar misschien gemakkelijker kunnen aanvaarden en zal men gemakkelijker kunnen leven. Nu is dat nog niet

het geval. Maar wij ontdekken dat steeds meer mensen in zichzelf zoeken naar de betekenis der dingen.

Nu zien wij een heel vreemd verschijnsel. In het begin stadium van de godsdiensten was het een absolute overgave aan een buiten het "ik" staande waarde. Mensen kwamen ertoe bepaalde wonderen - zoals ze werden genoemd - te produceren door deze overgave aan het niet gedefinieerde andere. In deze dagen zijn er mensen, die hun bekwaamheden en mogelijkheden voortdurend kunnen uitbreiden door hun aanvaarding van de niet te definiëren innerlijke kracht en innerlijke wereld. Er is een overeenkomst en er is een verschil.

Van uit een algemeenheid, waarbij de wereld nog een raadsel is, is de godsdienst geëvolueerd. Zij heeft zelf een wereld tot stand gebracht, waarin kennen en weten een steeds grotere omvang aannamen en steeds meer algemeen werden. Het zou zeker onrechtvaardig zijn om aan de godsdiensten juist dit goede punt te onthouden.

In Europa zijn het de kloosters, de kloostergemeenschappen en scholen, die voor de wetenschappelijke en sociale vorming hebben zorg gedragen in tijden, waarin anders barbarisme en primitiviteit nog steeds de overhand zouden hebben gehad. Hetzelfde geldt voor de Islam, die de drager is geworden van de grote beschaving der Kalifaten, ook voor de Hindoerijken, die niet konden bestaan zonder de wijsheid der Brahminen. Dus: wij moeten erkennen, dat ze veel hebben gedaan. Maar door de kennis te bevorderen, door vanuit de vaagheid van het geloof, het alleen innerlijk geschouwde, te komen tot de wereld en het daarin onmiddellijk bewijsbare en kenbare, hebben zij een wetenschap opgebouwd, die gelijktijdig hun eigen grondslag aantast: n.l. de grondslag van de aanvaarding zonder overdenking. Het geloof, dat niet berust op kennis, maar alleen op aanvaarding.

De moderne mens met al zijn wetenschappen staat daarbij voor raadsels, die in de stof niet kunnen worden beantwoord. Het wonder van eens is geen wonder meer. Zelfs de paranormale genezer kunnen wij verklaren.

Wij weten van psychische invloeden. Wij weten van opinievorming, van het bovenbewustzijn van de massa, van het onderbewustzijn en de daarin begraven geheimen. Maar we weten nog steeds niet wat de kern van het wezen is. De ziel van de mens is deze dagen nog evenzeer een raadsel, ja, zelfs meer een raadsel dan in het verleden. Eens kon men dat aannemen als een soort mens in een andere wereld. Nu wordt de ziel een vormloze waarde, waarvan men het bestaan aanvoelt, beseft, maar niet kan verklaren.

Daarom moet de godsdienst van vandaag zich richten op het innerlijk.

Daar de mens zich echter op zijn innerlijk richt - of hij dat nu officieel doet of misschien alleen door wijziging van eigen levenshouding - ontstaat er in de mens een nieuwe vorm van denken en weten.

Eens was profetie, een voorspellende droom, het wonder, het orakel het voorrecht van de ingewijde priester. Wij zien, dat juist buiten de kerken om op het ogenblik deze eigenschappen in de gehele gemeenschap steeds sterker optreden. Er wordt dus een bovennatuurlijk wereld gecreëerd, die binnen de natuurlijke wereld leeft uit de massa. Zij wordt niet verklaard. Zij wordt zelfs niet bewust aanvaard, maar onbewust houdt men er rekening mee.

Met dit eerste deel van mijn betoog heb ik dan aangetoond, dat in de moderne bewustwording de godsdienst en de godsdienstigheid een veel grotere rol spelen dan men misschien geneigd is aan te nemen, terwijl gelijktijdig die rol niet wordt bepaald door kerkelijk gezag of religieuze stellingen, zoals men misschien zou denken, maar door de behoefte van de mens om een verklaring te vinden voor zijn innerlijk geheim.

In het tweede deel moet ik de nadruk leggen op hetgeen er in de mens geschiedt.

1. Hij voelt waarheden aan, maar komt gelijktijdig in verzet tegen de formulering van de waarheden, die hem worden opgelegd. Hierdoor bereikt hij voor zichzelf de persoonlijke vrijheid om het innerlijk beleven vast te leggen in zijn denken en zijn woorden. Een zelfrealisatie is hiervan het gevolg.

2. Hij doet nog wel een beroep op de bovennatuurlijke krachten en machten, maar hij doet dit niet meer in de zo praktische zin, die wij zelfs nog in de middeleeuwen hebben gezien. Hij bidt God om een wonder, maar hij verwacht niet dat het zal gebeuren. Gelijktijdig echter rekent hij erop, dat er in hem een kracht zal ontstaan, waardoor hij zonder wonderen hetzelfde kan bereiken, dat eens misschien alleen door een ingrijpen van engelen van buitenaf mogelijk werd geacht. De mens doet een beroep op zijn innerlijke vermogens.

3. De mens gaat God meer en meer zien als een vaagheid, die in hem leeft of onmiddellijk met hem verbonden kan zijn. Er ligt een groot verschil tussen b.v. de primitieve ontvangst van de Communie in de eerste tijd als een gedachtenismaaltijd, in de tweede periode van het Christendom als een soort avondmaal, waarbij men de lijfelijke Jezus in zich ontvangt en de moderne versie, waarin avondmaal en Communie niet meer een herdenking zijn, maar eerder een persoonlijk resoneren met de kracht Christus. Men kan daarom zeggen:

In de moderne innerlijke beleving van de godsdienst is het contact tussen het "ik" en de Godheid concreter en directer dan in het verleden. En daaruit kunnen wij weer conclusies trekken omtrent de waarde en betekenis van deze godsdienst:

a. Datgene, wat de godsdienst heeft geschapen in de mens, wordt op dit moment door de godsdiensten over het algemeen afgeremd of zelfs bestreden.

b. Het innerlijk verbonden zijn met de Godheid, met de scheppende Kracht zelf, wordt voor steeds meer mensen een noodzaak om het leven in deze dagen te dragen. Juist hierdoor verkrijgen zij ook een grotere persoonlijke vrijheid en komen zij langzaam maar zeker weer tot een huwen van de geestelijke waarden met de stoffelijke waarden, zoals deze in de oerperiode van de godsdienst hebben bestaan.

c. Daar de zelfbeschouwing en zelferkenning in het godsdienstig beleven een steeds grotere rol gaan spelen, mogen wij aannemen dat het geheel een esoterische evolutie is. Een dergelijke evolutie kan nooit worden omschreven in voor elke persoon juiste termen. Zij kan echter wel worden benaderd.

In het 3^e deel van deze les wil ik trachten de innerlijke waarheid te benaderen.

Naarmate ik meer de werkelijkheid van God erken, zal ik het woord God minder willen gebruiken. Juist deze kracht, waarvan ik weet dat zij in mij bestaat, is voor mij een heiligdom geworden. Er is in de wereld geen vluchtmogelijkheid meer. Er is geen uitweg naar stilte, naar rust en bezinning. Ik kan deze waarde alleen in mijzelf vinden. God is voor mij de innerlijke retraite geworden, waarin ik mijn persoonlijke harmonie herwin. Daarom wil ik die God niet met de wereld confronteren.

De schijnbare ongodsdienstigheid zal verhullen, hoezeer ik mij in de Godheid probeer te bergen.

Omdat ik echter niet gelukkig ben met dit wat alleen in mijzelf bestaat, moet ik proberen wat in mij is tot uitdrukking te brengen. Naarmate in mij het begrip van "God in mijzelf" verwarder en minder definitief is, zal ik daaraan uitdrukking geven in steeds meer verwarde stellingen. Ik ga proberen mijn gelijk te bewijzen met vele redeneringen en gelijktijdig weet ik dat ik tekort schiet t.a.v. de innerlijke waarde. Er ontstaat een strijdigheid tussen dat wat ik ben in de wereld, dat wat ik zou willen zijn in de wereld en datgene wat ik besef te moeten zijn in de wereld.

En in deze strijdigheid kan de moderne mens geen partij kiezen. Hij zoekt daarom innerlijk een benadering, waarbij de normen, waaraan zijn wereld zo rijk is, minder een rol spelen.

Als ik het esoterisch standpunt voor de moderne mens zeer in het algemeen mag schetsen, rekening houdend met het feit dat dit voor een ieder volledig kan kloppen in dit geval, mag ik zeggen:

Er is geen wet buiten de God in mij. Alle andere wetten zijn slechts regels in het leven, waaraan ik mij kan en mag onttrekken, indien mij dat convenieert en als ik dat kan doen, zonder op een ander punt misschien in te gaan tegen datgene, wat ik erken als goddelijke Wil.

Mijn erkennen van krachten zal voor mij altijd worden uitgedrukt in engelen, in Gods genade, in Stralen van licht, maar die in verschillende categorieën zijn ingedeeld. In sommige van deze categorieën voel ik mij thuis. Ik kies deze voor mijzelf als de goddelijke Openbaring van het moment.

Ik weet dat er andere krachten zijn, maar ik zal ze ofwel bestrijden (in dat geval voel ik mij schuldig, omdat ik God niet als geheel kan aanvaarden), dan wel ik zal ze negeren, erkennende dat zij voor anderen kunnen bestaan. In dit laatste geval weet ik dus, dat ik een persoonlijke bewustwording heb, die door niemand anders precies kan worden gedupliceerd.

De kern van mijn wezen en leven probeer ik steeds meer te uiten. Waar eens de uiterlijke wereld haar brandpunt moest vinden in een innerlijke aanvaarding, moet nu mijn innerlijke beleving en aanvaarding steeds meer tot uitdrukking komen in datgene, wat ik in de wereld ben. Een omzetting van waarden misschien, maar gelijktijdig ook een grotere concretisering van het "ik" in de wereld.

Ofschoon de beperkingen voor het ego van deze tijd aanmerkelijk groter zijn dan in het verleden, zal dit ego zich toch meer bewust in de wereld doen gelden en zal de mens voor zichzelf een groter inzicht in dit "ik" gewinnen.

De godsdienst heeft de mensheid dus wel degelijk veel goeds gegeven. Hij vormt zelfs nu nog de basis voor een verdere geestelijke bewustwording en ontwikkeling, die in de komende tijd steeds concreter kenbaar wordt.

In het vierde en laatste deel van mijn betoog wil ik nog iets zeggen over de mogelijkheid van contact in de godsdienst.

Zodra ik de verwantschap in God als basis neem, kan ik met een ieder in contact treden. Zodra ik mijn definities van God echter als basis neem, zal ik mij steeds geïsoleerd voelen. Naarmate ik God, de goddelijke Wil of de goddelijke Wet meer definieer en concretiseer, zal ik verder geïsoleerd zijn. De godsdienst is dan ook voor heel veel groepen in deze dagen in feite een isolement van de maatschappij geworden, van de mensheid en zelfs van de werkelijkheid. Hierdoor zal de godsdienst vaak in een verkeerd daglicht komen te staan. Maar het is de mens, die hier schuldig is, niet de godsdienst zelf.

Indien wij in de godsdienst uitgaan van het bestaan van bovennatuurlijke krachten (paranormale of occulte krachten), dan vul ik hierdoor het stoffelijk weten aan door mijn aanvaarding en eventuele verklaring van de geestelijke krachten, die niet stoffelijk aantoonbaar zijn.

Als zodanig is de godsdienst een middel om een tweede werkelijkheid concreet te beleven en ook met anderen te bespreken. Het nadeel is weer, dat de verdeling van deze geestelijke wereld in "goed en kwaad" verschilt naarmate men tot een andere confessie pleegt te behoren. Het is het hanteren van de verschillen "goed en kwaad", waardoor wederom een isolement ontstaat. Schakelt men de begrippen "goed en kwaad" voor een ogenblik uit en spreekt men over de fenomenen (verschijnselen), dan blijkt dat de godsdienst, de occulte wetenschappen en zelfs de psychologie tot een samenspraak kunnen komen, waarin veel van de innerlijke mens, maar ook van de tweede wereld (de geestelijke wereld die de mens omringt) kenbaar, duidelijk en zelfs hanteerbaar wordt.

Wij mogen het de godsdienst misschien kwalijk nemen, dat hij de mens voortdurend probeert te beletten zelfstandig gebruik te maken van de bovennatuurlijke kracht. Dit is uit het standpunt van gezag e.d. verklaarbaar, maar toch onjuist. Hij belet de mens dus de persoonlijke communicatie met God en de geest op grond van de stelregel: Slechts wij weten, hoe deze communicatie tot stand te brengen en hoe daaruit de meest juiste gevolgen te verkrijgen. Dat dit natuurlijk niet juist is, begrijpt u.

Maar door dit te doen stimuleren ze gelijktijdig de mens, die bijzondere belevingen heeft tot een buitenkerkelijk beleven van het bovennatuurlijke, het gebruik van het paranormale, dat toch gebaseerd kan blijven op het Godsconcept, dat ook in de kerk wordt verkondigd. Zo wordt er gelijktijdig een band gelegd met een andere wereld en toch een groepsbinding op aarde in stand gehouden.

Tussen de leden van een kerk is de communicatie over het algemeen bijzonder sterk, omdat zij - elkander erkennende als behorend tot hetzelfde geloof- van elkaar meestal zonder kritiek aannemen dat zij even juist zijn in de godsdienst en de leer. Zelfs degene, die zondigt en dus voor de gemeenschap tijdelijk onaanvaardbaar is, staat door de aanvaarding van een gelijk aantal dogmata en stelregels nog altijd boven de goede mens, die het geloof niet aanvaardt. Zo wordt een groepsexclusiviteit, maar gelijktijdig ook een groepsbinding bevorderd.

Deze groepsbindingen zullen in de moderne wereld langzaam maar zeker gaan afnemen; en dat is goed. Maar in de groepsbinding is wel een saamhorigheidsbegrip geschapen, dat op den duur misschien in de plaats kan treden van het nu nog godsdienstig gebonden zijn, zodat de mens, gebonden in de mensheid, God dient door de mens te dienen en niet meer door God te verheerlijken volgens regels, die behoren tot een verleden tijd.

INVLOEDEN VAN DEZE DAGEN

De grote invloed, die op het ogenblik kenbaar wordt, is een combinatie van wat men Saturnus- en Jupiterinvloeden zou kunnen noemen. Het rechterlijk element verwacht zich haast met het element van het onverwachte, van de uitersten. En dat brengt allerhand eigenaardige verschijnselen met zich. We kunnen er enige van opnoemen. Om u een klein voorbeeld te geven:

Er was kort geleden een overgang van blauwe Straal naar rode Straal, zoals dat heet. Het resultaat was omstreeks 3 december voor heel veel mensen maagklachten. U zult zeggen: Wat is dat eigenaardig.

Twee geestelijke Stralen, die helemaal niets te maken hebben met stoffelijke zaken, wisselen en de mensen krijgen maagklachten. Maar daar kwam nog bij: onoplettendheid, onmatigheid, een verstrooidheid, die hier en daar tot schrokkerigheid hoeft geleid; en dat terwijl het nog niet eens Sinterklaas was.

Ik geef u dit voorbeeld om duidelijk te maken, dat zo'n wisseling van invloeden ook op de meest stoffelijke zaken toch werkelijk wel haar stempel kan drukken. We kunnen nog een paar stappen verdergaan.

De invloed rood, die langzaam maar zeker weer aan het wegebben is, ontmoet de invloed wit, de witte Straal. Die witte Straal gaat in kracht toenemen en blijft regeren tot zeker 15 - 16 januari. Maar wat gebeurt er nu met de overgang, die in haar meest felle uitwerking rond 10 december zal zijn: inspiratie maar ook ongedurigheid; weten maar gelijktijdig ook een veronachtzaming van het weten. Als we dat stoffelijk moeten uitdrukken, zeggen we: Bij de mensen zullen er wel wat ongelukjes gebeuren.

Er zullen veel verkeersmoeilijkheden zijn. Er zullen nogal wat kleine rampjes gebeuren: een paar schepen misschien, een paar vliegtuigen. En daarbij zal de witte invloed (zo snel volgend op rood en blauw) ook in de aarde onevenwichtigheden teweeg kunnen brengen. Dan moeten wij rekenen op atmosferische storingen, maar ook met de mogelijkheid van aardverschuivingen en aardbevingen. Met zo'n voorbeeld voor ogen kun je dus zeggen:

De invloeden van deze tijd zijn weliswaar geestelijk van geaardheid en ze zullen hoofdzakelijk inwerken op de menselijke geest, maar vooral op de momenten dat de krachten wisselen, kunnen wij voorlopig ook wel rekenen op allerhand typische verschijnselen op aarde.

Nu zijn de invloeden, die wij op het ogenblik kennen, niet zo buitengewoon hevig. Er is een zeker verflauwen van allerlei ongevallencycli ook al kunt u - ik hoop, dat ik niemand teleurstel - voorlopig nog wel op slecht weer rekenen.

Wij gaan nu dus wit licht krijgen. De overgangstijd ligt op 10 december om +/- 10.24 in de ochtend als we dat in aardse tijd berekenen. Dat witte licht gaat in kracht toenemen. Het witte licht is energie, het reinigt een beetje, maar aan de andere kant versterkt het alles: de gunstige evenals de ongunstige aspecten. En als je nu in die tijd geestelijk een beetje verkeerd bent ingesteld, dan moet je helemaal niet gek kijken, als je grote geestelijke moeilijkheden krijgt. Aan de andere kant zal de mens, die wat positief is ingesteld tegenover het leven,

tegenover de geestelijke waarheid en tegenover zijn werkelijk "ik" kunnen zeggen: Dit wordt voor mij werkelijk een aangename tijd.

In die periode krijgen wij bovendien wederom te maken met een golf van rood licht. Die kunnen wij verwachten zo rond de 31e december. Dat houdt in, dat Oud en Nieuw voor menigeen wat erg warrig zal zijn en dat we ook hier weer mogen vrezen voor onaangename gevolgen, niet alleen door een overdaad aan olieballen, appelflappen e.d., maar ook door een overdaad aan daadkracht. Er zit bij het moment van overgang een element dat voert tot twist. Voor veel mensen dus kans op ruzie en onaangenaamheden.

Gaan we wat verder kijken, dan blijkt het volgende jaar tamelijk veel invloeden te hebben, die wij kunnen omschrijven als de rode Straal; en daarnaast enkele invloeden, die de groene Straal kan worden genoemd.

Die groene Straal heeft bepaalde geestelijke (vooral geloofswaarden) en daarbij ook nog paranormale waarden. Die groene Straal komt heel sterk naar voren eind februari begin maart. We kunnen dan op aarde als verschijnselen zien: een aantal ongewone openbaringen, eigenaardige genezingen en wat er verder zo bij hoort. Wij moeten er echter ook rekening mee houden, dat juist in die dagen een geloofs- of belangenstrijd kan worden uitgevochten.

Voor de innerlijke mens bestaat de mogelijkheid om zonder beredenering een contact met het Hogere te krijgen, zeker. Maar er zit ook rood bij en dat geeft de typische balans aan voor het komende jaar. Je zou kunnen zeggen:

Het komende jaar is eigenlijk een samengaan van vaak zeer hoge geestelijke impulsen en wat men dan toch wel wat lagere stoffelijkheid zou kunnen noemen. Om het eens op een bescheiden manier uit te drukken: het is een innerlijke openbaring met een borrel!

U kunt dus in de komende tijd rekenen op allerlei voor de bewustwording nogal eigenaardige en schijnbaar onverenigbare principes, die plotseling in u ontstaan en in uw leven merkbaar worden.

Wat is nu het meest belangrijke daarin? Uw eigen oriëntatie. Indien u zich blijft oriënteren volgens een vaste norm, een vaste regel, die dus niet van uzelf uitgaat, die geen deel is van uzelf, dan zult u in het komende jaar haast onvermijdelijk brokken maken. Het spijt me erg, maar het is waar. En als dat het geval is (we krijgen een zeer snelle wisseling van een aantal Stralen en invloeden zo rond oktober), dan heeft u grote kans dat u in die periode helemaal van de sokken raakt. In die tijd kunnen wij vrezen voor b.v. een groot aantal zelfmoorden. En dat is voor degenen, die het doen, niet zo mooi, omdat ze overgaan in een verwarring, waarin de oriëntatiemogelijkheid in de geest wel sterk wordt belemmerd. De houding, die u daarbij moet aannemen, kunt u eigenlijk wel zo'n beetje baseren op de feiten van het bestaan. En dat is dit:

- Maak u niet druk over wat er gebeurt. Excessen overal op de wereld, vooral kleine excessen, vinden nu eenmaal plaats.
- Probeer uw geestelijke rust te bewaren en maak vooral gebruik van de ogenblikken (die u zeker zult hebben), waarin u zich nader voelt tot God of het Hogere of wanneer u meent een beter inzicht te krijgen. Want als u dan werkelijk even doorbijt, krijgt u een visie op de wereld, waardoor al die eigenaardige verwickelingen en verwarringen u veel minder te zeggen hebben.

Voor uw eigen bewustzijn en bewustwording is het natuurlijk wel noodzakelijk, dat u ook naar de wereld kijkt. Iemand, die met oogkleppen door de wereld gaat in het komende jaar, zal op een gegeven ogenblik zoveel problemen tegenover zich zien, dat hij er geen raad meer mee weet, omdat hij ze niet heeft zien gebeuren. Kijk dus wel degelijk naar wat er in de wereld gebeurt.

U zult ontdekken, dat de wereld zelf eigenlijk antwoord geeft; dat ze u precies vertelt wat er gaat gebeuren; en dat ze u ook zegt wat u het best kunt doen. U staat - juist omdat het volgend jaar ook de invloed wit nog enkele keren terugkeert en de invloed blauw heel sterk is in juni, juli en augustus - zeker niet hulpeloos tegenover de gebeurtenissen. Maar u moet

a.h.w. "plannen". U moet een beetje op termijn vooruit zien. Leef vandaag, maar constateer vandaag reeds de behoefte van morgen. Dat is een heel mooie slagzin; en die moet u werkelijk gebruiken. Die moet u zien als een leefregel voor u in de komende tijd.

Er is nog een tweede regel:

Door de vele wisselingen, die er in één maand kunnen plaatsvinden (o.m. in februari zijn er 6 à 7 wisselingen), moeten wij zeggen: Er zijn zoveel onverwachte dingen, dat ik voor mijzelf van te voren moet bepalen wat ik wel wil en wat ik niet wil. Zorg ervoor, dat u een klein beetje weet wat u wilt en zet er alles op om dat te verwerkelijken, juist in die overgangen. In de periode, waarin de wereld niet precies weet hoe ze moet reageren, zal iemand, die zich aan die invloed enigszins weet te onttrekken, zich wel kunnen doorzetten. U zult dat trouwens ook in politiek opzicht zien. Daarnaast zullen velen het - maar dat is natuurlijk niet zo gemakkelijk te constateren - als een soort inwijding erkennen: een plotseling anders zien van het leven en de wereld.

Voor heel veel mensen zouden wij verder wel mogen aannemen, dat juist de invloed van het witte licht hun de energie geeft om de situatie eens opnieuw te bezien en vaak hun richting van streven of leven wat te veranderen. En als u in uw omgeving in de komende paar maanden mensen hebt, die ineens een andere richting inslaan, dan moet u zich daarover niet verwonderen en u daarover ook niet verdrietig gevoelen. Dan moet u eenvoudig zeggen: Daar is niets aan te doen. Ik moet mij aanpassen.

En dan mag dit misschien ook even worden geconstateerd: De meeste van u kunnen in deze tijd goed plannen maken voor wat ze later willen doen. Dat geldt niet alleen op stoffelijk terrein, maar ook geestelijk. Indien u van plan bent een bepaalde waarde in de geest eens na te gaan of om bepaalde experimenten te beginnen, dan is het nu de tijd om te overwegen hoe u dat wilt doen. De plannen, die u nu maakt, zult u zeer waarschijnlijk in de periode van wit licht - ongeacht de verdere invloeden - kunnen doorzetten. U hebt dan kans op resultaten in de stof en in de geest.

Over het algemeen zal dat komende jaar ook nog wel de nodige verrassingen brengen. Een van de typische punten is b.v. dat u eigenlijk denkt: Wat is de winter lang. En dan staat u op een dag op en zegt u: Is het nu al zomer? Zo snel komt de late lente. Datzelfde zult u geestelijk en in uw eigen leven voortdurend meemaken.

U komt op een gegeven ogenblik tot de conclusie: Ik weet niets meer. Ik weet nergens raad mee. Ik heb een gevoelsleegte, ik voel niets meer. Wat is het leven waard? Wees dan niet pessimistisch, want op een dag wordt u wakker - bij wijze van spreken - en dan is er ineens iets: het nieuwe, het nieuwe leven, de nieuwe mogelijkheid, de nieuwe ervaring, het nieuwe bewustzijn.

Die plotselinge overgangen zullen in de komende paar jaren in de bewustwording een grote rol spelen. Want zo vreemd als het klinken moge, voor een jaar dat op zichzelf niet zo buitengewoon rumoerig dreigt te worden (alleen het laatste deel brengt nogal wat wisse-wassen met zich) kunnen we zeggen: In dit jaar worden er beslissingen genomen, die weer de komende jaren gaan bepalen.

Nu hebben wij gelukkig de moeilijkheden van de afgelopen jaren zo'n beetje kunnen oplossen, dat weet u ook. Maar de oplossing van die moeilijkheden heeft alleen zin, indien die oplossing van blijvende aard is. En dat is alleen mogelijk, indien men a.h.w. overstapt van de strenge organisatie naar het opportunisme. De komende 4 à 5 jaren zijn de geestelijke stromingen zodanig, dat opportunistisch optreden veel meer kansen heeft dan een overlegd optreden volgens plan, regel, orde en wet.

Nu denkt iedereen: Dat is niet mooi. Geestelijk is het echter wel mooi. U kunt u misschien voorstellen, dat het leven een weg is. Wel, op die weg komt nu vandaag of morgen een automobilist langs. Als u dat ziet en tijdig uw duim opsteekt, dan kunt u een heel eind vlugger opschieten, want u moogt meerijden. Maar laat u hem voorbij gaan, dan komt u onder de modder te zitten.

En dat is nu eigenlijk het beeld van deze tijd. Het gaat allemaal met schokken; maar u moet ook bereid zijn om a.h.w. van de gelegenheid gebruik te maken. Als u nu dat nieuwe denkbeeld in uw hoofd krijgt, dat zo krankzinnig lijkt en dat toch ergens volgens u in contact staat met hogere waarden, met geest of met God, reageer daarop.

Werk ermee en u bereikt wat. Maar zegt u tegen uzelf: Ja, dat is wel een mooi beeld, maar zou ik mij niet vergissen en zou het niet anders kunnen zijn en misschien moeten wij het toch zo interpreteren dan is het al voorbij. Dan heeft u geen mogelijkheden meer. Er zullen - en dat is iets, wat u dus ook naar buiten toe kunt constateren - in de komende 2 jaren meer kansen voor een werkelijke wereldvrede en een werkelijke bereiking worden dood gepraat dan dat er kansen worden gerealiseerd door rijpelijk overleg en planning. Onthoud dat nu maar. En daarvoor moeten wij ons hoeden.

De invloeden van de verschillende Stralen, die ik zo noemde, hebben in de komende jaren nog een bijzondere teneur. Er is n.l. ook de vierde Straal actief. Die vierde Straal is niet alleen naar de Straal van het witte licht. Zij is bovendien de Straal, die alle andere beginselen omvat. We zouden het zo mogen zeggen:

We hebben een Straal, die in het bijzonder de levenskracht en de menselijke beleving omvat. We hebben een Straal, die wetenschap en geestelijke beleving beïnvloedt. We hebben een Straal voor geloofsbeleving en innerlijke groei. En we hebben datzelfde, maar dan nog eens op een meer stoffelijk niveau. Dus weer drie Stralen. Dit alles vloeit tezamen in die vierde Straal. En dat houdt in dat de mens, die van de mogelijkheden, die hem worden geboden - geestelijk en stoffelijk - gebruik maakt, a.h.w. alle Stralen van de kosmos voor zichzelf positief kan gebruiken.

De bewustwording zal daarbij vaak wat ongebruikelijk zijn. Daarvan ben ik overtuigd. Maar de bewustwording is niet alleen maar de realisatie van de wereld of van een kosmische waarheid, zij omvat vooral een zelfrealisatie. En als je niet blind bent voor jezelf, voor je eigen betekenis - ook tegenover anderen - dan zul je in deze tijd dus onnoemelijk veel kunnen leren omtrent je innerlijke mogelijkheden. Je kunt je relatie tussen het "ik" en de wereld, tussen het "ik" en God beter vastleggen. Je kunt voor jezelf beter constateren wat voor jou juist en niet juist is. En dat betekent, dat je je levensprogramma geestelijk en stoffelijk kunt aanpassen aan de mogelijkheden, maar ook aan de in jezelf bestaande noodzaken.

Als ik dat alles zo in een paar woorden tracht vast te leggen, dan ben ik onwillekeurig geneigd om over de voorbeelden maar heen te stappen. Maar ik heb er toch een paar, die ik graag aan de man zou willen brengen.

Het eerste geldt vooral voor de eerste drie maanden van het komende jaar.

Wanneer kennissen ineens vreemd gaan doen, dan kun je zeggen: Wij moeten eens uitpraten. Maar uitpraten voert tot schelden, schelden tot scheiding. Dus dat moet je niet doen. Je kunt zeggen: Die houding moet een reden hebben. Daarin heb je gelijk. Die reden kun je vaak voor jezelf ontdekken. Gaat dat niet, leg de zaak naast je neer, want dan gaat het vanzelf wel over, het wordt dan wel duidelijker. Maar stel nu eens, dat je op een gegeven ogenblik je aanpast aan de verandering in de ander, dan blijft er een harmonie bestaan. Je kunt je eigen innerlijke waarden en zelfs je maatschappelijke waarden blijven handhaven en je kunt zo de vriendschap of de samenwerking of wat het ook is, die eerst op dit niveau bestond, overbrengen naar een ander niveau dat meer omvat.

Je kunt dus een groei veroorzaken. Als het eerst alleen maar een kwestie was van: "Ik mag bij jou opbellen en dan zal ik voor jou eens een koek bakken", kan het nu een kwestie worden van: "Zeg, ik let wel even op je huishouden", terwijl de ander zegt: "Die zakelijke dingen zal ik wel even voor je afhandelen." Het kan zich dus uitbreiden.

Het tweede voorbeeld is vooral belangrijk van half september tot het einde van het volgende jaar.

De hele zaak ligt overhoop. U durft eigenlijk niet eens de straat op te gaan, omdat u denkt dat er dan thuis iets zal gebeuren. Als u thuis zit, denkt u: Maar dan gaat het op straat mis. U weet dus niet wat u moet doen. Wat is dan de logische oplossing?

Als u absoluut stuurloos bent en u weet niet wat en hoe, dan geldt: het eerste dat u zich als noodzakelijk realiseert, moet worden afgehandeld en dan pas kunt u aan het volgende beginnen. Als u plotseling denkt: Ik moet brood halen b.v., dan zegt u: Ja, maar de wasserij kan ook komen of de kolenboer. Dan ga ik daarna wel even. Maar in die periode is het zo: brood nodig? Dan haal ik dat zo snel mogelijk. De rest komt dan vanzelf.

Geestelijk is dat precies zo. U zult in die dagen heel vaak geestelijke mogelijkheden en verwachtingen zien en aan de andere kant gevaren en teleurstellingen ontmoeten. Indien u nu afgaat op alles, wat er zo mogelijk is, dan gaat u eigenlijk stilzitten. Dan zegt u: Ik weet het niet meer. Ik wacht wel af. Neen. Dan is het zaak om als ik een noodzaak zie die waar te maken. Ik doe wat ik als noodzakelijk heb erkend. Is er een gevaar, dat ik erken, dan neem ik eerst mijn voorzorgen tegen dat gevaar en dan ga ik pas verder.

In die tijd moet de mens dus eigenlijk afgaan op zijn aanvoelen van de volgorde, waarin de impulsen hem bereiken; en hij moet, wanneer één impuls er eenmaal is, die afhandelen, voordat hij zich met een volgende kan bezighouden. Dat kan geestelijk betekenen, dat hij zich het ene ogenblik verdiept in de weg van schoonheid, het volgende ogenblik in de weg van wijsheid en daartussendoor nog eens bezig is met de Christusweg, zodat hij eigenlijk van het naar haar schijnt te zwerven. Dat denkt u dan theoretisch. In de praktijk is dat de enig juiste persoonlijke weg.

Dan is er nog een eigenaardig facet en dat is het derde voorbeeld, dat ik hier wil geven.

Wij weten allemaal wel dat wij voor onszelf een idee hebben van de juiste geestelijke stroming, leer of weg. Maar - en dan denk ik vooral aan de periode van juni tot eind augustus - dan kan het zijn, dat wij ineens denken: Neen, zo is het niet. Het is anders. Werp dan - houd daar rekening mee! - het oude niet overboord. Zet het niet opzij, maar volg - uitgaande van het oude - deze nieuwe impuls; onderzoek haar. De gevolgen hiervan zijn heel vaak een paar vragen, die je niet kunt oplossen. Laat die vragen dan even tot later rusten. Maar probeer steeds elke impuls van "is het dan niet zo" zover uit te werken, dat je een definitieve vraag kunt stellen. De daarop volgende verwarring geeft dan meestal het antwoord.

Ook dat kan voor de bewustwording erg belangrijk zijn, want hoe velen van ons in de geest en in de stof zitten eigenlijk niet met heel veel problemen, waarvan wij zelf niet eens weten, of het wel problemen zijn? Het zijn allemaal vaagheden.

Wanneer in zo'n periode een deel van een innerlijke vraag, behoefte of stelling ineens duidelijk wordt en wij kunnen haar omzetten in iets, wat vorm, wat gestalte heeft, dan is onze innerlijke zekerheid gegroeid, zelfs indien het gaat om vragen, waarop nog geen antwoord is gevonden. We hebben de zaak echter voor onszelf nauwkeurig omschreven. Wij hebben daarmee onze mogelijkheid om in het leven iets te bereiken, om iets werkelijk te beseffen vergroot. Waarmee ik maar wil zeggen, dat dus de stromingen van de komende tijd voor heel veel mensen goed of kwaad zullen brengen. Goed, indien zij een juist gebruik maken van de mogelijkheden. Kwaad, indien ze te traag, te twijfelhartig, te angstig zijn om vanuit zichzelf te reageren.

Daarom mag ik dit onderwerp wel besluiten met een raad:

U bent niet zo zwak als u wel denkt. U bent niet zo dom als u misschien denkt en ook niet zo wijs. Maar u kunt veel meer dan u gemiddeld doet. Daarom heeft het geen zin om uzelf machteloosheid aan te praten en heeft het ook geen zin te verwijzen naar anderen, die meer weten of meer zouden kunnen. Misschien dat die ook niets weten of niets kunnen.

Doe een beroep op de kracht, die u in zich heeft. En probeer vooral een zekere sereniteit, een zekere rust, een zekere vrede in uzelf te handhaven. Dan kunt u onnoemelijk veel presteren en wordt het komende jaar werkelijk dat jaar van bewustwording en inwijding, waar zovele op wachten en die zo weinigen krijgen, omdat ze wel woorden willen horen, wel over begrippen willen discussiëren, maar niet zelf de kracht willen aanvaarden, verwerken, zonder daarbij op steun van anderen te rekenen.

U kunt het zelf doen. Het komende jaar geeft u grote geestelijke en daarnaast ook werkelijk aardige stoffelijke mogelijkheden. Maak er gebruik van.

En wat de feestdagen betreft, u bent gewaarschuwd. Maak er een prettige kersttijd van, maar wees een beetje voorzichtig met Oud en Nieuw. En ook op die 10^e december moet u even uitkijken. Wisseling van verschillende Stralen zullen in deze tijd nu eenmaal verwarringen veroorzaken. Maar als u innerlijk rustig bent en voorbereid bent a.h.w. op het onverwachte, dan hebt u grote kans dat het u voorbijgaat. En dat is iets, wat ik u toch wel toewens, omdat vele stoffelijke onaangenaamheden en geestelijke moeilijkheden, die de mens in deze tijd ervaart, in feite onnodig zijn.

OVERMOED

Wie overmoedig is, acht zich - zo zegt men - te sterk. Hij denkt meer te mogen en te kunnen dan hij werkelijk mag en kan.

Maar is dat waar? Is overmoed niet eerder het gevaar dat schuilt in een begin, gevolgd door een aarzeling? Is de overmoed niet eerder het overschatten van jezelf voor een kort ogenblik om daarna tot een normale waardering terug te keren?

Het kan overmoed heten voor de mens om de ruimte te verstoren. Maar als hij die overmoed volhoudt, zal hij op den duur zijn eigen planeet kunnen verlaten en andere planeten kunnen betreden.

Het mag overmoed lijken, wanneer een mens inwijding zoekt, terwijl hij weet nog een dwaas te zijn. Maar als hij die overmoed weet vol te houden en niet terugkeert met een zekere schrik voor wat hij heeft gedaan tot de norm, dan is de kans heel groot, dat hij die inwijding bereikt.

Er bestaat geen werkelijke overmoed. Het klinkt dwaas, als ik het zo zeg, maar het is de waarheid. Want moed is het aanvaarden van de werkelijkheid. Moed is het gebruikmaken van de werkelijkheid. En overmoed is: niet uitgaan van wat redelijk lijkt, maar van datgene, wat op dat moment in jou leeft.

Overmoed wordt in de eerste plaats bestraft door de vrees voor de consequenties. Want door het besef van verkeerd handelen slaat de overmoed om in baldadigheid. Baldadigheid, die de straf na zich sleept. Indien je echter - moediger dan misschien gerechtvaardigd lijkt door wat je denkt te zijn - in het leven bepaalde problemen nagaat of desnoods in de geest bepaalde krachten oproept en je blijft die moed handhaven, dan bereik je wat. Dan is er geen grens gesteld aan het bereiken.

En vergeet één ding niet: Werkelijke moed is handelen ondanks gevaar, erkende gevolgen of erkende onmacht. Overmoed is ditzelfde in veelvoud. Het is de moed doorzetten tot dat moment, waarop ze niet meer redelijk schijnt te zijn, dat ze geen relatie meer heeft met werkelijkheid en werkelijke verhoudingen.

Maar ook deze overmoed kan zich niets ten doel stellen, wat niet in het Goddelijke bestaat, wat niet in een eeuwige werkelijkheid is gegrift en daarom waargemaakt kan worden, indien het streven blijft.

En mocht u aarzelen deze stelling als waar te aanvaarden, dan geef ik u in overweging dat degenen op aarde, die werkelijk groot werden (zelfs de z.g. kleintjes als een Zwolsman en soortgenoten), mensen zijn geweest, die dingen hebben gedaan, die overmoedig schenen, maar die hun overmoed hebben doorgezet en daardoor een bepaald punt wisten te bereiken.

Het gevaar van overmoed is slechts, dat men - bereikt hebbende wat men nastreefde - tracht op dezelfde voet door te gaan in plaats van eerst zich te bezinnen op zichzelf, zijn werkelijke behoefte, mogelijkheden en verlangens. Daarom wens ik u toe:

Veel moed in uw benadering van het leven en de problemen ervan. En zo nu en dan een tikje overmoed om de schijnbaar onoplosbare problemen op te lossen en om de schijnbaar onoverkomelijke moeilijkheden te overwinnen.

Definities:

Moeilijk: Moeilijk is over het algemeen datgene, wat je niet kunt en datgene, wat je niet wilt. Alle andere dingen zijn gemakkelijk.

Eenvoudig: is alles wat je weet, alles wat je kunt, alles wat je begrijpt. Het enige, wat je dan niet begrijpt, is dat de ander het niet eenvoudig vindt.

Spiegel: De beste spiegel, die er bestaat, is de houding, die een ander tegenover je aanneemt.

LES 4 - ONTWAKEND BEWUSTZIJN

Wanneer in de moderne tijd de mens wordt geconfronteerd met de grote invloeden uit de kosmos en met de te verwachten bijzondere werkingen van de zon, zo zal hij daardoor vooral innerlijk bepaalde moeilijkheden ervaren. Het bewustzijn van de mens ligt als geheel op een betrekkelijk laag niveau. U zult mij deze opmerking willen vergeven, als ik erbij vermeld dat ik hier niet uitga van het menselijk gemiddelde. Dan zijn er sommigen, die een zeer hoog niveau bereiken. Maar gezien op kosmische schaal is dit toch wel tamelijk beperkt.

De mens leeft drie-dimensionaal. Hij heeft daarbij voor zich een wereld geschapen, die voor een groot deel uit illusie is opgebouwd. Zijn veel geroemde logica, moraal, ideologieën en geloofswaarden zijn in feite een poging zich uit te drukken en een zekerheid te verschaffen, waarmee hij de onlogische waarden, die hij in zijn logica of zijn godsdienst binnensmokkelt, zelf niet beseft.

Nu komen er invloeden, die langzaam maar zeker dit begrip voor de onlogische verhoudingen doen ontstaan; er is onvrede. Een onvrede in de massa. De massa wil aan de ene kant haar idealen, haar ideologieën en opvattingen zeer zeker niet prijsgeven en dat is begrijpelijk. Zij heeft er lang ingeleefd. Het is haar houvast, haar doel in het leven en tot op zekere hoogte haar zekerheid. Zij komt echter tot de conclusie, dat deze dingen in feite niet meer passen, dat ze niet waar zijn. Ik neem een heel eenvoudig voorbeeld.

Socialisme op zichzelf evenals communisme is een ontwikkeling, die in de menselijke maatschappij zou zijn toe te juichen. Nu zijn er echter partijen, die dit socialisme voorstaan. Maar als wij die op de keper beschouwen, dan ontdekken wij dat de leiders van dergelijke groepen zich niet zozeer bemoeien om werkelijk het levenspeil van de massa te doen stijgen, maar wel om hun eigen plezierige machtspositie te handhaven. Bewust zal men dit misschien niet constateren, maar er leeft een onbehagen.

Hetzelfde hebben wij met de filosofen. Er zijn filosofische stellingen, die buitengewoon ernstig en mooi zijn, maar we krijgen een gevoel van onbehagen, omdat er ergens iets rammelt. Dan denken we: Begrijpen we het niet? Maar onder deze nieuwe invloed gaan we zien dat het geen kwestie is van niet begrijpen, maar dat het een kwestie is van tegenstrijdigheden. Het kan niet.

Op deze manier maakt de komende tijd de mens dus langzaam maar zeker los van het oude. Daarbij zal er een vervanging nodig zijn. Maar een vervanging in de huidige zin van het woord kan slechts een andere droom zijn; en een droom is niet aanvaardbaar.

De mens wordt wakker voor de incongruenties van zijn denken en zijn eigen manier van leven. Hij gaat beseffen hoe bepaalde taboes in de maatschappij eigenlijk krankzinnig zijn. Hij gaat beseffen hoe andere taboes in feite in strijd zijn met zijn eigenbelang, ja, zelfs met de instandhouding van het ras. Hij gaat begrijpen dat de grote zachtheid, waarmee hij - althans theoretisch - de medemens benaderd, niet berust op werkelijke feiten en mogelijkheden, maar een illusie is, waaruit ten slotte geen resultaten kunnen voortkomen.

Daarnaast komt nog een ander facet van het huidige leven steeds sterker in de belangstelling. En dat is het gevoel van een naderend onheil, van oorlogsgevaar, van een verhouding in het leven die niet meer te continueren is. Men vreest ergens de uitbarsting, de gewelddadige oplossing. Deze gevoelens bij elkaar maken dus voor het bewustzijn eigenlijk een nieuw beeld van het leven noodzakelijk. En dat betekent, dat het bewustzijn moet wakker worden voor nieuwe mogelijkheden en nieuwe feiten.

Het is niet aan mij om hier in kort bestek alle nevenverschijnselen daarvan aan u uit te leggen. Er is maar een enkel punt, dat ik als illustratief voor de vernieuwing van waarden wil aanstippen.

Een normaal mens ziet. Hij ziet op een wijze, die hem een drie-dimensionale voorstelling mogelijk maakt. Maar hij ziet altijd maar één facet. Hij ziet één kant van het feit. Het kan zijn dat iemand, die van voren keurig gekleed lijkt, van achter belachelijk is. Als hij alleen de achterkant ziet, denkt hij dat hij helemaal belachelijk gekleed is en ziet het keurige van de voorkant niet. Dat is niet alleen waar t.a.v. voorwerpen, maar net zo goed t.a.v. situaties. Men ziet er één kant van, voor de rest is men blind.

Maar stel u nu voor, dat het geestelijk zien langzaam maar zeker invloed gaat krijgen op het stoffelijk zien. Dan wordt de zuiver stoffelijke waarneming aangevuld met het beeld, dat door de ogen niet onmiddellijk kan worden geconstateerd. Er ontstaat dan, gezien uit een bepaalde hoek, altijd een beeld dat alle facetten van het waargenomene bevat.

Dit is nu maar één punt, er zijn er natuurlijk veel meer.

U zult wel begrijpen, dat het zien van alle kanten tegelijk een groot verschil maakt in benadering. Je oordeel wordt anders. En nu kunnen wij er een grapje over maken en zeggen: Een jongeman, die een aardig meisje ziet, ziet ook haar gezicht en niet alleen de achterkant. Hij zal dus zijn benadering op meer reële waarden kunnen baseren, of zich daarvan onthouden zonder verdere teleurstelling.

Dit geldt echter ook voor een godsdienst. Als ik te maken heb met God, dan is het niet alleen meer een kwestie van die grote God in de hemel, dan is het de waarde God. En het is dan niet meer mogelijk een God in menselijke vorm te aanbidden, want er is maar één facet.

Je kunt filosofisch redeneren. Maar in die filosofie moet ergens ruimte zijn voor de tegenstellingen. Een filosofie bestaat nimmer alleen uit de positieve opbouw, zomin als een gebouw alleen bestaat uit datgene, wat boven de grond staat; er moet een fundament zijn. De fundamentele waarden, die bij de filosofie heel vaak onjuist of kreupel zijn, worden mede gezien en het hele bouwwerk wordt op grond van de basiswaarde gewaardeerd. Dit impliceert dat er grote veranderingen op til zijn. Die veranderingen zullen alle tezamen natuurlijk wel een paar honderd jaar vergen. Het menselijk ras verandert niet zo snel.

Maar nu is actueel geworden de vraag: Hoe moet ik mij heroriënteren?

Die heroriëntatie kan natuurlijk geschieden aan de hand van een geloof, aan de hand van leerstellingen zoals wij die verkondigen, aan de hand van een politieke overtuiging of van een humanitair gevoel. Maar zolang die oriëntatie eenzijdig is, blijft zij een waan. Het ontwaken van het bewustzijn is dus in de eerste plaats de erkenning van de eenzijdigheid en in de tweede plaats een verschuiving van de belangstelling. Want heel veel dingen, die van één kant bezien erg imposant zijn, blijken bij nadere beschouwing de aandacht niet waard te zijn. Daarentegen zal er een veel grotere aandacht zijn voor details, die nu over het hoofd worden gezien. Wat dit zal betekenen voor de mensheid en de maatschappij, durf ik niet zo direct zeggen. Ik heb er een paar beelden van, die nu reeds goed afleesbaar zijn.

Allereerst valt mij dan op, dat de mens zijn idee van godsdienst totaal zal veranderen. Tot op heden is godsdienst een materiële of op zijn best een materieel magische geschiedenis. Maar als de mens gaat begrijpen, dat het noodzakelijk is God iets aan te bieden, dan zal hij niet meer kunnen volstaan met het materiële alleen. Hij zal zelfs niet met een persoonlijke uiting kunnen volstaan. Hij zal dan zoeken naar een harmonie, die hij zodanig zal uitdrukken, dat vele mensen en vele entiteiten tezamen a.h.w. een soort juweel (iets met licht en diepte) geven, waarin het Goddelijke wordt gereflecteerd. Ik weet, dat mijn beelden onvolkomen zijn. Maar je kunt die dingen moeilijk met stoffelijke woorden omschrijven en toch het gehele beeld van de werkelijkheid oproepen.

Een ander verschijnsel is de kritiek, die de mens zal krijgen op vele wetten en beperkingen. Ik denk hier b.v. aan de heiligheid van het ontstaande leven. Dat is natuurlijk wel een feit. Maar die heiligheid kan alleen worden ontleend aan de waarde van dat ontstaande leven; en die wordt bepaald door de mentaliteit en de innerlijke harmonie, waarmee de partners elkaar eventueel benaderen. Het resultaat zal zijn, dat men op de kinderen van een werkelijke harmonie buitengewoon veel prijs gaat stellen en dat men die ten koste van alles zal behoeden; maar dat men gelijktijdig zal proberen om de betreffende willekeurige paring, zoals

die op aarde nogal eens plaatsvindt, terug te wijzen van een reproductief proces tot een zuiver sociaal proces.

Men zal zeker de sexualiteit niet kunnen ontkennen. Integendeel. Juist bij de ontwakende krachten van het "ik" gaat ook de sexualiteit een rol spelen. Het is de aanvulling van mens tot mens. Die wordt echter niet meer uitgedrukt in het eenvoudige begrip van paring, maar ze wordt uitgedrukt in de waarden van innerlijke harmonie, waarvan de paring eventueel een uitdrukking kan zijn.

Daarnaast zal men de materiële genietingen, die in het sexuele gelegen zijn eenvoudig beschouwen als iets stoffelijks, waarvan je niet teveel moet gebruik maken, maar dat op dezelfde golflengte ligt als een borrel en een sigaret. Iets, wat op het ogenblik onaanvaardbaar lijkt, dat weet ik. Maar juist omdat die visie gaat veranderen, kan het leven veranderen. En pas als het leven zich werkelijk gaat baseren op harmonieën en niet op usancus, als het zich gaat baseren op innerlijke behoeften en mogelijkheden en niet alleen maar op geregistreerde, juiste uiterlijke verschijnselen, kan het "ik" zich ontplooiën.

Een andere kwestie is die van bezit. Bezit heeft alleen zin door datgene, wat je ermee kunt doen. Zodra men gaat beseffen, dat de waarde van bezit slechts gelegen kan zijn in het directe nut dat het geeft en dat bezit minder begeerlijk wordt naarmate het meer zorg vergt, zal het streven naar positie, aanzien en macht, naar geld en goed vanzelf afnemen en zal men over het algemeen meer voor een ander over hebben om de doodeenvoudige reden, dat men beseft: Ik heb er toch eigenlijk niets aan. Het kost mij teveel. Op deze manier worden dus een voor een de nu nog algemeen erkende grondslagen van de maatschappij aangetast.

Als dit alleen maar een materiële revolutie zou betekenen, dan zouden wij verder kunnen zwijgen. Maar deze bewustwording verandert ook het innerlijk van de mens.

Op het ogenblik zijn heel veel mensengefrustreerd. Ze hebben bepaalde psychosen en complexen, die alleen maar voortkomen uit hun onvermogen om zich volgens eigen wezen, temperamenten vermogen in de maatschappij aan te passen en dan toch nog te beantwoorden aan wat zij zien als de eisen van die maatschappij. Maar stel u nu eens voor dat dat wegvalt; dat elke mens zich ergens zo kan oriënteren, dat hij zelf gelukkig is. Niet gelukkig in de zin van alles hebben en alles krijgen, maar van in alles kunnen leven, alles kunnen verwerken en alles kunnen aanvaarden. Dan wordt er veel energie, die nu in het bewustzijn wordt herleid tot stoffelijke overwegingen, tot dromen, tot pogingen om aan de werkelijkheid te ontkomen e.d., vrijgemaakt voor een nieuw besef; en dat besef zal ongetwijfeld zijn: doelbewustzijn. Want leven zonder enige inhoud is zinloos.

De inhoud wordt in het leven over het algemeen gezocht in een taak of een taakvervulling. Maar die taakvervulling kan alleen belangrijk zijn, indien het "ik" in zijn geheel die taak als juist en als noodzakelijk ervaart. Een consequente ontwikkeling betekent ook een consequente vervulling van het doel. Men vraagt zich niet meer af: Zal ik eraan sterven? Zal het mij iets kosten? Of: Zal ik er iets van krijgen? Men vraagt zich alleen maar af: Is dit harmonisch met mijn wezen? Kan ik dit vervullen? Ook hierdoor krijgt men op aarde waarschijnlijk een zeer sterke ommekeer en ook grote revoluties en zelfs gewelddadigheden.

Het leven van een medemens heeft waarde, natuurlijk. Je mag een medemens nooit nodeloos doden. Je mag eigenlijk nooit een medemens doden.

Maar op het ogenblik, dat die medemens zichzelf van menselijkheid vervreemdt, is hij schadelijk geworden. Dan is hij niet meer dan een vlo of een parasiet; dan is het veel beter dat hij in deze vorm wordt uitgeblust en in een andere vorm de kans krijgt om de menselijkheid geheel te erkennen, te beleven en te uiten dan dat hij in een onvolwaardige vorm blijft voortbestaan. En hierbij gaat het dan niet om lichamelijke maar om geestelijke onvolwaardigheden. Niet om mentale mogelijkheden maar om de benadering van het leven.

U zult wel hebben opgemerkt, dat de onbeheerstheid in deze tijd groot is. De mensen zijn driftig, gehaast enz. Dat is dan zo'n kleine periode, zoudt u zeggen. Maar als u het nu met het verleden gaat vergelijken, dan ontdekt u dat deze geschiedenis eigenlijk in de laatste 150 jaar een versnelling toont; een steeds toenemend levenstempo in uiterlijkheden, waardoor voor het

innerlijk leven steeds minder tijd overblijft. En dan kunnen wij zeggen: Vroeger was dat innerlijk leven anders.

Inderdaad. Maar er was daarvoor tijd. Dat haastige moet op een gegeven ogenblik tot stilstand komen. Stilstand van een te hoog levenstempo moet weer voeren tot ontsparing van de stoffelijke orde. Gelijktijdig echter voert het tot een hervinden van je eigen persoonlijkheid.

De actualiteit van dit alles is groter dan u misschien vermoedt. Deze herwaardering van zichzelf, van het leven, van waarden, wordt overal reeds kenbaar. Maar jammer genoeg benadert men het nog te eenzijdig vanuit een stoffelijke visie en voegt men te weinig van een geestelijk gezichtspunt erbij. Hierdoor is de verwarring, waarover ik sprak, eigenlijk ontstaan.

De achtergrond van dit alles moeten wij wat abstracter omschrijven, wat minder praktisch en reëel, helaas.

De mensheid is niet alleen een verzameling individuen. Ze is een geheel, een totaliteit. In deze totaliteit "de mensheid" ligt het geheel van alle denkbare eigenschappen en levensuitingen besloten. Voor het geheel der mensheid zijn alle mogelijkheden van menselijke levensuiting aanvaardbaar, mits zij gematigd blijven en er dus geen overheersing van het een of het ander ontstaat. Dit geheel, deze persoonlijkheid, die het totaal van alle menselijk leven vertegenwoordigt, werkt dus in op elk individu. Die grote mensheid ontvangt in veel sterkere mate dan het individu de kosmische krachten, maar zal de veranderingen, die het daardoor ondergaat, ook bewuster kunnen verwerken dan het individu. Dan kun je zeggen: het totaal, dat wij mensheid noemen, is het milieu, waarin de mens als individu leeft. Naarmate er in het totaal "de mensheid" veranderingen optreden, zal er voor de eenling geen persoonlijke verandering optreden, maar wel een milieuverandering.

De eisen, die het mens-zijn stelt, wijzigen zich steeds. Als er in een revolutionaire periode als de huidige invloeden met bijzonder grote kracht optreden, dan zal die verandering zo accuut zijn, dat de mens (de eenling) niet in staat is het geheel van deze verandering van milieu onmiddellijk te begrijpen, te aanvaarden en daarop te reageren. Dan volgt hieruit dat de komende jaren voor de doorsnee-mens eigenlijk een gewenningsproces zijn aan een wereld, een bestaan, dat in wezen reeds veranderd is. Hij wordt wakker voor het nieuwe, maar hij zal zich aan dit nieuwe moeten aanpassen. Een van de belangrijkste verschijnselen is dat licht en duister in de mensheid op dit moment één geheel vormen, onscheidbaar; terwijl licht en duister voor de mens tegenstellingen zijn, waartussen hij zich als beoordelaar bevindt.

Het zal u duidelijk zijn dat dat de beoordelende positie van de mens dus steeds zwakker wordt. De wereld kan niet meer beantwoorden aan het menselijk oordeel, omdat de waarden van de mensheid anders zijn geworden. Het resultaat is, dat het oordeel van de mens steeds willekeuriger wordt en dat elk oordeel, waarin hij tegenstellingen probeert te scheppen, door de feiten zal worden gelogenstraft door de feiten. Dat is een heel belangrijk punt, want nu kan hij innerlijk geen harmonie meer vinden, die op eenzijdigheid is gebaseerd.

In jezelf ben je een geest, een wezen dat een zekere ruimtelijke structuur zou kunnen hebben - zo zou u het zich kunnen voorstellen - maar waarin de evenwichtigheid, de balans, de gelijktijdige waarneming van en de uitbreiding naar het omringende, het belangrijkste is. Tot heden toe was dat meer zo iets als een man met een buil op zijn hoofd: naar één kant kregen wij een uitstulping, de rest bleef gelijk. Er ontstond een zodanige onregelmatigheid van de geestelijke ontwikkeling, dat een harmonische bewustwording onder de heersende condities haast ondenkbaar was geworden. Hieronder heeft de mens de laatste honderd jaar ongeveer geleden. Het gevolg daarvan is o.m. geweest het uitbreken van wereldoorlogen die de zin voor ridderlijkheid en moed, die eens nog bij oorlog hoorden, eigenlijk helemaal teloor hebben doen gaan. Zoals ook de kwestie van menselijk respect voor een groot gedeelte is vervangen door een accepteren van de naaste, zonder dat men daarbij die naaste een persoonlijk bestaan of enig respect toestaat.

Als u het zo gaat begrijpen, zult u zeggen: Innerlijk moet ik leren leven zonder tegenstellingen. Ik moet alle denkbeelden van goed en kwaad, van God en niet-God, van God en duivel, voorlopig eens laten rusten. Ik moet mij specialiseren op een harmonie, die zo alomvattend mogelijk is en gelijktijdig mijn wezen zo volledig mogelijk tot uitdrukking brengt.

Dat de oriëntatie op de wereld daarbij dus moeilijkheden oplevert, is niet te voorkomen. Maar aan de andere kant houdt dit in, dat de harmonie veel minder dan normaal in de stoffelijke wereld zal worden gezocht.

De poging met de mensheid harmonisch te zijn zal voor de eenling boven het materiële moeten uitgaan, ja, zelfs voor een deel het materiële in de bestreving eigenlijk buiten beschouwing moeten laten.

In het resultaat komt het stoffelijke er altijd aan te pas. Men kan dit in een paar regels vastleggen:

1. Onder de heersende condities zullen werkelijk menselijke harmonieën niet kunnen bestaan. Indien er een harmonie optreedt, zal deze zijn gebaseerd op geestelijke waarden en zal de weerslag daarvan in de stof incidenteel en in feite van minder belang zijn.

2. Het bereiken van een innerlijke harmonie betekent een heroriëntatie t.a.v. alle verschijnselen. Het houdt een aantasting in van wat op het ogenblik nog als de grondslagen van de maatschappij wordt beschouwd.

3. Door een harmonische oriëntatie van het "ik" in de geest krijgt men een juister inzicht in eigen verplichtingen en mogelijkheden, ook in eigen doelstellingen op aarde en elders. Het begrip "eeuwigheid" wordt in het "ik" meer levend en de geest krijgt gemakkelijker toegang tot al datgene, wat tot het leven behoort. Als ik dit laatste nog even mag verduidelijken: Wat tot het leven behoort, wil dus zeggen: het totaal, der waarden, in de kosmos en in de tijd, die tot mensheid kunnen worden gerekend. Dat houdt in: eventueel bewoners van verre sterren, maar ook het verleden of zelfs de komende geslachten. De harmonie maakt een zekere tijdloze waarneming en erkenning daarvan mogelijk. De uitdrukking ervan in woorden zal voorlopig onmogelijk zijn, omdat er eenvoudig geen taal bestaat om dit alles te omschrijven.

4. In het geheel van deze vernieuwingen moeten wij rekening houden met de grote krachten, die ook in de aarde, in de zon en in andere werelden leven. Deze zijn wel deel van het geheel, dat wij mensheid zouden kunnen noemen, maar leven in een andere tijd-ruimtelijke verhouding en hebben een voorstellingswereld, die voor de mens voorlopig niet aanvaardbaar of benaderbaar is. Als er een harmonie met dergelijke wezens moet worden bereikt, dan zal dat alleen kunnen gebeuren aan de hand van de doelstelling. Want een doel, dat geen stoffelijke omschrijving heeft, maar wordt uitgedrukt in een bepaalde harmonie, is -ongeacht het verschil van wereld - voor allen begrijpelijk.

Indien de mens dus komt tot een innerlijke harmonie, die past bij de invloeden van deze tijd, dan zal hij daarmee ook een harmonie gewinnen met de eventuele aardgeest, de bezielende kracht van de zon en al het andere. Dit impliceert, dat hij door deze harmonie een ervaren (ik wil niet zeggen: een redelijk bewustzijn) van de oervorm "mensheid" binnen zijn bereik ziet komen; en daarmee een besef van zijn werkelijke belangrijkheid en taak.

Dit alles klinkt misschien een beetje ingewikkeld. Maar als wij de huidige tijd en haar ontwikkelingen willen begrijpen en daarnaast onszelf in deze tijd, dan moeten wij toch wel enig inzicht hebben in de revolutie, die zich nolens volens in de mens aan het voltrokken is. Wij kunnen de omwenteling ontkennen. Wij kunnen proberen met steeds nieuwe regeltjes en nieuwe interpretaties het oude te handhaven, maar zin heeft het niet, want de vormgevingen worden dan alleen naar een bekleedsel. En nu kun je een ezel een smoking aantrekken, maar daarmee is hij nog geen staatsman; iets, wat alleen de ezels zelf zullen betwijfelen.

Wij kunnen ons innerlijk bewustzijn van een harmonie of heel vaak ook onze honger naar een innerlijke harmonie niet bekleden met stoffelijke uiterlijkheden en dan verwachten dat deze uiterlijkheden aan de onvolmaaktheid in ons een volmaaktheid zullen geven. Het is omgekeerd. Wij moeten in onszelf de harmonie vinden en wij moeten haar bekleden met waarden, die daarmee harmonisch zijn. Met andere woorden: als de innerlijke waarde dan een ezel zou zijn, dan moet hij een grauw vel hebben; en als het een staatsman is, dan moet hij het bijpassende constuum dragen. Wij moeten van binnen uit groeien naar het uiterlijk aanvaardbare.

De consequenties daarvan zijn voor u voorlopig niet zo groot, als u na dit alles misschien zou denken. Want een groot gedeelte van die omstelling gaat haast onbewust. Men ziet dan de eigenaardigste verschijnselen: Iets, wat eens een moedergevoel is geweest (de behoefte aan een eigen kind bij jonge vrouwen), gaat langzaam maar zeker omzwaaien naar wat men sociale belangstelling zou kunnen noemen, waarbij dat instinct van moederlijkheid nog wel tot uiting komt, maar nu in een beschermende houding tegenover een ieder, die minder sterk is dan zij. Het is het helpen van allen en niet van één.

We zien dat bij mannen de agressiviteit, eens geuit in politieke strijd, in oorlog of zoals tegenwoordig in het zakenleven, langzaam maar zeker wordt omgezet in een poging om de wereld prettiger te maken.

Eerst voor jezelf, natuurlijk; een soort "doe het zelf"-rage. Maar dan wordt het al gauw een poging om het voor de burens ook beter te maken. De agressie wordt gericht tegen de disharmonische omstandigheden op aarde en niet meer tegen bepaalde vormen, personen of ideeën.

De versmeltingen, welke hieruit voortkomen en die het gevolg hiervan zullen zijn, zoals b.v. in de godsdienst, in de verhouding tussen de standen e.d., zult u wel meemaken, maar u zult er niet zoveel bijzonders in zien. Pas indien u gaat begrijpen, dat u innerlijk niet meer harmonisch bent met de ideeën, die u nog verkondigt, dat uw daden eigenlijk ergens niet meer in overeenstemming zijn met wat u innerlijk als juist gevoelt, dat uw schuldgevoelens oproept, die niet voortkomen uit de daden maar uit uw benadering van de daad, dan bent u een stap verder. En ik neem aan, dat dat zich voor de meeste mensen binnen tien jaren zal gaan voltrekken.

Wilt u hierbij nog een kleine raad hebben, dan zal ik die ook kort trachten te formuleren.

1. Tracht in deze dagen al datgene te doen, wat uw innerlijk gevoel van harmonie, van tevreden-zijn met het leven bevordert.
2. Uitgaande van deze harmonie is het uw taak om te handelen: niet uw taak om de handelingen van anderen af te wachten. U hoeft zich niet te laten dwingen door het milieu. U moet het milieu vormen naar uw innerlijk weten. U zult dan ontdekken, dat dit heel wat gemakkelijker is dan het lijkt.
3. Als nevenverschijnsel van deze verandering en omvormingen leven er in u allerhande vage gevoelens, vaak onlustgevoelens, maar ook wel precognities (voorgevoelens), waarmee u geen raad weet. Maak het u niet te moeilijk daarmee. Probeer uw onlustgevoelens door lustgevoelens te vervangen, eenvoudig door te zoeken naar iets, wat met u harmonieert en wat u kunt toepassen in de toestand, waarin u zich disharmonisch voelt.
4. Onthoud, dat het tempo van het leven in alle verschijnselen aanmerkelijk gaat toenemen. Niet alleen met de prijsverhogingen, maar ook, met de eisen die aan u worden gesteld op elk ander terrein. Laat u niet verleiden tot een poging om meer te doen, dan u innerlijk voelt aan te kunnen. Overschat uzelf niet. Neem taken op u, die voor u innerlijk bevredigend zijn en beperk u tot die taken, welke u werkelijk kunt volbrengen. Laat u door niemand een taak op de hals schuiven, die u niet aan kunt.

Dit alles klinkt misschien heel eenvoudig, maar deze regels alleen zullen u in de komende jaren van zeer veel nut kunnen zijn bij uw heroriëntatie binnen het gebeuren van de wereld. En daarmee heb ik eigenlijk het onderwerp zelf afgesloten en wil ik alleen nog een ogenblik terugkomen op de wijzigingen, die zich op het ogenblik in meer directe zin afspelen.

De zonnekracht is dit jaar in haar kwaliteit en eigenschappen verscherpt en zij zal zich vooral in de tweede fase van het witte licht in dit jaar bijzonder sterk uiten. Hierbij komen de menselijke zonneaspecten naar voren; en dat betekent enerzijds iets dat op lichtzinnigheid gaat lijken, maar het houdt anderzijds in dat de intensiteit waarmee de dingen worden gedaan veel groter wordt. Deze invloed zal in het komende jaar nogal wat verwarringen scheppen.

Daarnaast hebben we een andere invloed - overigens een zuiver kosmische - die wij het blauwe licht noemen: de wetenschappelijke kracht, de wijsheid. De wijsheid heeft in dit jaar verschillende zeer belangrijke aanzetpunten en ook in de volgende drie jaren komt dat voor.

Hierdoor zal de mens worden geconfronteerd met de onvolledigheid van zijn eigen weten. Hij zal proberen die onvolledigheid ongedaan te maken, maar wil daarbij voorlopig niet veel prijsgeven. Het gevolg zal zijn; grote verwarringen in verschillende geneeswijzen en al wat erbij hoort, in de staatkunde en in de economie.

Innerlijk gaat het echter betekenen, dat men inzicht krijgt. Het ontstaan van nieuwe inzichten -schijnbaar spontaan - is het kenteken van de komende drie à vier jaren en u kunt er rekening mee houden, dat dit ontstaan van nieuwe inzichten en denkbeelden eigenlijk voor de meeste reeds is begonnen in november. Een top daarvan moet voor de lopende periode worden verwacht in maart en april. Dan zakt het weer even weg.

Een invloed, die ook zeer veel zal bijdragen tot de verandering, is het felle rode licht, de grote vitaliteit, die over ongeveer een paar weken (4 à 5) bijzonder sterk kenbaar wordt. Hierbij wordt de menselijke - ik zou zeggen de vleeselijke - vitaliteit opgevoerd. Maar die vitaliteit wordt ook verbruikt. Indien de mens dit verstandig kan doen, dan bereikt hij in die periode dus niet alleen een groter gevoel van welbehagen, een betere gezondheid, maar ook de middelen om zijn innerlijke harmonie onafhankelijk van allerhande stoffelijke storinkjes, uitgezonderd verschillende psychische verschijnselen, de baas te kunnen. Hij wordt niet gestoord, hij kan dus iets bereiken. Dat heel veel mensen die kracht zullen gebruiken om hun naaste op de kop te slaan in plaats van zichzelf te verheffen, is duidelijk.

Maar ook die golven komen terug. In 1969 b.v. krijgen we een zeer sterke golf daarvan. Het resultaat zal zijn, dat ook hier het bewustzijn gaat ontwaken tot een nieuw besef van stoffelijke mogelijkheden, maar ook van behoeften.

Het behoefte-element gaat veranderen. De denkbeelden gaan in waarde veranderen. En met de blauwe straling mee, die ook in 1968 en begin 1969 heel sterk zal zijn, mogen wij dan ook nog rekenen op inzichten, waardoor de wijze, waarop die vitaliteit wordt gericht, vooral in 1969/70, anders zal zijn dan nu.

Het is een aantal veranderingen. Indien u zich er innerlijk bij aanpast, dan zult u ontdekken dat u eigenlijk eeuwig bent dan u ooit hebt vermoed. U zult ontdekken dat heel veel dingen, die u zich heeft aangepreemd als belangrijk, eigenlijk onbelangrijk zijn. U zult alles opnieuw gaan waarderen. Dat wil niet zeggen, dat u uw wijze van leven helemaal zult veranderen, maar dat u het beleven daarvan vooral verandert.

Besluiten zullen er ook voldoende vallen. In dit jaar zien wij nogal wat besluiten vallen, die op een soort scheiding lijken; het afkappen van een verleden: zo van "nu moet het maar eens afgelopen zijn". En daarnaast zien we heel veel besluiten, die een bestaande situatie of verhouding op een nieuw vlak brengen. Dat ligt kort voor en in de tweede periode van het witte licht in 1966.

We mogen dus zeggen, dat er ook op dit terrein veel herzieningen te verwachten zijn. Als u daar onvoorbereid tussen staat, dan wordt u door al die veranderingen overweldigd. Als u weet dat ze staan te gebeuren, als u weet dat in u dit proces aan de gang is (en dat kan een ieder voor zich op het ogenblik constateren), dan zult u ongetwijfeld gebruik kunnen maken van de krachten, die u ter beschikking staan. Dan zult u niet tegen de stroom op roeien, maar u zult voelen dat u naar een innerlijke volledigheid toe groeit, die door uiterlijke verschijnselen steeds minder kan worden verstoord.

PSYCHOLOGISCHE MOEILIKHEDEN VAN DEZE TIJD

De mens heeft psychisch slechts een bepaald deel van zijn vermogens ontplooid. Dit houdt in, dat hij zonder zichzelf te veranderen in een cultuur slechts een bepaald hoogtepunt kan bereiken. Daarna zal hij voortdurend blijven terugvallen. Telkens als een cultuur een limiet bereikt, bevindt de mensheid zich in de wat moeilijke positie van een insect, dat in het trechtertje van een zandspinnet is gevangen, naar boven probeert te klauteren, maar steeds weer terugglijdt. Het is niet vleidend, als ik de mens met een kever vergelijk. Maar ik zou u toch met een van deze schildvleugeligen willen vergelijken in dit geval, want de meeste keren dat een kever in een dergelijke val van de mierenleeuw of zandspinnet komt, vergeet hij een schildvleugelige te zijn. Hij vergeet, dat hij - zij het met veel moeite - zijn normaal

niet-gebruikte vleugels zou kunnen uitslaan en daardoor zich zou kunnen verheffen boven de trechter, die nu zijn ondergang dreigt te worden.

De mens zou zijn maatschappij en cultuur aankunnen, indien hij bereid zou zijn zijn denken uit te breiden tot een nieuw wereldconcept en vooral ook tot een gebruiken van waarden, die hij nu als zinloos of onbetekenend voor de gemeenschap terzijde schuift: zoals gevoelens, concrete en reële maatstaven in het bestaan.

In deze dagen heeft de technische ontwikkeling de mensheid geplaatst voor de moeilijkheid dat hij ofwel in de wereld zichzelf zal moeten beperken en gelijktijdig naast de z.g. noodzakelijke werkzaamheden een voor zich nieuwe activiteit zal moeten scheppen, dan wel in een voortdurende strijd om meer productie en meer verbruik ten onder te gaan aan zijn eigen overproductie, mechanisatie en automatisering. Dit begrijpt men wel, maar men weet daarmee geen raad.

Wanneer wij in deze dagen het probleem van de jonge mens nemen,

dan zien wij dat hij met een gemiddelde arbeidsduur van 7 tot 8 uren per dag kan volstaan. Deze arbeid vergt over het algemeen lichamelijk minder van hem dan in het verleden van zijn leeftijdgenoten werd geëist. Het resultaat is, dat hij een zekere mate aan energie overhoudt en dat hij deze energie dus moet besteden; hij moet zich uitleven. Hij kan dat niet op de gangbare manier. Hij zoekt dus een weg terug, waarin deze energie kan worden verbruikt. De z.g. beat-programma's, waarop de jeugd schijnbaar verzot is, bevatten in feite een dergelijk roesvormend element, waarbij eigen energie wordt verbruikt, zonder dat gelijktijdig een beroep wordt gedaan op de verstandelijke vermogens.

Ook voor de volwassenen is het probleem ongeveer gelijk geworden.

Was vroeger voor de volwassene het bereiken van het noodzakelijke een levensvervulling, thans wordt het begrip "noodzakelijk" voortdurend verder uitgebreid. Dit betekent, dat de gemiddelde mens in een milieu leeft, dat hem gaat domineren.

Als wij denken aan de z.g. "teveïtis" (de televisie-ziekte), dan zien wij dat de mens erdoor wordt gedomineerd en dus zijn denken en vermogen tot reageren onderdrukt ziet door een kritiekloze, aanvaarding van op zich misschien goede, maar toch voor zijn persoonlijkheid lang niet altijd juist afgestemde programma's.

De radio met haar geluidsroes produceert ongeveer hetzelfde. De stilte, waarin de mens het ogenblik van rust gebruikt om te denken, wordt vervangen door een geluidsachtergrond, waardoor elk moment van stilte kan worden gebruikt om zich op de melodie te laten gaan. U zoudt zeggen, dat hierdoor een tevredenheid, een gelijkmatig humeur e.d. zich toch zouden moeten ontwikkelen. Niets is minder het geval. De mens moet voor zich zijn denkbeelden en ideeën afreageren.

In de maatschappij ontstaan voor hem bepaalde begeerten en schuldgevoelens, die hij ten dele in zijn redelijk denklevens, ten dele in zijn droomleven probeert af te reageren. De droom is als zodanig vaak een compensatie van het dagleven, terwijl de gedachte een aanvulling is van de directe beleving en daardoor haar a.h.w. aanpast aan eigen behoefte en karakter.

Het zelfstandig denken van de mensen is echter, juist nu deze cultuur haar hoogtepunt bijna heeft bereikt, verminderd. Wij hebben dergelijke dingen gezien in b.v. Rome, waar men niet meer een eigen kritiek op de staat, de handel, of zaken placht uit te oefenen, maar liever keek wat Tarquinius weer op de zuil voor het Capitool had aangeplakt. Wij moeten beseffen, dat dit decadentie met zich brengt.

Nu is decadentie zeker niet een overvloed aan stoffelijke mogelijkheden of een te vrij gebruik daarvan. Decadentie ontstaat door de verzwakking van het kritisch vermogen en van het vermogen tot realisering van het ego als een afzonderlijke en persoonlijke waarde.

De mens van vandaag denkt veel minder; en als hij denkt, dan denkt hij over het algemeen niet zelf, maar laat zich bij zijn gedachten leiden door denkbeelden van anderen, die vaak uit een ver verleden stammen. Het resultaat is, dat zijn gedachtenleven in strijd is met zijn stoffelijke werkelijkheid; dat hij eisen aan het leven gaat stellen, die dat leven in geen geval

kan vervullen; en dat hij aan bepaalde fasen van het stoffelijk bestaan een belangrijkheid toekent, die het in feite toch niet bezit. Hierdoor ontstaat er een toenemende spanning, waarbij de eigen psyche t.o.v. de buitenwereld steeds verder gedesorienteerd raakt. U zult dus begrijpen, dat een gebrek aan gevoel voor richting in een zeer complexe maatschappij de reactie van de mens innerlijk zowel als uiterlijk steeds onredelijker zal maken. Daardoor komt hij tot een eindeloze herhaling van dezelfde daden en dezelfde argumenten, gepaard gaande met een toenemend innerlijk verzet tegen deze handelingen, daden en toestanden.

Deze problemen lijken misschien wat vergezocht. Maar als wij b.v. een rassenprobleem nemen, zoals dat nu bestaat, dan is dit in feite het verzet (uit angst dus) tegen de verandering in de maatschappij.

Indien b.v. de neger inderdaad niet superieur zou kunnen zijn aan de blanke, dan zou de blanke zich daarover geen moeilijkheden behoeven te maken. Hij zou immers krachtens zijn ingeboren superioriteit kunnen voortleven en de neger op zijn juiste plaats in de maatschappij kunnen stellen, zonder enig ander middel dan de normale sociale samenleving zelf. Als de mens overgaat tot een verzet tegen een ander ras of wat dat betreft een andere groep of een ander geloof en probeert - vaak zelfs krampachtig - zijn eigen superioriteit te bewijzen, dan toont hij hiermede onbewust aan, hoezeer hij zichzelf wantrouwt. Hij heeft dus geen innerlijke zekerheid. En elke poging om die naar buiten toe meer te bewijzen vergroot zijn innerlijk gevoel van onzekerheid.

U ziet, ook hier is mijn vergelijking met zandspin en mierenleeuw zeker niet uit de lucht gegrepen. Want door op een verkeerde manier te reageren op zijn innerlijke onzekerheden, z.g. om de uiterlijke zekerheid te vergroten, zal hij de innerlijke onzekerheid doen toenemen. Elke poging om door uiterlijke waarden te ontkomen aan dit gevoel van onvolwaardigheid of niet volledig zeker-zijn leidt dus tot een verscherping van de innerlijke onzekerheid en daarmee tot een verscherpte reactie, tot het ogenblik dat de reactie alle redelijkheid gaat ontberen en een z.g. hysterisch karakter krijgt.

In deze moderne maatschappij zien wij zeer veel reacties, die onder histerie kunnen worden gerangschikt. Als ik denk aan de schreeuwende aanbidding van bepaalde pop-artists, dan zie ik daarin niet slechts een vorm van massa-histerie zonder meer, ik zie er een poging in om het droomleven te verheffen tot een punt, waarop het "ik" zichzelf weer kan aanvaarden en waarderen. En dat is bij de jonge mensen.

Ik zie datzelfde echter ook in de oorlogshandelingen en gewelddadigheden, die de ouderen heel vaak in de wereld doen plaatsvinden. Zij weten, dat wat zij doen in feite niet goed is, maar zij kunnen zichzelf niet meer helpen en komen op een gegeven ogenblik tot een furor, die wij met de gevreesde furor teutonicus zouden kunnen vergelijken: een berserker woede, waarbij men zichzelf en zijn eigen mogelijkheden en scheppingen vernietigt.

Ik zou niet volledig zijn, als ik hier alleen zou willen zinspelen op de angst, op het gevoel van onvolwaardigheid.

Er is een gevoel van menselijke waardigheid in eigen recht ontstaan, dat niet meer beantwoordt aan de normen van menselijk zijn. Een mens ontleent zijn waarde en betekenis voor zijn medemens niet aan het mens-zijn, maar aan de wijze waarop hij dit mens-zijn tot uiting brengt. Er is dus een verschil ontstaan tussen de feiten en de benadering van die feiten. Wij zeggen: Dit is een mens en dus heeft hij menselijke rechten. Neen. De vraag is: Hoezeer kan deze mens de voor de mens noodzakelijke eigenschappen tot uiting brengen? Het is door zijn uiting dat hij zich als mens kwalificeert, niet door zijn geboorte. Ook dit beseft men zeer wel, maar dit besef wordt op een verkeerde manier gebruikt.

Als wij in de maatschappij zien, dat b.v. misdadigers steeds milder worden bestraft, dan noemt men dit een vooruitgang in humanitair opzicht. Maar in wezen komt deze neiging tot mildheid en vooral ook de neiging om misdaad te verwarren met ziekte voort uit een gevoel van eigen onvolkomenheid. Men voelt zich aansprakelijk voor datgene, wat er in de wereld misgaat en gelijktijdig is men gedwongen in te grijpen, opdat er geen te grote depressies van het aanvaardbare optreden.

Hier zien wij de grote moeilijkheid van de mens ontstaan, die teveel wil zijn of doen. De managerziekte is daarvan een der verschijnselen. En het eigenaardige is, dat die managerziekte niet alleen voorkomt bij hen, die werkelijk teveel te doen hebben, maar vaak nog meer bij hen, die in feite te weinig te doen hebben. Er is dus geen sprake van het werk of de psychische belasting en verantwoordelijkheid daarvan. Het is een kwestie van oriëntatie t.a.v. de wereld.

Om in deze dagen te ontkomen aan deze moeilijkheden zou de mens zijn benadering van het leven en van de waarden van het bestaan moeten wijzigen. Maar het gehele gevoel van belangrijkheid, van eigenwaarde, van taak en betekenis - in de religieuze zowel als in de maatschappelijke zin van het woord - wordt ontleend aan de bestaande omstandigheden. En aangezien de onzekerheid bij velen reeds een grote omvang heeft aangenomen, zal het zeer moeilijk zijn deze betrekkelijke zekerheid prijs te geven voor een totaal nieuwe benadering van de wereld en een totaal nieuwe opbouw.

Zo is er ook nog de strijd tussen de erkende waarheid en de waarheid, die men ten koste van alles wil doen kennen. Een voorbeeld daarvan vindt u in Nederland, waar de industrialisatie t.a.v. de bevolking in feite te ver is gevorderd en waarbij men gelijktijdig tracht deze industrialisatie in een gelijk tempo uit te breiden, met als gevolg niet slechts een overcapaciteit aan productie met een verminderde mogelijkheid tot aantrekking van werkkrachten, maar op den duur de noodzaak het gedrang te vergroten, dat een deel van Nederland nu reeds minder leefbaar maakt, of grote kapitalen in zakelijke belangen prijs te geven. En ook daartoe is men niet geneigd.

Deze conflicten, in de maatschappij voortdurend kenbaar, zijn de symptomen van een cultuur die haar hoogtepunt aan het bereiken is, zo zij dit niet deel reeds heeft bereikt.

De logische conclusie daaruit is wel, dat de mensheid ofwel haar eigen geestelijke gezondheid en op den duur haar maatschappelijke structuur en mogelijkheden gaat verliezen, dan wel door een innerlijke vernieuwing kan komen tot een veranderde opbouw van het uiterlijk leven en het uiterlijk besef.

De leegheid van het leven heeft in de laatste jaren reeds vele mensen naar het religieuze teruggedreven. En daaronder moeten wij niet alleen de kerken verstaan, maar ook groepen als deze, esoterische scholen, loges e.d. De mensen zoeken daarin een compensatie. Maar zij zijn niet bereid de erkende compensatiemogelijkheden om te zetten in de realiteit. Zij maken een scheiding tussen de geestelijke geruststelling en de stoffelijke praktijk. Ook hier neemt de discrepantie voortdurend toe. En in die toename ontstaat er een steeds grotere gewetensstrijd. Deze kan leiden tot een wereldverwerping van een praktisch schizoïde karakter. Zij kan bij anderen tot een soort maatschappelijke catatonie leiden, waarbij men alles zal doen om het bestaande zonder enige verandering te handhaven, zichzelf inclusief. En daar men langzaam ouder wordt, gaat dat niet.

U ziet, hoe wonderlijk deze periode eigenlijk in elkaar zit. Deze psychologische moeilijkheden en zelfs deze voortdurende terugval van een toch te bereiken nieuw cultuurplafond is denkbaar en zelfs op eenvoudige wijze aantoonbaar.

In de eerste plaats zal de mens moeten beginnen zich en zijn bestaan aan te passen aan de mogelijkheden van zijn maatschappij. Niet omgekeerd. Een veredeling en groei van de maatschappij kan eerst dan ontstaan, als zij in haar samenhang en niet slechts in haar productie een voortdurend grotere intensiteit kan bereiken.

In de tweede plaats zal de mens afstand moeten doen van begrippen (religieuze, filosofische of wetenschappelijke), die niet passen bij het nu bereikte. Men zou kennis moeten nemen van het verleden, maar het nimmer mogen beschouwen als onaantastbare waarheid. Op het ogenblik, dat de mens zegt: Er bestaat geen enkele waarheid in de menselijke wereld, die volledig en onaantastbaar is, is hij al een schrede verder gekomen.

In de derde plaats zou men de maatschappelijke samenhang en haar statusbegrippen moeten prijsgeven. Op het ogenblik, dat de geestelijke bereiking - onverschillig op welk vlak - en de uiting daarvan status bepalend wordt in plaats van bezit en werkgelegenheid, zal de tweestrijd van een te zware belasting en het pogen te grote verantwoordelijkheden te dragen vanzelf

wegvallen en daardoor een juistere oriëntatie mogelijk worden, waarbij gevoelens van samenwerking, saamhorigheid en eenheid een totaal nieuw karakter krijgen, in de stoffelijke verhoudingen praktisch geen rol meer spelen.

In de vierde plaats zou men afstand moeten doen van het z.g. groepsbewustzijn, wat ik ook wel "het kliekjes-vormen" pleeg te noemen.

Er is in de huidige maatschappij geen plaats voor staatsgrenzen, staatsbewustzijn, nationaliteitsgevoel, groeps- of standsgevoel, of kerkelijke gevoelens van saamhorigheid. Daardoor ontstaan er alleen maar verdeelde gevoelens van trouw en verplichting met gelijktijdig een steeds onrendabeler wordend gebruik van de stoffelijke mogelijkheden.

Ziet men kans om elk idee van nationalisme, zelfs supranationalisme, uit te roeien en daarvoor in de plaats een eenvoudige werk- en begripsverhouding te scheppen, dan zou de oorlog de wereld uit zijn en daarmee de oorlogsdreiging. Er zou een plotseling overschot aan productiemogelijkheid zijn, waardoor ook de sociale omstandigheden kunnen worden verbeterd en de schuldgevoelens van de z.g. rijkere volkeren aanmerkelijk afnemen.

In de vijfde plaats behoeft het gevoel van mens-zijn godsdienstigheid niet uit te sluiten, maar het zou aan het begrip godsdienstigheid een totaal nieuwe zin geven. Geen angst meer voor een verdoemende God. Geen wanhopige pogingen om een eeuwige zaligheid te kopen, maar in de plaats daarvan een vervullen van wat men voelt als doel en zin van de schepping. Hierin zou men immers voor zichzelf en voor het hogere deel van het ego een voortdurend aanvaardbare positie t.a.v. het Goddelijke tot stand brengen en zo de noodzaak tot zelfmisleiding, het scheppen van ideeën en beelden, die niet realiseerbaar zijn, verminderen. De mens zou dan gelijktijdig dichter bij de werkelijkheid, meer rationeel en toch geestelijk zuiverder en harmonischer leven.

Kort samenvattend:

De psychische moeilijkheden van deze tijd komen voort uit het onvermogen van de mens met de huidige middelen en gebruiken de groei geestelijk en stoffelijk voort te zetten, die hij uit het verleden meent te kennen en voor zich als een verplichting en taak gevoelt ten aanzien van de toekomst.

ZELFVERDEDIGING

Kan ik mijzelf verdedigen, als er in anderen zoveel van mijzelf bestaat?

Hoe meer ik mijzelf verdedig, hoe meer ik de in mij erkende waarden van mijzelf aanval. Ik kan mij niet zonder meer te gronde laten richten, dat is waar. Maar ik kan mijzelf ook niet ten koste van het leven instandhouden, dat in feite deel is van mijn leven.

Ik moet dus een houding vinden, waardoor ik mij in deze wereld kan handhaven en gelijktijdig toch die wereld kan aanvaarden zoals zij is, zonder enige agressie mijnerzijds of de noodzaak de agressie van anderen met grote ferociteit af te wijzen. Laat ons dan als volgt stellen:

Indien ik besef, hoe weinig het leven is dat in de stof bestaat en erken, hoe al wat mij is gegeven verdergaat dan tijd en het materiële streven, zo zal ik mijzelf verdedigen tegen de disharmonie en liever duizendmalen sterven dan eenmaal de melodie der oneindigheid te onderbreken door mijn woorden, door mijn spreken of door mijn daden.

Ik zal mijzelf verdedigen in zoverre, dat het "ik" zich verweert, waar de haat van anderen aanvalt. Maar dan slechts om deze haat teniet te doen en niet degenen, die ons haten.

Wij kunnen het wapen heffen van geest, besef, begrip en mogelijkheid om in de strijd met anderen de vijand tot een vriend te maken. Zoals wij ruimheid van begrip en denken steeds moeten gebruiken om de ketenen te slaken, die onszelf en anderen binden aan het materiële zijn, dat niet is deel van d' eeuwigheid en niet een werkelijkheid, waarin het "ik" kan leven.

Wij moeten in ons streven zoeken naar de onvergankelijkheid, die in ons wordt beseft en in ons wezen staat geschreven.

Zo zelfverdediging beschouwen als het recht om anderen te schaden, wordt tot een hoon van de werkelijkheid. Want in de eeuwigheid zijn geen genaden en ook geen vijandschappen meer. Daar is een eenheid van bestaan, die alles samenvat.

En wie zich aan de vijandschap bezat, zichzelf handhaaft, wat het ook kost, verliest zichzelf telkens weer, totdat ook hij een keer zich offert voor wat er in hem leeft en zo aan het kosmisch een-zijn met het Al de uiting geeft, waardoor in hem, zoals in alle zijn, de waarheid van het leven eeuwig voor het "ik" wordt weergegeven.

Ik kan mij voorstellen, dat u het met deze visie op zelfverdediging niet eens bent. Maar onthoudt u dit: Vijandschap tussen mens en mens is kosmische gezien onrecht.

Wie zichzelf verdedigt tegen het onrecht, dat anderen hem aandoen, scheidt onrecht. Hij vergroot het totaal onrecht in de mensheid en brengt haar als geheel steeds verder van haar werkelijke bereiking en vervulling af. Doch wie het onrecht van een ander kan aanvaarden zonder vijandschap, zonder een verweer dat anderen schaadt of kwetst, zal juist het onrecht in zijn eigen recht doen sterven.

Zo gij u verdedigt met de wapens, roept gij het geweld op. Zo gij u verdedigt door de harmonie van uw geest, roept ge de harmonie op. Kies, wat ge wilt.

Maar ik zeg u: Zolang de mensen zich in naam van de zelfverdediging bedienen van datgene, wat geen werkelijk recht is en geen harmonie kan zijn, richten zij zichzelf te gronde en zullen zij terugkeren, totdat ook zij harmonie hebben gevonden.

LES 5 - ONTWIKKELINGEN IN DE MASSA

In deze dagen zullen wij in toenemende mate massale acties zien, die in vele landen op deze wereld de vorm krijgen van demonstraties, opstanden, oproer en daarnaast ook heel vaak van onredelijkheid en zelfs van terreur. Om deze tendens te kunnen begrijpen moeten wij een ogenblik ingaan op hetgeen de wereld als geheel heden ten dagen beroert.

U zult zich realiseren, dat bij de toenemende bevolkingsdichtheid in vele gebieden op de wereld de feitelijke welvaart van het individu steeds meer in het gedrang moet komen. De suggestie, dat dit niet het geval zou zijn, kunnen wij rustig terzijde schuiven. Ik wil de Nederlanders slechts herinneren aan het feit, dat een bekend minister, nu nog als een groot staatsman geëerd, oh een gegeven ogenblik zei: "De gulden zal niet vallen." Dat duurde precies drie dagen. Er zijn meer van dergelijke verklaringen te citeren, maar wij kunnen het rustig hierbij laten.

Wij hebben nu te maken met een aantal staatslieden en daarnaast vele theoretici, die een situatie voorspiegelen, die niet werkelijk is. Zolang die situatie uiterlijk gehandhaafd kan blijven, zal de massa zich door deze dromen laten meevoeren. Er zijn er maar weinigen, die voldoende zelfstandig nadenken. Het resultaat is een aantal denkbeelden over de rechten die men heeft, de mogelijkheden die er bestaan en vooral ook over de verplichtingen, die anderen t.a.v. het ego en van de massa hebben. Daar de gemeenschap als geheel aan die eisen steeds minder tegemoet zal kunnen komen, ontstaat er in bepaalde groepen een versterkte pressie op het gouvernement. De regering probeert zich aan te passen, maar moet daarbij haar eigen en vaak openlijk verkondigde maatstaven terzijde stellen. Hierdoor reageert de rest van de massa. En wij kunnen wel zeggen, dat de komende 5 à 6 maanden een viertal golven van buitengewone gewelddadigheid op allerhand terrein zullen vertonen.

Er zijn bepaalde invloeden uit de kosmos, die daar sterk aan meewerken. Op het ogenblik hebben wij de rode golf, die in haar overgangperiode reeds heel wat ongelukken, branden e.d. heeft veroorzaakt, maar die nu in toenemende mate ook aanleiding geeft tot het massale optreden van bepaalde groepen. Opvallend is hierbij de instabiliteit van velen.

Gaan wij wat verder de toekomst in, dan zien wij rond half juni een tendens, waarin blauw licht, rood licht en wit licht elkaar betrekkelijk snel opvolgen. Het resultaat daarvan zal zijn, dat de verwarringen, ontstaan door niet volledig gerealiseerde begrippen, worden geconcretiseerd in versnelde oorzaak-en-gevolgwerkingen en daardoor de hartstochten wakker roepen. We moeten dus met een grote hartstochtelijkheid van de massa rekening houden in begin juli.

Dit alles kan worden verklaard uit de maatschappij en de sterke verandering van het sociaal milieu, waarin men leeft. Wij kunnen daarvoor de kosmische tendensen aanvoeren, maar de kern van alles ligt in het individu zelf.

Wanneer wij als eenling temidden van die maatschappij staan, dan moeten wij ons oriënteren. Wij hebben ons eigen geloof, al dan niet ontleend aan hetgeen men ons verkondigt. Wij hebben ons gevoel van wat toelaatbaar en wat niet toelaatbaar is, al of niet aangepast aan hetgeen door de gemeenschap als toelaatbaar wordt gepredikt. Wij zijn in die gemeenschap dus eigenlijk voor een groot gedeelte de gevangenen geworden van wat men de conventie, de heersende mening, kan noemen. Wanneer het "ik" probeert zich in vrijheid te uiten, komt het onmiddellijk in conflict met de gemeenschap en het zal hierdoor een zekere haat tegen de maatschappij in zich ontwikkelen. In Nederland zal dit voorlopig een zeker innerlijk verwerpen zijn, gepaard gaande met een zekere afkeer. Elders kan dit een absolute haat worden. Een haat, die tot gewelddadigheden aanleiding geeft, zowel vanuit het individu als vanuit de massa.

Moeten wij ons daarin oriënteren, dan zijn wij niet in staat te begrijpen, welke krachten wij wekken en welke krachten ons beroeren en richten. Ik moet daarvan dus wel een kort overzicht geven in de hoop, dat u later enkele van deze tendensen ook zelf zult kunnen herkennen.

1. Alle maatschappelijke normen in, deze tijd zijn zodanig belemmerend voor de vrije bewustwording en vrije beleving van het individu, dat het daardoor tot weerzin wordt geprikkeld; en deze weerzin zal zich hoofdzakelijk uiten in nalatigheden. Het is niet een scheppen van nieuwe mogelijkheden, maar een afbreken van het oude, vaak zonder dat daarvoor iets werkelijks in de plaats wordt gesteld. Voor het "ik" betekent dit, dat aan de afbraak niet mag worden meegewerkt, maar dat er een positieve richting moet worden gezocht, waarin het "ik" zich nuttig kan weten en waarin het voor zichzelf door beleving, ervaring en nadenken een zekere verrijking van innerlijke waarden ervaart.

2. Overall waar een zekere onevenwichtigheid bestaat (en dat is over de wereld genomen voor praktisch 80% van de mensheid het geval), zal elke geringe invloed een omslaan van de ene richting naar de andere kunnen veroorzaken. Zo kan men een toestand van vrede zeer snel naar een toestand van geweld ombuigen. Op politiek terrein zullen wij zwenkingen zien van uiterst links naar uiterst rechts en omgekeerd. Wanneer je als eenling weet, dat de instabiliteit van je verhouding tot de maatschappij je sterk aan beïnvloeding door elk extremisme en elke pressie blootstelt, is het noodzakelijk het "ik" te stabiliseren. Dit kan niet geschieden door een beroep te doen op de maatschappij, daar deze juist voor de wankele positie, waarin men zich bevindt, meestal de oorzaak is. Er zal moeten worden gezocht naar een innerlijk houvast, waarop het "ik" zich voortdurend kan oriënteren. Alleen dan zal het zich aan de sterke prikkels en suggesties uit de massa kunnen onttrekken.

3. De huidige tijd is in zekere zin een grote tijd. Zij geeft zeer vele vernieuwingen te zien op allerhande terrein. Zij breidt de horizon van het menselijk denken zeer sterk uit. Maar dit is een zaak van enkelingen. Ik wil hier in de eerste plaats de aandacht vestigen op het feit, dat meer en meer de werkelijke verruiming van het menselijk denken wordt verhuld achter een soort geheimtaal, die specialisten onderling spreken. Daarnaast moet er rekening worden gehouden met het feit, dat deze mensen zich boven de massa verheven achten en vanuit het standpunt van hun eigen wijsheid over het algemeen de normale oorzaak-en-gevolgwerkingen eenvoudig voorbij zien.

Willen wij hier voor onszelf een juistere positie kiezen, dan moet de eigen gedragslijn dus niet worden bepaald door datgene, wat ons wordt verteld, het mag ook niet worden bepaald door het onbegrijpelijke van het materiaal dat ons wordt voorgelegd en dat wij dan misschien heel wijs en goed plegen te noemen, maar wij moeten zoeken naar een middel om de begrippen van deze tijd zelf te begrijpen, zonder dat wij daaraan de verplichting verbinden nu ook de gemaakte gevolgtrekkingen zonder meer te accepteren.

4. Wij zullen rekening moeten houden met de neiging van de mens om zich tegenover een ander te onderscheiden. Dit op zichzelf is een oude, bijna de mens ingeschapen eigenschap. Degenen, die over de meeste wilskracht beschikken en die in deze tijd de meeste neiging tot bereiking hebben, zullen - ongeacht hun werkelijke opinie, inzichten of kundigheden - trachten op de voorgrond te treden. Als zij dit doen, kunnen wij natuurlijk geruisloos terugtreden.

Maar dat helpt ons niet, want dan gaan ze ons beheersen. Wij kunnen trachten hen te bestrijden. Ook dit is praktisch een onmogelijkheid. Wij kunnen tegenover dergelijke figuren alleen onze werkelijke kundigheden, inzichten en geestelijke rust stellen.

Daarom geldt voor de eenling: Rond u zijn er zeer velen, die in feite onbekwaam zijn en door hun streven naar uitblinken op verantwoordelijke plaatsen zijn gekomen. Besef dit. Handel voor uzelf juist en houd er rekening mede, dat al datgene, wat rond u wordt verkondigd (onverschillig op welk terrein: dat kan wetenschap, politiek, economie, godsdienst, kortom, het kan elk terrein betreffen), dat de genoemde feiten en de genomen beslissingen aan kritiek moeten worden onderworpen.

Indien de eenling elke keer als hem een aantal verklaringen wordt voorgelegd, als er pressie op hem wordt uitgeoefend, als hij ontdekt dat men naast hem probeert te streven, zelf zijn

eigen inzicht zo juist mogelijk stelt en formuleert en daaraan vasthoudt, wat er verder ook wordt bedreigd of eventueel gebeurt, dan zal hij in deze massa, juist t.a.v. de verantwoordelijke elementen, zijn positie ten slotte kunnen handhaven en daarmee ook - en dat is heel belangrijk! - voor zich de innerlijke zekerheid kunnen verwerven en behouden, die noodzakelijk is wil men als mens een bewust en goed leven op aarde kunnen leiden.

5. De drang tot zelfuitdrukking zal over het algemeen binnen de maatschappij niet voldoende kunnen worden gerealiseerd. Juist de ten dele onbekwamen, degenen die onevenwichtig zijn, zullen een uiting zoeken, waardoor zij die belangrijkheid, deze zelfexpressie toch bereiken.

Een zoeken naar geweld noemt dus - en zeker in de komende 5 à 6 maanden op aarde wel toe, ook al zal dit waarschijnlijk in de staten nog niet tot uiting komen. Als men geweld zoekt, dan is dit een teken van onbekwaamheid. Tegenover geweld kunt u geweld zetten, maar dan moet u afdalen, tot het plan van uw tegenstander, anders is er geen resultaat te behalen. Voor de doorsnee-mens zal dit onmogelijk zijn. Daarom moet worden gerekend op een toenemen van de neiging tot gewelddadigheid, waarop de eenling alleen als antwoord kan stellen zijn ontgaan van elk conflict. Ontga de conflictstof in de komende tijd. Kijk om u heen goed uit wie en wat eigenlijk het geweld, de plotselinge en scherpe oplossing nastreven. Dezen zijn de onbekwamen en de onbetrouwbaren.

Als er na enige tijd een stabilisatie van de toestand intreedt (ik vermoed, dat die komt in de wisseling groen licht - wit licht rond oktober), dan kunnen wij weten met wie wij ons wel en met wie wij ons niet kunnen verbinden; met wie wij iets kunnen bereiken en wie ons ten slotte in de steek zal laten. Daardoor kunt u reeds nu een beeld opbouwen van de toekomst dat u kunt handhaven gedurende de eerstkomende 9 à 10 maanden. Voor zeer vele mensen - dat mag ik er wel bij zeggen - vallen die beslissingen vóór maart. Dat is op elk terrein belangrijk; ook als het gaat om religieuze, esoterische of andere leringen. Bepaal nu uw standpunt, maar omga de problemen. Noteer voor uzelf datgene, wat op dit moment te agressief is en zorg ervoor, dat deze agressieve elementen in de komende tijd in uw leven geen grote rol kunnen spelen. U denkt misschien, dat dat onmogelijk is. U zult later ontdekken, dat deze mogelijkheid wel degelijk bestaat.

Als ik zo in het algemeen een korte schets geef van deze eerste maatregelen, die het "ik" kan nemen, dan laat ik daarbij toch veel van de massale ontwikkelingen nog buiten beschouwing. Er zijn n.l. bepaalde tendensen, die niet betrouwbaar zijn. Voor de massa kan b.v. worden gezegd, dat zij in de komende tijd de verwezenlijking zal eisen van beloften, die in het verleden zijn gegeven, ook al beseft men innerlijk de onvervulbaarheid daarvan. Dit zal de politiek zeer grote problemen brengen, maar daarnaast zal het ook in het normale handelsverkeer b.v. en zelfs in de samenleving (de relatie tussen burens, vrienden e.d.) een zeer belangrijke factor zijn. Want de massa als geheel heeft zich voorstellingen gemaakt. Of die voorstellingen reëel zijn of dat ooit kunnen worden, doet niet ter zake.

De massa wordt geleid door een droom. En al heeft die droom voor ieder een enigszins ander beeld, het is zeker dat men de verwezenlijking ervan zal verlangen. Als die niet mogelijk is, zal men onredelijk handelen; en door deze onredelijkheid voor zichzelf en anderen grote moeilijkheden tot stand brengen. Ik denk hierbij niet alleen aan de mogelijkheid van stakingen en revoluties, dat zijn verschijnselen, die in het komende jaar praktisch niet te ontgaan zijn. Ik denk vooral aan de verstoring van vriendschappen, aan het isolement van de eenling, doordat hij niet meer in staat is contact te maken met zijn medemensen: de beheersing door de droom.

En dan zal alles, wat op die droom lijkt, het "ik" dwingen in beweging te komen.

Men kan daaraan niet ontkomen. De massa jaagt haar dromen na, maar zij vraagt zich niet af, of hetgeen zij officieel nastreeft werkelijk deel is van de droom. Zij vraagt zich slechts af, of er enige overeenkomst te vinden is, waar en hoe dan ook. En dat is een punt, waarover we ook even moeten nadenken.

Er is dus een waan. In een waanwereld bestaan er geen vaste waarden en normen. Al datgene, wat met de waan ook maar schijnbaar harmonieert, wordt een stuwkracht, die - zolang de waan wordt gehandhaafd - het "ik" dwingt in een bepaalde richting. Er is dan sprake

van een absolute dwang in een bepaalde richting. Daaraan kan men niet ontkomen. Een dwang, die niets meer te maken hoeft met bewustzijn of met beter weten.

De massa reageert schijnbaar irrationeel, omdat zij ergens de verwezenlijking van haar dromen verwacht. Men zou kunnen zeggen: De gehele wereld is klaar voor een Messias. Men wacht op een ogenblik van openbaring, op een wereldmeester, die met één enkel gebaar voor de wereld vrede en welvaart scheidt, die met één gebaar alle moeilijkheden uit de weg zal ruimen. Men zoekt naar de sterke man, naar de openbarende stem, naar het boek dat alle moeilijkheden zal oplossen, maar men zoekt niet in zichzelf. En daarin ligt een zeer belangrijk punt voor de bewustwording. Want zolang ik probeer om alles naar buiten toe af te schuiven - hetzij dat ik mijn verantwoordelijkheden op anderen afwentel, hetzij dat ik probeer mij te beroepen op wat anderen weten, zeggen te weten of hebben gedacht - zal ik mijn leven vervreemden van mijzelf.

De eenling heeft een ego, dat kosmisch is georiënteerd. Daar is geen verdere oriëntatie of heroriëntatie noodzakelijk of mogelijk. Het "ik" is georiënteerd. Dat wil zeggen: het wezenlijke ego van de mens staat in een vaste relatie tot God, tot de mensheid en tot al hetgeen zich tussen God en mensheid kan bewegen. Deze vaste relatie uit te drukken en voor zichzelf steeds bewuster door te maken, zelf initiatieven nemend en de vervulling waar makende, is het doel van het bestaan. Zolang het ego op deze manier beantwoordt aan zijn eigen wezen, zal - ongeacht de uiterlijke omstandigheden - dat "ik" een zekere mate van vrede en geluk kennen. Er is dan een stabiliteit, een gevoel van continuïteit, een begrip voor de wereld en voor de innerlijke krachten en de innerlijke waarde. Op het ogenblik, dat het "ik" zijn ware ego vergeet of delen daarvan vervalst, zal ditzelfde "ik" nimmer gelukkig kunnen zijn. Het zal zich nooit waarlijk gerust kunnen voelen. Het zal nimmer evenwichtig zijn. Het zal nooit in waarheid ervaren.

Wanneer wij de massa bezien, dan bestaat deze uit eenlingen, die een groot gedeelte van hun eigen denken, aansprakelijkheden en verantwoordelijkheden, hun vermogens en oriëntatie t.a.v. het Al en van God hebben prijsgegeven voor het gevoel van gemeenschap, waardoor de verantwoordelijkheid van elke eenling als zodanig wordt weggenomen en valt op de massa, die als groot geheel deze verantwoordelijkheid - naar men meent - gemakkelijker kan dragen. Dat laatste is natuurlijk niet waar, maar men denkt dit en men ervaart het. Hoe meer dus als massa wordt bereikt des te groter voor de eenling de teleurstellingen worden. En dat is een gevaarlijk punt. Want we kunnen nu wel zeggen, dat de massaliteit zo belangrijk is, we kunnen zeggen dat de eenling zo belangrijk is, maar we kunnen er niet omheen komen dat op dit moment de eenling en de massa haast onverbreekelijk verbonden lijken.

Maakt de eenling zich geheel van de massa los, dan zal hij buiten de maatschappij en buiten de wereld staan en daarin bepaalde contacten met de omgeving ontberen. Aan de andere kant kan men opgaan in de massa, maar kan men weer niet beantwoorden aan haar eisen. Men heeft niet de ware rust, de ware harmonie. Dat heb ik al geconstateerd. Men moet dus wel concluderen tot een soort compromis; en dat is betrekkelijk eenvoudig te vinden, indien men zich niet laat overheersen door de droom van de massa. En dan stellen wij:

Ten eerste: Zij, die een bepaald bewustzijn hebben bereikt of dit willen bereiken, zullen als deel van de massa begrip moeten hebben voor de voorstellingen, die er in de massa leven en voor de bestrevingen, die van de massa uitgaan. Gelijktijdig zullen zij ten aanzien daarvan en onafhankelijk van dit begrip een eigen standpunt en positie moeten innemen, welke zij t.a.v. de massa passief en vanuit hun persoonlijk bestaan positief beleven.

De passiviteit t.a.v. de massa betekent, dat een werkelijke strijd met de waanbeelden, die de massa beheersen, kan worden voorkomen. De positiviteit vanuit het eigen "ik" betekent, dat men zelf de kern wordt van een mogelijk steeds groeiend begrip voor waarheid en werkelijkheid.

Ten tweede moeten wij begrijpen, dat een zekere magie aan de massa nu eenmaal niet vreemd is. Als u zich bepaalde methoden en plechtigheden kunt herinneren, dan zult u misschien begrijpen wat ik bedoel. Denkt u eens aan de massale opmars van vaandels en mensen in de tijd van de Führer, de Duce. Denkt u eens aan de methode, waarmee een ontroerde De Gaulle met een "Allons enfants...." probeert met een schorre oude-mannenstem

de ontroering te doen overslaan op de menigte en hoe die menigte daarop ergens antwoordt. Dan begrijpt u wat ik bedoel. De massa wordt beïnvloed en scheidt een invloed. Datgene, wat buiten de massa belachelijk is, wordt in de massa normaal, ja, zelfs vererenswaard. En omgekeerd: datgene, wat normaal redelijk is, valt als argument, als besef, weg in de massaliteit van de gemeenschap.

De magie van de massa is dus in feite een vorm van hypnose, waarbij op zich irreële vormen (hoofdzakelijk astraal) worden opgebouwd en vanuit die astrale wereld een voortdurende schijn van werkelijkheid en van bevestiging kunnen scheppen.

Als u moet vechten met magie, dan kunt u dit doen door uzelf magisch af te schermen. De eenling in de massa moet dus allereerst wel zorgen, dat hij tegen deze hoofdzakelijk astrale en voor een deel mentale invloeden beschermd is. Hoe dit te doen:

1. Probeer uzelf te reinigen. Reinigende ademhaling kan hiervoor goed zijn. Verder: een lichaamsbeweging, waardoor de spieren afwisselend worden gespannen en ontspannen.
2. Neem nimmer deel aan massabijeenkomsten, nadat u pas in ruime mate voedsel tot u hebt genomen. Het bevordert n.l. uw suggestibiliteit en maakt u nog sterker aantastbaar voor astrale invloeden.
3. Leer uzelf een bepaalde gedachte (dat mag een tafel van vermenigvuldiging zijn, een versje, een uitspraak van een wijsgeer of een bijbeltekst, dat geeft niet), welke u voortdurend herhaalt op het ogenblik, dat u ontdekt dat u niet meer zelf denkt. Als u uw kritisch denken aangetast voelt, luister niet meer en kijk niet meer. Herhaal het citaat enkele malen voor uzelf. U zult zich daardoor aan deze magische suggestie kunnen onttrekken.
4. De magie van de massa omvat niet alleen maar een verandering van waarde. Zij omvat verder harmonieën met andere werelden. Deze harmonieën worden door de massa als zodanig natuurlijk nooit beseft. Zij komen hoogstens in een enkele verschijning of in een verschijnsel tot uiting. Indien eencontact met een andere wereld moet worden gelegd en het wordt buiten ons om voor ons tot stand gebracht, dan zullen wij er snel door worden gedomineerd.

Als wij willen deelnemen aan iets, waarin de massa een grote rol speelt of zelfs als wij ons een oordeel of een mening willen vormen t.a.v. het oordeel of de mening van de massa, dan dienen wij eerst voor onszelf een harmonie te bepalen. Die harmonie kunnen we bepalen door:

- a. handelingen, die uitdrukking geven aan de persoonlijkheid in tegenstelling tot de maatschappelijke eenheid dit kan natuurlijk alleen dan worden gedaan, indien de maatschappij hierdoor niet tot een verzet tegen het "ik" wordt gebracht;
- b. het aanroepen van of het zich afstemmen op bepaalde sferen of entiteiten, waarmee men een persoonlijk contact gevoelt en waarin men een zekere geborgenheid voor zichzelf ervaart;
- c. het beeld van de opgeroepen krachten, voortdurend te beseffen voor zover het de massa betreft; en wat het eigen "ik" en de daarin bestaande harmonieën betreft, deze voortdurend te vernieuwen.

Dit zijn drie punten. (het laatste is summier en past zich eigenlijk aan de beide voorgaande zonder meer aan), waardoor u een bescherming kunt verkrijgen tegen de werking van de massaliteit. Want u wordt erdoor verpletterd.

Een laatste punt in dit verband is wel, dat de massa de levenssfeer bepaalt. Laten we als voorbeeld nemen: een kazernewoning, waarin laat ons zeggen 100 gezinnen samenwonen. Dan kunt u nog zo proberen uw eigen sfeer te scheppen, maar u wordt opgenomen in de algemene sfeer van het geheel. Als die sfeer een uitbundigheid kent, zult u zich daaraan niet kunnen onttrekken en u komt tot uitingen van drift of van grote uitbundigheid, die eigenlijk onverklaarbaar zijn buiten het milieu. U kunt ook komen tot gevoelens van eenzaamheid, van steriliteit, van verlatenheid, van gevangenschap, enz. enz. Deze komen dus voort uit de gemeenschapssfeer.

Die sfeer aanvaarden zonder meer betekent binnen een dergelijke community tot een gedwongen deelgenootschap met het geheel komen; en dat houdt ook in dat alle onredelijkheden, die in de gemeenschap als zodanig domineren, voor het "ik" spreken.

Het betekent, dat de gemiddelde verlangens van die gemeenschap voor u persoonlijke verlangens worden.

Het betekent, dat afkeer, haat en verwerping, zoals die voor de gemeenschap bestaan, in u tot uiting komen. Het betekent, dat uw persoonlijke houding tegenover anderen wordt bepaald door de algemeen geldende persoonlijke verhouding tussen de andere delen van de gemeenschap. De sfeer domineert dus.

Maar ik kan daartegenover een eigen sfeer opbouwen. Om die eigen sfeer op te bouwen echter, moet ik eerst beseffen wat de sfeer van de gemeenschap is, waarin ik leef. Als ik dat in eenvoudige woorden wil uitdrukken, moet ik zeggen: Probeer allereerst te begrijpen wat het karakteristiek is van het blok, de buurt, de straat waar u woont. Ga na wat de gemiddelde mentaliteit daar is. Constateer wat daarvan voor u niet deugt, wat voor u niet past. Op het ogenblik, dat u dat heeft vastgesteld, begin bij uzelf deze dingen te veranderen.

Ik geef een voorbeeld: Alles is buiten rumoerig. Nu kunt u zeggen: Ik maak zelf meer rumoer, dan hoor ik dat rumoer buiten niet. De meest juiste houding voor u zou zijn: een stilte, een zekere rust scheppen, waardoor u zich ongevoelig maakt voor het rumoer van buiten.

Wanneer een gevoel van eenzaamheid domineert, dan is het voor u belangrijk dat u daartegenover een sfeer of een gevoel van verbondenheid stelt.

Is het onredelijkheid, die domineert, probeer voor uzelf de uiterste redelijkheid en daarbij ook verdraagzaamheid te vinden en druk ze niet alleen uit in uw houding tegenover anderen, maar probeer ze weer te geven in alle details van uw milieu. Op deze manier kan men zich enigszins losmaken van de sfeer van de massa, waarin men anders gevangen is als een vlieg in een web.

De massa als geheel heeft de neiging tot actie te komen. Als u in een bepaald blok of in een bepaalde straat woont, dan zijn daar meestal initiatiefnemers. U kent die misschien wel. Dat zijn de mensen, die een protestactie beginnen of een inzameling voor een cadeau voor een prinses die gaat trouwen e.d. Dit zijn de elementen, waarvoor u zeer voorzichtig moet zijn. Het zijn deze z.g. initiatiefnemers, die in wezen vaak de exponenten zijn van de heersende mentaliteit, ook al lijkt het anders. Indien u dus met deze, mensen te maken krijgt, dan kunt u alleen maar de keuze doen van vóór of tegen. Hier is geen mogelijkheid tot neutraal-zijn. Elk vóór-zijn betekent: u aansluiten bij het geheel. Elk tegen-zijn betekent: u daarvan losmaken.

U zult zeggen: Maar dan zouden we alle initiatiefnemers in de steek moeten laten. Ik weet niet, of dat voor de wereld zo gek zou zijn. Indien alle initiatiefnemers in de steek worden gelaten, zou er nu misschien vrede zijn in Vietnam. Indien alle initiatiefnemers met hun vele maatregelen Amsterdam op het ogenblik met rust zouden laten, zou de kans op gewelddadigheden en relletjes in die stad de komende dagen waarschijnlijk veel minder zijn. En zo kan ik doorgaan.

Maar als u dat niet kunt doen, bepaal dan een eigen houding. Wijk van deze houding niet af, tenzij u innerlijk voelt dat dit afwijken juist is. Op deze manier zult u ook t.a.v. die stuwende krachten de mensen, die de exponenten zijn geworden van de massale gevoelens, de massale mentaliteit, over het algemeen wel kunnen overwinnen. U kunt er vrij van blijven.

Wanneer wij het totaal van deze wereld beschouwen en dat zien we vooral in deze tijd, dan moeten wij ons realiseren, dat de bewustwording een steeds moeilijker proces is. Het is niet zo eenvoudig als het wel lijkt. Want je wordt omringd door waarden, die elke feitelijke bewustwording verdraaien of vertekenen en er een karikatuur van maken.

Om uzelf te blijven is uitermate moeilijk. U kunt nu geestelijk een zekere onafhankelijkheid verkrijgen, zonder dat u daarbij een absolute onafhankelijkheid behoeft te tonen in de stof. Het klinkt naar een compromis, maar dat is niet waar. Ik kan n.l. openlijk al datgene bevestigen, wat ik innerlijk in mijn bewustzijn als juist heb ervaren; en datgene, wat ik als onjuist erken, eenvoudig niet zien en eraan voorbijgaan.

In de massaliteit van de samenleving is de mogelijkheid iets te negeren misschien niet zo groot. Maar als wij de kwade of de niet te wensen aspecten negeren en dus ook elke medewerking of elk contact met die negatieve aspecten automatisch afwijzen, als wij begrijpen, dat ze eenvoudig niet bestaan, dan zullen wij de positieve waarden, voor onszelf althans, in stand kunnen houden.

Wij kunnen dat in de materie betrekkelijk ver doorvoeren. Maar er komen ogenblikken, dat wij niet aan een concreet verzet kunnen ontkomen; en wel op het ogenblik, dat wij - ongeacht het negeren van de uiterlijkheden - een besef krijgen van de onjuistheden, die eruit voortvloeien. Een oud voorbeeld: U woont in de nabijheid van een concentratiekamp. In het begin negeert u dit, want er zijn veel positieve waarden, totdat u wordt gedwongen u te realiseren dat iets daar niet deugt. Op dat ogenblik wordt door de realisatie uw verzet tegen het geheel van de maatschappij voor uzelf noodzakelijk en voor uw zieleheil vaak onvermijdelijk.

Gaat u in de maatschappij verder met het negeren van de onjuiste aspecten, maar gaat u bij elke kenbare manifestatie ervan onmiddellijk en volledig daartegen in, dan zult u het niet altijd gemakkelijk hebben. U zult echter die maatschappij steeds beter gaan begrijpen en op den duur zult u voor uzelf in staat zijn de gunstige aspecten van het maatschappelijk bestaan en de goede eigenschappen, die ook in de massa zetelen, voortdurend sterker op de voorgrond plaatsen, terwijl de negatieve aspecten steeds meer worden afgeremd en teniet gedaan. Dit is eigenlijk het reinigen van eigen levenssfeer.

Als u het mij toestaat, wil ik hier even de wereld van het hiernamaals erbij halen, die hierbij toch ook wel een rol speelt.

Na de dood is het grote conflict voor de geest wel de noodzaak te erkennen wat kwaad is geweest. Wij kunnen het kwaad persoonlijk negeren, maar wij kunnen niet aan het kwade, dat ook uit ons eigen bestaan en onze handelingen voortvloeit, ontkomen. Indien wij het onrecht erkennen, staan wij al veel sterker. Er is minder neiging om weg te vluchten. Er is niet de ontstellende openbaring van onze tekorten, maar het is eenvoudig de constatering van iets, wat we reeds wisten. Wanneer wij daarnaast dus zeggen: Ik voor mij heb niets met de hele wereld te maken, maar ik heb te maken met de juistheid van mijn eigen leven en mijn eigen gedrag, dan zullen wij in verzet komen tegen het onrecht daar, waar het zich kenbaar aan ons toont. Tegen het onjuiste zullen wij ons verzetten.

Na de dood betekent dit, dat wij de eigenschappen, die tot de totaliteit van de maatschappij (de samenleving, waarin wij bestaan) hebben behoord, voor onszelf bezitten; dat deze dus in het ego niet of slechts zeer zwak tot uiting komen en daarmee gemakkelijker kunnen worden overwonnen.

Het houdt voor de geest in dat:

- a. ze zich sneller kan stabiliseren na de dood. Haar normaal bestaan in de sferen begint sneller en meestal aangener;
- b. zij een zodanig inzicht zal hebben gewonnen in de wereld, dat de verhouding der tegenstellingen in het gehele Al, de gehele kosmos, gemakkelijker aanvaardbaar maakt. Ze zal daardoor gemakkelijker leren in haar eigen sfeer. En doordat zij tot actie is overgegaan tegen de persoonlijke beroering door onrecht, ook als dat anderen betreft maar zij zelf daarmee op enigerlei wijze verbonden is, zal de geest hierdoor ook een eigen actiemogelijkheid hebben.

Er verloopt vaak een betrekkelijk lange tijd na de dood, voordat de geest in meer concrete zin kan gaan deelnemen aan het werk, dat de sferen in lagere sferen uitvoeren en ook in de eigen sfeer. Maar wanneer wij deze activiteit bij het persoonlijk beroerd worden voor ons tot een gewoonte hebben gemaakt, zullen wij op elke vraag, elk tekort, elke aanval desnoods, die uit een andere sfeer komt, automatisch reageren.

De geest moet niet eerst gaan kijken, hoe de zaken in elkaar zitten; zij heeft reeds de juiste actie. Zij zal dus vanuit zichzelf zeer snel aan een taakvervulling kunnen beginnen. Hierdoor zal ze een beter begrip krijgen voor lagere sferen, maar ook voor hogere waarden die in eigen sfeer tot uiting komen. Zij kan dus ook sneller evolueren, indien dat woord althans mag worden gebruikt, naar hogere sferen en een steeds wijder bewustzijn.

Dat dit met de massa in verband staat, lijkt u misschien vreemd. Maar laten we niet vergeten, dat de massa is opgebouwd uit eenlingen, die ieder op zich de persoonlijke ontwikkeling en zelferkenning na de dood zullen moeten doormaken. Wat voor u als eenling het belangrijke argument tot bewustwording is, geldt voor elke eenling in die massa.

Daar de massaliteit het persoonlijk besef, de persoonlijke waarderingen e.d. vertekent of doet wegvallen, is het duidelijk dat de persoonlijke bewustwording door de massaliteit wordt geschaad. Een juiste oriëntatie t.a.v. de massa en temidden van de massa betekent het behoud van de persoonlijke bewustwording.

En daarmee ben ik eigenlijk gekomen aan het einde van het onderwerp zelf.

Ik heb nog enkele kanttekeningen te maken bij het gebeuren van deze dagen.

I. Allereerst wil ik constateren dat, ofschoon het nu de 1^e februari is, wij reeds nu een aantal punten voor de nabije toekomst kunnen vaststellen.

Wij kunnen b.v. constateren dat 7, 8 en 9 februari voor heel veel mensen kritieke data zullen zijn. Wij weten, dat rond die dagen explosies zullen plaatsvinden, dat meer dan normaal grote verkeersrampen zullen gebeuren en dat daarnaast ook de massa - trouwens ook nog de daaropvolgende week - meer van zich zal laten horen door gewelddadigheden dan men zelfs op dit moment durft denken.

Het vooruit-zien is daarbij niet zo moeilijk als u denkt.

Want dit vooruit-zien is niet gebaseerd op een zien van een toekomstig gebeuren alleen, het is de erkenning van de onjuiste reacties van de massa in het heden. Deze maken het toekomstig gebeuren onvermijdelijk. En als ik mij dus persoonlijk moet oriënteren voor die komende tijd, dan zal daaruit volgen:

Indien ik de onjuistheden in de massa nu erken en mijzelf volgens eigen wezen en persoonlijkheid zo juist mogelijk oriënteer, zal ik ook in een dergelijke periode in plaats van ongunstige juist gunstige belevingen hebben.

Men vergeet al te veel dat tendensen en zeker ook de toekomstige tendensen altijd goed en kwaad bevatten. De toekomst is als een munt: ze heeft de beeldenaar en een munt- of keerzijde. Indien wijzelf op de juiste wijze zijn gericht, dan zal de toekomst zich tonen in het aspect, dat bij ons past. En ofschoon dit met bewustwording maar zijdelings te maken heeft, is het toch goed ook hierop eens de nadruk te leggen.

Dagen, die voor de gehele wereld rampzalig kunnen zijn, omdat zij in haar massaliteit negatief in het heden heeft gereageerd, zullen voor iemand, die in het heden een persoonlijk positieve en juiste reactie toont, dagen kunnen zijn van de grootste bereiking en het grootste geluk. Perioden, die voor de gehele wereld en de hele massa een absolute chaos, een neerslachtigheid misschien tot zelfmoord toe zouden betekenen, kunnen voor een mens, die persoonlijk het leven juist benadert, tijden worden, waarin het "ik" juist de grootste kracht, de meest juiste inspiratie kent.

Er bestaat niet zoiets als een algemeen negatieve of een algemeen positieve toekomst. Er bestaat slechts een aantal ontwikkelingen, die voor de massa, gezien haar huidige houding, haast onvermijdelijk zullen gelden. Daarnaast bestaat er de mogelijkheid om uit diezelfde krachten voor het "ik" krachten te putten, er sterker, beter en bewuster door te worden. En daarom wil ik deze kanttekening besluiten met de volgende opmerking:

Toekomstige ontwikkelingen kunnen algemeen worden vatstgelegd, maar zij hebben op u alleenbetrekking, indien uw eigen oriëntatie conform de oriëntatie van de massa is.

II. Wij gebruiken het woord "bewustwording" vaak in de verkeerde zin. Wij zijn geneigd bewustwording te vereenzelvigen met een idee van geleerdheid en met innerlijke beelden, woorden en begripwaardes. Bewustwording kan voor de geest het best worden vertaald met ervaring. Het is de ervaring, die de geest in staat stelt zich voortdurend juist te oriënteren, haar eigen persoonlijkheid en wezen juist te beseffen. Daarom moet het woord "bewustwording" zeker niet alleen worden gezien als een theoretische achtergrond; iets, wat alleen voor de geest een rol speelt. Er moet worden beseft, dat dit begrip "bewustwording"

voor de gehele activiteit van de mens van toepassing is. Daarom wil ik deze tweede kanttekening besluiten met de opmerking: Zorg ervoor, dat uw actie in de materie en in de geest altijd conform uw bewustzijn, conform uw begrip van goed is. Alleen op deze wijze is van een feitelijke bewustwording sprake.

III. De begrippen goed en kwaad verschillen in de massa sterk van de begrippen goed en kwaad bij het individu. Het goed en kwaad van de massa bepaalt de maatschappelijke sfeer. De maatschappelijke sfeer kan het goede nastreven met verkeerde middelen. Wij mogen nimmer in de massa doel en middelen vereenzelvigen. Zodra wij dit in de werkingen van het massale doen, zullen wij geen begrip meer hebben voor wat er feitelijk gebeurt en wat de feitelijke mogelijkheden zijn. Zodra het zuiver persoonlijk wordt en het dus alleen onszelf aangaat, moeten wij echter begrijpen, dat de middelen voor ons doel zijn van het doel. Het doel heiligt niet de middelen, maar het doel is een composiet, opgebouwd uit de gebruikte middelen. Daarom moet elk door ons gebruikt middel dus onmiddellijk passen in het doel. Het moet een verwezenlijking of een bereiking zijn van een der punten, die in het doel ligt.

Wij zullen dan ontkomen aan de vergissing van de massa, dat het doel, als het maar goed is, de middelen heiligt; dat de middelen, die wij gebruiken en het doel eigenlijk van geen belang zijn, als het nu maar goed gaat. Wij zullen dan steeds meer begrijpen, dat het doel van ons leven op elk moment wordt waargemaakt. Dit is niet alleen een grote bewustwording, maar dit impliceert ook een steeds grotere bereiking.

HET BEHOUD VAN INNERLIJKE RUST IN DE KOMENDE TIJD

Innerlijke rust is het resultaat van evenwichtigheid en een zekere onverschilligheid tegenover de buitenwereld.

Als men innerlijk vrede wil kennen, zal men in de eerste plaats moeten zorgen, dat men voor zichzelf niet het gevoel heeft tekort te schieten; dat men dus geen zelfverwijt kent.

In de tweede plaats zal men er zorg voor moeten dragen, dat men geen taken aanvaardt of verantwoordelijkheden op zich neemt, die men zelf niet gevoelt aan te kunnen. Want daardoor ontstaan innerlijke spanningen en wordt de innerlijke rust a.h.w. langzaam maar zeker teniet gedaan.

De onverschilligheid tegenover de buitenwereld is eveneens van groot belang. Want op het ogenblik, dat ik voor mijzelf voel en weet, dat ik juist handel, dat ik het beste doe wat ik kan, dat ik beloften niet nakom, zal ik in staat zijn te zeggen: Het oordeel van de wereld heeft geen betrekking op mijn persoonlijke werkelijkheid. En dan ben ik voor de mening en het oordeel van die buitenwereld onverschillig, in die zin dat ik ze niet beschouw als een veroordeling, een mogelijkheid tot veroordeling of een verwijt aan mijzelf.

Het klinkt misschien vreemd, dat we juist dit allereerst naar voren brengen. Maar innerlijke vrede, innerlijke rust, zal altijd hetzelfde zijn, ook als de omstandigheden zich wijzigen. De voorwaarden voor het behoud van innerlijke rust zijn nu eenmaal de bovengenoemde. Wanneer wij daarbij dan de hedendaagse tijd en de komende ontwikkelingen mede in het geding brengen, kunnen wij hoogstens formuleren op welke wijze men zich, mits aan die voorwaarden is voldaan, tegenover de buitenwereld het best kan stellen. En dan moeten wij in de eerste plaats beseffen:

a. dat geen enkel verwijt van de buitenwereld ons kan treffen, tenzij het inderdaad terecht is gedaan;

b. dat wij dit verwijt niet behoeven te aanvaarden, aangezien het niet terecht is gedaan, maar dat wij er ook niet over behoeven te vechten. Wanneer wij een onrechtmatig verwijt horen, dan hebben wij eenvoudig daartegenover te stellen de feiten; en indien men daarop niet wil ingaan eenvoudig te zwijgen en te denken: je bent niet wijzer.

Als de wereld ons onrecht aandoet volgens onze eigen maatstaven, dan is dat natuurlijk wel eens moeilijk. Maar indien ik de innerlijke rust wil bewaren, moet ik begrijpen dat het onrecht dat de buitenwereld mij aandoet op die buitenwereld zal terugslaan. Ik heb daarmee niets te maken. Ik behoef mij niet te wreken, dat wordt gedaan. Ik behoef mij niet daartegen te

verdedigen, tenzij het voor mijn "ik"-gevoel en "ik"-bewustzijn noodzakelijk is, om de doodeenvoudige reden dat de verdediging eveneens van elders komt.

U heeft in Nederland een heel mooi spreekwoord en dat zegt: "Hij, die een kuil graaft voor een ander, valt daar zelf in" Ik geloof, dat dit de innerlijke rust kan bevorderen. Begrijp, dat iemand, die u tracht te vangen en dit ten onrechte doet, zelf zal vallen door hetgeen hij onderneemt. Op die manier komt u wat vrijer te staan. U heeft dan niet het gevoel, dat u zich behoeft te rechtvaardigen. Die rechtvaardiging wordt geschapen. U heeft niet de noodzaak u te wreken. Dat zou alleen maar moeite voor niets zijn. Want datgene, wat werkelijk moet worden gewroken, valt onder de wet van oorzaak-en-gevolg en vervult zichzelf.

Als men daarnaast de vraag krijgt van eigen plaats in de wereld, iets wat voor de innerlijke rust van de hedendaagse mens vooral in de komende tijd van belang kan zijn, dan moeten wij ook weer een onderscheid weten te maken tussen het begrip belangrijkheid en status.

Mijn belangrijkheid in de wereld ligt in mijn bestaan en in de wijze, waarop ik die wereld dien; niet in de wijze, waarop die wereld mijn diensten erkent, aanvaardt of mij daarvoor beloont. Dit laatste zal misschien nogal eens moeilijk zijn, want er zijn meer mensen, die op beloning prijsstellen dan op werkelijke verdienste. Maar desondanks, wie zijn innerlijke rust wil bewaren, moet het begrip van verdienste van eigen bestaan losmaken van de waardering van de buitenwereld.

Dan zijn er nog andere punten, waardoor u in de komende tijd in het bijzonder nogal eens in de war kunt komen. Dat is vooral de z.g. verstandelijke benadering van buitenaf.

Als iemand u schijnbaar redelijk benadert, kan hij u al heel snel overtuigen dat hij misschien toch ergens gelijk heeft. Als u zich daarbij realiseert, dat hij dat gelijk vanuit zijn standpunt kan bezitten en dat u dit vanuit zijn standpunt moogt erkennen, zonder daarom de juistheid van het gestelde toe te geven, dan zult u misschien al wat geruster worden.

Want bij deze verstandelijke benaderingen krijgen wij altijd te maken met de behoefte om u iets te doen inzien. Maar wie kan u iets doen inzien wat u niet zelf kunt inzien? U kunt toch niet de mening van een ander accepteren in de plaats van uw eigen mening? Een mens is nu eenmaal wijs op zijn eigen wijze. Dat behoeft niet te betekenen, dat men werkelijk vasthoudt aan eigen overtuiging tegen alle bewijzen in, maar het houdt wel in dat men voor elke verandering van eigen overtuiging en mening ook overtuigende bewijzen eist. En dan zal heel vaak blijken, dat de wereld in de komende tijd ontzettend veel argumenten aanvoert, die ondanks hun schijnbare redelijkheid zeker niet overtuigend zijn en in vele gevallen zelfs niet volledig op feiten gebaseerd.

Wie zich deze dagen tegen de wereld te weer stelt, komt in een strijd die zo groot is, dat hij daaraan ten onder kan gaan. Want de gehele wereld is nu eenmaal in chaos, in verwarring. Wij moeten rekening houden met de plotseling opvlammende temperamenten van anderen en hun grote onredelijkheid. Wij moeten rekenen op onverwachte reacties, zowel van enkelingen als van alle rond ons levende mensen. Maar die onverwachte reacties kunnen ons alleen wat doen, indien wij ons persoonlijk daarin mengen.

Er bestaat een oude spreuk, die zegt:

"Hij, die beantwoordt aan de wetten van Tao (dus van de perfecte ordening), onttrekt zich daarmee niet aan de grillen van het noodlot, maar wel aan het niet te rechtvaardigen bestaan."

En dit zou ik u juist in de komende tijd willen voorhouden.

Gij kunt u niet onttrekken aan datgene, wat de gehele wereld op dit ogenblik beweegt. Wie zich probeert los te maken van de invloeden van de totaliteit van wereld en mensheid, kan dit alleen doen door te overlijden en zich dan in de eenzaamheid van een sfeer terug te trekken. Wie met mensheid en wereld leeft, zal in zekere mate worden beïnvloed en geleid door wat daar gebeurt. Hij kent dus wel degelijk een soort noodlot. Maar dat noodlot heeft weer niets te maken met de eigen verhouding t.a.v. de goddelijke ordening.

Ik weet wel, Tao is geen goddelijke ordening; het is de perfecte ordening, de perfecte staat van evenwicht. Maar als wij zeggen "goddelijke ordening", dan geven wij daarmee aan dat de verhouding, die het "ik" kent t.a.v. het hogere of t.a.v. de verplichting zoals het "ik" deze erkent: het gevoel van verhouding tot de naaste zoals deze in het "ik" bestaat, zich daarop moet baseren. Want daar, waar iemand de wetten volledig vervult, kan het noodlot toeslaan, maar het kan niet blijvend schaden.

Dit is overigens van Chu fa ang (?), een filosoof, die heeft geprobeerd om vooral de Taoïstische begrippen verder te definiëren.

Hij heeft geprobeerd duidelijk te maken, dat alle dingen in evenwicht zijn. Er is ten slotte geen onevenwichtigheid blijvend bestaanbaar in het Al. De mens, die zichzelf in het Al evenwichtig stelt, zal dus daarbinnen in de staat van evenwicht gehandhaafd blijven, ongeacht de uiterlijke verschijnselen. Het gevoel van onaantastbaarheid kan voor de innerlijke vrede soms van heel groot belang zijn; en deze onaantastbaarheid zul u nimmer tijdelijk kunnen bezitten. U kunt haar echter wel bezitten in een gevoel van voortdoring, van een onbegrensd bestaan.

Ik ben innerlijk zeker, indien ik beantwoord aan alle erkende eisen van rechtvaardigheid.

Ik ben verantwoordelijk voor mijzelf, indien ik het goede vervul, dat in mij leeft en de ordening erken, waarin ik voor mijzelf een plaats vind. Zolang ik dit doe, zal ik de geborgenheid van de goddelijke totaliteit kennen gedurende elke fase van het bestaan.

Mogelijk zult u dit zien als een wat vage, theoretische troost. En voor degene, die zich te zeer bemoeit met de wereld en haar oordeel en opinies, zal dat inderdaad ook wel zo blijven.

Maar is het oordeel van de wereld voor het "ik" belangrijk? Al noemt de gehele wereld u een heilige en gij hebt desondanks voor uzelf gezondigd, zo vindt de draaiing van Het Rad u niet terug in de verheerlijkte toestand van een bewuste, maar in de Grot der Pijlen, waar ge wordt doorboord door uw eigen schuld. De wereld heeft daarmee niets te maken. Ik, met mijn eigen leven, mijn denken, schep mijn eigen geborgenheid. Al het andere is incidenteel, voorbijgaand. Als ik het voorbijgaande besef, ben ik in staat het te accepteren als op zichzelf onbelangrijk. De verschijnselen zijn niet belangrijk meer. Belangrijk is mijn houding tegenover de verschijnselen.

Wilt ge innerlijke vrede kennen in de komende tijd, dan zal dit wel de beste raad zijn, die iemand u ooit kan geven:

Wees u bewust van uw innerlijke waarde.

Wees u bewust van uw reële bestreving.

Erken uw wezen en mogelijkheden en baseer u altijd daarop. Dan zal al hetgeen aan gisting en garing op uw wereld gebeurt u ergens onberoerd laten.

"Wat is een vlo," zei de hond, "anders dan een levend wezen, dat mij ertoe brengt mij soms te krabben en met mijn huid te schudden?"

"Wat is een gebeurtenis," zei de bewuste, "anders dan een feit, dat ik erken en terzijde leg voor de waarheid, die in mij leeft?"

Alles, wat er op de wereld gebeurt, is onbelangrijk, tenzij ge u zelf erin werpt; tenzij ge voor uzelf deel ervan wilt zijn. Gij kiest waarvan ge deel wilt zijn. Gij kiest wat uw werkelijkheid is. Kies dan uw werkelijkheid naar de waarheid van uw wezen en laat al het andere slechts zijn. Al het andere beroert u minder dan de branding een rots. Als u dit begrijpt, zult u uw rust en vrede bewaren. En als de spanningen in de wereld toenemen, dan zult ge zeggen: Dit zijn dingen, waaraan ik niets kan doen. Ze liggen buiten mij. Maar in mijzelf weet ik, wat voor mij de juiste houding is. Ik weet voor mijzelf, hoe ik gerechtvaardigd leef volgens de plaats, die ik voor mij erken in de gemeenschap, in het totaal van de kosmos.

Dan is de spanning iets, wat voorbijgaat. Dan blijft het "ik" bewaard in zijn redelijkheid, geborgen in zijn gevoel van eeuwigheid en sterk in zijn weten, dat alle dingen voorbijgaan, behalve het "ik".

Noot.

Innerlijke rust kan nooit waarlijk ten nadele van een ander zijn, want waar de innerlijke rust is, is de harmonie bepalend en dus ook de geborgenheid.

Maar op het ogenblik, dat er een conventie wordt gesteld, waardoor een gemeenschappelijke beoordeling bestaat, zal de innerlijke rust al hetgeen de conventie, die het als deel van het ware "ik" beschouwt, deelt mede betrekken in de noodzaak tot evenwichtigheid. Of om het anders te stellen:

Wanneer het "ik" zijn juiste houding en zijn juiste plaats inneemt, dan zal de vraag: Wat is mijn plaats? bepalend zijn in hoeverre anderen wel of niet betrokken kunnen worden in die evenwichtigheid.

Voorbeeld: Een mandarijn, die een provincie regeert, zal de gehele provincie in bepaalde eigenschappen en kwaliteiten moeten beschouwen als deel van zijn ego, want het is deel van zijn plaatsing in het Al. Maar de eenvoudige koelie, die met een zeilwagen gaat, heeft alleen te letten op de last, die er op zijn wagen ligt; dat is zijn aansprakelijkheid, dat is zijn plaats. Al het andere gaat hem niet aan.

En dan zult u zeggen: Kan dat geen schade zijn voor de ander? Dat kan. Maar die schade ligt dan niet in de schuld van de koelie, maar in het feit door van de koelie iets te eisen, wat hij niet kan volbrengen.

LES 6 - MACHT EN MACHTELOOSHEID

Eén van de meest beheersende factoren in deze wereld is op dit moment de honger naar macht en misschien ook de angst voor verantwoordelijkheid. De eenling, gevangen in dit spel van om de macht strijdende groepen en groeperingen, meent vaak dat hij zelf zonder betekenis en machteloos is. Het lijkt mij daarom goed het begrip "macht" een ogenblik nader te beschouwen.

Macht is het vermogen eigen wil om te zetten in een werkelijkheid. Naarmate de macht groter is, zal meer van hetgeen in het "ik" bestaat kunnen worden geuit. Indien macht wordt uitgeoefend op een onzelfzuchtige wijze, zal zij nimmer kunnen terugslaan op degene, die haar voortbrengt. Een onzelfzuchtige machtsuitoefening brengt met zich mee verwezenlijking van het gewilde. Op het ogenblik echter, dat de macht zelfzuchtig wordt uitgeoefend, zal zij het patroon bepalen, waarin degene, die macht uitoefent, voortaan moet leven en denken. Anders gezegd: Macht, die men niet voor zichzelf begeert, is een reële macht. Alle macht, die men voor zichzelf begeert, is in feite een dwang, waardoor eigen wils- en handelingsvrijheid steeds meer zullen worden beperkt.

Dat dit in de moderne tijd waar is, kunt u zien. Want zelfs hier in Nederland zijn vele groepen te vinden, die het eigenlijk anders zouden willen dan het is. Zodra zij echter gaan deelnemen aan het bestuur; continueren zij zorgvuldig de bestaande toestand. Want zij begeren niet in de eerste plaats het doorzetten van hun ideaal, maar zij begeren in de eerste plaats een zekere macht. Daardoor zullen zij steeds meer hun idealen op de achtergrond stellen, tot zij lege leuzen zijn geworden. In de betogingen voor de komende verkiezingen zult u hiervan vele voorbeelden kunnen vinden.

Ik geloof, dat het begrip "macht" allereerst moet worden gesplitst in zelfzuchtig en onzelfzuchtig uitgeoefende macht. Als macht onzelfzuchtig wordt uitgeoefend, zal niemand die egoïstisch denkt zich daartegen kunnen verzetten. Het is een vooruitgang, een evolutie a.h.w., die alles met zich meesleept. Op het ogenblik, dat men macht zoekt om de macht zelf, dan is eigenlijk het denkbeeld van de macht beheersend geworden. Het is een waan, een illusie; en als zodanig zal men - zolang men onzelfzuchtig denkt en reageert - zich van die macht niets behoeven aan te trekken. En dat brengt ons vanzelf tot het kernpunt van ons betoog van vandaag.

De enkeling, zijn macht en machteloosheid in de hedendaagse tijd.

Wanneer ik bewustwording zoek, dan zoek ik een verandering en een vooruitgang. Het voortdurend gelijkblijven of 't voortdurend zich herhalen van dezelfde feiten, de sleur, is dodelijk. Bewustwording betekent dus het zoeken van voortdurend nieuwe, grotere en intensere waarden.

Men kan deze eerst bereiken, indien men een zekere vrijheid behoudt. Die vrijheid kan men nimmer verkrijgen, als men denkt machteloos te zijn. Zodra men denkt geen enkele macht te bezitten, is men overgeleverd aan een ieder, die de illusie van macht schept. Op het ogenblik, dat men zijn eigen denkbeelden machteloos noemt, zal elk denkbeeld, waarin een uiting van macht is gegoten, overheersen; d.w.z. dat men op zijn weg voortdurend zal worden beperkt door al datgene, wat buiten zich bestaat.

En dat is natuurlijk niet wat wij wensen. Willen we dus bewust worden, dan moeten we ons ook eerst bewust worden van het feit, dat we een zekere macht bezitten. En die macht zal moeten beginnen met de macht over onszelf.

Niemand op aarde leeft zonder enige angst. Er zijn maar heel weinig mensen, die op aarde kunnen bestaan zonder begeerte; en dan is het nog de vraag, of dat wel normale mensen zijn. Maar wij kunnen wel zeggen, dat een ieder in zich de angst kan leren bedwingen en dat een

ieder in zich de begeerte kan leren beteugelen. Wij zijn niet gebonden aan onthouding of ontzegging op welk gebied dan ook. Maar anderzijds zijn wij ook niet gebonden aan een vrije beleving van alle dingen. Zodra wij overgaan tot het extreme, verliezen wij de macht over onszelf. En juist in het extreme ontstaat die eigenaardige toestand, waarin het "ik" zich laat leven en zo de realiteit niet meer ziet, voor zich illusies opbouwt die nooit waar kunnen worden en situaties schept waaraan het zich nimmer meer kan ontworstelen.

Wij zullen dus een paar punten stellen t.a.v. de macht van het ego.

1. Zodra ik mijzelf voldoende beheers, zal ik mijn denkbeelden kunnen doen gelden over mijn instincten. Dit maakt mij niet slechts vrij, maar het geeft mij macht over anderen, die nog gebonden zijn. Ik word slechts beheerst door datgene, wat ik toesta mij te beheersen. Ik ben een eeuwig wezen.
2. Een beheersing in tijdelijke vorm kan nimmer blijvend zijn, tenzij ik dit toelaat. Indien ik een beheersing in tijdelijke vorm aanvaard, omdat ik angst of begeerte ken, zal daarvan echter een langdurige binding het gevolg zijn.
3. Machteloos ben ik alleen tegenover God. Naarmate ik mij meer van dit feit bewust ben, zal ik een sterker beroep op de God in mij kunnen doen en zo meer feitelijke macht kunnen uitoefenen voor en over anderen.
4. Machteloosheid is voor de doorsnee-mens een suggestie, waaraan hij zich moeizaam onttrekt. Macht is iets, wat menigeen vreest of slechts op egoïstische wijze wil gebruiken. Eerst indien wij de werkelijkheid zien en onze eigen houding bepalen aan de hand van ons werkelijk innerlijk beeld, zullen wij macht kunnen uitoefenen en machteloosheid kunnen ontwijken, zonder dat daarbij onze bewustwording wordt aangetast of onze weg tot de innerlijke bereiking wordt vertraagd.

Daarmee hebben wij dan een paar punten gesteld, die zeer algemeen zijn en die waarschijnlijk voor menigeen ook moeilijk geheel te aanvaarden zijn. Theoretisch misschien nog wel, maar in praktijk niet. Wij moeten daarom proberen om het begrip machtsuitoefening of macht nader te bezien. En nu heb ik daarvoor een heel eigenaardig voorbeeld. Binnenkort is het huwelijk van prinses Beatrix en men vreest, dat daar dan allerhande dingen zullen gebeuren. Men probeert daarom mensen te dwingen het huwelijk bij te wonen of in andere gevallen zich te verwijderen van de plaats, waar hun aanwezigheid misschien oproer zou kunnen veroorzaken. Met andere woorden: men is niet zeker van zichzelf. Dit is schijnbaar een machtsvertoon. Want als men dadelijk vele duizenden mensen oproept (met of zonder wapens) om de rust te handhaven, dan lijkt dit op macht, maar dat is het niet. Een dergelijke macht is een onzekerheid.

Nu is de grote vraag: in hoeverre die angst gerechtvaardigd is. Eén ding is zeker: indien één mens op het juiste ogenblik en naar waarheid iets zou uitroepen - ongeacht al degenen, die er aanwezig zijn - dan zou geen ordeverstoring kunnen worden voorkomen. Eén mens heeft temidden van die grote menigte van voor- en tegenstanders, temidden van die grote gewapende macht voor zich het vermogen om goed te keuren of af te keuren op een wijze, die naar buiten toe volledig kenbaar wordt. Men is niet zozeer bang voor degenen, die gewoon een relletje willen maken, maar men is bang voor hen, die uit een soort innerlijke overtuiging en volledig onverschillig voor de gevolgen hun mening zullen uiten.

En nu is de vraag: Wie heeft nu de meeste macht? Die paar honderd z.g. provo's of het hele bestuursapparaat? En dan blijkt, dat deze provo's in feite machtiger zijn. Want zij dwingen het grote geheel zich in onzekerheid te beschermen. Ik weet wel, dat zal men niet als zodanig willen zien. Maar dat is een feit.

Een ander punt. De kerken zijn geneigd om alle zondaren te vergeven. Maar waarom dan b.v. één priester, die profeteert, wegmoffelen? Vroeger zou men hem hebben gedood. Nu moffelt men hem weg in een klooster waar hij niemand ziet. Is dat niet, omdat men onzeker is, omdat men bang is? De hele macht van de kerk zou kunnen vallen door één persoon.

Daar heeft u het hele probleem. U bent niet machteloos. Integendeel.

Zodra u uit uw innigste overtuiging en met inzet van uw gehele persoonlijkheid zonder angst of begeerte reageert op wat voor u een onomstotelijke waarheid is, bezit u macht over anderen. Een macht die zo groot is, dat een staat haar vreest. Een macht die zo groot is, dat geen kerk, geen geloof daartegen bestand is. O zeker, u kunt zeggen: Dan zullen ze me misschien doden en dan is er niets gebeurd. Maar ook dat is denkbeeldig.

Wanneer wij de toestand in Rusland zien, dan ontdekken wij dat daar een absoluut gezag werd gehandhaafd. Zo absoluut, dat niemand zich aan die macht scheen te kunnen onttrekken. Maar juist deze felle verdediging (misschien zelfs tegen niets) van het stalinisme, bracht Chroetsjev. Chroetsjev wilde milder zijn, maar kon het ergens niet. Toen heeft men gezegd: Onze macht wordt aangetast. Wij moeten haar verdedigen - tegen onbelangrijke dingen, tegen een flard muziek, tegen een gedichtje of een stukje proza. De resultaten zijn, dat de kerken in Rusland steeds voller worden en dat zelfs de leden van de partij steeds onbetrouwbaarder worden. Het eindresultaat is, dat de "planning" van de gehele staat moet worden aangepast aan de eisen van die massa.

Degenen, die dat tot stand hebben gebracht, zijn er niet velen geweest. Het is bij elkaar misschien een aantal geweest van 40 à 50 mensen, die in de periode van Stalin zijn gedood; maar die door de wijze, waarop zij vanuit zich de waarheid bleven stellen, het wat men nu noemt "mildere klimaat van het communisme" hebben geschapen. Ze waren machtiger dan een staatsapparaat, geheel ingesteld op terreur.

Het is dus niet vreemd, als ik zeg dat u niet machteloos bent.

Maar die machteloosheid van u zal toenemen, naarmate u zich meer bekommert om de consequenties. En dat is het typische in deze hele maatschappij, niet alleen in stoffelijk maar ook in geestelijk opzicht.

Men gaat u vertellen, dat alles zijn gevolgen heeft. Als u een auto hebt en u hebt geen belasting betaald, dan zal er dit en dat op volgen. Op zichzelf logisch, ik geef het toe. Men zegt u, dat als u steelt, u misschien een paar maanden krijgt of een jaar. Men vertelt u, dat als u een moord pleegt, u minstens 20 jaar krijgt, al wordt dat meestal veel minder. Maar als u de euvele moed hebt om de basis van de staat, de stellingen van de staat aan te tasten, dan kunt u erop rekenen, dat u voor veel langere tijd verdwijnt. Dan wordt u ter beschikking van de regering gesteld. Maar op het ogenblik, dat u zegt: "Wat kan mij dat schelen," dan is de ander machteloos geworden. Hij kan u wel proberen aan te vallen, maar wat hij in feite wil bereiken: dat u de macht erkent, dat bereikt hij niet. En dan moet de hele staat met al haar dienaren, haar macht, haar leger en vloot zich tegen een eenling verdedigen. En die verdediging slaagt minder goed dan men denkt. Want één zo'n geval is voldoende om honderden mensen onrustig te maken. Er ontstaat een wantrouwen. Waar wantrouwen tegen de macht is, ontstaat een angst die de macht zelf aantast. U begrijpt nu misschien wat ik bedoel.

Zuiver stoffelijk lijkt het wel, of u steeds meer in een keurslijf van wetten, bepalingen en beperkingen wordt geregend. Maar in feite kunt u dit onmogelijk maken door te zeggen: Ik aanvaard dit of dat absoluut niet en ik neem daar de consequenties van.

Ook geestelijk zien wij precies hetzelfde. Als u zondag niet naar de kerk gaat, pleegt u een doodzonde. Als u iemand vermoordt, pleegt u een doodzonde. Als u een priester een pak slaag geeft, pleegt u een doodzonde. Wat is nu het ergste? De verhoudingen zijn zoek.

Maar u komt dan in de hel en moet u voor eeuwig branden. Dat is heel aardig, maar op een gegeven ogenblik zegt u: Dat kan men mij wel vertellen, maar ik geloof het niet meer. Ik ben niet meer bang voor het dreigement. En op dat ogenblik blijkt, dat de kerk haar gezag gaat verliezen.

Als de jeugd niet meer gelooft dat ze eeuwig verdoemd zal zijn, als ze zondags om de kerk heen loopt in plaats van er binnen te gaan, dan blijven de kerken op zondag steeds meer leeg. Dan is er eenvoudig geen macht meer in de kerk.

Nu zult u zeggen: Dat is op het ogenblik niet zo. Maar het is werkelijk waar. Men gaat u vertellen, dat u op een geestelijke weg alleen wat kunt bereiken, indien u - en dan noem ik op: u onthoudt van het nuttigen van vlees, het drinken van alcohol, het gebruiken van tabak of

van andere dingen; indien u regelmatig – en dat wordt verplichtend gesteld - zoveel mediteert op deze manier en zoveel op die manier; indien u zoveel van uw inkomen afdraagt aan de groep, enz. Dat klinkt heel aardig, maar wat is ervan waar?

Jezus dronk wijn; hij was dus niet bang voor alcohol. Jezus at vlees. Nu moet u niet zeggen, dat dat niet waar is. Er staat uitdrukkelijk bij het Laatste Avondmaal, dat hij het paaslam nuttigde (dat is vlees!). En toch kon hij iets zijn. Jezus hield zich niet aan de wetten van de kerk, want hij liet de tempel rustig tobben. Hij hield zich ook niet helemaal aan de wetten van het wereldlijk gezag. Hij ging er niet tegenin, maar hij ging zijn eigen gang. Die Jezus hebben ze gekruisigd, inderdaad. Maar zonder hem zou er geen Christendom geweest zijn. Jezus had meer macht dan allen rond hem. En zelfs als hij geen "god" was geweest (sommigen geloven dat, nietwaar), zou hij die macht nog hebben gehad.

Wij kunnen voorbeelden te over vinden van anderen, die met een enkel denkbeeld macht wisten te veroveren. Denk aan Napoleon. Deze was niet bang voor de heren, die het gezag uitoefenden: de revolutionairen.

En toen het erop aankwam, liet hij heel rustig zijn soldaten de heren insluiten met hun hele nationale vergadering. Hij zei: Wat kan mij gebeuren. En pas toen Napoleon bang werd dat hij niet meer l' Empereur, de meest machtige zou zijn, toen hij jaloers werd op de macht van een ander, misbruikte hij zijn macht en ging eraan ten onder.

Die voorbeelden vinden wij steeds weer. Laat ons dus proberen ze om te zetten in een lering; en dan vergelijk ik twee mogelijkheden: Soekarno beschouwt zichzelf als de absolute macht in Indonesië.

Of hij dat is of niet, hij wil ten koste van alles zijn macht vasthouden. Hij wil zich blijven identificeren met de macht, niet met het land. Het resultaat is, dat hij steeds weer wordt geregeerd door de noodzaken; dat hij steeds minder een mens is, die iets bereikt.

Als u dat wilt, dan moet u ernaar streven erkenning in de wereld te verkrijgen. Indien u echter voor uzelf macht zoekt, dan zult u moeten beginnen alles opzij te zetten, behalve uw eigen innerlijke waarde. U moogt u laten leiden door uw menselijke rede, uw logica, maar u moogt u nooit laten leiden door datgene, wat u kunt krijgen of zoudt kunnen verliezen. Iemand, die machteloos is, zal zijn daden ergens bepaald zien.

Een kind in de klas b.v. is machteloos. Het moet het ene uur aan taal doen, het volgende uur aan rekenen, enz. Datzelfde geldt voor een arbeider. Hij moet zoveel dingen per dag afmaken en zo lang op het werk aanwezig zijn. Hij is dus niet vrij. Als hij zich daartegen verzet, dan moet hij ook de gunsten en de mogelijkheden willen opgeven.

De machteloosheid ontstaat, indien wij het leven toestaan ons een vast patroon voor te schrijven. En naarmate wij menen daarin meer te bereiken (bij het kind is het ten slotte de goedkeuring van de ouders of vrijdom van straf; bij de arbeider het loon en wat hij voor overwerk of misschien als zwart loon krijgt), zijn we gebonden.

Maar zal die gebondenheid beperkt blijven tot de werkuren? Neen.

Het kind wordt op den duur geregeerd door de stellingen, die er op school worden ingehamerd. De arbeider wordt op den duur geregeerd door de sleur van zijn werk en door zijn gedachten dat dit toch onontbeerlijk is en dat hij verplicht is zich daaraan te onderwerpen.

Het hele leven en ook het denken worden daardoor geregeerd. Zelfs het zieleven wordt daardoor bepaald en beperkt. Dan is het logisch, dat alle vermogens tot persoonlijke machtsuitoefening op geestelijk terrein voor het "ik" en misschien zelfs de mogelijkheden om het hogere vanuit zichzelf te bereiken, eveneens wegvallen. U wordt gebonden aan de beperking, die er is.

Als u machteloos bent, dan past u zich volledig aan alle sleur aan. Indien u daarvan eens een keer afwijkt, voelt u zich ergens schuldig. U voelt dat als een onvolledigheid. U zult dan steeds machtelozer worden.

Op het ogenblik, dat u macht, werkelijke macht verkrijgt, zult u eerst en vooral uw eigen huidige toestand niet als bepalend mogen zien. U moet zeggen: Ik ben eeuwig. Ik heb voor alles de tijd. U moet denken: Wat er nu gebeurt, is onbelangrijk, zolang ik trouw blijf aan het "ik" dat ik ken.

U moet denken: Ik voel in mij een taak. Het vervullen van die taak is belangrijker dan alles, wat er op aarde gebeurt. Daarnaast zult u moeten zeggen: Ik ben niet bang, wat er ook gebeurt. Ik heb eigenlijk niets nodig; ik kan het zonder doen. Ik kan hoogstens doodgaan en dan is dat het einde van alles.

Moeilijk, dat is waar. Maar waar die onverschilligheid heerst, daar zien wij plotseling dat de tijd, die anders niet toereikend was, toereikend wordt. Dat de dood, die anders voortdurend dreigt, nu uitwijkt.

Dat de gevoeligheden van het "ik", die normaal onderdrukt zijn, nu ineens functioneren en het de mens mogelijk maken zich juister te oriënteren, geestelijk zowel als stoffelijk.

Nu moet u niet denken, dat ik u hier een sprookje vertel. Ik weet niet, of u wel eens hebt gehoord van kinderen en dronken mensen? Hoeveel automobilisten, denkt u, zullen er op het ogenblik door hun voorzichtig rijden ongelukken maken? En in verhouding daartoe: hoeveel rijders die roekeloos zijn? Het is eigenaardig, dat de voorzichtige rijders gevaarlijker zijn dan de roekelozen. Men wil dat niet toegeven, omdat men zegt: Er zijn regels. Maar de roekeloze reageert over het algemeen op de omstandigheden en de angstige reageert op de regels; en dat is een groot verschil.

Indien u het anders wilt stellen: Iemand, die bang is zijn paranormale gaven te laten spreken, die zal wel ergens die neiging hebben, maar hij zal bang zijn voor de gezichten die hij ziet. Hij zal bang zijn voor de mogelijkheid dat er een stem zal komen, die hem iets zal zeggen. Hij zal bang zijn voor het overschrijden van de grens van bewustzijn en onbewustzijn, die voor een trancetoestand noodzakelijk is. Zo iemand bereikt niets. Maar omdat je niets bereikt, betekent dat nog niet dat je niets kunt. En dat brengt mij tot een definitie van machteloosheid.

Machteloosheid is niet het gebonden-zijn aan het andere, maar het ontkennen van eigen vermogens, daar men de consequenties, die daaraan zouden kunnen zijn verbonden, niet durft of wenst te aanvaarden.

Nu wordt het u misschien duidelijker wat er met al dat voorgaande is gezegd, niet alleen vanavond maar ook op de voorgaande avonden.

Een eenling zijn in de massa lijkt verschrikkelijk. Maar het is de eenling, die de massa bepaalt en niet de massa, die de eenling bepaalt.

Geestelijk alleen staan of alleen staan temidden van golven van kosmische licht lijkt misschien ergens een gevoel van machteloosheid hebben. Maar indien u zegt: Ik heb een doel, dat andere doet er niet toe, dan kunt u bereiken. Dan bent u niet de slaaf, dan bent u de meester.

En daar ligt eigenlijk het belangrijke van deze dagen. Want onze bewustwording in deze tijd dwingt steeds meer - zeker wanneer men op aarde is - tot een keuze. U moet kiezen tussen de algemene tendens, het algemeen gangbare of uzelf. U kunt niet uzelf blijven en toch de algemene gang van zaken onbepert aanvaarden en volgen. U kunt ook niet volstaan met een enkel geestelijk voorbehoud. U moet kiezen; en het is deze keuze, die beslissend zal zijn voor de eerst-volgende fase van uw bestaan, van sfeer tot sfeer, van wereld tot wereld. Macht en machteloosheid worden n.l. niet alleen uitgedrukt in de waarden van deze wereld of in de waarden van een innerlijke bewustwording. Zij zijn een uitdrukking van de eigen continuïteit. Zij vormen wat men zou kunnen noemen: het karma.

Ik ben aan een noodlot onderworpen. Dat is tot op zekere hoogte waar. Ik, zo goed als u. Maar dit noodlot bestaat slechts uit de omstandigheden, niet uit mijn innerlijke werkelijkheid. Op het ogenblik, dat ik de omstandigheden aanvaard, maar ze ondergeschikt maak aan mijn innerlijke werkelijkheid, domineer ik het noodlot. Zolang ik het karma niet vrees en niet begeer en zolang ik het alleen accepteer als een Medium waarin ik werk, ben ik meester over 't karma. Zolang ik mij eraan onderwerp, zolang ik het vrees en het probeer na te gaan, ben ik eraan

onderdanig. Ben ik onderdanig aan het karma, dan sleep ik mij voort van de ene vorm naar de andere. Sta ik boven het karma, dan uit ik mij in elke vorm, die voor mijn "ik" op dit moment noodzakelijk is; niet krachtens de wensen of de angsten van dit "ik", maar krachtens de innerlijke noodzaken en de innerlijke verbondenheid met het hogere.

In deze dagen wordt die keuze eigenlijk aan de gehele mensheid voorgelegd. U kunt misschien op het ogenblik naar de maan gaan of wandelingen maken op Mars en Venus, maar daarmee komt u niet verder. Ben je mens of ben je het niet? Ga je onder in de massificatie, dan ben je een stofje dat door elke kosmische stroom van links naar rechts en van rechts naar links wordt geblazen, zonder dat je weet waarom. Ben je een mens, een eenling, dan ben je als een lichtstraal, die de andere stofjes doet dansen. En die keuze is voor de meeste mensen heel moeilijk te maken. Juist omdat men steeds meer aan het materiële gaat denken, zal men steeds minder geneigd zijn de vrijheid te aanvaarden, die er bestaat en zal men steeds meer bepaalde dingen vrezen, terwijl men andere dingen meer zal begeren.

Nu is het einde van het materialisme als levensbeschouwing, als dialectiek, op aarde eigenlijk al gekomen. En wat meer is: het materialisme als stoffelijke waarde dreigt ook al heel snel te verdwijnen.

Het is n.l. niet te handhaven. Maar zolang men in dat materialisme gevangen zit, is de idee van gebondenheid veel groter.

Nu klinkt het misschien heel gek, als ik dat zeg, maar denkt u nu werkelijk dat iemand, die de zaak aanvaardt, zoveel slechter slaapt op een planken vloer dan op een springveren bak met binnenveringmatras, flanellen gezondheidslakens enz.? Of denkt u misschien dat degene, die zich elke dag aan uitgezochte gerechten vol kan eten, werkelijk zoveel gezonder en sterker wordt dan hij, die alleen water drinkt en brood eet? Dat klinkt misschien dwaas. We kunnen dan spreken over vitaminegebrek enz., maar in feite moeten wij toegeven dat dat helemaal niet waar is. Het is niet belangrijk hoeveel ik heb om van te leven. Het is belangrijk dat ik zo leef, dat ik met wat ik heb uitkom.

In deze zin kan men zelfs zeggen (ik heb gehoord, dat het hier nogal opzien heeft gebaard), dat er in India geen hongersnood is. Vanuit westers standpunt is daar een ellende om van te creperen. Vanuit het standpunt van de hoger geplaatsten in India is er alleen wat extra armoede voor de armen; en dat is niet zo erg. Voor sommige armen is deze armoede geen werkelijke armoede en is wat u hongersnood noemt in feite niet levensgevaarlijk. Ze kunnen ervan leven, omdat ze niet meer verlangen, maar datgene wat ze hebben volledig gebruiken.

Maar stel, u nu eens voor, dat u in deze materialistische wereld eens het materiële opzij gooit en zegt: Het kan mij niet schelen. Als ik het niet warm kan hebben met een grote kachel, dan zal ik me wel in iets hullen. En als ik dat niet kan, dan blijf ik klappertanden en rillen, tot ik het warmheb. Dan komt er een ogenblik, dat het bezit u niet kan binden.

Als iemand tegen u zegt: Dan stoten we u uit de maatschappij. En u zegt tegen uzelf: Ik heb in mij een verbinding met God, wat kan die maatschappij mij schelen, dan kunt u veel gelukkiger zijn (desnoods ter beschikking gesteld van de regering of ergens in een cel) dan een ander, die minister-president is. Het ligt er maar aan, hoe u de waarden ziet.

In deze tijd heeft men geleerd bepaalde criteria aan te leggen van zekerheid, gezondheid, kortom, van allerlei dingen. Maar die criteria zijn niet reëel. Zij zijn een begeerte-element. De mens speculeert op het begeerte-element en daardoor maakt men het u moeilijker om zelf macht te hebben. Zolang u van een regering verwacht, dat ze u iets zal geven (een pensioen of een huis), bent u ergens aan die regering gebonden. Op het ogenblik, dat u van die regering niets te verwachten hebt en dit weet, staat u vrij. En dan noemt men u misschien a-sociaal. Maar of u werkelijk zo a-sociaal bent, dat ligt aan uw verhouding tot uw medemensen, niet aan uw verhouding tot de gemeenschap als geheel met haar wetten.

Ik predik niet, dat men zich a priori tegen de gemeenschap moet verzetten. Ik zeg alleen: zij mag niet bepalend zijn voor uw denk- en handelwijze. U moet er wat los van staan.

En dan is er nog iets, wat wij in dit verband wel even mogen noemen.

Macht ligt vaak in een ledige naam. Een ezel, die per ongeluk doctor is geworden (wat mij betreft in de letteren of in de filosofie; er zijn zoveel ezels, die dat tegenwoordig desnoods honoris causa krijgen), staat boven iemand, die een gezond verstand heeft, maar toevallig alleen de tijd heeft gehad om de lagere school af te lopen. Is dat kolder of niet? Toch reageert men zo. Als iemand zegt: Ik ben doctor of professor of ik ben graaf(wat alleen maar een ongelukje van de geboorte is), dan zegt men onmiddellijk: Dat is een meerdere. Men laat zich imponeren door begrippen, die vaak zonder inhoud zijn. Ook daardoor wordt men machteloos. Op het ogenblik, dat men een oordeel velst over een gewoon mens en datzelfde oordeel niet durft handhaven, indien het gaat om een vorst of vorstin, dan is men al machteloos. Indien men gelijk durft en blijft oordelen over een gewoon mens en een vorst of vorstin en gelijk reageert op de eenvoudige man met zijn lagere school en op de professor of de doctor, dan heeft men macht.

Het is dus ook nog de kwestie van: op welk vlak plaatsen wij onszelf. In deze wereld wordt u eraan gewend dat u zich in een bepaald vakje moet kunnen inpassen. U bent middenstander, gegoede middenstander, arbeidersklasse of u behoort misschien zelfs tot de intelligentia; waar overigens het intellect maar betrekkelijk spaarzaam gezaaid is.

Als u in zo'n vakje zit, bent u gevangen. U bent als een kanarie in een kooitje. U krijgt uw voer, water en zelfs uw badje op tijd. Wat u niet krijgt, is de vrijheid om zelf te kiezen. En naarmate u daarin langer leeft, wordt het u minder mogelijk uw vleugels uit te slaan en voor uzelf te zorgen.

Daarom moet ik wel zeggen: Wees voorzichtig met hen, die u status beloven; die zeggen: als je dat doet, wordt er goed over je gedacht of slecht. Want ook dat heeft eigenlijk niets te zeggen. Ook dat is een uitoefening van een macht, die zelfs de machthebbers op den duur in haar greep krijgt.

U bent machteloos, indien u dat aanvaardt. Maar als u zegt: Ik ben geen middenstander of een arbeider of intellectueel, ik ben een mens en u leeft als een mens, zonder een respect voor degenen, die zeggen dat zij door een titel of anderszins uw meerdere zijn en zonder verachting voor hen, die krachtens hun beroep en leefwijze misschien uw mindere zouden zijn, maar ieder ervan alleen waardeert op grond van zijn eigenschappen, dan heeft u macht. Dan kan uw eerlijkheid, uw innerlijke bewogenheid, die - let wel -niet zelfzuchtig mag zijn, zich aan die ander openbaren; die zal dan in de ander spreken.

Het lijkt er wel eens op, of u niets te zeggen hebt. Wanneer er een democratische verkiezing is, dan gaat het er zo democratisch toe, dat u geen kans hebt uw eigen wil ook maar op enigerlei wijze uit te drukken. Dat wordt eenvoudig voorkomen, al is het maar door een één-partij-systeem in te voeren of iets dergelijks. Die machteloosheid is schijnbaar groot. Maar indien u eerlijk en met volle overtuiging reageert, komt er een ogenblik dat u de sterkere bent. Wat meer is, dan bent u nú reeds de sterkere. Niets wordt door de z.g. machthebbers van deze wereld zozeer geschuwd en gevreesd, als mensen die in zich macht dragen. Want zo voelen aan dat een eenling, die waarlijk macht in zich draagt en toch zichzelf niet zoekt, meer waard is dan zij met al hun wapens en legers. Zij kunnen hoogstens de wereld vernietigen. Een mens, die in zich eerlijk de macht aanvaardt, die God hem geeft, die kan de wereld bouwen.

VERBORGEN KRACHTEN VAN DE MENS

Het wezen van de mens beschikt over een aantal krachten, die over het algemeen niet tot uiting komen. Een groot gedeelte daarvan ligt op het lichamelijk vlak. Indien een mens n.l. zijn lichaam en zijn spieren, dus zijn lichaamsfuncties niet volledig beheerst, zal hij niet in staat zijn deze bewust in te schakelen op het ogenblik, dat hij dit wenst. Komt hij in een bijzondere omstandigheid te verkeren, waarin het instinct regeert, dan blijkt dat hij b.v. meer kracht, meer uithoudingsvermogen heeft en dat hij een grotere reactie-snelheid heeft dan normaal zou kunnen worden aangenomen.

Hieruit blijkt al, dat het onbewustzijn en heel vaak ook de voorstelling, die de mens van zichzelf heeft, bepalend kunnen zijn voor datgene, wat hij lichamelijk presteert.

Als u aanneemt, dat u te onhandig bent om een spijker in de muur te slaan, dan heeft u duim eronder te lijden, indien u het toch probeert. Maar op het ogenblik, dat u een zeker zelfbewustzijn heeft, gaat het ineens veel beter, dan slaagt u waar een ander onder gelijke omstandigheden zou moeten mislukken.

Voor de innerlijke waarde van de mens geldt eigenlijk precies hetzelfde. Een mens, die een ongeschoold denkvermogen heeft, is niet in staat zich zodanig te concentreren of het totaal van zijn geestelijke energieën zodanig te richten op een bepaald punt om een maximum prestatie te leveren. En dan volgt daar weer uit, dat de doorsnee-mens, die geestelijk over het algemeen niet zozeer is geschoold, betrekkelijk weinig resultaten bereikt op dit terrein.

Als wij het hebben over de z.g. paranormale gaven, dan blijkt alweer dat degene, die weet wat die gaven zijn en ervan gebruik weet te maken, doorgaans op korte termijn heel redelijke resultaten behaalt, terwijl een ander ofwel door anderen wordt beheerst, dan wel helemaal niets bereikt. Waarmee ik maar wil zeggen, dat de geestelijke gaven van de mens, evenals zijn lichamelijk ver uitgaan boven datgene, wat als de norm van zijn bestaan door hemzelf wordt aanvaard.

En dan is er natuurlijk een groot aantal vragen te stellen, waarvan de eerste wel zal luiden: Wanneer wij geestelijke gaven hebben, waarom merken wij er zo weinig van? Het antwoord hierop is duidelijk: Men bemerkt van zijn geestelijke gaven zeer weinig, omdat men:

- a. meestal niet bereid is deze geestelijke gaven een even grote betekenis toe te schrijven als men met de werkelijkheid pleegt te doen;
- b. omdat men deze gaven wantrouwt, daar men ze niet kan zien en niet kan definiëren;
- c. omdat men een zekere belachelijkheid vreest;
- d. omdat men meent, dat het onverstandig of zondig zou zijn (wat eigenlijk op hetzelfde neerkomt), indien men gebruik maakt van innerlijke gaven, zonder zich daarbij te voegen naar de uiterlijke regels en wetten.

En met deze beantwoording heb ik duidelijk gemaakt, dat het in feite het eigen "ik" is, dat het onmogelijk maakt geestelijke gaven volledig te uiten. Waarop vraag 2 onmiddellijk zal moeten volgen; en die luidt dan volgens de ervaring:

Maar wij begeren toch deze paranormale gaven wel te bezitten. Hoe komt het dan dat wij daarvan niets merken?

Het antwoord is heel eenvoudig: U begeert de gaven wel, maar u ziet die gaven als een afzonderlijk iets. U beseft niet, dat zij alleen kunnen bestaan in uw gehele persoonlijkheid en moeten voortvloeien uit een totaal evenwicht in uw persoonlijkheid en niet een gevolg kunnen zijn van een exceptionele uiting op een of ander terrein, waarbij de rest gelijk moet blijven. En daarmee hebben wij alweer vastgelegd, dat de meeste mensen zichzelf in het vaarwater zitten.

Dan komt vraag 3; en deze zou kunnen luiden: Wat zijn dan eigenlijk de geestelijke gaven en krachten, waarover wij beschikken?

Ten eerste: De mens - en wat dat betreft ook de geest - beschikt over het vermogen zijn werkelijke wil tot uiting te brengen, voor zover het zijn eigen wezen en niet tevens de wil of het vermogen tot willen van een ander inhoudt.

Ten tweede: De mens is in staat zijn gedachten zo sterk te concentreren, dat zij door anderen bewust of onbewust worden afgelezen en voor hen dus een reactie noodzakelijk maken op datgene, wat er in die mens bestaat.

Ten derde: Daar, waar het "ik" zich meer bewust is dan een ander, is het in staat zijn beter oordeel of groter inzicht te doen domineren over de lagere inzichten of de lager georganiseerde wil van anderen. Bovendien kan de mens door het inschakelen van zijn innerlijk wezen ertoe komen alle waarden, die in de gehele kosmos bestaan, in zichzelf bewust tot uitdrukking te brengen. De mens kan dus b.v. putten uit het totaal van het kosmisch weten. Hij kan dit echter alleen doen - dat moeten we erbij zeggen - in de termen, die voor hem nog hanteerbaar zijn.

De mens kan - wat de krachten uit de kosmos betreft - uit alle krachten putten, die hij nodig heeft en zelfs meer, zolang hij zelf in staat is in zich het concept van de kracht te vormen en het vermogen van de kracht te verdragen.

De mens is in staat om het geheel van geestelijke en onstoffelijke waarden als een werkelijkheid te ervaren en tot uitdrukking te brengen in elke wereld, waarin hij vertoeft, mits hij

a. in staat is om zonder voorbehoud, vooroordeel of begrenzing de beelden van de eeuwigheid of van de kosmische werkelijkheid in hem te doen ontstaan en

b. deze evenwichtig en zonder het injecteren van beperkingen vanuit het eigen wezen tot uiting te brengen.

Ten vierde: De mens is in staat elke grens te overschrijden, die hij in zich niet meer als bestaand erkent. Dat zijn de grote geestelijke gaven en machten, die je hebt.

Nu is het heel aardig over de macht van een mens te spreken, maar we zien dat de meeste mensen die macht niet hebben. Het is misschien mogelijk terug te grijpen naar diegenen, die de massa domineren. En dan kunnen we denken aan de predikers van de kruistochten als Peter van Amiens. We kunnen denken aan Napoleon met zijn troepen, aan Hitler met de zijnen, aan Churchill en zovele anderen. Maar de grote vraag is weer: waar hier de geestelijke kracht begint en waar het stoffelijk overtuigingsvermogen ophoudt. En dat kan betrekkelijk eenvoudig worden gezegd.

Op het ogenblik, dat iemand eerlijk iets meent - zelfs al is hij verder volledig krankzinnig - en hij zal met geheel zijn wezen zonder enig voorbehoud daaraan uiting geven, put hij krachten uit de kosmos. Er is dus noodzakelijk: de eerlijkheid, waarmee men een bepaalde overtuiging bezit. Door deze innerlijk verworven eerlijke krachten zal hij anderen domineren voor zover zij geen even eerlijke en even sterke overtuiging bezitten.

Misschien is dat nog veel te praktisch gezegd. Want het is eigenaardig, dat de mensen juist als het gaat om geestelijke waarden de praktijk meestal een tikkeltje schuwen.

De geestelijke macht heb je alleen, indien je niet een deel van je wezen uitsluit. Op het ogenblik, dat je jezelf met lichaam en ziel aan iets geeft, houdt dit "zich schenken aan iets" ook macht in. Op het ogenblik, dat je alleen jezelf lichamelijk of geestelijk schenkt, maar de rest erbuiten probeert te houden, lukt het niet Zelfs iemand, die een verbond met de duivel zou willen aangaan en dat doet met het voorbehoud "maar mijn zieltje zal ik proberen te redden", zal geen resultaten zien. Pas wanneer hij a priori het verdoemd-zijn aanvaardt, zal hij het verbond met de duivel kunnen sluiten. (Nu weten we natuurlijk wel dat dit een wijze van spreken is. Een werkelijk verbond met de duivel bestaat niet; hoogstens een verbond met het kwade deel van je eigen "ik". En de meeste mensen sluiten dit, zonder zich ervan bewust te zijn.

De enkeling, die dat wel doet, projecteert het buiten zich en zegt dat het de duivel is.

Nu komt in dit geheel zeer sterk naar voren, dat je het zelf doet.

En dan kan ik mij voorstellen, dat iemand zegt: Maar kan een ander mij dan geen macht of kracht geven?

Zeker, dat kan. Maar als ik van een ander macht of kracht ontvang, is die in de eerste plaats beperkt; niet volgens mijn eigen wezen, maar volgens de aard en bedoeling van de schenker. In de tweede plaats zal ik door het aanvaarden van macht gebonden zijn aan de gedragslijnen en gedragswijze van degene, die mij de macht verleent. Ik ben dus sterk beperkt. Maar mogelijk is het wel.

Kan ik iemand anders macht geven?

Dat kan. Indien ik zonder enig voorbehoud de macht of de kracht die in mij ligt aan een ander overdraag, dan zal de ander diezelfde krachten of machten bezitten en - mits die ander ervan gebruik maakt - zal hij dat zelfs vrijelijk kunnen doen. Maar aangezien ik over het algemeen

tot een overdracht van krachten alleen met een bepaalde bedoeling overga, maak ik in wezen de ander meestal tot een verlengstuk van mijn eigen "ik".

En dan komt men tot de vraag: Waar brengt dit ons in de praktijk?

In de praktijk houdt de geestelijke macht van de mens in, dat hij onder omstandigheden de elementen beheerst en alle zwakkere krachten domineert. Hoe sterker hij zich dus concentreert op iets, met uitsluiting van dat andere, des te groter de mogelijkheid is dat hij het waar maakt. De geestelijke kracht, het voorstellingsvermogen van de mens en daarbij zijn concentratie en wil tezamen bepalen wat hij waar kan maken. Er bestaat geen enkele wet in de kosmos, die voor de mens binnen de beperkingen van zijn wezen niet te variëren is. Elke natuurwet kan dus worden gevarieerd. Elke natuurkracht kan anders worden gericht dan zij normaal werkt. Daarbij wordt het wezen van de andere kracht niet aangetast, maar de macht van het "ik" moduleert die kracht tot een nieuw resultaat.

Dus als je het heel praktisch wilt zeggen: Waarom krijgen sommige mensen alles in het leven en krijg ik niets? Het antwoord is heel eenvoudig: Zij krijgen alles, omdat zij zich een beeld maken van datgene wat zij willen hebben en dit als hun recht nemen. Op het ogenblik, dat zij aarzelen, verliezen zij alles.

Hoe komt het, dat sommige mensen geestelijke gaven hebben en wij niet?

Sommige mensen aanvaarden hun geestelijke gaven - al dan niet om persoonlijke redenen - en maken daarvan gebruik. Anderen zijn er bang voor om ervan gebruik te maken of beginnen van te voren de spelregels op te stellen, volgens welke die krachten zich moeten openbaren. En dat betekent in 9 van de 10 gevallen, dat de zaak niet doorgaat.

Kan ik een medemens tot daden brengen, die hij zonder zijn geestelijke vermogens niet zou stellen? Antwoord: Indien ik zelfzuchtig ben, is dit niet waarschijnlijk. Ik zal dan van stoffelijke overredingskracht moeten gebruikmaken. Indien ik onzelfzuchtig ben, zal de sterkte, waarmee ik iets als juist aanvoel, bepalen in hoeverre een ander ook stoffelijk daaraan beantwoordt. Ik kan dus door mijn eigen intensiteit van innerlijk beseffen en geloven anderen brengen tot een aanvaarding van een levens- of gedragswijze, die zonder dit voor hen onaanvaardbaar zou zijn.

Is het mogelijk om geesten te bezweren?

Een geest kan alleen dan worden bezworen, indien die geest minder macht bezit dan wijzelfven of in wezen en streven aan ons eigen "ik" volledig tegengericht is. In alle andere omstandigheden kan een geest niet worden bezworen, maar kan er slechts vanuit het eigen "ik" een harmonie worden gewekt, waardoor een samenwerking of een contact met een dergelijke geest mogelijk wordt.

En dan heeft men natuurlijk de vraag: Worden wij geleefd of leven wij zelf?

Wij worden geleefd op alle punten, waarop wij geen directe en volledig gedetailleerde eigen mening bezitten. Algemene principes zullen ons geen persoonlijke vrijheid verschaffen. Een uitgewerkt principe, dat dus in al zijn consequenties is beschouwd, maakt het ons mogelijk de wetten en regels van het leven te wijzigen ten gunste van ons gedrag.

Nu heeft u al een heel stel vragen en antwoorden. Toch denk ik, dat dit alles onbevredigend blijft, want men is als mens geneigd te zeggen: Geestelijke vermogens - verborgen of niet - vind ik mooi, maar dan wil ik ook graag een aanwijzing hebben hoe ik die dan voor de dag kan halen.

Het antwoord is dan altijd: Dat is direct met uw eigen persoonlijkheid verbonden. Dat klinkt misschien heel vreemd, maar het is waar. Want u heeft een eigen karakter. U heeft lichamelijk een eigen structuur en een eigen levensritme. U heeft eigen gewoonten en die alle tezamen bouwen eigenlijk het beginpunt of de basis op, vanwaar u kunt vertrekken.

Nu kan ik mij heel goed indenken dat iemand, die een druk leven heeft, voor geestelijke waarden een heel andere benadering nodig heeft dan iemand, die het erg rustig heeft; b.v. iemand, die gepensioneerd is. De één kan geen tijd besteden en die moet dus intensiteit

zoeken. Hij moet het zoeken in flitsen van sterke concentratie. De ander kan iets langzaam opbouwen.

De één is in staat om abstracte denkbeelden volledig uit te werken en kan dus uit een abstract denkbeeld tot meer reële conclusies komen.

De ander daarentegen heeft absoluut geen gevoel voor het abstracte. Zo iemand zal moeten uitgaan van de concrete mogelijkheden en die eerst eens waar maken; en dan komt het beeld dat noodzakelijk is vanzelf. Het is altijd een automatisch proces. De mens origineert het wel, maar hij zal door zijn aard, zijn mogelijkheden en zijn voorgaande ontwikkeling - geestelijk zowel als stoffelijk - eigenlijk beperkt en gelijktijdig gericht worden. Het is dus niet mogelijk tegen iemand te zeggen: Als je zo en zo handelt, zul je geestelijke macht en kracht bezitten zonder meer.

Het is echter wel mogelijk - en dat is misschien maar een geluk - om te zeggen: Je kunt altijd die kracht uiten.

Wat zijn nu de belemmeringen?

1. De belemmeringen voor het uiten van een geestelijke kracht zijn alle waarden, die in zich dragen: een vooroordeel of een oordeel, dat niet op feitelijke ervaringen is gebaseerd.
2. Elke voorstelling in het "ik" of elke gewoonte in het "ik", die zodanig in strijd is met het beoogde, dat men er zelf geen vrede mee heeft.
3. Ik zal altijd de moed moeten hebben of het risico moeten nemen om de eerste stap zelf te doen. Ik kan nooit rekenen op een ander of op het andere - of het God is, de geest of een mens - ik moet zelf altijd het vertrek bepalen. Zonder dat men van zichzelf uitgaat en de eigen acties bepaalt, zal men nimmer resultaten kunnen behalen.

Dan nu de positieve waarden. Een positieve waarde wordt bereikt:

1. Indien men een gedetailleerde voorstelling heeft, die voor het eigen "ik" volledig aanvaardbaar is en waarin het "ik" niet alleen zichzelf zoekt. Dergelijke voorstellingen betekenen een afstemming van het totale geestelijke wezen en daarmee het wekken van alle krachten in de geest, die op het bewuste punt belangrijk zouden kunnen zijn.
2. De vrijheid van handelen. Op het ogenblik, dat ik mijn vrijheid of die van anderen t.a.v. handeling en reactie beperk, zal ik geen resultaat kunnen bereiken, omdat ik door het opleggen van een dwang de geestelijke krachten, die in mij en misschien in anderen zijn, beperk in hun mogelijkheden tot het verkrijgen van harmonie.
3. Het bepalen van tijd of van een tijdslimiet is voor het optreden van geestelijke krachten in een stoffelijk kenbare vorm altijd funest. Het is n.l. niet mogelijk een geestelijk proces of een geestelijke werking uit te drukken in een materiële tijdswaardering. Doet men dit toch, dan zal men op het ogenblik dat de tijd, die is gesteld, is verlopen, zelf de eventueel in gang zijnde processen afremmen.
4. Indien men van geestelijke krachten wil gebruikmaken, mag men nimmer uitgaan van iets, wat men voor zichzelf of voor anderen in de toekomst wenst. Men moet alleen uitgaan van datgene, wat praktisch ogenblikkelijk, althans in de zeer nabije toekomst, te verwezen lijken is. Slechts door zo te reageren en te handelen, zonder enig voorbehoud, zonder enige angst of begeerte, kan men onmiddellijke en bijna miraculeuze resultaten verwachten.

Maar dan blijft nog de eeuwige vraag: Geldt dat nu voor mij ook? En dan kan ik alleen zeggen: Veel meer nog dan in het stoffelijke optreden is voor het hanteren, het gebruiken of het richten van geestelijke krachten voornaam

- a. dat men een zelfvertrouwen heeft;
- b. dat men zichzelf niet zoekt.
- c. dat men een beeld heeft van zijn bestemming.

Het zal u duidelijk zijn, dat ik zonder zelfvertrouwen nooit ergens terecht kom. Indien u niet kunt vertrouwen op een kracht, die in u berust, zal het u heel erg moeilijk vallen om haar tot uiting te brengen.

Het zal voor u zelfs zeer moeilijk zijn om een kracht te ontwikkelen. Indien u zichzelf daarin zoekt, beperkt u het tot uzelf en elke uiting buiten u valt weg. Anderen zullen het zien als schijn en ze zullen daardoor uw zelfvertrouwen over het algemeen schaden. En als u niet gelooft in een concrete verwerkelijking, dan is het ook wel begrijpelijk dat u het ook niet waar maakt. U moet in iets geloven. U moet een geestelijke waarheid stellen met geheel u wezen en zonder enig voorbehoud of aarzeling om haar waar te kunnen maken.

Waarmee ik dan heb geprobeerd een aantal vragen, die in samenhang met dit probleem kunnen rijzen, althans enigszins te beantwoorden.

Dan heb ik er natuurlijk nog wel enige commentaren bij. Die kunt u eventueel verwaarlozen. Ik geef ze desalniettemin.

Iemand, die alleen 'n boekje over zwemmen heeft gelezen en het Kanaal wil overzwemmen, verdrinkt. Iemand, die alleen theoretisch iets van geestelijke krachten afweet en plotseling grote resultaten wenst, mislukt en zal de terugslag daarvan ervaren. Ik geloof daarom, dat het verstandig is voor een ieder, die de geestelijke kracht wil zien als iets, dat hij moet hanteren als een macht, waardoor hij iets kan betekenen in leven en sferen, om eerst te proberen in heel kleine dingen resultaten te verkrijgen. Hij moet verder rekening houden met het feit, dat hij het niet met zichzelf in verband mag brengen.

Als u een mug wilt laten weggaan, doet u het dan a.u.b. niet, wanneer die mug u ergert. Dan komt er egoïsme bij en u heeft grote kans, dat de zaak omdraait en de mug juist naar u toekomt.

Als u iemand wilt helpen of genezen, dan moet u niet denken dat het ineens gaat. In het begin bereikt u misschien alleen dat zo iemand zich even een beetje lekkerder voelt. Maar als u dat regelmatig doet, komt het ogenblik, dat u een hoofdpijntje kunt wegnemen. Gaat u verder, dan komt het moment, dat u eenvoudige zenuwbezwaren kunt wegnemen en pas als u ook daarin een zekere bekwaamheid heeft verkregen, komt u zover, dat u een spoediger herstel of een correctie van spierafwijkingen e.d. tot stand kunt brengen. Probeer dus nooit dadelijk iemand met een gebroken been miraculeus te genezen, want dat lukt u niet. Tracht voorlopig iemand zich alleen maar een beetje prettiger te laten voelen. En als dat lukt, zeg dan: Dit is een begin. Ik kan verdergaan.

Ten laatste wil ik er nog op wijzen, dat 9 van 10 mensen, die geestelijke kracht gebruiken, dit in feite doen om zichzelf belangrijker te maken; d.w.z. dat er een zeker egoïsme in schuilt. Zolang dat egoïsme erin zit, is de kans van slagen gering, omdat je - als je eventuele krachten aantrekt - die op jezelf richt en niet op datgene, waar ze eigenlijk moeten zijn.

Dus: wees voorzichtig met deze dingen. Begin langzaam en werk er gestadig mee. Zorg, dat u zelfvertrouwen heeft en probeer nooit iets, waarvan u zelf niet gelooft dat het mogelijk is.

DOORZETTINGSVERMOGEN

Wanneer ik geloof in mijzelf en in het doel, dat ik mij heb gesteld, zo zal ik mij te allen tijde kunnen doorzetten daar, waar ik niet tracht anderen in hun opvattingen en vrijheid van wil te belemmeren.

Doorzettingsvermogen is dus wilskracht; maar daarnaast ook begrip voor datgene, wat in anderen leeft.

Voor mijzelf en vanuit mijzelf zal ik alles kunnen doorzetten, maar ik zal nimmer anderen kunnen dwingen om dit te accepteren, tenzij het mede in hun richting ligt. Wanneer ik dus geestelijk of anderszins streef en het beste doe dat ik kan, dan bestaat er nog steeds de mogelijkheid, dat men dit verwerpt. Dit te overvleugelen is misschien wel mogelijk, maar nimmer goed. Wij kunnen nooit een ander dwingen onze waardering te accepteren, zonder daarmee de ander in waarde te doen dalen, ook als de waarde, die de ander zich heeft

gesteld, vanuit ons standpunt een denkbeeldige is. Dit geldt voor zuiver stoffelijke bestrevingen, maar evenzeer voor het geestelijke.

Als ik persoonlijk een benadering tot God vind, dan zal deze benadering op zichzelf geen resultaten brengen. Zolang ik werkelijk God zoek en blij voortgaan op de weg die ik heb ingeslagen, zal ik op den duur resultaten bereiken: ik zal God leren kennen, ik zal God zien. Maar op het ogenblik, dat ik dit probeer aan te passen aan iets, wat een ander denkt of kent, als ik dit probeer in te voegen in de stellingen van anderen, wordt mijn benadering van God onmogelijk.

Doorzettingsvermogen heeft alleen waarlijk zin, indien het uitgaat van het eigen "ik" en het een verwezenlijken van de waarden van het eigen "ik" inhoudt.

U zult zeggen, dat dit een oppervlakkige beschouwing is. Ik geloof niet, dat dat waar is. Als wij de oneindigheid beschouwen, dan kunnen wij zeggen: Ik wil deel zijn van die oneindigheid. Maar dat kan ik niet, zonder ook deel te zijn van vele dingen, die ik voor mijzelf thans nog verwerp. Om mijzelf te kunnen doorzetten zal ik mijzelf eerst moeten leren om niet te verwerpen.

Als ik zeg, dat ik één wil zijn met het licht, dan moet ik naast het licht het duister kunnen aanvaarden. Want licht kan zonder duister niet bestaan. Eerst wanneer ik licht én duister gelijk kan aanvaarden, is het voor mij mogelijk mijn bewustzijn van het licht te concretiseren.

Ten laatste - en dat mogen wij niet vergeten: Als ik éénmaal faal, dan wil dat niet zeggen dat ik werkelijk heb gefaald. Want vele mensen denken, dat doorzettingsvermogen alleen maar zin heeft op één weg, op één bepaalde richtlijn; en dat is niet waar.

Doorzettingsvermogen wil zeggen, dat als een bepaalde benadering niet is gelukt, dat men dan met de volgende benadering en met hetzelfde doel verdergaat.

Het wil zeggen, dat men uit de totaliteit van mogelijkheden blijft putten, tot het doel is bereikt.

Dit vergt ongetwijfeld zelfvertrouwen. Het vraagt een vermogen tot aanpassen en reactie, dat aan velen ontbreken. Maar juist daardoor bezitten zo weinig mensen werkelijk doorzettingsvermogen. Want als wij God bezien; dan moeten wij zeggen dat God toch eigenlijk ook wel doorzettingsvermogen moet hebben gehad om het geheel van licht en duister te openbaren. Had Hij alleen het lichte geopenbaard, dan was er nimmer een schepping geweest. Had Hij alleen het duister geopenbaard, evenmin. Het is de tweeledigheid, die - volledig en in details uitgewerkt - moet worden aanvaard, waardoor de schepping mogelijk is. En zo is het voor ons ook.

In ons eigen leven moeten wij alle dingen gelijkelijk kunnen accepteren in alle details, willen wij in staat zijn ons doel te verwerkelijken. En dat houdt in, dat alle doorzettingsvermogen nutteloos is, tenzij wij 'n doel hebben dat langer bestaat dan de omstandigheden, waarin wij verkeren. Of om met een citaat te sluiten:

"Slechts hij, die zijn doel in de eeuwigheid zoekt en volledig daarnaar streeft met alle mogelijkheden en in alle omstandigheden, zal zijn doel bereiken.

Hij, die zijn doel in het tijdelijke zoekt, zal ontdekken dat hij niet voldoende tijd bezit om dat te verwezenlijken.

Hij, die het doel slechts in de geest zoekt, maar daaraan de beperkingen van de materie en van het heden verbindt, zal eveneens falen, doordat hij de juiste mogelijkheid van benadering niet weet te vinden.

Treden voor de goden wil zeggen: Jezelf een god gevoelen en zo de taal der goden spreken. En wie de taal der goden spreekt tot de goden, zal een god zijn, zonder te beseffen dat hij meer of minder is geworden en hij zal zijn doel nastreven, alsof hij nog de onbewuste geest uit het begin zou zijn."

ZELFONDERZOEK

Ik ben.
Ben ik een droom in een wereld?
Ben ik een werkelijkheid?
Ik weet het niet.
Maar 'k weet: de strijd, die in mij voortbestaat,
is altijd weer een treffen
van wat ik in mijzelf als waardevol erken
en iets, waardoor ik steeds mijzelf haat
en niet aanvaarden kan dat, wat ik ben.

Ik ben een droom.
Ik zie mijzelf als deel van de oneindigheid;
een vorst, door ed'len voortgeleid;
een engel, gaande door de hemelpoort.
En 'k neem mijzelf kwalijk,
dat ik zelfs niet de sporen
van de volmaaktheid in 't bestaan kan drukken.
Ik voel mijzelf mislukken.
Ik ben er angstig van, dat ik zo ben.

Ik ben.
Ik wil bereiken.
Maar wat bereik ik?
Ik, die mijzelf nog niet ken?
Ik zoek mijzelf duidelijk te maken
en dat, wat ik in mij nog niet erken,
zal 'k altijd wraken.
Totdat ik het aanvaard: 't totaal van het bestaan,
waarin mijn eigen waan een deel is van het leven;
en 'k zo aanvaarding met geheel mijn zelfbewustzijn ook kan geven
aan wat nog niet mijn deel kan zijn.
Uit vreugd en pijn
vind ik een beeld dan, dat mij zegt,
hoe of ik ben.

Ik ben.
Ik ben een vraag
en 't antwoord ligt in mij besloten.
Ik ken de sleutel niet, die tot het antwoord voert.
Zo wordt mijn zijn voortdurend door het "ik"beroerd
en schijnt de pijn van de gespletenheid mijn wezen aan te vreten.
En toch, nu ik aanvaarden kan
- zelfs mijn gespletenheid -
vind ik 'n erkennen, dat mij steeds
meer tot mijzelf leidt.
Zo word ik deel van dat,
wat ik als God erken.
Ik -deel van God - besef mijzelf,
ken mij voor wat ik ben.

LES 7 - APOLLO VERSUS DIONYSUS

Indien wij op het ogenblik de maatschappij bezien, dan ontdekken wij dat zij over het algemeen een religieuze instelling heeft, die apollonisch kan worden genoemd. Daartegen is haar maatschappelijke structuur niet bestand, aangezien zij - uitgaande van de menselijke geneigdheid en de menselijke behoefte - eigenlijk dionysisch denkt. En juist in deze dagen komen hierdoor bepaalde conflicten op de voorgrond, welke degene, die bewustwording zoekt, ten zeerste moeten interesseren. Misschien doe ik er goed aan eerst even het verschil tussen apollonisch en dionysisch te omschrijven.

Onder apollonisch verstaan wij de inwijdingsschool en de gedachtegang van degenen, die Apollo volgden. Het is gebaseerd op de Schone Kunsten. Men kent celibaat, onthouding en ascese. Dit is dus een bepaalde wijze om God te benaderen en geeft gelijktijdig een grondstructuur voor de ontwikkeling van een maatschappij of van een persoonlijk leven.

Dionysus daarentegen is de god van de natuur, van het uitleven. Wij zien b.v. dat groepsorgieën als feesten worden gevierd. Wij zien dat de eigenlijke opzet van het leven praktisch anarchistisch is. Verder ontdekken we in het dionysisch streven ook de neiging om de eenheid uit te drukken als een innerlijke beleving, die de onzekerheden elimineert; niet door de wetgeving, zoals in een apollonische rite gebeurt, maar door de persoonlijke benadering.

In deze moderne maatschappij nu hebben wij te maken met een soort publieke moraal, met wetgeving, met politieke en economische structuren, die alle op dit apollonisch principe zijn gebaseerd. Men gaat dus uit van een strenge wetgeving, een strenge beperking van de mens aan de hand van geestelijke maar ook aan de hand van stoffelijke noodzaken en behoeften. Men gaat dus uit van een zekerheid, die alleen via de wet bereikbaar is.

Dit is aanvaardbaar zolang de maatschappij hanteerbaar blijft. In een kleine gemeenschap kan men geen werkelijke keuze maken tussen een apollonisch en een dionysisch principe. In feite zijn ze beide gelijkwaardig en is er geen enkele reden om één van beide een voorkeur te geven. Naarmate echter de gemeenschap groter wordt, zal het moeilijker worden om de voor een apollonische structuur noodzakelijke inzichten te verkrijgen in het werkelijke bestaan en de werkelijke verhouding van de mens.

Het resultaat is een verzet tegen de wet; en dit verzet tegen de wet krijgt een anarchistische achtergrond. Men probeert de regelingen teniet te doen. In de praktijk kan men wel zeggen, dat de mensen heel vaak dionysisch leven, terwijl ze uiterlijk de apollonische structuur nog aanvaarden. Zij kiezen in hun bestaan hun eigen wegen. Ze zoeken hun eigen mogelijkheden, ze bereiken vaak ook een eigen geluk, maar passen daarbij niet meer in die wereld. En dat brengt ons tot het eerste probleem, dat ik vandaag als zijnde actueel met u wilt bespreken.

Als wij een wereld hebben, waarin een principe van wet, van onthouding, ontzegging of beheersing te ver is doorgevoerd, dan komt men op een gegeven ogenblik zover, dat de massa niet meer kan volgen. En nu geldt er één ding: Wanneer de wet zo veeleisend wordt, dat zij niet meer kan worden gediend (ook al is dat in aspecten van onder geschikte aard), dan verliest de totale wet haar waarde. Dit zal door menige filosoof worden ontkend, maar ik wil u een klein voorbeeld geven.

De verkeerswetgeving is zodanig, dat een zich geheel daaraan houden niet meer strookt met de mogelijkheden. Als iedereen zich strikt aan de voorschriften houdt, zal het verkeer in de meeste steden helemaal onmogelijk worden, of...het is gemakkelijker te voet te gaan. Het resultaat is, dat het verkeer blijft lopen dank zij een voortdurend overtreden van de wet.

Dit lijkt niet zo ernstig, want de resultaten ervan zijn ten slotte gunstig. Maar als ik geen respect heb voor deze wet, dan heb ik ook geen respect meer voor een andere wet. Dan vraag

ik mij af, waarom ik mij dan wel zo druk bezig zou houden met b.v. eigendomsrechten. Als ik zin heb op een muur te schrijven, dan vraag ik niet, of hij van een ander is, dan schrijf ik. Als ik zin heb iets kapot te gooien, dan zeg ik toch ook niet: Ja, maar het is van een ander, dus moet ik daarvan afblijven. Dat is nu wel een regel, maar alle regels worden vandaag de dag toch gebroken. Waarom zou ik mij aan die ene regel nu wel houden? En zo kom je eigenlijk van kwaad tot erger. De wetten worden steeds complexer. Gelijktijdig wordt de achting voor de wet, het respect voor de wet steeds minder.

Op het ogenblik kunt u over de gehele wereld zien dat de eisen, die men vanuit wet en gezag stelt, het vermogen van de normale mens om te volgen te boven gaan en dat in vele gevallen die wetten en hun regelingen zelfs verdergaan dan maatschappelijk eigenlijk aanvaardbaar en praktisch is. Het resultaat is dus, dat er een nieuwe ontwikkeling begint; en deze nieuwe ontwikkeling noemen wij anarchistisch. Wij kunnen haar echter evengoed dionysisch noemen. Ook hier kunnen wij gemakkelijk illustreren.

Als wij denken aan het optreden van nozem- of provogroepen en hoe deze verder mogen heten, dan is het eerste wat ons opvalt niet, dat ze de wet niet respecteren (dat is een bijkomstigheid), maar zij verwerpen de totale moraal, de samenhang, de aanvaarde rechten, die in de maatschappij bestaan. Nu kunt u zeggen: Dat is heel vervelend. Dat is het inderdaad voor die maatschappij, maar het is een logisch gevolg. En als u dat zo bekijkt, dan moet u proberen om de zaak geestelijke te verwerken en dan komt u tot heel eigenaardige conclusies.

Een groot gedeelte van deze apollonische cultuur is gebaseerd op tegenstrijdigheden. U kunt dat zelf in de Bijbel lezen. Als u het Oude Testament en het Nieuwe Testament doorleest en u bent logisch, dan zult u zeggen: Die twee zijn op vele punten volkomen met elkaar in strijd. Vergelijkt u zo dan met de kerkelijke moraal, dan zegt u: Hier is wederom een disoriëntatie. Er is geen congruentie meer.

Als u gaat kijken naar de bestrevingen, de verkondigde idealen en filosofieën in de maatschappij en u gaat dan kijken, hoe die eigenlijk zijn, dan komt u tot de conclusie dat vaak de grootste denkers op aarde feitelijk hun stellingen bevestigen door te verklaren, dat ze waar zijn. Kant b.v. ontleent de bevestiging van zijn stellingen voor een groot gedeelte aan hetgeen hijzelf zegt; en dat is natuurlijk niet aanvaardbaar. Dus is er een disoriëntatie.

Maar nu gaat de geest in een maatschappij leven. Binnen die maatschappij zoekt zij zichzelf; dat is waar. Maar zij zoekt toch ook voor zich de samenhang, de beleving. Je bent als deel van de kosmos deel van de totaliteit. Die totaliteit bestaat in elk wezen en ook in elke mens even volledig. Het is niet mogelijk hier een onderscheid te maken. Als ik God zoek, dan vind ik Hem in elke mens; en niet in de koning of de minister meer dan in de bedelaar en de putjesschepper. Hij is in elk aanwezig.

De anarchistische structuur, die dus afhankelijk is van de wederzijdse waardering, stelt veel grotere eisen aan de mens dan de huidige apollonische. Want zij vergt een denken en handelen vanuit zich, een voortdurend vanuit zich dragen van verantwoordelijkheid.

Voor de geest betekent dit, dat haar gebonden-zijn aan wetten en maatregelen en daarmee het vaak geblinddoekt door de wereld gaan langzaam maar zeker wordt veranderd. Er wordt een persoonlijk denken en een persoonlijke mening gevraagd. En die persoonlijke mening kan niet meer worden geuit binnen het kader van het algemeen aanvaarde. Ze is dus een verzet.

Dit verzet tegen algemeen aanvaarde normen impliceert echter ook een verzet tegen de begrenzingen van eigen vermogens, van eigen vrijheid tot denken, van eigen vrijheid tot handelen. En zo groeit in deze tijd de geest terug naar een persoonlijke aansprakelijkheid, maar daardoor ook tot een noodzakelijk geworden erkennen van de God in zich en de God in de ander.

Dat dit op zichzelf misschien nog heel wat moeilijkheden baart en niet onmiddellijk uitvoerbaar is, is voor de geest niet zo belangrijk. Het is een periode van omwenteling. Maar die omwenteling op zichzelf kan voor de geest sneller verlopen dan zij in stoffelijke vorm uitdrukbaar is.

Er zijn meer van die facetten van de moderne tijd, waarmee men zich kan bezighouden en zeggen: Hé, daar zit voor de geest dus iets heel belangrijks aan vast.

Ik denk b.v. aan wat u waarschijnlijk noemt: de voortdurende inflatie. De officiële inflatie, daarover zullen wij maar niet spreken. Uw gulden van kort vóór de oorlog is op het ogenblik waarschijnlijk nog maar 35% waard; de rest is weg. Uw gulden van 1949 is al meer dan 50% in waarde verminderd. Er is dus een voortdurende teruggang van de waarde van de munteenheid. Dat klinkt allemaal heel aardig, maar daardoor gebeurt er iets in de maatschappij.

Voor degenen, die een loon hebben, ach ... dat loon stijgt wel mee. Voor hen, die een producerend bezit hebben, ach de waarde loopt op, want het product wordt meer waard. Maar voor degenen, die dat niet hebben, is er dus sprake van een teruggang. Wij zien, dat als gevolg van dit niet meer waardevast zijn van het geld steeds meer mensen hun aandacht niet meer op geld richten. Zij beschouwen geld als een ruilmiddel, maar niet meer als iets wat je kunt opslaan voor latere dagen; het is aan bederf onderhevig.

Deze zienswijze nu reflecteert weer op de waardering van het bezit; want geld en geldswaarde zijn veel telang de uitdrukking geweest van alle bezit. Daardoor gaat de mens zich minder aan bezit hechten. Hij denkt niet meer in termen van continuïteit, maar hij denkt in termen van ogenblikkelijk verbruik.

Nu kunt u zeggen: Wat u vertelt, is allemaal erg maatschappelijk. Maar wat zou u zeggen, als een geest gebonden is aan haar geld? Als zij meent, dat dit geld voor haar bestaan noodzakelijk is, als zij het lief heeft? Dan zal zij na de overgang daardoor gekweld worden. Hoevele keren niet terug, omdat hun geld door hun erfgenamen wordt verspilld?

Hoevelen keerden vroeger niet terug, omdat ze ergens een schat hadden begraven? Het zijn allemaal maar spookverhalen, doch het is waar. En hoeveel mensen verknoeien niet hun leven, omdat zij dit geld (dit aantallenspelletje) voortdurend spelen? Zij ontzeggen zich gedurende hun leven elke vreugde, elke luxe; zij willen een ander niet helpen en bijstaan, want dat kost geld. Zij willen eigenlijk niets behalve geld opstapelen. Als ze in een week minder kunnen wegleggen dan in de weken daar voor, zijn ze diep ongelukkig. Het leven is voor hen niet meer uit te drukken in bestaanswaarden, maar hoogstens in een rekensom.

Nu gaat dit wegvallen en daarmee krijgt de mens - vanuit geestelijk standpunt gezien - een andere oriëntatie. Die oriëntatie lijkt in het begin erg ongunstig. Het is zoiets: Wat ik vandaag kan krijgen, moet ik vandaag nemen, want wat er morgen is, weet ik niet. Het is een leven bij de dag. Het is de neiging om te zeggen: Laat een ander maar zorgen, ik moet vandaag mijn vreugde kennen. Ik moet vandaag genieten wat er te genieten valt.

Maar dit loslaten van de toekomst in materiële vorm voert gelijktijdig naar een continuïteit van het geestelijk bestaan. Want een dergelijke mentaliteit kan alleen voor een mens voortdurend te handhaven zijn, indien hij innerlijke waarden in de plaats van bezit gaat stellen. De nadruk valt meer en meer op de appreciatie van de wereld en veel minder op het getallenbezit in de wereld. Hierdoor is een versnelde aanpassing mogelijk niet alleen op maatschappelijk maar ook op geestelijk terrein.

U zult begrijpen, dat ook hierdoor de geest vrijer wordt. Niet slechts na de overgang, maar zelfs in haar benadering van de wereld.

Als je mensen benadert met de gedachte wat ze kunnen opleveren, dan zie je geen mensen. Hoogstens zie je briefpapiertjes met de een of andere waarde-opdruk, die aan je voorbij marcheren. Maar als je ménsen ziet, dan zie je een stukje eeuwigheid. Hoe meer je de méns leert zien, hoe dichter je bij de werkelijkheid van het leven komt. Dit op zichzelf ongunstige aspect van uw economische ontwikkeling heeft dus geestelijk grote voordelen. En zo kunnen we doorgaan.

Wij zien, dat de wetenschap steeds meer in discrediet komt. En dat is begrijpelijk, want de wetenschap gaat in deze dagen veel te veel tellen hoeveel korreltjes zand er op het strand liggen, maar brengt daar niet de nodige vruchtbaarheid. De korrels aarde zijn wel geteld, maar

men denkt er niet aan ze te begieten in de hoop, dat er iets gaat groeien. Want dat groeien kan men niet beheersen; en dus is het niet wetenschappelijk.

Dit heeft dus ook 'n veranderde mentaliteit in de gewone mens gebracht. Niet bij de teller. Degene, die telt, ziet zijn tellen als levensbelangrijk; en daaraan zullen we zo gauw niet iets kunnen veranderen. Maar het respéct voor de teller neemt af. De tijd, dat een doctors- of ingenieurstitel je huizenhoog verhief boven de eenvoudige mens, is voorbij. Zelfs het feit, dat je hoofd bent van een belangrijk researchproject geeft je geen recht meer om nu je mening te verkondigen met volkomen straffeloosheid. Je krijgt kritiek, waar die mogelijk is.

De mens staat dus niet meer tegenover valse waarden, maar probeert de inhoud te beoordelen. En al zal hij daarin - zeker ten aanzien van de wetenschap - voorlopig niet slagen, zijn poging om een persoonlijke benadering te vinden houdt ook in, dat hij niet langer genoeg neemt met aan anderen ontleende rationalisaties, maar dat hij zoekt naar een eigen verklaring, een eigen vaststelling.

Geestelijk gezien houdt dit in, dat de mens zich niet meer geestelijk laat leiden, maar langzaam maar zeker zelf geestelijk op weg gaat.

Ik kan natuurlijk nog een aantal van dergelijke verschijnselen in deze tijd opnoemen. Ik geloof echter, dat met die paar genoemde punten reeds duidelijk is geworden, hoe groot eigenlijk de verandering is in deze overgangstijd. Ook bij een gelijk blijven van de uiterlijke toestand verandert de innerlijke waarde van dag tot dag. Kosmische invloeden worden misschien hier en daar wat spectaculair in de gebeurtenissen duidelijk, maar hun werkelijke invloed, hun blijvende inwerking ligt in de mens, in zijn wereldbeschouwing en zijn wereldaanvaarding.

Als u die actualiteit dan ook in de bewustwording wilt verwerken, dan moogt u haar dus niet bekijken vanuit het verleden. U kunt zeggen, dat de stellingen van..... en dan noemt u maar op: communisme, kapitalisme, religieus denken, antireligieus denken nog steeds van kracht moeten zijn en moeten worden nagestreefd, maar er is geen vaste keuze meer te maken. Een van de treurigste verschijnselen in Nederland is misschien wel het feit, dat zovele mensen geen groepering vonden, waarin zij konden passen. Dat zij een groepering, waartoe zij in feite niet behoorden, maar die andere groeperingen althans als waardevol ontkent, hebben gekozen. Die verandering is de omzetting van de wereld buiten u naar de wereld in u.

De kosmische golven van deze tijd (we hebben er pas weer eentje achter de rug, die is nu langzaam aan het uitwerken; er komt morgen nog een dag, dat er een paar klappen kunnen vallen, maar dan is het zo'n beetje voorbij) hebben ons geleerd, dat die toename van energie vooral een toename van protest werd. Dat is veelzeggend. Naarmate de mens meer energie krijgt, protesteert hij meer. Niet de vrede, niet de productiviteit wordt groter, maar de onvrede en het verzet.

Wanneer we de volgende invloed krijgen, zullen we ontdekken, dat de mensen gaan zoeken naar een methode om samen te komen, om met elkaar in contact te komen, die niet meer aan regels is gebonden. Men weigert kerk, jeugdwerk, politieke groepering, omdat zij te wetmatig, te dogmatisch, te stelselmatig zijn. Men zoekt naar een verband, waarin men zijn eigen verantwoordelijkheid kan dragen, zijn eigen rol kan spelen en waarin men desondanks volledig vrij is.

De daarop volgende invloeden zullen waarschijnlijk hieraan een paar eigenaardige aspecten toevoegen. Want we moeten dan rekening houden met het achtervolgen van deze stellingen vanuit de maatschappij; en een achtervolgen vanuit de maatschappij betekent in de meeste gevallen een vervolging door bepaalde elementen in de maatschappij. Men zou kunnen zeggen, dat het tweede gedeelte van dit jaar - zeker het laatste kwartaal - door die kosmische invloeden heel veel heksenjagerij te zien zal geven, heel veel dictatoriaal optreden, heel veel maatregelen en vele foutieve politieke beslissingen, die alleen ter handhaving van de macht worden genomen.

Die invloeden zijn echter ook geestelijk. Ik geloof, dat het verstandig is dit geestelijke beeld ook eens uit te werken.

De mens denkt - principieel zou ik haast zeggen - dionysisch. Hij zoekt vanuit zich de wereld te omvamen en in die wereld te genieten. Hij distantieert zich niet van de wereld om zich te vormen, maar hij vormt zichzelf in, mét en dóór de wereld. Het resultaat van dit persoonlijk denken en beleven zal voor de geest inhouden, dat de ervaringsrijkdom in deze dagen niet wordt opgedaan door het beschouwen maar door het beleven. Het houdt verder in, dat door de beleving de innerlijke waarde (men noemt dat vaak de sentimentswaarde, maar ook de geest speelt daarin een rol) steeds belangrijker wordt. Je doet de dingen niet meer, omdat ze goed zijn of omdat ze voor de wereld goed zijn, maar je doet de dingen, omdat je zélf voelt dat ze op dit moment begeerlijk of goed zijn; morgen kunnen ze anders zijn. De geest kiest dus haar verschillende factoren zelf. En omdat ze daarbij de ordening - zelfs de z.g. wetenschappelijke vaststelling - en het systeem verloochent, tenzij het in haarzelf bestaat, zal zij de grenzen overschrijden van wat men noemt "het redelijk denken".

Er zijn de laatste tijd al heel veel verschijnselen, welke in die richting wijzen. We zien b.v. dat dromen optreden, die van groot belang kunnen zijn. Wij zien daarnaast dat helderziende of intuïtieve waarneming toeneemt. Wij ontdekken dat instinctieve reacties een volledige uitdrukking vormen, niet alleen van bepaalde stoffelijke waarden maar tevens van geestelijk verzet, van geestelijk ontwaken. Dan moeten we toch wel concluderen: de geest ervaart meer in waarheid en groeit daardoor naar zichzelf toe. En dat kunnen we dan in een paar eenvoudige stellingen als volgt samenvatten:

1. Naarmate de mens de wetmatigheid van zijn leven - voor zover die van buitenaf wordt bepaald - terzijde schuift en overgaat tot een beleven van zijn innerlijke wetmatigheid, komt hij tot een volledige ontwikkeling van zijn totale persoonlijkheid en daarmee ook van vele vermogens, die tot op dat ogenblik niet geuit of verborgen waren.

2. Daar een mens voor zichzelf niet geheel zonder wet of stelsel kan leven, zal een ieder voor zich een persoonlijke discipline kiezen, die gelijktijdig een persoonlijke taak inhoudt. Deze taak op zichzelf is - omdat ze van binnenuit geboren wordt - de uitdrukking van de innerlijke mens, de geest. De geest krijgt grotere mogelijkheden zichzelf op aarde te verwezenlijken.

3. Door het toenemend chaotische karakter van de maatschappelijke structuren, van politieke en andere situaties op aarde, wordt de zekerheid, die buiten het "ik" kan worden gevonden, steeds geringer. Het resultaat zal zijn, dat de mens steeds meer zoekt naar een innerlijke zekerheid. De innerlijke zekerheid is het God-verbonden zijn van de ziel. En of deze nu atheïstisch of theïstisch tot uitdrukking wordt gebracht, doet niet ter zake. De erkenning van het innerlijk wezen als motiverend voor het geheel impliceert niet slechts de juiste beleving maar ook de volledige ontwikkeling van alle krachten, die in het ego geborgen zijn.

4. Daar de mens, die zijn wereld niet meer kan beheersen, zijn behoefte tot beheersen en regeren via de innerlijke erkenning op zichzelf gaat richten, mag worden gesteld, dat ook in zuiver stoffelijk aspect een grotere lichaamsbeheersing (o.m. een beheersing van vele nu onwillekeurige functies) gaat optreden. Hierdoor zal het mogelijk zijn het lichaam langzaam maar zeker aan te passen aan de werkelijke behoeften van de geest en de werkelijke noodzaken tot beleving op aarde. Waar dit gebeurt, wordt het aandeel van de geest in het stoffelijk beleven groter en zal de harmonische waarde, die voor de geest dominant is, ook in het stoffelijk leven tot uiting komen.

Dit zijn een paar eenvoudige stellingen, maar daarin ligt eigenlijk de tragiek en gelijktijdig de verwachting van deze dagen opgesloten.

Als wij een probleem van deze dagen bezien, dan kunnen wij dit niet afdoen met een logisch antwoord. Wij kunnen niet zeggen, dat de provo's alleen maar nietsdoeners zijn, luie kereltjes, vieze kereltjes, die niets anders willen doen dan zichzelf uitleven. Wij moeten beseffen, dat er voor hen wel degelijk een reden is om te zijn, zoals ze zijn. En dat er achter hun verzet tegen de maatschappij niet altijd alleen iets negatiefs moet schuilen, maar dat er ook een zeer positieve achtergrond kan zijn, al is die voor de maatschappij nu nog niet aanvaardbaar.

Als wij horen over toenemende zedeloosheid en toenemende vernielzucht, dan moeten we zeggen: "Ja, maar wat voor symptomen zijn dat? Zijn dat nu alleen maar negatieve

ontwikkelingen?" En dan komen we tot de conclusie, dat het een zoeken is naar een nieuwe vorm (een onbewust zoeken misschien), maar dat het een positieve waarde heeft.

Nu weet ik wel, als je een pak slaag krijgt van iemand op straat, zonder dat je het verdient, dat het heel erg moeilijk is te zeggen: Die moet er een reden voor hebben. Toch moet die reden bestaan. Jammer is daarbij, dat het in dictatoriale staten vaak verkondigde "algemeen verantwoordelijk zijn voor alle eenlingen" en elke eenling dus ook verantwoordelijk stellen voor alle daden van het geheel, heeft geleid tot het afreageren op de willekeurige eenling van het verzet tegen het geheel. En omgekeerd: het wreken op het geheel van wat men in zich als verzet tegen de eenling ervaart. Dat is heel jammer, maar het is begrijpelijk.

De verschijnselen van deze dagen zijn niet onbegrijpelijk, vreemd of verward. Ze zijn logisch. En als wij in ons naar een bewustwording zoeken, dan behoeven wij niet de waarde van anderen zonder meer te accepteren, maar wij moeten erkennen dat er zin in schuilt, dat er een reden is. Zoals men bij wijze van spreken kan zeggen, dat er voor velen een reden heeft bestaan en nog bestaat om te stemmen op een Boer Koekoek, die - eerlijk gezegd - staatkundig en politiek het zout in de pap niet eens waard is. Die reden is er. En nu kunnen wij dat wel voor onszelf verwerpen, maar we moeten erkennen dat die reden bestaat. We moeten die réden erkennen.

Het leven in de kosmos - en dus ook hier op aarde - is nimmer te baseren op een bepaalde regel. Het moet zijn gebaseerd op de erkenning van het totaal. En het totaal van het leven is altijd een werking van evenwichten. Op het ogenblik, dat er een sterke regeling aan deze kant optreedt, moet een ontbinding van erkende regels en waarden aan de andere kant daarvan het gevolg zijn. Op het ogenblik, dat naastenliefde wordt gemaakt tot een abstracte waarde, moeten tegenover die naastenliefde even abstract een verachting voor de naaste komen te staan. En als er ergens een eeuwige zaligheid is, dan moet er naast die eeuwige zaligheid een eeuwige verdoemenis zijn. Niet als een persoonlijke waarde, maar als een mogelijke toestand. Men kan daaraan niet ontkomen.

In de veranderende structuur van deze wereld is men geneigd zich vast te klampen aan een bepaald idee of een bepaalde stelling. Maar voor het bewustzijn, voor het "ik" dat waarlijk leeft en dat eeuwig leeft, is het niet belangrijk wat er gebeurt op één moment. Wat belangrijk is, is het besef voor het evenwicht, dat in het geheel bestaat. En het is die evenwichtigheid, waarop wij ons zullen moeten richten. Het is dit begrijpen, dat niets zich negatief kan ontwikkelen, zonder dat er een positieve waarde tegenover staat. En omgekeerd: dat niets positief kan worden genoemd, zonder dat er ook een negatieve waarde achter verborgen is.

Dit juist kan ons vrijmaken voor de werkelijke, innerlijke en geestelijke beleving. Ik wil u een klein voorbeeld hierbij geven. Er bestaan geestelijke scholingen, die aan hun volgelingen een groot aantal voorschriften geven, die op zich zeer prijzenswaard zijn.

Zij beginnen b.v. met te zeggen: In de eerste klas moet je: aan bepaalde vormen van zelfbeschouwing doen. In de tweede klas moet je: je gaan onthouden van alle schadelijke voedings- en genotsmiddelen. In de derde klas moet je: je op de hoogte stellen van bepaalde Arcana-wetenschappen. In de vierde klas.....enz.

Maar nu is daar een gevaar bij; en dat gevaar wordt groter, naarmate we de regels strakker gaan doorvoeren. Want iemand, die zich helemaal nog niet onthoudt van de ongezond geachte voedings- en genotsmiddelen, kan misschien in de Arcana-wetenschappen zeer begaafd zijn. Indien je dit systeem gebruikt en hem zegt: Je bent er nog niet aan toe, dan ontnem je hem zijn persoonlijke ontwikkelingsmogelijkheden. Wat je nodig hebt, is niet een vast systeem, waardoor je wordt ingeleid. De ideale esoterische of inwijdingsschool zou eigenlijk moeten bestaan uit een soort boekerij, waaraan een ieder naar zijn behoeven de voor hem op dat moment belangrijke feiten, leringen, stellingen en denkbelden zou kunnen ontlenuen. De praktijk moet groeien uit het besef; niet het besef uit de praktijk. En als u dit voorbeeld begrijpt, dan zult u ook beseffen wat ik juist in deze les wil zeggen.

Wij kunnen nimmer van een bepaalde kant beginnen en iets positiefs doen, zonder dat wij gelijktijdig voor velen een negatieve waarde scheppen. Aangezien negatief en positief altijd evenwichtig zijn ten aanzien van elkander, bestaat er geen werkelijke voorkeur. Onze voorkeur

is een persoonlijke. Onze gerichtheid is een persoonlijke. Beseffen wij dit evenwicht en richten wij ons volgens ons werkelijk wezen, dan richten wij ons ook op de kern van ons bestaan. En wij richten ons via die kern van ons bestaan op God. Wij beleven God op onze wijze in alle dingen. En dat wil zeggen, dat we eeuwige waarden verwerven, die op geen enkel ogenblik meer uit ons bestaan en bewustzijn kunnen worden uitgewist.

De verwervingsmogelijkheden van bewustzijn zijn in deze tijd buitengewoon groot. De mogelijkheden om inwijding te verkrijgen zijn veel groter dan ooit te voren. Dat is niet alleen maar een slagzin, dat is een feit. Maar we moeten daar bijvoegen, dat er geen vaste weg is aan te geven, langs welke deze inwijding te bereiken is. We moeten erkennen, dat het de mens is, die in zijn besef voor de evenwichtigheden van de wereld rond zich God in zich erkent en beleeft en dat Deze de inwijding waar maakt.

In een tijd, waarin steeds meer alle tot nu toe erkende regels en waarden in twijfel zullen worden getrokken, in een wereld waarin steeds duidelijker zal worden, dat geen enkel dogma eeuwig kan zijn, dat geen enkele godsdienstige leerstelling een eeuwigheidswaarde kan hebben, zal de mens echter sneller geneigd zijn tot het persoonlijk denken.

De les moet natuurlijk eindigen met een aantal positieve opmerkingen, zoals dat heet. En u zult zelf ontdekken, dat ook achter deze positieve aanwijzingen voor u vele negatieve kanten schuilgaan; en die laat ik u dan zelf ontdekken.

Wij moeten stellen:

1. Juist in ons erkennen van de evenwichtigheid in het totaal moeten wij de evenwichtigheid in onszelf evenzeer erkennen; daarbij niet zoekend naar het zuiver positieve of het zuiver negatieve, maar naar de evenwichtigheid, waardoor wij onszelf kunnen kennen.
2. Onze wijze van leven en oriënteren in de wereld moeten wij zien als volledig vrij, zolang zij aan ons wezen beantwoordt. Er is geen wet of regel, die ons daarin mag belemmeren of die ons daarbij kan helpen. Het is ons innerlijk, onze oriëntatie, die ons belangrijk maakt.
3. Wij hebben geen aanleiding om mensen te ergeren, maar we moeten ook geen aanleiding vinden om anderen tevreden te stellen, zonder dat dit werkelijk noodzakelijk is. Wij zoeken niet de waardering van de wereld, wij zoeken niet de verachting van de wereld, maar wij zoeken onze persoonlijke beleving van de wereld.
4. (Dit is misschien wel de belangrijkste aanwijzing): Wat ik in en voor mijzelf veroordeel, kan ik nooit en te nimmer voor een ander veroordelen. De deugd, die ik mij toeigen impliceert een bevorderen van de ondeugd bij een ander en omgekeerd. Ik kan deze wisselwerking t.o.v. de ander nooit bepalen. Daarom kan ik noch met mijn deugden, noch met mijn ondeugden waarlijk iets bereiken. Ik kan slechts iets bereiken door harmonisch met mijzelf te leven en steeds grotere delen van de wereld als met mij onmiddellijk verbonden ervaren. De grootste verbondenheid in de wereld bestaat in een wederzijdse erkenning van volledige vrijheid.

Als u deze regels hebt overwogen - en ik zou u aanraden dit niet alleen door lezing, maar werkelijk door een ogenblik meditatie te doen - dan zult u misschien ook begrijpen dat de mens, die deze regels en hun waarde beseft, niet gaat zoeken naar een absolute vrijheid, maar naar een persoonlijke discipline, die aangepast aan het "ik" alle mogelijkheden uitbaat, welke deze tijden te zien geven. En degene, die dit doet, zal zijn persoonlijke begaafdheden aanmerkelijk vergroten. Hij zal zijn contact met het Goddelijke aanmerkelijk intensifiëren en bewuster leven. En hij zal over een veel grotere kracht beschikken dan tot nu toe.

Beroep u niet op anderen. Zoek in uzelf. Dan zult u begrijpen, dat ook in u een strijd woedt tussen Apollo en Dionysus. En dat eerst, waar deze met elkaar vrede sluiten, er een oplossing wordt gevonden voor uw innerlijke strijdigheid.

HEKSERIJEN

Heksen zijn een zeer oud en algemeen erkend geloofspunt bij zeer vele volkeren. Typisch is daarbij, dat aan de heks altijd weer de kwaliteit van de verandering wordt toegeschreven. Zij kan zichzelf veranderen en daardoor optreden b.v. in een dierlijke vorm. Zij kan zich onttrekken aan de normale wetten der natuur.

Als wij de achtergrond van dit alles willen onderzoeken, zullen wij ons allereerst moeten realiseren, wat de eigenschap van de heks oorspronkelijk was. En dan blijkt, dat oorspronkelijk de heks een mens is geweest, die is voortgekomen uit de vereniging van mens en godheid. Ze neemt als zodanig in twee werelden een plaats in en beschikt over de eigenschappen van twee werelden. Daardoor kan zij de normale mensheid domineren. Zij beschikt over gaven, die de normale mens haar benijdt.

Al heel snel zien wij daardoor een verandering van de structuur ontstaan, gezien vanuit een menselijk standpunt. De heks wordt iemand, die moet worden gemeden en gevreesd. Ik wil herinneren aan de eigenaardige heksenfiguren, die wij in het oosten vinden, zoals b.v. de zeeheks; maar ook aan andere figuren, zoals de vossen in Japan en de draken (althans bepaalde draken) in China. Wij hebben hier te maken met figuren, die optreden en handelen als mensen, maar die gelijktijdig optreden als

direct instrument van de goden. Men vreest hen en kent hun een zekere kwaadaardigheid toe. Maar die kwaadaardigheid is meestal niets anders dan een normale vergelding, een oorzaak-en-gevolg-werking.

Als de heks eenmaal op deze wijze overal in de folklore is gevestigd, komt het ogenblik dat degenen, die abnormale mogelijkheden kennen, paranormaal begaafd zijn, enz., een suggestie proberen uit te oefenen en dat hun gedrag meestal zodanig is, dat andere mensen daarvan gruwen. Zij gebruiken de meest eigenaardige relieken, plegen te werken en op te treden bij kerkhoven of in grotten, in valleien, die als verdoemd of door geesten bezocht gelden. De gedachte aan het voortdurend contact met de geest komt dan pas meer op de voorgrond. Tot op dat ogenblik was het voor de heks eerder een kwestie van relatie met natuurkrachten en eventueel met goden.

Nu echter wordt het Christendom geboren en daarnaast de Islam. Beide zijn niet geneigd naast zich ook nog een andere autoriteit te erkennen. Daar begint dan de vervolging van een ieder, die met hekserijen omgaat. Tot in deze dagen toe blijven er echter heksen bestaan.

Hun geloofsartikelen zijn voor velen wat vreemd. Zij gaan uit van het standpunt: zo boven, zo beneden; zo beneden, zo boven. Waarbij de handeling op aarde dus een gelijksoortige werking in de kosmos of in een godenrijk tot stand zou brengen.

Zij stellen: Bloed is noodzakelijk voor elk contract (overeenkomst) met het bovennatuurlijke, of het goed of kwaad moge zijn. Zij zien hierbij dus het leven en de levenskracht zelf als de bindende factor tussen mens en godheid.

Zij stellen, dat beweging vaak belangrijker is dan overweging; en dat door de beweging de mens vanuit een natuurlijk innerlijk ontwaken komt tot een contact met andere waarden.

Op zichzelf zijn deze stelregels zeker niet dwaas. En wij kunnen nog steeds zeggen, dat deze oude wijsheden zijn bewaard, zelfs in de moderne heksenkringen. Ze zijn langzaam maar zeker begraven onder formules, er zijn vele misverstanden, maar de denkwijze blijft dezelfde. Indien wij dus de achtergronden van de hekserij willen nagaan, dan mogen wij formuleren:

De mens, innerlijk deel-zijnde van het hogere, kan door in zichzelf te handelen in het hogere een verandering tot stand brengen, die niet alleen hem betreft maar ook anderen.

Dat is een heel begrijpelijk standpunt. Indien ik mijzelf verander, verander ik iets in het totaal van het zijnde. Duid ik een verandering aan, dan heb ik daarmee een denkbeeld geschapen, dat elders volledige zeggenschap heeft. En als dit gerealiseerde denkbeeld weer op de wereld inwerkt, zal het een zekere uitwerking moeten hebben.

Men gelooft, dat er een perfect evenwicht moet bestaan. Men zegt b.v.: Daar, waar een ziekte is, is het kruid daarvoor nabij. (In de kruidkunde van de heksen een zeer belangrijk punt.)

Maar waarom? Omdat een kwaal een verstoring van evenwicht is en het evenwicht kan worden teruggevonden in het andere leven in de omgeving.

De gedachtegang van de z.g. "Familiaren" (de dienende geesten van de heksen) is eveneens al wat vreemd geworden. Men zegt: Een heks heeft altijd een dier in haar nabijheid. Dit dier is

dus in feite een demon. Deze helpt de heks of de heksenmeester om haar/zijn taak en werkingen te vervullen. Maar indien wij nu de demon eens weglaten, dan zouden we kunnen zeggen: Vele mensen hebben het vermogen om met de natuur in contact te komen.

Dit in-contact-komen met de natuur zal plaatsvinden via een bepaald deel van die natuur. De overbrenging van hun wensen op de krachten der natuur geschiedt dus middels een bepaald en voor hen kenbaar facet. Een volkomen redelijke en aanvaardbare stelling. Als wij ons daarbij verder nog realiseren, dat vele huisdieren, zoals paarden, honden, katten, slangen, eigenschappen bezitten op paranormaal terrein, zodat zij dus sterker gericht zijn op de wereld van het onzienlijke dan de mens, wordt het geheel nog veel aanvaardbaarder. Het dier dient in feite als versterker voor de mens, die op deze manier zijn contact met het paranormale versterkt en vergroot en ook de uitwerking daardoor juist en beter verkrijgt.

De hekserij is niet zo vreemd. Jammer is het echter, dat deze hekserijen langzaam maar zeker worden verborgen achter stellingen en dogma's, die zinloos zijn. De basis is dus: evenwicht in het "ik", contact met de natuur; verandering van evenwicht in het "ik" produceert verandering van evenwicht in de natuur. Deze stelling is volledig geldig voor elke mens, die zichzelf erkent als deel van de natuur en in die natuur bereid is als deel van het geheel te functioneren. Hij zal dan zijn eigen functies voor een deel zelf kunnen bepalen en daarmee ook de werking van hetgeen buiten hem optreedt.

Ik geloof, dat de mensen van vandaag blind zijn geworden voor de band, die er bestaat tussen de aarde en de mensheid. De aarde is bezielde. Er is een Heer der Wereld; er is een bezielende kracht. En al datgene, wat in die bezielende kracht tot uiting komt, wordt weer naar de mens gereflecteerd. Als de mensheid haat en strijd kent, neemt de wereld dit op en zij produceert in zich op de zwakke punten natuurrampen, zij wekt stormen. En waarom? Omdat datgene, wat in enkelen bestond, nu als een onpersoonlijke waarde uit de aarde wordt geuit.

Waarom zouden wij dat niet anders kunnen doen? Een mens moet leren dat hij in zijn wezen verwant is met de aarde en met alle krachten, die buiten de aarde optreden. Hij mag zich niet laten verblinden door namen.

Want of ik nu zeg "de onmetelijke God", "Adonai", "Jehova" of wat anders, de naam zegt niets. Alleen datgene, wat er achter verborgen is, zegt iets. Men zou evengoed kunnen spreken over Cybele, Isis of de H. Maagd Maria, de eeuwige Moeder, als over de Aarde als levenbrengende kracht. Men kan evengoed spreken over Re of Aton of over andere grote godheden, als over een onzichtbare God; want de zon is de levengever voor de aarde en gelijktijdig de oordelende kracht. Men wil dat eenvoudig niet accepteren. Maar accepteer je dat eenmaal, dan beseft je dat je een rol speelt in een totaal van evenwichten, van gelijkblijvende waarden, waarbinnen manipulatie mogelijk is. Wie zijn plaats binnen het evenwicht verandert, verandert de werking van het geheel op zichzelf.

Hekserij, mijne vrienden, mag niet worden gezien als een vreemde afwijking, een soort psychische abnormaliteit. We kunnen toegeven dat velen, die zich tot de hekserij wenden, misschien ergens abnormaal zijn; maar de basis ervan is gezond.

De kennelijke evenwichtigheid van het totaal der natuur, de voortdurende compensatiewerkingen bestaan in onszelf. Waarom dan een onderscheid maken tussen wat in ons is en wat buiten ons is? Wat ik in mijzelf met mijzelf doe, doe ik buiten mij met het ander. Er is geen onderscheid.

Dan zult u hieruit ongetwijfeld ook de esoterische waarde van de hekserij gaan begrijpen. Zo vreemd als het moege klinken, een heks zal vaak verder doordringen in de werkelijke geheimen van eigen ego en van de goddelijke waarheid dan de mensen, die zich alleen bezighouden met allerhande leerstellingen. Want als ik werk met het geheel, moet ik het geheel beseffen. Als ik werk met mijzelf als deel van het geheel, moet ik mijzelf erkennen, voordat ik in het geheel bewust kan ageren. Het is logisch, dat de innerlijk zelferkenning niet alleen voortkomt uit een abstract streven. Zij komt voort uit een praktisch streven, waarin men zichzelf beschouwt als een deel van het geheel en in zijn handelingen zelf tracht het geheel te bepalen.

Men verwijt de heksen wel eens, dat zij nooit aan anderen hebben gedacht. Dat er witte heksen zijn, wordt altijd vergeten. Maar vroeger zijn er evenveel op de brandstapel gekomen, omdat zij zieken hebben genezen, als omdat zij anderen ziek hebben gemaakt. Als men zich dit realiseert, moet men toch wel zeggen: De mens heeft in zich de kracht ten goede en ten kwade. Hij kan voor het geheel ten goede reageren én hij kan voor het geheel ten kwade reageren. Maar hij kan nooit iets werkelijk veranderen. Hij kan alleen de verschijnselen verschuiven.

Wanneer een gebied droogte kent en een ander gebied watersnood, dan is het vanuit menselijk standpunt een goede daad, indien wij het teveel aan water verplaatsen naar het gebied, waar een droogte heerst. Maar is er in feite iets veranderd? Neen. Want terwijl het droge terrein vochtig begint te worden, zal op het vochtige terrein het opdrogen beginnen. Dit eigenaardige werken met evenwichten kunnen wij ook gebruiken voor geestelijke werking en geestelijke waarden.

Als ik een astraal beeld opbouw, dan zal dit astrale beeld deel moeten uitmaken van de totaliteit, die de astrale wereld is. En dat wil zeggen, dat het geheel van de kracht wordt verminderd met de kracht, die ik heb gebruikt; dat gelijktijdig de spanning, die ik op die manier in de astrale wereld leg, door een tegengerichte spanning ergens moet worden opgeheven. Ik kan met astrale krachten, astraal licht, astrale waarden onnoemelijk veel bereiken. Ik kan er zeer veel mee tot stand brengen, maar ik moet uitgaan van het standpunt, dat ik primair de verandering aanbreng; en dat ik die alleen kan aanbrengen, indien ik mijzelf voldoende ken.

Een heks moet eerlijk zijn. Dat is voor vele mensen een droevig verschijnsel. Want als je eerlijk moet zijn, dan moet je zoveel dingen toegeven, die voor de gemeenschap niet aanvaardbaar zijn, dat je een slecht idee krijgt omtrent jezelf. De heks erkent eenvoudig niet, dat ze slecht of goed is. Ze zegt: Ik ben. De heksenmeester zegt precies hetzelfde. Hij gaat uit van het standpunt, dat hij zichzelf erkennende kan werken volgens eigen wezen.

Ik kan mij voorstellen dat mensen, die graag een illusie van rechtvaardigheid handhaven, terwijl ze onrechtvaardig zijn, een heks haten.

Een heks kan alleen eigen onrechtvaardigheid toegeven, anders is zij geen werkelijke heks meer. Zelferkenning is primair voor elke werking in het paranormale. Alle occultisme is gebaseerd op een kennen van en een werken met innerlijke evenwichtigheden.

U ziet, dat de achtergronden van de hekserijen heel wat verdergaan dan alleen maar het verhaal van arme hysterische vrouwtjes, die worden verbrand door hen miskennende geestelijken. Of van vreemde, door duivels bezeten mensen, die anderen regeren. De achtergrond is waarheid. En waarheid kan niet worden gevonden zonder meer. Zij vergt discipline.

Het klinkt vreemd, als men zegt, dat de heks een discipline kent.

Maar toch zal een goede heks - zij het dan niet op voorschrift van anderen - voor zich bepaalde oefeningen kennen en herhalen. Zij zal gebruik maken van voor het "ik" speciaal bestemde middelen, omdat dit de enige manier is om zichzelf te blijven en gebruik te maken van die krachten.

Wie zegt, dat je zonder scholing de eeuwigheid kunt betreden, is een dwaas.

Wie zegt, dat je alleen via een bepaalde scholing de eeuwigheid kunt betreden, is nog dwazer.

Wie echter erkent, dat ieder in zichzelf en naar de aard van eigen wezen een scholing en een discipline moet erkennen en vandaaruit verder moet gaan, is een wijze.

Men zal in deze dagen veel spreken over dingen als Christian Science, als Yoga met alle bijkomstige mogelijkheden. Men zal spreken over de geheime leringen van deze en gene. Maar met al die dingen bereik je niet meer of niet minder dan de heks met haar eigen erkenning en eigen discipline.

Want als u in Christian Science wilt genezen, dan moet u zo'n groot geloof bezitten, dat uw geloof te véél is voor de waarheid. Het zal dan worden overgedragen naar de ander en zo genezend werken.

Als u in de Yoga-leer prana uit de omgeving wilt opnemen, als u uw lichaam wilt beheersen en de zenuwstromen reguleren, dan kunt u niet volstaan met lichamelijke veranderingen van situatie en lichamelijke scholing alleen. U zult gebruik moeten maken van een geestelijke scholing. En als die geestelijke scholing niet past bij uw wezen, dan ontstaat het tegengestelde van wat u beoogt. U moet een nieuw evenwicht scheppen tussen geest en stof.

Als u zich bezighoudt met een geheimleer (of dat nu die van Blavatsky is of van een ander), dan is die leer misschien heel aardig en u kunt er misschien wel wat mee bereiken, maar pas als u leert in die leer uzelf te zoeken, uw eigen evenwicht in de termen ervan uit te drukken, kunt u uzelf evenwichtig veranderen en evenwichtig iets bereiken.

De kern van de zaak is - helaas misschien wel - dat de mens in zich het evenwicht draagt, dat wij kennen als Yang en Yin. Wij kennen licht en duister. De volledige schijf van ons wezen bestaat uit twee levenswaarden, identiek met elkaar, in licht en duister. Wij kunnen de stand daarvan ten opzichte van de buitenwereld wijzigen, maar onze innerlijke structuur kunnen wij niet wijzigen. Wij kunnen in het "ik" de totale spanning evenwichtig erkennen en verdelen en als eenheid optreden tegenover de buitenwereld. Of wij kunnen de delen in ons wezen tegen elkander richten en zo door de buitenwereld worden beheerst, omdat wij onszelf niet beheersen. Maar wij zijn daarmee toch altijd weer gebonden aan het ego, aan wat er in het "ik" bestaat.

Namen geven maakt geen verschil. Of ik iets goed of kwaad noem, voor mij blijft het dezelfde waarde behouden. Of ik iets licht of duister noem, het is in mij of het is niet in mij.

De achtergrond van hekserij, mijne vrienden, is misschien wel: een besef van jezelf en een gebruik van een innerlijke toestand of harmonie om daardoor in de buitenwereld iets tot stand te brengen. De buitenwereld zal dit nooit kunnen erkennen, tenzij zij eerst haar eigen waarheid accepteert.

Men zegt van de draken in China, dat zij rechters zijn. Want de draak, die vandaag ter markt gaat en spreekt met de mensen, zoals een voornaam heer misschien spreekt met de hooggeplaatsten, verandert bij nacht in een wezen, dat zich - misschien enigszins tegen de eigen wil - neervlijt in een rivier en zo een overstroming veroorzaakt, wegvagende dat wat hij zo even heeft bezocht, omdat het onevenwichtig was. En de sluwe vos van Japan bouwt in de nacht een droomhuis en lokt de mensen. Als de mens harmonisch is, dan schenkt hij hem veel. Maar als de mens innerlijk disharmonisch is, dan juist komt hij tot de conclusie, dat alles waan en bedrog is. Wie de rijkdom wil nemen, die de vos biedt, wordt armer wakker. Wie echter weigert gewin te verkrijgen, maar voor zich wil geven, hij wordt wakker met nieuwe wetenschap en nieuwe rijkdom en nieuwe wapenen in het leven.

Zo is het ook met de heksen. Degene, die zelfzuchtig naar de heks toegaat, vindt een gave, die misschien een vloek wordt of een illusie, die snel vergaat. Maar wie in contact komt met de heks en de harmonie zoekt, ontdekt dat hij/zij in zekere mater zelf heks is geworden.

Indien u mijn bescheiden en ongetwijfeld onvolkomen meningen in dit onderwerp mede wilt bezien, zo zou ik willen zeggen: Er zijn te weinig ware heksen in de wereld. Want slechts de mensen, die uit een eerlijke erkenning hebben geleerd in zich de verschuiving van waarden te veroorzaken, kunnen de banden van oorzaak-en-gevolg, die een wereld ketenen in haar onbewustzijn, zodanig wijzigen, dat zij de wereld heil brengen in plaats van ondergang.

BALANS

God is de balans. In de ene schaal ligt duisternis en in de andere licht.

Een balans is ons wezen. In de ene schaal leggen wij onze illusies en verwachtingen en in de andere onze werkelijkheid. Als ze evenwichtig zijn, dan prijzen wij onze God, dan prijzen wij onszelven. Maar als wij ze onevenwichtig maken door teveel te verwachten of teveel kwaad of

teveel goed te noemen, dan is alles rondom verstoord. Dan bestaat er geen mogelijkheid meer om alle dingen te overzien; en uit de eenzijdigheid komt de disharmonie voort.

Balans betekent: nimmer worden beheerst door licht of duister, maar beide in jezelf kennen.

Balans betekent: van de Eeuwige geen goed en geen duister verwachten, maar het totaal der mogelijkheden, waarin het "ik" zichzelf ook in balans kan brengen en houden.

Gij spreekt van balans, van evenwicht. Maar is het wegen der dingen, dat mensen zo gaarne doen, wel gebaseerd op de werkelijkheid?

Kunt gij God wegen en bepalen? Kunt gij de ware loop der sterren bepalen? Gij meent het misschien. Maar zelfs nu worden de onzekerheden steeds groter. Zelfs nu komt het onbekende in het Al u steeds sterker tegemoet. En waar gij het meent meer te kennen, ontdekt ge meer raadselen. Er is geen weg tot algehele kennis; en er is geen mogelijkheid om alle weten te doven. Wij zijn een evenwicht, een deel van een groot krachtveld, in onszelf besloten en evenwichtig. En zelfs, als wij daarin opgaan, kunnen wij de evenwichtigheid nimmer verloochenen.

De balans is een noodzaak van ons wezen. En daar, waar we deze niet erkennen of dreigen te verstoren, bedreigen wij alle waarden, die met het wezen samen gaan.

Wie tot God wil gaan, erkenne het evenwicht van Zijn schepping, de totaliteit van Zijn mogelijkheden, de noodzaak in die totaliteit evenwichtig te zijn volgens eigen wezen, te streven - niet naar eenzijdigheid, maar naar een volledigheid van eigen wezen en om in al zijn uitingen naar waarheid te zijn: licht en duister; te zijn: mens en God; te zijn: alle dingen en toch zichzelf. Want slechts wie zo kan leven en denken, vindt in de balans der eeuwigheid de volledige uitdrukking van het Zijn.

Het Zijnde is het evenwicht, dat wij wegen op de balans van de rede, maar dat wij eerst in een evenwichtig besef kunnen overbrengen in het bewustzijn, waardoor wij de totaliteit kunnen beleven.

LES 8 - WIJZIGING IN DE STRALING VAN DE AARDE

De aarde heeft een eigen magnetisch veld. Zij heeft een eigen fluïdum van meer astrale aard en zij heeft een eigen bezieling. Wanneer de aarde reageert op het een of ander, dan zal dat dus op een drievoudige wijze duidelijk kunnen worden.

Ten eerste kan de gedachtegang van de aarde, als ik het zo eens mag zeggen, zich wijzigen; en dit heeft heel vaak op de mens een suggestieve inwerking. Ten tweede kan er een uitdrukking van die gedachte ontstaan op meer astraal terrein; en dat zijn dan invloeden, die de mens vaak overheersen en tevens bepaalde verschijnselen naast en in de mensenwereld kunnen veroorzaken. Ten derde kennen wij dan de veranderingen, die kunnen optreden in het eigen veld (het normale veld van de aarde), dat - zoals u misschien weet - o.m. inhoudt: zwaartekracht, snelheidsgerichtheid, een bepaald tijdselement; en die tezamen worden aangesproken als magnetisch veld plus zwaartekrachtveld.

Als de laatste veranderingen optreden, zijn de gevolgen nogal gemakkelijk af te lezen. Wij krijgen abnormaliteiten in het gedrag van de aarde zelf, zoals b.v. plotseling reeksen vulkanische uitbarstingen, plotselinge gebeurtenissen in zeeën, in de atmosfeer, aardbevingen, aardverschuivingen en al wat daarbij hoort. Daarnaast zullen wij zien, dat er in ditzelfde kader een beïnvloeding kan zijn door de verschillende stralingen.

Als we de aarde heel goed zouden bestuderen, dan zouden we ontdekken dat zekere kleuren op bepaalde tijden intenser naar voren komen dan anders. Wij zullen ook ontdekken, dat stralingsfrequenties van radio e.d. onder bijzondere omstandigheden worden afgedempt of versterkt; maar dan alleen in een bepaald déél van zo'n frequentie, want dit kan aan de eigen reactie van de aarde liggen.

Nu ik u hiermee weer heb geïntroduceerd in een begrip dat de meeste van u reeds kennen (de bezielde en levende aarde), wil ik graag proberen u iets te vertellen over de wijze, waarop de aarde zich kan oriënteren. En dan stellen wij het heel eenvoudig:

Er zijn in de kosmos bepaalde krachten, die wij vaak vergelijken met de bekende 7 stralen. Deze krachten regeren permanent een bepaald deel van de kosmos. Wanneer een ster zich met haar eventuele satellieten daarin bevindt, dan zal de kracht van deze ene straal die zon a.h.w. leiden. Zij zal ook de aarde, wanneer zij zich daarin bevindt een bijzonder karakter verlenen. Er ontstaat een kleuring van alle reacties van de aarde; in dit geval in overeenstemming met de kleur van de straal, waardoor zij wordt beheerst. Als u dit moeilijk vindt, stelt u zich dan voor dat een heersende straal een gekleurd stuk glas is, dat u voor het oog houdt; de hele wereld verandert dan. Met een rose glas ziet ze er erg prettig uit, met een blauw glas lijkt ze vaak een beetje spookachtig.

Naast deze vaste sectoren-beheersende invloed, die wij de "invloed van de stralen" noemen, is er wat wij noemen een primair en een secundair verschijnsel in de dagelijkse rotatie. Die "dag" is niet te vergelijken met de aardse dag en zij verschilt wat waarde betreft zelfs voor elke straal.

Wij noemen dit echter een dagelijkse rotatie, omdat ze kan worden vergeleken met de dagrotatie van de aarde, waardoor dag en nacht ontstaat; terwijl de sector kan worden vergeleken met de jaarrotatie, waardoor o.m. de jaargetijden ontstaan.

Bij de dagrotatie nu kunnen bepaalde stralen of kleuren op de aarde inwerken en zij zullen in alles, wat er op de aarde leeft een zeker antwoord wekken. Het is dus een invloed, die op de mens, de dieren, de planten, de dode materie en zelfs op de aan de aarde gebonden entiteiten (natuurgeesten e.d.) inwerkt. Maar de sterkste invloed ondergaat over het algemeen de aarde zelf.

Nu we deze twee punten stellen, kunnen we het leven dus zien als a. een beheerst worden door een bepaalde straal of kleur en b. daarin een optreden van variaties door het tijdelijk inwerken van andere stralen en ook wel eens door de inwerking van de reeds heersende straal; en dan krijgen we dus een versterkt effect.

Nu heb ik u al gezegd, dat deze sectoren moeten worden gezien als afgescheiden delen van de ruimte. Denkt u aan een cirkel met segmenten. De overgang is echter geen vaste en scherpe grens; zij is een geleidelijk overgaan van de ene invloed in de andere. Omdat wij deze stralen meestal met kleuren vergelijken, spreken wij dan van een verlopend kleurengamma. Is dit het geval, dan bestaat er én voor de mensheid én voor de aarde en wat dat betreft voor de zon geen vaste reactie meer. Er is geen overheersende kleur meer, want wat vandaag nog de heersende kleur is, is morgen al gewijzigd. De invloed van de stralen, die als dagstralen (dus als dagwerkingen) optreden, zal niet geheel berekenbaar zijn, tenzij men precies weet waar de aarde zich bevindt en in welke richting ze zich beweegt.

Ik heb dit zo uitvoerig vertelt, omdat wij op het ogenblik in een periode staan, die voor de bewustwording van de mens bijzonder interessant kan zijn en voor de geestelijke ontwikkeling wel heel erg nuttig is, maar die aan de andere kant de mens confronteert met veel grotere onzekerheden dan hij normaal in het bestaan zal kennen.

Wij bevinden ons nu in een overgangperiode. Deze is al een tijd geleden begonnen (1906 - 1907). Zij is acuut geworden rond 1957 en beweegt zich op het ogenblik naar een punt van evenwicht; d.w.z. dat de invloed van de beide kleursectoren, waartussen de zon en de aarde zich thans bewegen, even sterk is.

Dit betekent dus, dat zij elkander qua werking opheffen. De resultante, die ontstaat, kan worden verwaarloosd, omdat beide krachten gelijk sterk zijn en wat daaruit voortkomt zodanig afwijkt van elke norm, die men op aarde en ook in de geest wel pleegt te kennen, dat wij hieruit geen stimuli voor het gedrag, de bewustwording of voor het gebeuren op aarde mogen verwachten.

Als wij dit eenmaal door hebben, dan begrijpen wij dat die z.g. dagkleuring dus erg belangrijk wordt; want deze kleuren domineren. Ook zij worden vertekend, want zij niet de vaste waarden, die wij kennen (de nieuwe waarden zijn er nog niet), maar zij zijn zeer sterk. Zij zijn voor ons dus veel belangrijker dan normaal en ze zijn bovendien door hun veranderde, lichtgewijzigde werking t.a.v. de norm, onverwacht.

Deze periode is de periode van het onverwachte. Dat daaruit gewelddadigheden en allerlei eigenaardigheden op aarde uit voortkomen, dat weet u allemaal. Dat er vulkanen zullen uitbarsten, hebben wij u reeds gezegd. Ik meen in november van het vorig jaar. Dus dat alles is niets nieuws. Maar die dingen gaan nu allemaal gelijktijdig komen en wij moeten er rekening mee houden, dat al die dingen dus ook gelijktijdig veranderen. Vandaag is alles pais en vree, morgen is ineens alles in oproer, in oorlog. Vandaag zijn de mensen redelijk, morgen ontbreekt hun elk redelijk vermogen, gezien vanuit het oude standpunt.

De geest, die in zo'n periode in de materie leeft, staat dus wel voor een aantal grote raadsels. Zij moet voortdurend proberen te leven, te ervaren, een zekere harmonie en vrede te verwerven. Maar baseert zij zich op de wereld, dan heeft zij nergens houvast. De wereld is nog glibberiger dan sommige politici; en dat wil heel wat zeggen in deze tijd. Dus wij moeten ons in deze periode allereerst baseren op ons eigen innerlijk. De geest, die in staat is zich los te maken van de invloeden buiten het "ik" en deze wel te beleven maar ze niet te beoordelen aan de hand van de gebeurtenissen, van de factoren, die heeft al een heel stuk voor. Zij kan n.l. in zichzelf een zekere harmonie wekken, zij kan een zekere vrede kennen; en die kan op de meest verschillende wijzen en op de meest verschillende momenten anders worden geuit. Zij kan misschien van buitenaf door vele invloeden worden bedreigd, maar omdat het "ik" zich aan zichzelf houdt, zal het alles, wat van buitenaf komt, in zich kunnen verwerken als deel van eigen ervaring. Het wordt niet meer de bepaling van eigen reactie, maar de vergroting van eigen reactiemogelijkheid.

Als we dan hieruit nog een stap verdergaan, dan komen we tot de conclusie dat alles, wat in de afgelopen tijd eigenlijk een vaste wet heeft geleken, een vaste regel is geweest of een

bewezen aantal feiten, op het ogenblik op losse schroeven staat. Dit kan gelden voor het geloof, het kan ook gelden voor de wetenschap, de staatkunde en voor de normen van menselijk gedrag. Al deze dingen zijn niet meer te beoordelen aan de hand van de oude normen. Dit gebeurt natuurlijk nog wel. Het resultaat is: toenemende strijdigheden in de maatschappij, in het menselijk leven, gevoelens van niet aangepast zijn enz. De mens is niet in staat om de middelen, waarover hij beschikt juist te hanteren, omdat hij in conflict is met de condities van de aarde, met de invloeden uit de kosmos, uit de sferen en dus eigenlijk in plaats van zijn problemen op te lossen deze ingewikkelder maakt.

Een geest, die dit inziet, kan in de materie zoeken naar de eenvoudigste weg. En dan kunnen we de weg van de meest eenvoudige, de minste factoren tellende verklaring nemen (de z.g. "ocam razor"), maar we kunnen ook heel eenvoudig zeggen: Het is onze taak vandaag te reageren volgens de waarden van vandaag. De gegevens, die gisteren golden, gelden vandaag niet. De middelen, waarover wij gisteren beschikten, moeten wij vandaag gebruiken in overeenstemming met de normen van vandaag. Voor veel mensen zal dat moeilijkheden opleveren, want het is vaak heel lastig te begrijpen, dat een statistiek, die vijf jaar geleden nog volledig juist was, vandaag volkomen onjuist kan zijn, ofschoon zij door dezelfde machine op dezelfde wijze werd berekend. Men moet zich dus realiseren, dat het probleem zich wijzigt. Houdt men rekening met de gewijzigde probleemstelling, dan ontstaat er vanzelf ook een antwoord, dat steeds aan het heden is aangepast. Antwoorden voor morgen zijn vandaag niet te berekenen, omdat de doorsnee-mens niet in staat is de werkelijke condities en omstandigheden van morgen te kennen.

Ware dit alles, dan zouden wij zeggen: De wereld, de mensheid, gaat een tijd van verwarring en van rampen tegemoet. Dat is binnenkort wel weer zo'n beetje afgelopen en dan gaat alles gewoon verder. Maar er is meer.

De aarde reageert op deze tijd van stuurloos-zijn door haar wezen scherper dan anders tot uitdrukking te brengen. Normaal is de aarde een deel van een kosmische functie. In deze tijd is de aarde een zuiver aardse functie, die in de materie haar wordingsgang recapituleert en in deze recapitulatie een volkomen eigen reactie en wet stelt.

De gevoeligheid van de wereldziel en van de fluïdieke aura van de wereld is op het ogenblik dan ook veel groter, vooral als het gaat om b.v. menselijk denken, om reacties van de schepselen of om afwijkingen van de norm. Men zou mogen stellen, dat - aannemende dat de in de astrologie gestelde invloeden van de planeten geheel juist zijn (ik meen, dat ze slechts beperkt juist zijn), maar aannemende dat ze geheel juist zijn - een Mars-invloed b.v. in dit jaar en in de komende twee à drie jaar misschien nog eenveel sterkere invloed zal zijn dan in de voorgaande 15 à 1600 jaar en waarschijnlijk ook in de komende 15 à 1600 jaar.

Een Venus-invloed is sterker. Een Saturnus-invloed is sterker. Niet omdat de verhouding tussen de planeten is gewijzigd, maar sprekend in een gelijkenis kan men zeggen: De muziek der sferen, die normaal voor de aarde het voornaamste is, zwijgt; ze heeft een ogenblik pauze. In die pauze wordt het ritselen van het programmablad ontzettend hinderlijk; en het kraken van de stoel van iemand, die gaat verzitten (wat onder de muziek niet wordt opgemerkt) wordt nu een storing van de spanning of een afleiding van de aandacht. Op deze manier gaat de aarde dus veel scherper reageren op alle invloeden. De geest van de mens, die op de wereld komt, heeft nu wel veel mogelijkheden. Er is n.l. niet de beperking van een bepaalde wordingsgang, door een bepaalde straal of kleur gedirigeerd. Dat wil zeggen, dat je vanuit elke straal zonder meer op aarde kunt komen; dat er geen bepaalde bewustwordingseis bestaat voor het geboren worden op het ogenblik; en het betekent ook dat dus de aantallen in deze periode aanmerkelijk toenemen. Voor de menselijke geest, die zich aanpast betekent het dat

a. de krachten, die normalerwijze worden gedomineerd door een deel van het Goddelijke, nu een weerkaatsing kunnen vormen van het Goddelijke; de ziel kan gemakkelijker met het Goddelijke in contact komen;

b. de geest een scherper en voor het "ik" meer merkbaar rapport heeft met de wereldziel en haar uitstraling;

c. wij kunnen bemerken, dat de menselijke reactie veel scherpere reacties van de aarde mogelijk maakt dan lange tijd tevoren; de aarde reageert scherper en directer op het menselijk denken dan normaal is.

Hieruit zijn een aantal conclusies te trekken en voornamelijk wel ten aanzien van ons eigen gedrag in deze tijd. Wij stellen:

1. Vandaag is vandaag. Wat wij heden volbrengen volgens de invloeden en normen van heden, is goed. Wat wij volgens de normen van gisteren vandaag doen, brengt onrust. Wat wij voor morgen proberen te doen aan de hand van de normen van vandaag, mislukt.

2. Indien wij innerlijk een afstemming op het Goddelijk vinden, dan zal er geen omschreven begrip en ook geen omschreven openbaring, inspiratie of verlossingsgang optreden. Het geheel is vaag, maar is energie. Deze energie kan door de mens worden geabsorbeerd en gebruikt. Iemand, die deze energie voldoende absorbeert, kan haar ook gebruiken in tijden dat de directe toegang tot de bron alweer is afgesloten. Openbaringen van grote krachten moeten in deze tijden dan ook op aarde worden verwacht, zelfs wanneer hun werkzaamheid eigenlijk bedoeld is voor een mensheid, die reeds onder een nieuwe straal leeft.

3. Daar de wereldziel eigen harmonieën met de z.g. dagstraal kent (denkt u aan de omschrijving, die ik heb gegeven), moeten wij rekening er mee houden dat de invloed, die ons op dit moment beroert, de meest belangrijke is. Als wij in deze geest, in deze richting denken, handelen, streven en mediteren, zullen wij gelijktijdig met de aardziel in harmonie zijn. Wij zullen daardoor in de astrale aura van de aarde voor ons wenselijke toestanden zien ontstaan en wij zullen - zij het misschien in een voor de doorsnee-mens nog niet te begrijpen wijze en mate - daardoor ook invloed hebben op onze directe, dagelijkse omstandigheden.

4. Onze stemming, onze verwachtingen en vrezen - ook wanneer deze redelijk of zuiver emotioneel en onderbewust zijn - zullen in deze dagen scherper dan ooit onze verhouding tot de wereld als geheel bepalen. Zij zullen n.l. in de wereld gemakkelijker dan ooit een weerklank wekken. Datgene, wat wij in ons dragen, versterken wij zodanig, dat de aarde het ons teruggeeft in een mate, waarin wij het misschien niet meer kunnen verdragen.

In deze dagen is dus een zekere mate van zelfbeheersing - ook ten aanzien van het denken - aan te raden. Als u wilt dromen, is het goed. Maar als u dagdroomt, probeer dan in ieder geval uw droom te beperken tot hetgeen ook in het leven voor u aanvaardbaar is, want dergelijke gedachtenstromen zouden anders wel eens de droomtoestand voor u tot werkelijkheid kunnen maken en dan zoudt u met de brokken zitten.

5. Door de bijna kaleidoscopische wisseling van de verschillende stralen en hun invloeden mag worden aangenomen, dat de harmonische aspecten van mens tot mens eveneens van dag tot dag veranderen. Wij kunnen onze relaties nimmer baseren op een eenmaal bestaande waarde. Wij moeten ons realiseren, dat die wederzijdse erkenning of waardering of wat het ook moge zijn zich elk ogenblik wijzigt. Gaan wij tegen deze wijzigingen in, dan zal het persoonlijk contact worden verbroken. Zijn wij in staat vanuit onszelf de harmonie in stand te houden, zonder daardoor eisen te stellen aan anderen, dan kan de harmonie behouden worden en zal zij wel vele verschillende vormen aannemen, maar zij zal qua geestelijke waarde en inhoud dezelfde blijven.

Van de aardziel zelf moet natuurlijk worden verwacht, dat zij haar gedrag en harmonie vooral baseert op de zon.

Voor de zon bestaat er op het ogenblik nog een heel bijzondere conditie. Deze zon n.l. bestaat krachtens een zeker omzettingsproces: drukverdichting en dus uitstoting van de verdichte stof, waardoor de beweeglijkheid van de moleculen groter wordt, er warmte ontstaat, gloeiing enz. Als wij aan de materie van de zon iets toevoegen, dan kan dat een kleine uitbarsting ten gevolge hebben. Denkt u aan de uitstekende vlammen in de corona, die heel vaak het resultaat zijn van een inslaande meteoriet b.v. Maar stel u nu eens voor, dat één van de vele stromen van minuscule deeltjes, die door de ruimte trekken, met de zon in aanraking komt. Er zijn er bij die heel gevaarlijk zijn. Als je b.v. in een stroom van waterstof terecht komt, dan is het bijna zeker dat een ster, die niet erg stabiel is, al zeer snel - zeker als ze daar ongeveer 50

tot 100 jaar in blijft - tot nova wordt. Dus dat ze zoveel energie krijgt, dat ze uitbarst, waardoor het verdichtingsproces niet meer plaatsvindt, enorme energiegolven uitzendt en dan uitblust of wordt tot een rode reus of zelfs een rode dwerg.

Als wij nu weten, dat de zon zich op het ogenblik, zij het niet in waterstof maar in een ander medium gaat bewegen, dan moeten wij er dus rekening mee houden dat de eigen straling van die zon gaat veranderen. Voor de aarde is de harmonie met de zon een gebaseerd-zijn op de onderlinge beweging. Maar ook een uitwisseling van straling is noodzakelijk om haar bestaan te handhaven. De aarde zal op grond daarvan een schijnbare geringe, maar in feite een zeer belangrijke aanpassing ondergaan, die o.m. betrekking heeft op de ionisatieverschijnselen in de hogere luchtlagen en op de samenstelling van vooral ook weer de hogere lagen van de atmosfeer. Daarbij krijgen wij te maken met edelgassen, die een beetje vreemd gaan doen (vooral argon zit erin, dat nogal heel vreemd reageert en nog een paar van die stoffen) en dat zou wel eens invloed kunnen hebben op de menselijke maatschappij; want daar wordt b.v. de elektrische kracht beïnvloed.

Maar als er een versterkingsfactor optreedt - en dat lijkt mij over enkele jaren bijna onvermijdelijk en zelfs in deze tijd al aannemelijk en mogelijk - dan zullen ook de gedachtekrachten van de mens scherper doordringen. En gedachten zijn inderdaad krachten. Normalerweise reageert de omgeving als een vertragend diëlectricum; er is een demping en een zekere mate van uitblussing van die gedachte-straling. Slechts wanneer ze zeer bewust en gericht wordt gezonden, kan ze grote afstanden zonder meer overbruggen. De onbewuste uitstraling wordt echter voor een groot gedeelte afgedempt. Indien dit nu steeds minder geschiedt, komt er een ogenblik, dat gedachten veel sneller dan normaal een vrije resonans bereiken. Een vrije resonans noemen wij dan een telepathisch of emotioneel contact.

Het resultaat daarvan is weer, dat steeds meer mensen in groepen steeds intenser en feller gaan reageren zowel vanuit een redelijk als vanuit een onredelijk emotioneel vlak. En naarmate die groep intenser één wordt, zal de invloed op de aarde groter zijn.

Gezien de wijze, waarop de menselijke gedachte normalerwijze voor de aarde belangrijker is, kunnen wij aannemen dat de meeste verschijnselen, daaruit voortvloeiende, van astrale aard zijn. Niet alle echter. Indien een bepaalde gedachte te sterk en te veelvuldig wordt uitgezonden, zal de reactie ook in het eigen veld van de aarde liggen en dan kunnen wij te maken krijgen met abnormaliteiten in tijdswaarde, plotselinge veranderingen van continent, veranderingen van magnetische pool. Er bestaat dan een groot gevaar, dat de aarde wordt gedirigeerd - althans voor een groot gedeelte - door haar reacties op de mensheid.

Dit lijkt misschien erg overdreven, maar u zult vermoedelijk in de tweede helft van 1967 reeds zien, dat ik niet heb overdreven.

Wanneer je als mens die chaotische veranderingen van de aarde ziet en je vergroot a.h.w. de behoefte van de aarde om een aanpassing te vinden aan de gewijzigde omstandigheden van de zon, dan ontstaat er een soort slingering. De aarde wil meer compenseren dan de waarde van de zon op dit moment gaat. Ze gaat terug; zij kan zich niet remmen. Wij krijgen dus een soort vibratie, die invloed kan hebben op de baan van de aarde en die na b.v. 180 tot 200 jaar zelfs een verschuiving van de aardas ten gevolge kan hebben. Daarover hoeft u zich niet druk te maken. Dat is voor de komende generaties misschien belangrijk, maar voor u is belangrijk, dat de aarde dan ook atmosferisch, elektrisch, magnetisch die vibraties vertoont en wel lang voordat dit in haar baan en in haar reacties t.o.v. de zon tot uiting komt. Het zal u duidelijk zijn, dat een mens daarmee dus rekening moet houden. En als u nu ook rekening houdt met de zon, dan bent u niet zo dwaas als het lijkt.

Men zegt wel eens, dat de oude volkeren primitief waren, omdat zij de zon zagen als God de Vader. Maar de zon, althans de kracht die in de zon leeft en de werking van de zon, is in zekere zin scheppend voor de wereld. Als een mens zich in deze dagen kan oriënteren op de zonnegeest en die zonnegeest is in harmonie en brengt een voortdurend herstel van evenwicht tot stand bij de geringste verstoring, dan zal die mens hierdoor aangepast blijven in alle materiële, in alle astrale en in alle geestelijke veranderingen, die zich op aarde kunnen voordoen. De bewustwording zal dan niet, zoals bij de leek, schoksgewijs gebeuren, maar zal een

geleidelijk en beheersbaar proces zijn. Daardoor kunnen alle details in de bewustwording worden verwerkt en zal het eindresultaat, dat de geest van haar leven op aarde heeft, aanmerkelijk groter zijn dan in een ander geval zelfs denkbaar is.

Realiseer u, dat in deze dagen om een zo juist mogelijke geesteshouding en daarmee ook een zo juist mogelijke stoffelijke praktijk te verkrijgen het belang is u:

a. In te stellen op God. De instelling op God behoeft niet te resulteren in een of ander denkbeeld of theorie. Het is voldoende, indien u daaruit een gevoel van kracht en vrede verkrijgt. U zult ontdekken, dat de kracht reëel is, dat ook de vrede een concrete waarde is en een concrete onaantastbaarheid voor vele dingen inhoudt.

b. Stel u niet alleen in op de mensheid. Met de mensheid kunt u op het ogenblik toch weinig doen; die is te veel tegen zichzelf verdeeld. Stel u in op de kracht van de zon om het ritme van de veranderingen aan te voelen. Stel u daarnaast in op de aarde om uw eigen reacties op de krachten van de zon te kunnen aanpassen aan de reacties van de aarde. Doe dit geestelijk, dus door uw denken.

c. Pas uw daden slechts in zoverre aan als noodzakelijk is om de innerlijke harmonie en verbondenheid met God zoveel mogelijk te handhaven.

Gaat u van dit alles uit, dan zult u ontdekken, dat uw invloed op andere mensen groter wordt (uw vermogen tot helpen, tot genezen wordt dus groter), dat uw instabiliteit kleiner wordt en u zult merken dat u leert zo snel te reageren op de veranderingen, die in de aarde en in de zon merkbaar zijn, dat het anderen zal lijken, of u alle feiten voorvoelt. Ik geloof, dat dit voor u stoffelijk van het grootste belang is. De geestelijke waarden, daaraan verbonden, heb ik u reeds duidelijk gemaakt, zodat ik meen dit onderwerp hiermede te kunnen besluiten.

DE PSYCHOLOGIE VAN HET PARANORMALE

Paranormaal is een modeuitdrukking. Was vroeger iets een wonder, een gave Gods of alleen maar iets bijzonders, dan is het tegenwoordig paranormaal, want het steekt boven het normale uit. Men weet er geen raad mee en dus probeert men het te vangen in een pseudo-wetenschappelijke term. Dit paranormale moet echter gebaseerd zijn op de menselijke psyche en moet de achtergronden van die menselijke psyche ook ergens representeren. Vandaar dit onderwerpje en ook de volgende meningen.

Elke mens wacht voortdurend op het wonder. Maar naarmate hij ouder wordt, verliest hij de mogelijkheid, die voor zichzelf waar te maken en zal hij het wonder dus steeds meer projecteren in een ander. Als iemand nu de gave heeft om het wondergeloof en daarmee de aanvaarding van het schijnbaar onredelijke voor zichzelf te behouden, dan zal zo'n persoon heel vaak het middelpunt worden van hen, die niet meer het vermogen hebben tot een zelfstandig wondergeloof, een zelfstandig waarmaken van het schijnbaar onredelijke. Hij/zij wordt het brandpunt van de verlangens van een menigte. Die menigte kan groot of klein zijn, maar zeker is, dat daardoor een scheidslijn wordt getrokken tussen de z.g. paragnost(e) en de normale mensheid.

Dit is al heel oud. Reeds in het allereerste begin was daar de oude medicijnman, die misschien twee kunstjes kende en één recept, maar die op grond daarvan werd gezien als staande buiten en boven de gemeenschap. En op dezelfde wijze, waarop de primitieve mens dat heeft gedaan, zo een projectie vormende voor zijn angsten, zijn behoeften en vooral voor zijn behoefte te ontvluchten aan een daagse werkelijkheid, doet de mens van vandaag de dag het nog. Alleen, hij heeft daarbij een deel van het z.g. paranormale in zijn maatschappelijk bestel ingevoegd en noemt dat zijn geloof. Daarnaast heeft hij de waarden, welke niet door een geloof onmiddellijk en volledig te omschrijven zijn en die noemt hij paranormaal.

Wat is nu de achtergrond van dit paranormale verschijnsel in de mens? Wel, in de eerste plaats: De mens, die reageert op alle indrukken reageert vollediger maar daardoor ook onberekenbaarder dan de mens, die alleen reageert op de hem bekende indrukken. Omdat een onberekenbaar gedrag in de maatschappij niet aanvaardbaar is, heeft men de mens voortdurend gedresseerd zich te beperken tot de aanvaardbare impulsen. Maar het leven omvat veel meer dan hetgeen de mens aanvaardbaar noemt. En deze op zichzelf zeer

natuurlijke waarden worden dan ook langzaam maar zeker verheven tot iets buitengewoons of tot iets demonisch; want beide zijn eigenlijk hetzelfde, het is alleen een andere wijze van beschouwen.

Nu stel ik: Een paragnost neemt waar wat een ander niet kan waarnemen. Deze waarneming is niet gebaseerd op zien, ook niet op het "derde oog", zelfs niet op een aura met buitengewone gevoeligheid, maar zij is doodgewoon gebaseerd op het vermogen van de mens om met de totaliteit van zijn zintuigen, zonder een afzonderlijke selectie, in zich een voorstelling te vormen.

Een blinde kan zich een voorstelling maken van de dingen aan de hand van hetgeen hij hoort; hij ziet met zijn oren. Dat klinkt ongelooflijk. Toch zal hij u kunnen vertellen dat het inderdaad waar is, dat hij zijn wereldvoorstelling ontleent aan het geluid.

Als men met al zijn zintuigen en bovendien nog met een zekere gevoeligheid voor andere waarden een totaal beeld ontvangt, zal dit altijd verschillen van de nauwkeurig geselecteerde zintuiglijke waarnemingen van anderen. Men ziet niet wat iedereen ziet. Men ziet een totaalbeeld, waarvan datgene, wat door een ander wordt waargenomen, eigenlijk maar een onderdeel uitmaakt.

Nu zal de helderziende of de paragnost(e) zich zo sterk verschillend gevoelen van de normale mensheid, dat hij/zij het normaal waargenomene wegcijfert. Het als helderziend gegeven beeld is dus in feite onvolledig. Er ontbreekt de band met de werkelijkheid aan. En omdat dat niet helemaal aanvaardbaar is, wordt er een eigen volkomen onredelijke en meestal ook onware band gelegd.

Hier zien wij dus, dat de menselijke psyche eigenlijk ingrijpt. Er is een waarneming. Die waarneming kan alleen tot bevrediging en zelfverheffing dienen, indien zij geheel los staat van de massa; en dus wordt zij losgemaakt. Maar om haar elders waardering te bezorgen moet er toch weer een verbinding worden gezocht; en die verbinding zoeken wij dan op de meest ongebruikelijke wijze. Datzelfde geldt voor verschillende vormen van mediumschap en voor praktisch alles, wat samenhangt met het occulte. Het is dus heel goed om daarop onze aandacht te vestigen.

De z.g. paranormale genezer is in feite geen paranormale genezer. Hij is iemand, die gebruik maakt van algemeen bestaande krachten, maar die het geval "ziekte" een beetje anders ziet dan het normaal is. Daardoor is hij misschien anormaal, maar zeker niet paranormaal. Omdat nu echter de rationalisatie van het ingrijpen een scheppen van een groot onderscheid tussen hemzelf en de ander vergt (een methode van zelfuitdrukking en zelfbevestiging), gaat de paranormale genezer zijn geneeskunde dus toeschrijven aan van alles en nog wat. En ja, dan ligt het er maar aan, waarmee hij zich het meest bezighoudt. Misschien heeft hij veel Karl May gelezen en dan heeft hij een Indian scout, die hem helpt. Misschien zou hij in zijn hart graag een gewone arts willen zijn en dan heeft hij een geestelijke dokter die helpt, of misschien is het wel een overgegangene grootvader, aan wie hij vroeger een hekel heeft gehad, maar aan wie hij voor zijn gevoel iets heeft goed te maken, waardoor hij een band met deze projecteert.

Misschien heeft u nu door, wat ik op het ogenblik zit te doen. Ik zit niet het paranormale te ontluisteren, maar ik probeer duidelijk te maken, dat dit paranormale, zoals het dan heet, zeker niet zo mag worden verklaard, als de meeste bedrivers van het paranormale dit plegen te doen.

Wij moeten hier ook niet al te veel naar de parapsychologen toe. Want de parapsycholoog wenst het z.g. paranormale terug te brengen tot zijn uit het heden voortgekomen redelijke en wetenschappelijke normaliteit. Zoals de paragnost aan de ene kant een afstand schept tussen zich en het normale, zo zal de parapsycholoog aan de andere kant proberen om de totaliteit van waarneming en de totaliteit van zijn, waarop het paranormale effect berust, te herleiden tot herkenbare, registreerbare factoren.

Nu weten we allemaal, dat als je een hertje hebt, dan is dat een aardig, lief, levend wezen. Het kan je vertederen, het kan mooi springen enz., maar zodra je het gaat ontleden en hier de huid neerzet, daar de botjes en daar het vlees en de organen, dan is er geen leven en geen

bewegingsmogelijkheid meer. Het grote conflict, dat er dus bestaat rond al deze bovennatuurlijke dingen, is eigenlijk gelegen in het feit, dat de mens het bovennatuurlijke niet kan aanvaarden als deel van zijn natuurlijk bestaan.

En met die vaststelling zijn we alweer een eind op streek gekomen om ons eens af te vragen

- a. waarom, zoeken wij het paranormale?
- b. waarom vinden wij het nooit, zoals wij het zouden willen?

Een mens - en wat dat betreft ook menige geest - zoekt het bovennatuurlijke, omdat dit een aanvulling vormt voor de tekorten, die hij in de eigen persoonlijkheid kent.

Iemand, die met alle geweld paranormaal wil genezen, is heel vaak iemand, die met zijn leven niet tevreden is of die op bepaalde gebieden tekorten heeft.

Iemand, die helderziende is, is vaak iemand, die meent dat hij niet voldoende aandacht krijgt. En zo kan ik doorgaan. Er is dus een tekort. Wij moeten stellen, dat hier een compensatie in de psyche aansprakelijk is voor de vertekening van de zaak.

Als wij nu iets willen, dan zoeken wij niet het werkelijke, het in de natuur levende verschijnsel - een mogelijkheid, die voor een ieder bestaat - maar wij zoeken datgene, wat een verschil - en als het kan een verschil van tenminste enkele treden - schept tussen ons en een ander. Doordat wij de gevolgen proberen te zien vanuit onszelf en onze eigen hoogheid, of wij dat nu toegeven of niet, zullen wij er dus niet zo gemakkelijk in slagen om te bereiken wat wij willen. Want wij moeten bij het paranormale niet uitgaan van het verschil dat ertussen ons en de wereld bestaat, maar wij moeten uitgaan van de gelijkenis of de overeenstemming, de harmonie, die ertussen ons en de wereld bestaat. En die harmonie kunnen wij niet alleen uitdrukken op een zuiver menselijke of geestelijke wijze. Het is een gevoelskwestie. En het is vooral een kwestie van jezelf zeker te weten; weten, dat je niet te kort komt.

Een mens, die tekorten heeft, kan dus wel paranormale arbeid verrichten en vaak met verbluffende resultaten, maar hij zal die arbeid nooit ten volle juist en vooral beheersbaar kunnen verrichten.

Wilt u paranormale gaven openbaren, dan zult u dus in de eerste plaats moeten beginnen met over uzelf na te denken. U moet niet erover gaan nadenken: Hoe kan ik genezen? U moet erover nadenken: Hoe ben ik? Wat zijn mijn tekorten? Waarom voel ik mij onzeker? Waarom zoek ik aandacht? enz. enz. En als u op die vragen een antwoord hebt gevonden, dan verandert daardoor de zaak misschien niet, maar u staat eerlijk tegenover uzelf en dus ook tegenover datgene, wat uit en rond uzelf kan ontstaan.

Dan komt de kwestie: Hoe kan ik dat paranormale voor mijzelf laten functioneren?

En dan is het antwoord: Het paranormale, althans wat men zo noemt, treedt op op het ogenblik dat ik het menselijke begrip van redelijke samenhang en beperking terzijde stel en volledig reageer op de mogelijkheden, die er rond mij bestaan. U heeft dus twee dingen nodig:

1e: zelfkennis en de mogelijkheid om in jezelf dan tenminste nog een zekere harmonie te vinden;

2e: een vrij tegenover alles staan wat rond je is.

Misschien zegt u, dat dit allemaal wel mooi klinkt, maar dat het niet waar is. Ik heb die verklaring meer gehoord. Ik heb horen vertellen, dat helderziendheid, helderhorendheid, geneeskraft e.d. eigenlijk atavismen zijn, een terugval naar het verleden. Ik heb horen vertellen, dat ze een vorm zijn van de nieuwe ontwikkeling van de mens. Maar ik heb nog nooit horen zeggen - en dat is toch eigenlijk wel de essentie van de zaak - dat al deze dingen een grondeigenschap zijn van alle mensen.

Wij moeten dus beginnen met voor onszelf te zeggen: Het kan. Maar het kan alleen en het kan goed en beheersbaar, indien ik het niet gebruik als een middel om mijzelf te rechtvaardigen. Zodra er in mij een behoefte bestaat om aandacht te verkrijgen, of om voor mijzelf een schuldbewustzijn weg te dringen misschien, zal ik - zelfs als ik paranormale of

bovennatuurlijke dingen zie, erken en gebruik - ze nooit gebruiken volgens hun aard en wezen. Iemand, die probeert een auto op water te laten lopen, die noemt men een gek. Iemand, die probeert een ander geheel te genezen in zijn behoefte zichzelf groot en sterk te weten, die noemt men over het algemeen een redelijk genezer. En dat is natuurlijk dwaas. Een redelijk genezer ben je pas, indien het genezen een normaal proces is, dat nergens mee samenhangt en dat niet een poging is om jezelf uit te drukken, maar dat eenvoudig een erkenning is van een bestaande mogelijkheid en van een bestaande verplichting.

Bij helderziendheid is dat precies hetzelfde. U zit hier bij elkaar en u realiseert zich niet dat u allen ergens helderziende bent. Toch zijn er onder u, die wel eens een lichtschijn, een figuur, een gestalte hebben waargenomen, maar incidenteel. Waarom? Omdat u alleen onder omstandigheden, wanneer uw emoties, uw normale reacties zijn uitgeschakeld of volledig door iets anders worden beheerst, ziet wat er werkelijk en eigenlijk voor iedereen altijd te zien is. Het is dus geen uitzonderingstoestand. Het is normaal, maar uw reactie is niet normaal.

En dan wil ik nog even terug naar de psychologie.

Elke mens is een samenstel van een aantal afwijkingen van hetgeen hij meent als normaal te moeten beschouwen. Die afwijkingen kunnen op allerhande terrein liggen. De een heeft het op het gebied van denken, van hebzucht of heerszucht of van sexualiteit. Iedereen heeft ergens een afwijking of soms een aantal afwijkingen van de norm. Nu is het begrijpelijk dat iemand, die aanneemt dat de wereld is zoals ze zegt te zijn, daardoor voor zichzelf een gevoel van minderwaardigheid, van onbelangrijkheid of zondigheid verkrijgt. Maar kan er iets werkelijk zondig zijn? Een heel grote vraag.

Ik geloof niet, dat er een werkelijke zonde bestaat in die zin, dat er een feit bestaat dat tegen de Schepper of zelfs tegen de mensheid concreet gericht kan zijn. Een heel sterke verklaring, maar ik baseer die hierop:

Als een mens geheel volgens zijn aard kan reageren en dus de waarheid van zijn wezen tot uitdrukking zou kunnen brengen, dan vervult hij eigenlijk niets anders dan hetgeen er in hem is gelegd. Alleen, indien de maatschappij dit normale beleven onmogelijk gaat maken, dan ontstaat de abnormaliteit, waardoor de compensatie (de z.g. zonde) excessief wordt. Ze gaat de eigen behoefte ver te buiten en scheidt daardoor een nieuw probleem, dat weer moet worden uitgewist door een nieuw exces, enz.

De gehele kwestie van leven in een menselijke maatschappij is dus: de kunst om jezelf te zijn, om een zekere evenwichtigheid te handhaven, wat er ook gebeurt. De mens kan dat meestal niet zonder meer en hij stelt daar dan verschillende theorieën over op. Ik citeer er één van, die voor de meeste van u wel bruikbaar zal zijn:

Dat wat ik ben, ben ik niet door mijn eigen schuld. Ik ben dit nú, omdat ik in het verleden zo gegroeid ben door mijn ervaringen. Als ik mijzelf, zoals ik nu ben, dus uit, beantwoord ik aan mijn lot of mijn karma of mijn fatum. Als ik dit "beantwoorden aan mijn lot" doe zonder enig exces, zonder de poging om het al te veel de een of andere kant uit te jagen, maar alleen door mijzelf te zijn, dan zal ik dus nooit de schuld op mijzelf laden. Dan is mijn leven aanvaardbaar, ook als het van de norm afwijkt.

Heb je jezelf op die manier eenmaal aanvaard in je leven met al zijn tegenslagen en zijn goede kanten, dan sta je ook veel gemakkelijker tegenover alles, wat het leven toont. Je bent niet gepreoccupeerd met jezelf. En dan wordt het heel logisch, wanneer je als gevolg hiervan gaat stellen:

Iemand, die vrede heeft met zichzelf, zal qua waarneming en vermogen altijd de meerdere zijn van ieder ander, die die evenwichtigheid niet bezit. Maar hij of zij zal niet de behoefte kennen om dit tot uiting te brengen. Dat is een heel belangrijk punt!

Het paranormale wordt eigenlijk pas een normale en een hanteerbare waarde, als het niet meer exhibitionistisch is, maar het een normaal deel van het leven, van de persoonlijkheid is geworden.

Een tweede punt dat wij natuurlijk ook moeten begrijpen is: Alles, wat wij gebruiken om iets te verkrijgen, onverschillig wat, en waarvoor wij niet betalen (dus geen offer ervoor brengen of er iets voor geven), wekt voor ons weer het denkbeeld van een verplichting, een gebondenheid.

Dat kunnen wij niet hebben. Dus moeten wij onze waarneming niet zien als iets belangrijks, maar wij moeten wel begrijpen dat het feit van de waarneming inhoudt, dat wij moeten handelen en denken volgens de waarneming. Doen wij dat, dan is eigenlijk het hek van de dam, zou ik zo zeggen, want dan wordt het leven veel vollediger.

De mens begint dan allerhande, haast microscopisch kleine dingen waar te nemen en daarop te reageren, die een normaal mens niet ziet. Hij begint volgens zijn eigen waarneming en niet volgens de redenering van anderen alles in zich te verwerken; en dan krijgen wij dus het kenmerk van de ware paragnost. De ware paragnost is in staat om een veelheid van indrukken weer te geven in een enkel compact beeld. Dit geldt voor helderzienden, helderhorenden en voor genezers. Het compacte is het kenteken van het ware. Het exhibitionisme vergt een uitsmeren van de zaak, een opjagen van het feit. Maar honderd verschillende invloeden die samenkomen, geven slechts één daadimpuls of één resultaat. De werkelijke paragnost zal het op zich ware en normale resultaat dus kort, bondig en eenvoudig weergeven of ten uitvoer doen leggen. Hebben we dat eenmaal door, dan zijn we niet alleen in staat om te zien wie in deze uitingen van het z.g. paranormale de moeite waard is en wie niet, maar we kunnen daarnaast ook begrijpen dat we zelf deel eraan hebben, dat we zelf ermee werken en dat we het alleen evenwichtiger en meer bewust moeten doen. Ten laatste kunnen wij begrijpen, dat de honger naar het paranormale eigenlijk betekent: een verloochenen van een deel van eigen wezen, een ontkennen van het z.g. bovennatuurlijke of paranormale in het eigen "ik". Ik zou hier willen sluiten met een kort pleidooi:

1e. Laat u door de parapsycholoog a.u.b. niet al te veel de wonderen verklaren. Zijn verklaringen zijn immers de rationalisaties, waardoor hij het bovennatuurlijke tracht te herleiden tot voor hem redelijk hanteerbare feiten; en het paranormale is nimmer volledig redelijk.

2e. Laat u nooit verleiden het paranormale te zien als ver boven uzelf staande. Want het paranormale is geheel gelijk aan uw eigen normaliteit; met dien verstande, dat het voortkomt uit ofwel een uiterste onevenwichtigheid, dan wel uit een uiterste evenwichtigheid, terwijl u waarschijnlijk tussen die beide in zweeft.

3e. Beschouw het paranormale nimmer als gezaghebbend over het normale. Besef, dat het paranormale een deel is van het normale bestaan en voeg het als zodanig in dit bestaan in. Het bezitten of het ontwikkelen van paranormale vermogens betekent niet anders leven dan anderen, maar wel - indien u het bewust kunt doen - vollediger leven dan anderen. En dat - zo lijkt het mij - wordt al te veel vergeten.

HET WONDER

Het werkelijke wonder ziet men niet.

Als de bloemknop langzaam zich ontvouwt en wuivend naar de zon staart, dan zegt men; "Het is schoonheid", maar het wonder ziet men niet. Want het is altijd zo geweest. Het is niets bijzonders en daarom zegt de mens niet: "Hier openbaart zich de grootheid Gods. Hier is het onbegrijpelijke hernieuwd voor ons herboren."

Hij zoekt de sporen van de eeuwigheid. He zoekt datgene, wat onbegrijpelijk, onnatuurlijk, tegenstrijdig voor hem is. Maar het mirakel is in het meeste geval bedrog, waarbij de handen sneller zijn dan 't oog. Waarin 't idee sneller is dan het verstand, waarin de woorden worden tot een stroom, die al verdooft aan eigen besef en eigen gevoelens.

Wat mensen met een wonder bedoelen is geen wonder meer. Het werkelijke wonder is rond je.

Luister naar het ruisen van het bloed en het kloppen van het hart en vraag je af, hoe het mogelijk is; en je zult weten wat een wonder is.

Wees stil en dring door in jezelf en voel de vele beelden rijzen. Laat werelden ontstaan met hun vreemde droompaleizen, hun tuinen en hun somberheid, hun monsters en demonen; en besef, welk een wonder het is dat er in jou werelden wonen, dat er in jou een heelal bestaat.

Zoek niet naar het wonder in de wetenschap, ofschoon de wetenschap vaak wonderen baart, die ze zelf niet beseft.

Zie naar het kristal, dat zich opbouwt steeds weer, getrouw in zelfde waarden, in zelfde vorm en norm. En vraag je af, hoe het komt. En als je het al verklaard hebt, dan weet je: ik heb nog niets verklaard; ik heb alleen omschreven.

Het wonder, dat overal bestaat, is het leven; dat is de matrix, waarin materie wordt geperst, gedrukt door onbekende krachten; dat zijn de machten, die - steeds herhalende hetzelfde - een wereld scheppen, waarin je kunt leven.

Het wonder, dat is niet het ongewone. Als je iemand oproept uit de dood, is dat geen wonder. Maar dat een leven in de dood uitmondt en toch zinrijk is, dat elke minuut en elke seconde een schrede nader is tot de dood en dat het leven toch vol vreugde kan zijn, dat is een wonder.

Het is geen wonder, dat mensen denken en steden en bruggen bouwen. Het is geen wonder, dat de zon en de maan aan de hemel staan. Maar het is een wonder, dat wij in staat zijn deze dingen te beseffen, ze te ontleden en toch daarachter steeds het onbekende vermoeden.

Het wonder, dat is het vage, het onbestemde, dat in het alledaagse tot uiting komt.

Het wonder, dat is de kracht, die je overal kunt zien, als je wilt zien. Het is het licht, dat in de loop van een dag tienduizend kleuren tekent op een enkel stukje steen.

Het wonder, dat is de zee, die ruisend, golvend, steeds zichzelf herhaalt in het spel der branding en toch geen ogenblik zichzelf is. Geen enkel ogenblik precies gelijk is aan het ogenblik daarvoor. Een wonder!

Een wonder is een boom, die bloesem en blad krijgt, die vruchten draagt, waarin takken leven en leven dragen en andere sterven, zonder dat je weet waarom.

Een wonder is het, dat het leven altijd voortbestaat in duizend vormen, zonder dat je als mens ze werkelijk kunt doden en uitroeien; want de mens denkt te heersen. Als hij nadenkt, voelt hij hoe hij wordt beheerst en hoe het de omstandigheden zijn, die hem tot instrument maken voor iets, wat groter is: een grotere Wil.

Het wonder is voor ons het onbegrepen, dat men wel een God noemt. Het is de voortdurende aanwezigheid van een Denken en een Wil, die je aanvoelt en die je niet kunt begrijpen.

Het wonder is, dat je jezelf bent en altijd anders wilt zijn en toch in je streven om anders te zijn slechts meer jezelf wordt.

Dat zijn de wonderen van deze tijd. Dat is de eeuwigheid, zoals ze wordt uitgedrukt in de beperktheid van de materie.

Spreek niet van de grote wonderen, van de openbaringen Gods. Spreek niet van de grote wetten en de grote krachten of van engelen die neerdalen. Ze zijn minder wonderlijk dan de wereld, waarin je leeft en dat wat je zelf bent.

Als je het werkelijke wonder als zodanig eenmaal beseft, dan kun je vreemd genoeg die hele wereld, die men de wereld van wonderen noemt, aanvaarden, zonder haar als iets bijzonders te zien. En het grootste wonder is misschien wel, dat je telkens bereikt en in elk bereiken een nieuwe onvolledigheid vindt, zodat je steeds verder kunt streven. En in het streven steeds de vreugde van de bereiking kent, zonder ooit aan een eind te komen.

De wonderen, die er zijn, zijn niet de wonderen van kennis en macht; niet de wonderen van magie of erkenning en besef alleen. Ze zijn samen te voegen in één woord: het werkelijke bestaan, dat alles is. Dat is het wonder. En wie dit wonder aanvaardt en erkent, erkent en aanvaardt ergens een God. En wie een God erkent en aanvaardt, die voelt zich in en met het wonder verbonden buiten alle tijd en over alle grenzen heen. Zo vindt hij zichzelf terug als het oneindige in de oneindigheid. Toch blijft hij gelijktijdig een klein brokje tijd, energie en

© **ORDE DER VERDRAAGZAMEN**

Sleutels jaargang 11: 1965-1966 - cursus 1 – De actualiteit van de bewustwording

Les 8 – Wijziging in de straling van de aarde.

materie. En dat is misschien het grootste wonder van alle: wat vergaat, wat wordt gedoofd, wat jij bent, wat je waart, bestaat altijd voort.

LES 9 - TEGENSTRIJDIGE BELANGEN

De gehele psychologische achtergrond van het moderne bestaan wordt bepaald door de tegenstrijdigheid van belangen van groepen, instanties, landen e.d. Die tegenstrijdigheid van belangen komt voort uit een verschillende waardering van waarden. Ik geef een voorbeeld.

Er is behoefte aan werkgelegenheid. Er wordt een industrie geschapen. Daarmee is men het eens. Deze industrie bergt een zekere gevarenfactor in zich. Indien de gevarenfactor te groot wordt, zou die industrie dus moeten verdwijnen. Daarmee is de gemeenschap het ook wel eens. Maar gelijktijdig zijn er zoveel beleggingen gedaan, heeft men zich zo eraan gewend om daar te werken en heeft men bovendien de fabricage zo uit gebreid, dat dit bijna onmogelijk is. Er ontstaat dan een spanning. Maar deze wordt niet alleen uitgedragen in wat u misschien zou denken een gemeentelijke of een nationaal-maatschappelijke strijd. Neen, dit wordt overgebracht in de mens zelf.

In het voornoemde geval hebben wij een begin, waarin men meent zijn belangen gediend te zien. Maar hoe verder de ontwikkeling voortschrijdt, des te sterker men zich ervan bewust wordt, dat men niet wordt gediend; dat er voor het "ik" meer nadelen dan voordelen aan verbonden zijn.

Deze mentaliteit kan ontstaan door de kwestie van b.v. een fabriek, een verkeersregeling of door bepaalde stedenbouwkundige problemen en plannen. Maar als er nu zo'n dergelijk aspect ontstaat, dan wordt dit als het ware getransponeerd naar alle verhoudingen. Als er dus sprake is van een conflict met die ene industrie, dan wordt deze overgebracht op de maatschappij. Een dergelijk verzet maakt het dan vaak onmogelijk om een redelijke oplossing te vinden. Onverdraagzaamheid is hiervan het gevolg. Er komen acties, die meestal niet overlegd zijn en de repercussies ervan.

Wat geestelijk nu daarvan te denken? Wel, om als mens geestelijk te kunnen leven en menswaardig te kunnen bestaan hebben wij een zekere mate van harmonie met het milieu nodig. Het element strijd mag daaraan niet ontbreken, dat is waar, maar wij moeten toch in ieder geval een zekere harmonie als achtergrond hebben. Een mens, die alleen bestaat, is niet meer menselijk. Hij ontgroeit aan het mens-zijn en wordt langzaam maar zeker een wat ziekelijke verschijning, die zijn verstandelijke vermogens grotendeels op bijna dierlijke wijze gebruikt. Het is juist het verband met de gemeenschap dat zo leerzaam en geestelijk ook belangrijk is. Dit kan teloor gaan als de tegenstelling van belangen ontaardt in een afwijzen van de gemeenschap. Geestelijk betekent dit dat het "ik" zich niet meer bij de mensheid voegt, maar zich altijd tegen de mensheid keert.

Wij zullen dit in filosofisch en ook in religieus opzicht zien. Wij zullen dit zelfs esoterisch moeten ontdekken, aangezien de mens ook hier ingaat tegen de bestaande orde. Hij meent, dat elke bestaande orde een grote mate van onrechtmatigheden inhoudt en bovendien t.a.v. hemzelf onrechtvaardig is.

Als u daarvan uitgaat, wordt het u duidelijk dat de mens dan in zichzelf en in zijn benadering van God niet meer zoekt naar een samenwerking maar naar een punt, waardoor hij God, de geestelijke bewustwording van anderen, de waarden van sferen, stralen en machten kan ontwaarden. Dit is een vorm van negativisme, maar het heeft nog één positieve kant: het "ik" zoekt zichzelf te handhaven door het ontkrachten van het andere.

U zult begrijpen, dat tegengestelde belangen in deze maatschappij niet te vermijden zijn. Als wij kijken naar b.v. de tegenstellingen van het platteland en de steden (een probleem, dat de komende 10 jaar weer acuut zal worden), dan zien wij ook hier dat de belangen van twee groepen zozeer verschillend zijn, dat alleen door een compromis, door een samengaan een oplossing te vinden is. Geen van beide partijen voelt er echter iets voor. Het resultaat is: een toenemend misverstand, een toenemende disorganisatie en als eindresultaat een strijd.

In de internationale politiek zien wij ook dergelijke verschijnselen. Het is noodzakelijk vrede op aarde te handhaven. Vrede op aarde is niet te handhaven, doordat men eenvoudig de ander niet wil begrijpen. Ook hier zijn vaak betrekkelijk kleine groepen bezig om de gehele mensheid a.h.w. van zich af te wijzen; en in deze disharmonie zoeken zij voor zich een rechtvaardiging van hun denken en bestaan. Zij vallen dus zonder enige discriminatie alle bestaande waarden aan. Gevolg: een absoluut verdoold zijn in de idee, een toenemend gevoel van machteloosheid, van isolement en als oplossing: geweld.

Het is typisch, dat wij die problemen zien in b.v. Rusland, waar een groot aantal militairen op het ogenblik - zij het beperkte - oorlogsacties proberen aan te bevelen. Zij willen de invloed van het leger vergroten. Zij willen meer domineren en heersen. Zij zien de burger als niet volwaardig.

Nu kunnen wij dit een communistische of fascistische tendens noemen, maar ten slotte bestaat hetzelfde ook in de U.S.A. Ook daar zijn groepen, die met alle geweld willen ingrijpen; en dat betekent dus geweld gebruiken. Zij willen dit doen, omdat daarmee hun bestaan en hun idee van belangrijkheid wordt gerechtvaardigd en zij in de tegenstelling, die er tussen hen en de normale maatschappij bestaat en die haast onoverbrugbaar is, nu ineens een dominerende rol kunnen gaan spelen.

Het is eigenlijk het probleem, dat u ook in Amsterdam kent tussen de politie en de provo's. Ook hier is niet zozeer sprake van een verschil in opvatting, maar beide groepen hebben de behoefte hun eigen bestaan te rechtvaardigen. En deze rechtvaardiging kunnen zij het gemakkelijkst bereiken door de in de ander bestaande belangen en mogelijkheden eenvoudig over het hoofd te zien. Zoals in mijn voorbeeld de burger niet zegt: "Maar de fabriek geeft toch ook werkgelegenheid." Hij zegt: "De fabriek is gevaarlijk; zij moet verdwijnen. Er moet iets anders voor in de plaats komen."

De achtergrond van dit alles is internationaal natuurlijk zeer belangrijk geworden. Want als wij de hele wereld overzien, dan ontdekken wij overal dergelijke pressiegroepen.

Nu weet ik wel, dat men tegenwoordig graag smijt met termen als fascistisch, nationaal-socialistisch, anarchistisch e.d. Men wil daarin dus een ideologie zien. Ik geloof niet zo in die menselijke idealen. Een menselijk ideaal kan bestaan, indien men met anderen wil samenwerken. In de aanvaarding van de wereld kan een ideaal erkend, beleefd en uitgedragen worden. Maar op het ogenblik, dat ik door een belangenverschil tussen mijn denken en stoffelijk bestaan eventueel en dat van anderen die anderen a priori verwerp, heb ik elke mogelijkheid tot het werkelijk dienen van een ideaal verworpen.

Er is nog een aspect bij, dat juist door die verschillen van belangen sterk op de voorgrond is gaan treden. Men noemt dit met een plechtige uitdrukking: public relations. In feite betekent het: propaganda of om het nog eenvoudiger te zeggen: suggestie.

Elke groep tracht te suggereren dat haar bestaan absoluut noodzakelijk is; dat haar zienswijze de enig juiste is. Men beïnvloedt - en van vele zijden tegelijk - de gemeenschap. Wat is het resultaat? De mens, die geen deel heeft aan één van de belangen, zal zich eenvoudig distantiëren van beide.

Zo is er op het ogenblik in de maatschappij een onderlaag en een bovenlaag ontstaan, die beide geheel blind zijn voor de werkelijke verschillen en mogelijkheden. Beide hebben hun eigen idee. De bovenlaag ziet alleen eigen theorie als belangrijk en kijkt niet naar de praktijk. De onderlaag is bereid alles te accepteren, zolang er voldoende te eten en voldoende amusement is. De tussenlaag zou willen revolteren, een omwenteling willen veroorzaken, maar ze kan het niet. Zij heeft om een werkelijke revolutie te veroorzaken iets meer nodig dan alleen eens in de paar jaar wat stemmen. Zij heeft de voortdurende steun nodig (dus de voortdurende achtergrond) die de massa kan geven. Maar de massa geeft deze niet. De tussenlaag zou misschien ook iets kunnen bereiken, indien de bovenlaag, bewust geworden van de werkelijke problemen en spanningen, van bovenaf zou willen inwerken op het geheel, op de massa. Maar ook de bovenlaag is niet geïnteresseerd. Zij heeft zich een eigen, deels imaginaire, wereld geschapen. Zo zien wij in deze drie lagen van de maatschappij drie afzonderlijke geesteshoudingen ontstaan.

In de bovenlaag kunnen wij, zeer globaal en natuurlijk niet voor ieder afzonderlijk volledig juist, ongeveer als volgt het leven stellen:

Ik ben belangrijk. Door mijn belangrijkheid heb ik het recht meer te zijn dan een ander. Ik heb kennis. Daar ik mijn kennis uitdruk in een theorie, is de maatschappij verplicht om mij die theorie te laten verwezenlijken. Daar ik het weet en een ander het niet weet en het ook niet kan begrijpen, ben ik ook niet verplicht die ander de waarheid te zeggen. Ik heb het recht te handelen, zoals ik dit juist acht. Ieder, die zich tegen mij verzet, doet dit ten onrechte.

U zult zeggen: Dat is misschien staatkundig hier en daar waar, maar is het ook geestelijk waar? Zeker.

We hebben mensen, die in een bepaalde esoterische of occult-ethische vereniging een rol spelen. Laten we zeggen: de grote Poeba of de overGrootmeester van de Draak e.d. Deze mensen hebben een grote kennis, dat is waar. Maar deze kennis hebben zij gebruikt om zich van de anderen te scheiden. Zij eisen een klakkeloze aanvaarding van hun gezag over de massa. De massa vindt het heel erg prettig, als het maar amusant blijft en als hun idee van zelfverheffing en van genoeglijke huiselijkheid maar blijft bestaan. De middenklasse, die zelfstandig wil denken, wordt eenvoudig uit de gemeenschap uitgewezen en dan nog aangeklaagd als zijnde onredelijk, duivels, negatief ingesteld en wat dies meer zij. Het gevolg is, dat ook in de esoterische scholen en richtingen, die er op aarde bestaan, een steeds sterkere afwijking van de feiten plaatsvindt. Het is een soort petrificatie, een versteningsproces, waarbij de vorm nog wel die van een levende boom is, maar de inhoud geen levend hout meer is maar dode steen.

Hoe moeten wij daarop persoonlijk reageren?

Wij moeten beginnen om voor onszelf enkele regels te stellen, die in de maatschappij - naar ik meen - van het allergrootste belang zijn en steeds belangrijker zullen worden.

1. Er bestaat geen absoluut juiste theorie, geen absoluut volledige waarheid en geen werkelijk absolute zekerheid. Ik moet dus altijd zelf denken en reageren, aangezien niemand mij kan bijstaan om één van deze dingen zonder dat te bereiken. Daar elke waarheid onvolledig is, kunnen er vele waarheden bestaan. Slechts door te erkennen en te vergelijken en beide te blijven waarderen (zonder ze af te wijzen) kan ik op den duur een waarheid vinden, die voor mij belangrijk is.

2. Er bestaat geen menselijk gezag, dat niet vervangbaar is. Niemand kan op grond van ouderdom, wijsheid of macht het leven van mensen zonder meer regeren. Ik zal daarom alle gezag aanvaarden, voor zover het mij - en dat is dus ook mijn belang - mogelijk is.

Ik zal trachten te komen tot een samenwerking, waar die mogelijkheid niet bestaat.

3. Daar alle verklaringen, die in deze tijd worden gegeven, voortkomen uit de strijdigheid der belangen en dus een suggestief propagandistisch element in zich dragen, zal ik geen enkele verklaring als absoluut waar mogen aannemen, tenzij mij door eigen waarneming is gebleken, dat daartegen vanuit mijn standpunt van leven en denken geen enkel bezwaar kan worden ingebracht en dat daarin geen enkel element of geen enkele interpretatie bestaat, die verdergaat dan het direct kenbare.

Op deze manier komt men dus een klein beetje meer tot het idee van samenwerking.

Die belangenstrijd is in feite onnodig. Indien wij begrijpen, dat een industrie alleen kan bestaan, als er arbeiders zijn, als die industrie een zekere medewerking en een zekere steun van de gemeenschap geniet, terwijl de gemeenschap op haar beurt op die industrie is aangewezen om een redelijk levenspeil te kunnen handhaven, dan zal men zeggen: Wij moeten elkaar wat toegeven.

Als wij religieus beseffen, dat er geen absolute waarheid bestaat, dan kunnen wij toch van onze eigen waarheid uitgaan, maar wij zullen bereid zijn om ook die andere waarheden tot op zekere hoogte te aanvaarden. Wij zullen ze niet geheel afwijzen.

In de esoterie is het al precies hetzelfde. Ik kan innerlijk iets zeker weten, maar het is geen absolute zekerheid en het is geen absolute waarheid. Het is mijn eigen gerichtheid en daarmee mijn eigen belang, dat mijn innerlijke houding en mijn innerlijke weg bepaalt. Er zijn dus andere wegen mogelijk. Als ik aanvaard, dat die andere wegen er zijn en ik kijk in hoeverre wij, als de wegen elkaar kruisen, elkander kunnen helpen, dan zal een snelle geestelijke bewustwording het resultaat zijn.

Op het ogenblik, dat wij de ander a priori afwijzen en voor onszelf een absolute zeggenschap of een absoluut gezag opeisen, zullen wij onszelf en vaak ook anderen schaden.

Waarschijnlijk vraagt u zich nu af, of dit dan alles is? Om te begrijpen wat er zich op het ogenblik afspeelt, moeten wij ons allereerst realiseren, dat de huidige toestand niet onbeperkt kan blijven voortbestaan. Zowel geestelijk als ook maatschappelijk en economisch bestaat er in de wereld een zodanige onevenwichtigheid en een zodanige strijdigheid van belangen, dat een absolute explosie (een wereldoorlog of iets dergelijks) haast onvermijdelijk is. Om een verandering te brengen moet er een revolutie zijn. Deze kan niet plaatsvinden door eenvoudig de leiding over te nemen. Men heeft de massa dan niet mee. Men kan de revolutie ook niet tot stand brengen door een nieuwe waarheid te verkondigen, want de massa en de bovenlaag zullen die waarheid niet willen aanvaarden. Er is geen mogelijkheid tot communicatie.

Er is echter een andere weg; en dat is de weg van het isolement.

Misschien zult u zich afvragen, of dit nu werkelijk mogelijk is. En daarom stel ik van te voren, dat het door mij nu verklaarde ten dele reeds op feiten berust in deze dagen.

Een revolutie kan in deze tijd alleen plaatsvinden in de werkelijke zin van een omwenteling (dus niet een vervangen van gezag) door de heersende klasse te isoleren en gelijktijdig te blijven beantwoorden aan de ongeïnteresseerde zelfzucht van de massa.

Als wij nu te maken hebben met b.v. de geestelijkheid, dan kunnen wij zeggen: De geestelijkheid moeten wij veranderen. Maar dat kan niet zonder meer. Wij moeten beginnen de top van de geestelijkheid steeds meer van de mensen te isoleren. Daarmee wordt de geestelijke waarheid niet aangetast, maar wel het systeem, de wijze waarop het geestelijk gezag wordt gehandhaafd. Er zal langzaam maar zeker geen vernieuwing meer mogelijk zijn. Alle pogingen tot vernieuwing lopen ergens dood. De denkende middenklasse zal acties ondernemen en misschien ook waarheden gaan verkondigen en onderzoekingen doen, die de bovenlaag onaanvaardbaar noemt. Het is echter niet meer tegen te houden. Hierdoor is het mogelijk om gelijktijdig de massa te blijven beheersen, het peil van die massa iets te vergroten en schijnbaar strijdige dingen met elkaar in overeenstemming te brengen. Ik denk in religieus opzicht b.v. aan de heiligheid van het leven en de geboortebeperving. Die dingen zijn met elkaar in overeenstemming te brengen, maar vanuit een ander standpunt dan het huidige.

Ook bij regeerders zullen wij hetzelfde moeten zien. Zolang de politici, de mensen die het lot van de wereld denken te bepalen, hun eigen inzichten geheel kunnen doorzetten, zullen zij zichzelf steeds meer vervreemden van de massa, maar ook van het werkelijke leven. Hetgeen betekent dat hun wetten, hun voorschriften, hun politieke tendensen niet meer worden beheerst door hun inzicht maar door de verwrongen toepassing daarvan door anderen. Op den duur zal de toepassing domineren, want daarmee alleen zijn er resultaten te behalen. Er is dan een nieuwe regerende klasse ontstaan, die uit haar direct contact met de werkelijkheid belangen, die schijnbaar strijdig zijn, in overeenstemming met elkaar kan brengen.

Voor de gehele wereld is dit proces op het ogenblik aan de gang. Wij zien in verschillende landen regeringen, die steeds meer geïsoleerd komen te staan ten aanzien van de werkelijkheid, die er in het volk bestaat. Wij zien mensen, die - een aardig voorbeeld voor deze dagen is

Soekarno - in feite zichzelf nog zien als dominerend regeerder, maar die in wezen niets meer te regeren hebben. En nu denkt u, dat is misschien één geval, maar zo zijn er meer. Een dergelijke tendens ontwikkelt zich op het ogenblik b.v. in de U.S.A. We hebben soortgelijke tendensen ook al kunnen zien in India en zelfs in Pakistan voltrekt zich zo'n proces.

Al deze processen houden dus de mogelijkheid in tot een vernieuwing. En die vernieuwing komt voort uit de strijdigheid der belangen. Juist de grote tegenstellingen, die er ontstaan, dwingen de enkelingen, die nog denken, die nog persoonlijk willen handelen, die niet in algehele eenzijdigheid een vernietiging tegemoet willen lopen om buiten de anderen om a.h.w. een uitweg te zoeken, die in de praktijk resultaten geeft. Want het is de praktijk en niet meer de theorie, die in deze dagen regeert.

Op deze wijze wordt er eveneens een nieuw geestelijk bewustzijn geboren. Want als je geleerd hebt dat je de uiterlijke vormen moet en kunt aanvaarden -ongeacht hun strijdigheid t.o.v. elkaar - en door een praktisch toepassen van de daarin gelegen waarden een werkelijk bereiken voor jezelf en anderen waarmaakt, dan zul je ook leren, dat het voor je persoonlijk bestaan niet zozeer erop aankomt hoe je de zaak formuleert. Dan kun je voor esoterie uitgaan van elk geloof; en van elke esoterie uitgaan voor een bepaald geloof. Dan kun je spiritistisch of atheïstisch denken, zonder dat je innerlijke werkelijkheid daardoor ook maar iets lijdt, of je persoonlijke waarden en contacten met het geestelijk element van je "ik" en het Al daardoor ook maar iets worden geschaad. Dat is uitermate belangrijk.

Wij zijn al te zeer geneigd te denken dat de waarheid in woorden ligt. Laat mij u uitdrukkelijk zeggen, dat er geen absolute waarheid bestaat, omdat er geen woorden zijn, waarmee een absolute waarheid kan worden weergegeven. Er is geen enkele gedachte, die een absolute waarheid kan omvatten, omdat geen enkele gedachte genoeg omvat, geen enkel denkvermogen in staat is te overzien wat er nodig is om een klein stukje van de totale waarheid absoluut en definitief te formuleren en vast te leggen. Er bestaat geen absolute waarheid.

Als u hier komt om een absolute waarheid te horen, bent u al verkeerd. Als u hier komt om iets van de waarheid te leren, om te zien of er misschien ergens voor u tussen de tegenstellingen een praktische mogelijkheid is om werkelijke resultaten te bereiken, om reëel iets te zijn, te leven, dan heeft u gelijk en dan is het goed.

In concreto komt het hierop neer: Absolute waarheid bestaat niet. Er bestaan vele gedeeltelijke waarheden. Een keuze daartussen is niet mogelijk. Indien er toch een keuze wordt gedaan, is deze niet gebaseerd op de waarheidserkenning per se, maar op de belangengemeenschap tussen hetgeen er in die waarheid staat en wat het eigen "ik" wenst of wil bereiken. Voor anderen geldt hetzelfde.

Uitgaande van deze erkenning kunnen wij ook afstand doen van onze behoefte een absolute waarheid te kennen en komen wij tot het begrip, dat het belangrijker is nu werkelijk iets te bereiken en te bouwen dan mooie woorden en mooie formules te kennen.

We gaan ook begrijpen, dat we nooit de waarheid kunnen bereiken door de waarheid van een ander aan te vallen. Wij kunnen slechts iets, wat voor ons kennelijk niet praktisch is, wat niet bruikbaar is, isoleren. We laten vele theorieën bestaan, maar we zullen er steeds minder gebruik van maken. Zij verdrogen en verkommeren, zoals die bovenlaag, waarover ik zo even heb gesproken. Datgene, wat er overblijft, is een applicatie, die wij formuleren in de termen van deze theoretische bovenlaag. Maar we begrijpen heel goed dat wij de feiten verdraaien. We begrijpen heel goed dat wij de stellingen aanpassen aan wat praktisch mogelijk en noodzakelijk is. En in dit begrip overbruggen wij de tegenstellingen. In dit begrip bouwen we een nieuwe werkelijkheid, die dan misschien niet zo mooi waar schijnt te zijn, maar die op elk punt in de praktijk gefundeerd is; die gefundeerd is op het persoonlijk begrip van het Goddelijke, zoals dit door het "ik" geuit kan worden.

En daarmee kom ik aan het derde stuk van mijn betoog.

Een groot aantal dingen worden op aarde ook weer omschreven. Bijvoorbeeld: vroomheid, vaderlandsliefde, deugdzaamheid, betrouwbaarheid enz. Al deze begrippen zijn betrekkelijk. Een spion, die ten koste van alles zijn vaderland dient, is voor dat vaderland deugdzaam, betrouwbaar. Voor de tegenpartij is hij precies het tegengestelde. Hij is onbetrouwbaar en zo zondig, dat menige duivel in de ogen van de tegenpartij een wit onschuldig zieltje is vergeleken bij de snode verrader. Als u dit beeld kunt vatten, dan vormt zich voor u wel de essentiële voorstelling van dit alles: er bestaat geen enkel absoluut begrip. Soms is iemand

deugdzaam door ondeugend te zijn. En soms is de deugdzaamheid in zich een ondeugd. Soms is een absoluut betrouwbaar-zijn in feite een niet-beantwoorden aan het vertrouwen dat je als persoon, als mens, als zelfstandig wezen geniet. Voorbeeld. Een politieagent heeft tot taak het gezag te handhaven. Op het ogenblik, dat deze agent alles doet om dit gezag te handhaven (zoals dit b.v. in de Hitler tijd gebeurde) gaat hij in tegen zijn werkelijke taak en verplichting, want hij handhaaft het gezag ter bescherming van het volk. Zodra hij deze verplichting jegens de gemeenschap terzijde stelt, wordt zijn trouw en betrouwbaarheid in feite een ondeugd.

Op dezelfde manier zien wij dat ook geestelijk en religieus ontstaan. Wij hebben het idee, dat we deugdzaam zijn, als we één en dezelfde waarheid voortdurend dienen. Maar als we door die waarheid te dienen anderen onrecht doen, dan maken wij van onze God een duivel. We hebben het recht niet dat te doen.

Als wij uitgaan van een bepaald geestelijk procédé en menen, dat we al het andere daarvoor terzijde mogen schuiven, zonder ons af te vragen wat dit anderen gaat kosten, zijn wij parasieten; dan proberen wij geestelijke bewustwording te bereiken ten koste van anderen. En dat kan niet. Want een werkelijke bewustwording kan alleen mét anderen maar nooit ten koste van anderen worden verworven. Wil men dus in deze tijd en tegen de achtergronden van al die tegenstellingen tot een ware bewustwording komen, dan zal men nimmer een bepaald begrip ten koste van alles mogen handhaven.

De relativiteit van alle menselijke begrippen en waarden, zelfs van alle openbaringen moet worden beseft. Wij moeten trachten vanuit deze openbaringen, ervaringen e.d. voor onszelf een actie te "plannen".

Wij moeten eenvoudig een dienstbaarheid vinden aan God én de mensheid en eventueel aan bepaalde geestelijke groeperingen, welke wij voor eigen verantwoordelijkheid - en dus nimmer alleen op gezag - met die actie in onze eigen wereld vervullen of waar wij ook worden geplaatst. Doen wij dit, dan hebben wij een grote zelfstandigheid. We zullen niet meer orthodox handelen en wij zullen God en het Goddelijke in elk afzonderlijk facet kunnen ervaren en beleven. Er wordt dan een persoonlijke waarheid geboren, die in de feiten te constateren is, een bewijsbare waarheid.

En deze voor ons bewijsbare waarheid voert vanuit het "ik" a.h.w. naar de gemeenschap, de mensheid als geheel (stel: de Adam Kadmon), waarbij wij wederom de tegenstelling hebben tussen het menselijk belang en het belang van b.v. bepaalde diergroepen. Denkt u aan het verschil in belang tussen de mug en de mens.

De mug wil graag van de mens genieten, die voor hem vaak de geaardheid heeft van een welvoorzien restaurant. De mens ziet in de mug een jeukende bultenveroorzaker, bovendien hinderlijk zoemend, die zo snel mogelijk moet worden verdelgd. Wij moeten begrijpen, dat er ook tussen mens en mug of mens en insectenwereld een bepaalde relatie bestaat; dat een zeker evenwicht nodig is en dat een uitroeien van de muggen voor de mens even schadelijk zou kunnen zijn als het uitroeien van de mensen voor de muggen. Samenwerking, het zoeken van een brug tussen de schijnbaar tegenstrijdige dingen is geestelijk van groot belang. En wij zullen in de sferen pas de tegenstellingen kunnen overbruggen, als wij vanuit onszelf leven.

De omstandigheden van leven in deze tijd maar vooral het vermogen om buiten alle vastgelegde begrippen en formuleringen om te denken en te handelen is noodzakelijk. Degene, die dit doet, behoort zowel uit een geestelijk als uit een menselijk standpunt tot die eigenaardige middenlaag; die vreemde wat gistende massa in het bestaan, waaruit de vernieuwing steeds wordt geboren. Wij brengen de vernieuwing voort, doordat wij ons nimmer binden aan het oude. Wij moeten niet orthodox zijn ter wille van de orthodoxie en niet onorthodox om onorthodox te zijn. Deze begrippen hebben beide op bepaalde punten voordelen. Indien die voordelen voor ons belangrijk zijn, moeten wij dus orthodox of onorthodox zijn, zoals het ons uitkomt. In beide gevallen moeten wij gerechtvaardigd zijn door ons begrip van mens-zijn en door de resultaten, die wij bereiken.

Hiermee meen ik deze inleiding te kunnen afsluiten. Het is slechts een inleiding tot de tegenstellingen, die uw wereld beheersen. U zult er zelf over moeten nadenken. U zult zelf moeten ontdekken waar bij u misschien de te grote vasthoudendheid aan bepaalde stellingen

of beginselen de innerlijke vrede verstoren; of waar uw dienstbaarheid aan anderen in waarde vermindert of zelfs wordt opgeheven door u te zeer te beroepen op bepaalde autoriteiten, bepaalde stellingen.

Ik hoop echter, dat ze heeft bijgedragen tot een begrip voor de werkelijke problemen van deze dagen en ook voor een begrip t.a.v. het werkelijke karakter van de omwenteling en de vernieuwing, die zich aan het voltrekken zijn. Ten laatste zal ze u helpen om u in deze dagen beter, juister en vooral actiever te oriënteren.

INDIVIDUALISME

In een wereld, waarin alles neigt tot conformiteit, is de mens geneigd zichzelf aan de z.g. nonconformiteit te conformeren; en na de conformatie meent hij dan dat hij voor de wereld van belang is. Maar als alle schapen precies hetzelfde zijn en hetzelfde blaten, moet er toch altijd nog een belhamel zijn om het hele stel ofwel naar een grazige weide te leiden dan wel naar de ondergang.

Nu zijn er ongetwijfeld in de maatschappij hamels genoeg, maar de schapen hebben toch wel wat mij betreft de overhand. Wat wij moeten zeggen is dus in de eerste plaats: Het lijkt mij voor niemand raadzaam voor hamel te spelen, maar ik zou u toch voor alle schaapachtigheid willen waarschuwen.

De mens moet individualist zijn. Hij moet zijn persoonlijk leven vanuit zichzelf opbouwen en hij moet daarbij temidden van de maatschappij zoeken naar een levenshouding, die aan zijn persoonlijke belangen en inzichten uitdrukking geeft en die anderzijds toch niet geheel in strijd is met die wereld. Je kunt zozeer individualistisch zijn, dat je als individu op een eenzame hoogte meent te staan. Dat duurt meestal niet lang, want dan val je er af. Individualist zijn in deze tijd betekent:

1. Zelf denken. Dat is het belangrijkste. Zodra je het denken aan een ander overlaat, ben je nog stommer dan een schaap, want dat denkt nog erover na, of het een mondje gras zal nemen of niet.

2. Uit je denken conclusies trekken voor de praktijk. Als je iets ziet, moet je daarnaar voor jezelf handelen. Het heeft weinig zin je aan anderen te conformeren, als je daarmee zelf geen vrede kunt hebben. Een mens, die werkt aan zijn liefhebberij, werkt goed en hard en heeft er ook nog plezier in. Een mens, die zich conformeert aan de eisen, die de maatschappij stelt zonder meer, werkt over het algemeen naar zijn idee hard, maar hij presteert weinig. Hij ergert anderen, ergert zichzelf aan anderen en brengt wanproducten tot stand, die voor velen nog lang een bron van ergernis zijn.

Hieruit blijkt wel, dat je dus in de eerste plaats van jezelf moet uitgaan. Wat denk je zelf? Wat wil je zelf? Wat ben je zelf? En als je daarmee eenmaal bent begonnen, ga je vanzelf begrijpen, dat je jezelf moet zijn.

Individualisme is de kunst temidden van de maatschappij, die het conformisme als een deugd aanprijst, jezelf te zijn zonder in verzet te zijn tegen de maatschappij. Dat laatste lijkt voor menigeen haast onmogelijk.

Maar laten we niet vergeten, dat het verzet tegen de maatschappij een methode is om de schuld af te schuiven. De maatschappij heeft er geen schuld aan dat de situatie is zoals ze is. Daaraan heeft u zelf schuld. U moet dus uw positie in de maatschappij wijzigen; en dat kunt u alleen aan de hand van uw eigen geaardheid, uw begaafdheid en uw interesse. Om dit individualisme te zien in zijn kern moeten we zeggen:

De mens heeft voor zich een bepaald beeld van het hogere. Hij heeft een beeld van het geluk en hij heeft een voorstelling van datgene, wat hij in de wereld moet betekenen. Die drie dingen moet je allereerst in overeenstemming brengen. Je kunt nooit je versie van geluk tegengesteld maken aan je versie van God en de goddelijke wil. Als je dat doet, maak je van God een tiran. Je zult die God nederig dienen, maar daardoor tiranniek worden tegen anderen, weerstanden opwekken en dus in de wereld absoluut geen betekenis hebben of hoogstens een negatieve. Heb je eenmaal God gevonden voor jezelf en weet je wat geluk is, dan moet je

zoeken naar een weg, waardoor het begrip van God en het begrip van geluk met elkaar in overeenstemming is te brengen. Zodra een mens gelukkig kan zijn en in dit geluk kan beseffen dat hij zijn God erkent en aanvaardt, heeft hij als achtergrond de eeuwigheid.

Een individualisme, dat als achtergrond geen eeuwigheid draagt, is over het algemeen zo vergankelijk, dat het geen praktische waarde in zich heeft. Maar de mens, die de eeuwigheid als zijn achtergrond ziet, zal al hetgeen hij is en nastreeft ook zien in een tijdloze relatie. Voor hem is er geen sprake van een "planning" voor 5 of 10 of 100 jaren. Hij is. Maar zoals hij nu is, is hij de eeuwigheid. Omdat hij die eeuwigheid beseft, zal hij ook gemakkelijker de z.g. nadelen van het individualisme terzijde stellen. Want je zult om jezelf te zijn de steun van anderen moeten kunnen ontberen. Hoe meer je je op een ander beroept, des te minder kun je jezelf zijn. Er is maar één uitzondering: Je kunt je altijd op God beroepen, zonder daarmee jezelf te schaden en zonder je persoonlijke bestaan en je persoonlijke uiting daarmee in waarde te verminderen.

Hebben wij dit alles gezien, dan moet ik terechtkomen op de punten, waarover zo even is gesproken. De spreker had het n.l. in het onderwerp over de bovenlaag, de onderlaag en de middenlaag. Ik kan het dan heel eenvoudig zeggen:

Om jezelf te zijn moet je altijd proberen actief te zijn, daardoor onderscheid je je altijd van de onderlaag. Je moet nooit proberen alles voor allen te zijn, want dan behoort je bij de bovenlaag en pas je niet meer in deze wereld. En al denk je erin te passen, dan moet ik zeggen dat de vorm wel zo slecht gekozen is, dat je over het algemeen ziek wordt van je zorgen. Middenlaag zijn wil zeggen: een beperkte verantwoordelijkheid willen aanvaarden en dragen voor een beperkt aantal anderen, indien dit behoort tot je geluk, je begrip van leven. Het is altijd een afwijzen van de verantwoordelijkheid voor alle anderen. Deze kun je in werkelijkheid niet dragen en daardoor heeft het ook geen zin ermee te beginnen.

Dan moeten wij begrijpen, dat individualisme ook inhoudt, dat er voor het "ik" bepaalde regels en wetten zijn. U weet zelf wat ú juist vindt. U weet niet wat een ander juist vindt. Als u uzelf aan anderen oplegt door uw leefregels voor anderen te doen gelden, dan zondigt u alweer, want u dringt door in het leven van die ander en u maakt het daardoor voor uzelf onmogelijk u te onttrekken aan een regel, die u zelf stelt.

Maar het "ik" evolueert. Het bewustzijn verandert voortdurend. Wat gisteren voor u een onomstotelijke waarheid was, een noodzaak en een verplichting, kan morgen misschien alleen maar overbodig, lastig en onaanvaardbaar zijn.

Een mens, die een bepaalde gedragsregel, die hij voor zichzelf op dit moment juist acht, aan anderen als juist oplegt, bindt zich daaraan zodanig, dat hij zijn persoonlijke vrijheid later ontbeert. Daarom heeft het geen zin regels of wetten anderen op te leggen. Het is ook niet van belang dat men eigen gedragsregels aan anderen duidelijk maakt als zijnde een enige waarheid of als een noodzaak.

Individualisme houdt ook in, dat het eigen denken voortdurend flexibel blijft. Niet vandaag zo denken en morgen daarop verder bouwen, maar vandaag denken en morgen denken en zo de basis vormen, waardoor de oneindigheid kan worden gezien. Mensen, die van vandaag op morgen een logisch verband zoeken in hun leven en denken, bouwen een kaartenhuis op. Zij bouwen een illusie, die met de minste geringste beweging instort. Want de waarde van één dag bewustzijn is zo snel aangetast door de tijd, dat ze nimmer lange tijd overeind blijft staan. Men is dan in het leven teleurgesteld. Men meent, dat anderen fouten hebben gemaakt en men vindt zelf geen geluk. Daarom elke dag opnieuw denken en opnieuw leven. Wat vandaag kan, kan morgen misschien niet en omgekeerd. Daarmee hebben wij niets te maken. Wij handelen volgens ons begrip van juist en goed.

Dan hebben wij natuurlijk te maken met de wereld. U moet mij niet kwalijk nemen, als ik zeg dat iemand, die een ridderkostuum aanheeft, er goed aan doet niet in het water te springen, alsof hij een badpak aanheeft. En als het een harnas is, dan weet hij zeker dat hij zal verdrinken. Men moet zich aanpassen aan de omstandigheden.

Iemand, die in een maatschappij leeft en die bepaalde dingen absoluut onaanvaardbaar vindt, mag deze voor zich onaanvaardbaar achten en hij mag ernaar handelen, maar hij zal er altijd zorg voor moeten dragen dat hij daarmee geen te groot conflict met de omgeving scheidt. Men moet een evenwicht blijven behouden.

Het wekken van onnodige conflicten is geen uiting van individualisme. Het is een uiting van stomiteit, want men dwingt zichzelf juist daardoor tot een conformisme of misschien een nonconformiteit, die ten slotte tegen zijn wezen, zijn eigen belang en inzichten ingaan. Vrij-zijn is dus wel heel erg belangrijk. En die vrijheid vindt men in de middenlaag.

De middenlaag, waarover zonet werd gesproken, is dus in feite een groepering van mensen, die zelfstandig handelen en denken. Daar, waar een gezag wordt uitgeoefend dat ergens steriel is, reageert men niet door zich tegen het gezag te verzetten, maar door het te negeren. Men doet eenvoudig, alsof het niet bestaat. Men geeft er slechts het minimum van de noodzakelijke aandacht aan. Het resultaat is, dat het gezag meent nog steeds invloed te hebben, terwijl het in praktijk steeds minder invloed kan uitoefenen. Dat is het isolement, dat men op die manier veroorzaakt.

Maar aan de andere kant moet u begrijpen, dat er heel veel mensen zijn, die uw begrip, uw denken en leven niet kunnen volgen. Indien u anderen wilt opheffen tot uw eigen peil (dat is de uitdrukking, die meestal daarvoor wordt gebruikt - voor mij lijkt het meer een soort Sisyphus arbeid), dan probeert u anderen op te trekken. Daardoor dwingt u uzelf

a. tot stilstand;

b. om uzelf gelijk te blijven

c. u zult ontdekken, dat als u de anderen hebt opgehesen ten koste van veel moeite, zo bij de eerste de beste gelegenheid terugspringen naar hun oude laagheid. Daarom moet u nooit proberen een ander op te heffen tot uw peil, maar u moet in uw leven, uw denken, spreken en handelen zo reageren, dat de benedenlaag - als we het zo eens mogen zeggen - de massaliteit, de conformisten ergens het element van uw denken net accepteren. Dat ze zich er niet tegen verzetten. Dit is het best wat u kunt bereiken.

Dan komen wij voor de grote vraag, of individualisme in deze maatschappij nog mogelijk is. En dan kan ik daarop alleen dit antwoorden: Als individualisme in een maatschappij niet meer mogelijk is, is menselijk en menswaardig bestaan daarin evenzeer onmogelijk. Want de vreugde van het menselijk bestaan is niet gelegen in materieel bezit. Het is niet gelegen in zekerheid of in welvaart, maar in het gevoel dat je iets betekent, in het vermogen jezelf voortdurend uit te drukken. Indien het begrip van geluk in de mensheid een klein beetje zou veranderen, zou de neiging tot gelijkschakeling ongetwijfeld ook verdwijnen.

Individualisten zijn mensen, die beseffen dat gelijkschakeling op zich een aantasting is van de waarde van hun leven. Ze zijn mensen, die zich daartegen niet verzetten, maar die zich eraan onttrekken.

De individualist is a.h.w. de onvindbare Pimpernel. Hij is iemand, die voortdurend opduikt met acties en reacties, waarop niemand heeft gerekend. Die weer verdwijnt en daardoor anderen de mogelijkheid geeft meer zichzelf te zijn en gelijktijdig voor zichzelf zijn betekenis, de inhoud van zijn leven bevestigt.

Geestelijk houdt het in, dat u God vindt. Zodra u de Epistels van Paulus, Jacobus, Johannes of Petrus nodig heeft om de eeuwige zaligheid te bereiken, kunt u beter een cursus in het brieven schrijven volgen, want dan heeft u zelf niets te zeggen.

Bewust leven is een voortdurende dialoog tussen de mens en God. Op het ogenblik, dat u het aan een ander overlaat tegen God te praten, moet u niet verwachten dat God u antwoord geeft.

Jezelf zijn houdt dus is: de moed hebben ook t.a.v. het Hoogste je houding te bepalen, te reageren en te ageren zelfs. Aan de andere kant houdt het ook in, dat je een persoonlijk antwoord van die Godheid verwacht, eist en verkrijgt. Zolang je dit antwoord niet krijgt, ben je nog niet genoeg jezelf.

En dan een laatste punt, dat u ongetwijfeld zult willen appreciëren en overdenken:

Individualisme is niet slechts de verheerlijking van het individu, maar het is de rechtvaardiging van het persoonlijk bestaan. Je hebt slechts zin in het geheel, als je jezelf bent, bewust. Je kunt aan de gemeenschap, aan jezelf, aan het Al alleen iets geven of iets bijdragen, indien je de waarden, die in jezelf bestaan, ontwikkelt en tot uiting brengt. En vergeet niet:

Niemand is in staat zijn betekenis in het leven juist te schatten. Daarom heeft het geen zin te streven naar verdienste in de ogen van anderen of volgens een bepaalde stelling. Het heeft slechts zin te beantwoorden aan je eigen wezen.

MOED

Moed is begrip. Want om moedig te zijn moet je weten wat je doet. En je moet begrijpen wat de consequenties zijn, die eraan verbonden zijn. Iemand, die niet weet wat de risico's zijn die hij loopt, is niet moedig; hij is hoogstens dom en zal ongetwijfeld als held door de anderen worden geëerd.

Iemand, die moedig is, is verder in staat om het onaangename te aanvaarden, omdat een zelfbevestiging of in feite het aangename voor hem belangrijker is. Moed is dus in feite: in staat zijn om een bewuste keuze te doen.

Vele dingen, die lafheid lijken zijn moed, omdat zij voortkomen uit het bewust accepteren van de gevolgen. Elke mens zal in zijn leven steeds weer een keus moeten maken. Die keuze zal nimmer worden gemaakt ten koste van anderen. Zij kan nimmer worden gemaakt volgens de waarderingen van anderen. Elke keuze is een zuiver persoonlijke zaak.

Als je de moeilijkheden ziet, die eraan dit persoonlijk kiezen verbonden zijn, kun je je natuurlijk terugtrekken; maar dat is lafheid. Je weet in jezelf wat voor jou goed of noodzakelijk is. Je weet voor jezelf wat voor jou van belang is en je moet de moed hebben om alle gevolgen ervan te aanvaarden. Om het eenvoudig te zeggen:

Moed is het vermogen om schijnbaar tegen de eigen belangen in te handelen om zo eigen wezen te handhaven.

Het zal u duidelijk zijn, dat we deze moed geestelijk evenzeer nodig hebben als stoffelijk. Want de mens, die tot in de oneindigheid wil doordringen, zal steeds weer zichzelf moeten overwinnen, omdat hij delen van zichzelf moet achterlaten en omdat hij consequenties moet accepteren, die hij misschien niet aangenaam vindt, wil hij resultaat bereiken, wil hij zijn werkelijk ego nader leren kennen en in dit werkelijke "ik" nader komen tot God.

Denk dus niet, dat moed een uitschakelen van de angst is. Juist de moedige kent angst, want hij weet waaraan hij begint. Maar de moed is in staat de angst te overwinnen. Het innerlijk besef is sterker dan de vrees; en omdat dit besef sterk is, blijft de beheersing bestaan.

Een mens, die in een astrale wereld tegen een of ander wanstaltig gedrocht (een schrikgestalte zonder gelijke) aanloopt, zal misschien beseffen dat hier een demonische kracht in zit. Hij zal dus bang zijn. Maar zijn angst betekent niet, dat hij de beheersing over zichzelf verliest. Hij kiest bewust voor het trotseren van deze kracht in de wetenschap, dat hij alleen door verder te gaan en deze kracht te trotseren het licht (de andere sfeer) kan bereiken.

Op deze manier moet je in het leven altijd handelen. Je staat steeds weer voor dingen, die je minder prettig vindt. Je staat voor consequenties, die onaanvaardbaar lijken. Er is altijd weer iets, wat je anders zou willen. Maar je weet ook, dat je anders niet kunt verdergaan. Dat je wat je noodzakelijk acht niet werkelijk kunt bereiken, tenzij je allereerst bereid bent om het onaangename mede op de koop toe te nemen. Dat is de moed, waarover wij eigenlijk moeten spreken. Niet de bravour, maar het overlegd accepteren van het minder aangename, omdat het doel dat wij willen bereiken belangrijker is. Doelbewust zijn en moed is eigenlijk een en hetzelfde. En wie in de oude wijsheid wil zoeken naar de betekenis van moed, vindt dit misschien wel het best in bepaalde Hindoe-geschriften.

Ik citeer enkele punten hieruit:

"Hij, die niet vreest te vallen onder de slagen van de vijand, zal zichzelf zijn en zich waardig tonen zichzelf te blijven." Anders gezegd: De held, die de dood en de pijn niet schuwt, omdat het zijn taak is te strijden, zal daardoor in de godenwereld binnengaan.

"Door het onaangename te aanvaarden wordt het aangename bereikbaar. Door de dwaasheid te beleven wordt de wijsheid een feit. En door de sterfelijkheid te aanvaarden kan men tot God worden." Ook hier weer hetzelfde element: De aanvaarding. Het bewust zoeken. Je moet het een nemen om het ander te verkrijgen.

"Als alle dingen doven en gij beseft wat het is gebonden te zijn, zo kunt gij scheppen ommetwille van hen, die anders ten onder zouden gaan. Want hij, die scheidt en in stand houdt, bindt zichzelf bewust, omdat hij slechts in het leven van anderen zijn vreugde vindt. Zo is het grootste offer de grootste zelfuitdrukking. En de grootste zelfuitdrukking de grootste verwerkelijking van het ego, waarin het zijn eeuwigheid bewijst in zichzelf en uit zichzelf."

LES 10 - OCCULTE WERKELIJKHEID

Wie in deze dagen volgt wat er in de wereld gebeurt, die zal getroffen worden door vele verschijnselen, waarvoor men althans zuiver redelijk maar moeilijk een verklaring kan vinden. Hoe is het b.v. te verklaren, dat er in twee bepaalde gebieden van de Sovjet-Unie regelmatig aardbevingen zijn voorgekomen? Gepubliceerd is, als ik mij niet vergis, hoofdzakelijk de aardbevingen in de omgeving van Tasjkent. Maar vlak bij, d.w.z. ongeveer 160 km., bevindt zich een z.g. gesloten industrie; en dat is in feite een gesloten stad. Daar komt men niet zo gemakkelijk in.

In deze stad is men bezig aan een verbetering, zullen wij maar zeggen, van het oorspronkelijke Russische raketwapen dat de bijnaam Stalinorgel heeft verdiend in de laatste wereldoorlog. De bedoeling ervan is om op zeer korte termijn in een bepaald deel van het front een verzadiging van zenuwgif te krijgen. U zult begrijpen dat de mentaliteit, welke in die richting streeft, een volkomen met de aarde en het leven strijdige moet zijn. Het resultaat is: de aardbeving. Alleen, dat is niet redelijk.

Een ander voorbeeld, dat misschien in deze dagen toch ook wel bruikbaar is: Overal op de wereld wordt gedemonstreerd, voornamelijk door jongeren. Het lijkt misschien, alsof deze demonstraties hoofdzakelijk gekeerd zijn tegen de U.S.A. Maar als wij dieper op het schijnsel ingaan, blijkt dat er ook vaak wordt geprotesteerd, als er niets te protesteren valt. En in al die gevallen zien wij dat hartstochten loslaan, niet alleen bij de protesterenden maar ook bij degenen, die het protest menen te moeten afwijzen.

Hoe kunnen wij een dergelijke golf van hartstocht, van hartstochtelijkheden verklaren?

Wij hebben in de afgelopen tijd geprobeerd de mens enig inzicht te geven in de achtergrond. We hebben getracht duidelijk te maken hoe er wisselwerkingen zijn tussen mens en aarde; hoe de mens zelf eigenlijk bepaalde spanningen doet ontstaan en hoe reacties daarop onvermijdelijk worden. Ik noemde enkele verschijnselen, waarvan u misschien het relletje in Amsterdam het voornaamste vindt en waarbij een ander misschien eerder denkt aan enkele staatsgrepen van de laatste tijd. Het feit blijft echter bestaan.

Er is een enorme omwenteling aan de gang, die wij niet rationeel kunnen verklaren. De jongeren, die tegen de wereld protesteren, doen dat tegen een wereld die hun in feite veel meer geeft dan ze onder hun eigen voorwaarden die wereld ooit hadden kunnen afdwingen. Degenen, die politieke protesten doen horen of staatsgrepen wagen, doen dit meestal niet om een bestaand regiem te veranderen, doch alleen om stuivertje te wisselen in de heersende kaste.

Waar ligt hier de oorzaak? Wat kan ertegen worden gedaan? Hoe moet in een dergelijke wereld de instelling van de mens zijn? Hoe kan men zich een zekere immuniteit verwerven tegen al deze impulsen en impressies, die van alle kanten op je aan stormen in de moderne tijd?

In de eerste plaats zou ik willen opmerken, dat de kosmische ritmen op zichzelf natuurlijk veel te zeggen hebben op deze wereld, maar lang niet alles. Het kosmisch ritme is het grondmateriaal. Wat daarvan wordt vervaardigd, hangt voor een groot gedeelte van de mens af. Wij kunnen spreken over geestelijke werkingen en invloeden, maar ook hier geldt: De geest kan de denkbeelden geven, de geest kan een zekere stuwing veroorzaken, de uitvoerende kracht is de mens zelf. Ik geloof dan ook, dat de grote oorzaak van al deze spanningen - onverschillig of zij in natuurrampen of in opstanden tot uiting komen - gelegen is in een verkeerde oriëntatie van de mens.

Deze dagen worden eigenlijk gekenmerkt door een vorm van stoffelijk denken, dat zich zelfs in het godsdienstige voortzet. Er is nergens een rustpunt te vinden, een soort isolement, waarin

je geestelijk jezelf kunt zijn. Alles wordt door de uiterlijkheden bepaald en gestuwd; en naarmate men zich meer geprikkeld voelt door de uiterlijkheden, tracht men ze op te heffen door andere uiterlijkheden.

Een happening is niets anders dan de tegenhanger van de officiële demonstratie: de parade of de optocht. Het is het chaotische "zelf willen doen" tegenover het georganiseerde "mooi doen". Wij moeten dus de basis zoeken in het té materialistische en daardoor te georganiseerde bestaan van de mens, maar daarnaast toch zeker ook in het grote verschil dat er ligt tussen zijn gedachteleven en de werkelijkheid. Misschien kan ik hier een voorbeeld geven, dat voor u gemakkelijker aanvaardbaar is:

Er wordt gesproken over een algemene welvaart. Deze welvaart is een schijnwelvaart. Indien wij in koopkracht rekenen en niet in guldens, dan blijkt dat sedert 1932 - 1933, een jaar waarin de vorige crisis zo'n beetje was afgelopen, de koopkracht maar met ongeveer 14 % is verhoogd voor de gemiddeldebevolking. Nu blijkt verder, dat van die 14 % bijna 10 % door wat we de betere middenstand kunnen noemen wordt geabsorbeerd; wat er voor het merendeel van de bevolking overblijft is dus 4 %. Wat per hoofd neerkomt op een getal pro mille, een paar gulden pro mille. Toch noemt men het welvaart. En voor degenen, die ervoor zitten, is dat welvaart.

Ik kan mij voorstellen, dat iemand die een groot salaris heeft (laat ons zeggen fl 50.000.- per jaar) zegt: Nu ja, het is niet zo erg, als het brood een cent duurder wordt. Dat kunnen we best betalen. Het is toch een welvaartsstaat. Maar dat zegt niet degene, die er met fl 100.- moet komen of iemand met een jaarinkomen van fl 5000.-. Die verschillen wekken de wrijving op, omdat men niet uitgaat van de gemiddelde realiteit. Men gaat uit van een schijnbeeld van welvaart, waarin - om alweer dicht bij huis te kijken - Nederland in feite nu reeds de kapitaal mogelijkheden en reserves - vooral van de onafhankelijken - heeft opgesoupeerd voor de komende 10 jaar. De mensen kunnen dat niet uitdrukken, maar ze voelen het. Er is een strijd tussen hetgeen zij menen te mogen verwachten en hetgeen er is.

Het resultaat is, dat zij hun gedachtewereld steeds concreter uitbeelden. Of die gedachtewereld er nu één is van de overmacht, waarmee je mensen vernietigt, of datgene wat je rechtens van de maatschappij mag eisen of iets anders, doet weinig ter zake.

Ik bouw een gedachtebeeld. Dit gedachtebeeld is een astrale inwerking; dus een invloed op fijnstoffelijk terrein. Van deze fijnstoffelijke invloeden gaat een zeer sterke straling uit naar de mens en beïnvloedt daarbij zowel zijn emoties, zijn gedachteleven als tot op zekere hoogte zijn lichamelijke welbehagen.

De kosmische golven beïnvloeden de astrale wereld evenals de stoffelijke wereld. De traagheid van de materiële wereld heeft een effect, waardoor de werkelijke ontwikkeling meestal wat getemperd wordt. Om u een voorbeeld tegen: Het hoogtepunt van een kosmische golf valt op 17 juli in de ochtenduren. De zuiver stoffelijke werking daarvan kunnen wij - gezien de condities - dan verwachten rond 24 tot 27 juli. Astraal echter is de invloed bijna gelijktijdig.

De mens reageert met zijn emoties, met zijn denken dus veel sneller dan de materie dit kan doen. De handelingen in gedachten vinden onmiddellijk plaats, terwijl de stoffelijke handeling voorbereiding nodig heeft en op vele terreinen tegenslag kan ontmoeten. Het resultaat is, dat er een zeer sterk verschil bestaat tussen deze astrale wereld (dit wereldbeeld dat men bouwt) en de eigenlijke wereld van de mens.

Die tegenstelling komt bij de mens tot uiting in een onredelijk gedrag binnen zijn stoffelijke werkelijkheid, aangezien hij reageert op grond van de waarnemingen, de stellingen, de emoties van het astrale vlak. De mens beïnvloedt zo in een grote strijdigheid (waarvan hij zelf deel uitmaakt) zijn stoffelijke omgeving, zijn medemensen, de natuur en alle bezielende krachten daarin. Is het een wonder, dat die natuur eigenaardig reageert? Is het een wonder, dat de aarde beeft? En is het een wonder, dat er vele onverklaarbare ongevallen zijn gebeurd en zullen gebeuren?

Wij moeten een uitweg zoeken. Wij kunnen niet volstaan met te constateren dat de wereld, zoals ze nu is niet goed is. Want dat doen de mensen al jarenlang. En al jarenlang zijn ze niet

in staat geweest om daar ook maar één positief punt tegenover te stellen. Ze komen steeds weer terug op het oude spoor. Ze kunnen zich niet losmaken van wat is.

Wij moeten onze benadering baseren op de werkelijkheid, ook als die niet zo prettig is. Maar dan moeten wij in die werkelijkheid een besef kweken, waardoor wij de astrale wereld in harmonie met de materiële wereld kunnen opbouwen. Onze voorstellingswereld moet niet een pessimistische of een optimistische zijn. Ze moet in de eerste plaats een realistische zijn. En onze verwachtingen, die van de astrale wereld altijd een meer integrerend vormen dan van de materiële wereld, zullen enigszins optimistisch moeten zijn, maar gefundeerd. Als wij dit doen, scheppen wij een evenwicht.

De kosmische invloed, die in de astrale wereld optreedt, wekt voor ons geen met de stoffelijke ontwikkeling strijdige emoties en krachten. Neen, zij kondigt ze aan en versterkt ze. Wij zijn voorbereid op datgene, wat stoffelijk onvermijdelijk is en kunnen daarop dus van tevoren en overlegd reageren. Als gevolg hiervan zullen wij innerlijk zekerder worden en onze astrale wereld zal meer en meer het karakter krijgen van een ideaal, dat op de feiten is gebaseerd. Men herschept zo zijn geestelijke wereld; en door die invloed van de geestelijke wereld wordt een herscheppen van de materiële wereld mogelijk.

Het zal u duidelijk zijn, dat wij hier niet kunnen stilstaan bij de eenvoudige omschrijvingen. We kunnen ook niet volstaan met: Ja, dat kun je doen met magie of occultisme. We moeten proberen door te dringen in de relaties tussen de mens en het onzienlijke en daarbij vooral uitgaan van datgene, wat de mens op het ogenblik kan doen.

Voorbeelden zijn vaak wat moeilijker te vinden en zo we ze al kunnen geven, onvolledig; want de occulte wereld is er één, waarin de achtergrond van het eigen bestaan emotioneel is.

De occulte wereld is niet menselijk of stoffelijk redelijk. Ze is zichzelf consequent en logisch, dat wel. Maar niet volgens redeneringen en waarnemingen, die in de materie worden gedaan en die ook kunnen worden verklaard door logische en stoffelijke normen. Neen, wij komen te staan voor

de onbegrijpelijke wereld. En die wereld voert ons dan weer tot een aantal vaststellingen in verband met dit onderwerp, welke gelijktijdig een soort handleiding kunnen vormen.

1. Als ik mij een ideaalbeeld of een theoretisch beeld bouw en daaraan het grootste belang hecht, zullen alle impulsen, die ik ontvang (emotionele, kosmische en andere), worden bepaald door het door mij ontworpen beeld. Hoe feller ik een bepaald beeld projecteer, des te sterker het op mijn reactie van invloed zal zijn. Indien ik meen, dat iets volledig redelijk en juist is opgebouwd en dat de feiten zich daarom aan die stellingen dienen aan te passen, zal blijken dat de praktijk dit niet toelaat. Er is altijd die ene uitzondering, waardoor ik geen absoluut meester kan zijn.

2. Op het ogenblik, dat er een harmonie is tussen stof en geest, tussen stofwereld en voorstellingswereld, zijn beide met elkaar in fase, met dien verstande dat ontwikkelingen in een geestelijke of in een semi-stoffelijke wereld zich sneller afspelen dan in de materie. Dit houdt in, dat de mens emotioneel en zelfs qua reactie is voorbereid op de ontwikkelingen, die nog zullen komen. Hij loopt niet meer vooruit op de feiten, maar hij is volledig voorbereid op de feiten. In sporttermen zou men kunnen zeggen: Men weet zich steeds zo gunstig op te stellen, dat men in staat is een schijnbaar onverwachte aanval betrekkelijk moeiteloos af te slaan. De onafhankelijkheid van de mens wordt groter.

3. De mens leeft niet alléén in zijn wereld. Of wij dit sferen willen noemen, vierde dimensie of iets anders, het is wel zeker dat andere denkende wezens en entiteiten, die de mens niet normaal waarneemt, op zijn wereld bestaan, daar kunnen ingrijpen en er toegang hebben. Onverschillig hoe ik deze entiteiten benader, zal ik toch moeten toegeven dat zij op mijn wezen en in mijn leven van invloed kunnen zijn. Wat betekent, dat mijn benadering van die krachten bepalend is voor het gebeuren in mijn eigen bestaan.

4. Daar alle leven in zichzelf een en dezelfde kracht is, onverschillig of dit leven nu tot uiting komt in mij of in een ander, zal de kern van die levenskracht in ons allen a.h.w. verwisselbaar zijn. De levensenergie kan van mens op mens worden overgedragen.

De denkbeelden, de bewustzijnswaarden, die daarmee gepaard gaan, kunnen eveneens worden overgedragen. De mens, die de belemmeringen van het in zichzelf geïsoleerd zijn, overwint, heeft toegang tot het totale bewustzijn van de mensheid en tot een zeer groot gedeelte van de levensenergie van de mens. Dat wil zeggen, dat degene, die bewust is en de spelregels kent, in staat is om t.a.v. zijn persoonlijkheid onvoorstelbaar grote en ver reikende veranderingen aan te brengen. Hierbij zal men echter gebonden zijn aan de goddelijke wetten en aan een aantal natuurwetten.

Met een paar van die punten begint het duidelijk te worden dat wij - willen wij een actuele bewustwording doormaken - niet kunnen volstaan met alleen maar waar te nemen en te verklaren. Het observeren is niet genoeg. Wij moeten actief zijn. Wij moeten zelf werken. En onze activiteit kan alleen dan een voldoende harmonie en eenheid tussen geestelijke en materiële waarden tot stand brengen, indien ik daarbij niet alleen betrouw op materiële of alleen op geestelijke waarden. En daar is dan eigenlijk het criterium van het juist leven in deze dagen.

Het is niet belangrijk wat ik doe. In deze dagen is alles even goed of even verkeerd, omdat niemand op deze wereld in staat is te beantwoorden aan de eisen, die de stoffelijke wereld en de ideële (de denkwereld) van anderen aan hem stelt. Goed en kwaad ten aanzien van de mensheid zijn dus eigenlijk fictief geworden. Het belangrijke is hoe de daad wordt gesteld en ook in hoeverre die daad harmonisch blijft in eigen stoffelijk en geestelijk leven. Hiervoor hebben we de occulte wetenschappen nodig. We hebben daarvoor enig begrip nodig van de filosofische achtergrond van het bestaan.

Stellen wij dat de mens handelt, dan moeten wij zeggen: Zolang die handeling beantwoordt aan hetgeen hij innerlijk als juist erkent en in het beeld van het innerlijk juiste geen situaties of toestanden worden verondersteld, die nog niet feitelijk zijn, zal de mens in staat zijn met elke daad het beoogde resultaat te behalen.

Falen of slagen, mijne vrienden, is niet alleen maar afhankelijk van het toeval. Het is ook niet alleen afhankelijk van Gods wil of van wat anders. Falen of slagen is vaak een kwestie van een-zijn met jezelf of tegen jezelf verdeeld zijn.

Hier zullen wij dan kennis moeten maken met de wetten der magie, waarvan in Cursus II al het een en ander is gezegd. De wetten van overdrachtelijkheid of van besmetting. De wetten van gelijkvormigheid of identiteit. De wetten van weerklank of echo der sferen. En deze wetten moeten we gaan hanteren.

Je kunt de jonge mensen van deze tijd niet plotseling tot brave burgers maken volgens de norm van de ouderen. Maar je kunt wel begrip krijgen voor de jongeren, waardoor hun problemen op een andere manier tot uiting zullen komen en daarmee een oplossing nabij komt. Het lijkt u misschien moeilijk, maar toch is het eigenlijk heel eenvoudig.

Het lijkt misschien, alsof deze jonge mensen niet willen werken, maar als u nagaat hoe druk ze bezig zijn met al die dingen, die u zo hinderlijk vindt en de energie die daarin gaat, de gedachten, de voorbereiding, dan zouden ze daarmee misschien wel twee betrekkingen per dag kunnen vullen. Hun energie moet dus, wat men op aarde pleegt te noemen, positief worden gericht. Zij moeten zich niet richten op het afbreken en het aanvallen, maar op het corrigeren en harmoniseren. Dat kan bereikt worden, indien deze jonge mensen begrijpen dat er een mogelijkheid tot harmonie is, tot samenwerking.

In de revolutie schuilt precies hetzelfde. Het is niet zo belangrijk, of u nu voor Rusland bent, voor Amerika of alleen voor uzelf. De doorsnee-staatsman is trouwens alleen voor zichzelf, als men het op de keper beschouwt. Maar belangrijk is wel, of dit wordt nagestreefd in het belang van, maar ook uit de behoefte, uit de emotie, de erkenning van het gehele volk, of daar tegenin.

Als wij b.v. het drama zien, dat zich op het ogenblik rond Soekarno afspeelt, dan lijkt dat misschien allemaal wel aardig, dat de man zijn trekken thuis krijgt. Maar hier hebben we iemand, die het prestige zoekt niet alleen voor zich, maar ook voor een volk op een vlak, waarop dit volk dat prestige niet kan bereiken. Was de nadruk gelegd op de kunst en niet op

de westerse bouw en inrichting, dan zou dit niet alleen de economie ten goede zijn gekomen, maar dan zou ook de houvast, die hij maatschappelijk en niet alleen emotioneel op de mensen heeft, veel sterker zijn geweest en zou hij vele dwaasheden niet hebben begaan. Dit is een dramatische strijdigheid tussen een man, die zijn rijk alleen maar ziet als even modern (beter en moderner dan Nederland) als alle grote landen en een volk dat denkt in termen van een rijstveld, een dorp, een dorpsfeest en misschien een vijand buiten de deur. Dit is niet meer met elkaar in overeenstemming te brengen.

Zou men Soekarno ertoe kunnen brengen zich te gaan interesseren niet voor het staatsapparaat en de staatsstructuur, maar voor de reëel bestaande behoefte aan een eigen cultuur en een eigen culturele uiting, dan zou daardoor in Indonesië onnoemelijk veel veranderen. Hij zou daartoe echter de wereld, die hij zelf als denkbeeld heeft opgebouwd (de astrale kracht) moeten aanvallen. Ik geloof niet, dat hij daartoe het vermogen en de durf heeft. Dat is het drama.

China precies hetzelfde. In China is de partij eigenlijk gebaseerd op de boer. De werkelijke revolutie is in China altijd van de eenvoudige landbouwer uitgegaan tegen de steden waar de grote heren zaten. En dat is op het ogenblik ook het geval.

Nu heeft men dus een revolutie. Uit deze revolutie komt een zeker intellect voort, een soort kaste van wetenschappelijk denkenden, van intelligente mensen. En wat zien wij nu? Hoe pijnlijk is het eigenlijk niet, dat men niet in staat is om de verandering te zien. Men gelooft niet in een ander beeld dan dat van de heersende boerenstand. Het resultaat is, zoals u misschien bekend is: een groot aantal opstanden.

In China zijn op het ogenblik zelfs 3 opstandige bewegingen aan de gang. Het resultaat: een z.g. zuivering, waarbij veel noodzakelijk intellect wordt verbannen, gevangen gezet en uitgeschakeld. Gelijkzeitig betekent het een noodzaak om geweld te gebruiken om eigen tekorten te compenseren. Dat is dramatisch. En wij kunnen er niets tegen doen, tenzij wij in staat zijn op de gemeenschappelijke wereld invloed uit te oefenen.

Die invloed kunnen wij uitoefenen door de wereld, die wij in gedachten bouwen. Vooral als wij leren te handelen volgens ons denken, als wij begrijpen dat het belangrijker is dat een mens mens is dan alle staatkundige, economische en andere situaties bij elkaar. Als wij begrijpen dat het niet belangrijk is, of wij iets God noemen, maar dat het belangrijk is

dat wij ons verbonden weten met het komende en dat wij ons a.h.w. de uitvoerders voelen van het verleden. Dan zijn wij een stap verder.

Het grijpen naar een bovennatuurlijke wereld is in deze dagen vaak fataal. Wat dat betreft, zult u waarschijnlijk binnenkort (o.m. in Italië en ook in enkele staatjes als Saoedië Arabië) de uitwerking wel zien van een te eenzijdig, op een religieus ideaal gericht denken.

Kunnen wij echter terugkeren tot de menselijkheid, dan komt ook het begrip. Waar het begrip komt, kan harmonie ontstaan. Daar vallen de schrille tegenstellingen van klimaat, van weer, van natuurverschijnselen weg. Daarvoor in de plaats komt een ritme, dat aangepast is aan de menselijke behoefte, zowel zijn behoefte aan landbouw als zijn emotionele. Het wil niet zeggen, dat dan de ongelukken op de wereld ophouden. Maar het wil wel zeggen, dat zij een andere vorm krijgen; dat ze ten slotte ten goede werken en niet alleen maar betekenen een vernietiging of een teniet doen van menselijke verwachtingen.

Zouden wij buitengewoon goed kunnen reageren, dan zouden wij natuurlijk vooruit moeten zien. En hier zal hetgeen ik heb gezegd over de kosmische golven en hun werkingen in het astraal, staande tegenover het vertraagd reageren van de materie van dienst kunnen zijn. De mens kan tot op zekere hoogte precognitie bezitten. Hij kan een zekere helderziendheid hebben. En als hij deze niet beschouwt als een gave op zich maar als een middel om de juiste aanpassing in zijn wereld te vinden, dan bereikt hij een meesterschap over het gebeuren.

We weten dat er mensen zijn, die over krachten beschikken. De één geneest misschien, de ander doet wat anders. Die krachten op zichzelf zijn heel aardig. Maar kun je eigenlijk wel iedereen genezen? Neen. Maar je kunt wel vaak iemand geluk geven.

Er bestaat een legende over Jezus. U kent die misschien wel. Jezus kwam in een dorp waar een verminkt meisje was. Hij ging naar haar toe en iedereen dacht: Dadelijk loopt ze. Het kind bleef even verlamd als tevoren. Maar waar ze eerst ontevreden met zichzelf was, was ze toen tevreden; en ze werd daardoor eigenlijk een bron van stichting voor het dorp.

Ze bracht de mensen dichter bij elkaar en dichter bij God. Ze was een brandpunt geworden voor hun gemeenschappelijk denken en hun gemeenschappelijke acties. Dat is ook een vorm van het gebruiken van occulte kracht.

Genezen wil niet alleen maar zeggen: de kwalen wegnemen, waarover de mensen klagen. Het wil zeggen: het bestaande zo richten dat het voor de mensen goed, aanvaardbaar en belangrijk is, zodat daardoor de harmonie wordt vergroot.

En dat is hetzelfde, wanneer we spreken over contact met de geest. Maar wat kan de betekenis daarvan zijn? Misschien is het mogelijk een idee weer te geven. Wij proberen dat vaak. Misschien kunnen wij u veel meer interesseren en boeien door u boodschappen over te brengen van overgeganen, door u voorspellingen te doen en al datgene, wat in onze wereld of sfeer betrekkelijk gemakkelijk mogelijk is. Maar wat bereiken wij ermee? Niets. Want wij kunnen niet alléén uit de geest ingrijpen. Er is altijd een wisselwerking. Daar, waar de geest voorlichting geeft, kan de materie door haar reactie die voorlichting steeds belangrijker maken. Er kan een samenwerking komen, waarbij de geestelijke kracht de stoffelijke tekorten kan opvangen en waar het tekort aan stoffelijk vermogen dat in de geest bestaat door de materie zelf kan worden aangevuld. Het is dit soort samenwerking, waartoe alle contacten van stof en geest ten slotte moeten leiden.

De mogelijkheden, die wij hebben zijn zeer groot, ook in deze verwarde wereld. De mogelijkheid om de mensheid in de betrekkelijk korte tijd van enkele jaren over dit fatale, dode punt van het materialisme heen te helpen is zeer groot. Maar dan moeten wij wel begrijpen dat het verleden met zijn materiële denkbeelden en ideeën voorbij is. Dat ze zullen moeten reageren op een geestelijk beeld en dat wij dat alleen kunnen doen, indien dit beeld -althans in zijn bestanddelen - is gebaseerd op de materiële werkelijkheid.

Ik wil mijn onderwerp nu gaan besluiten en meen er goed aan te doen u nog enkele gegevens te verstrekken over de ontwikkelingen, die wij haast onvermijdelijk mogen verwachten.

Wij moeten er rekening mee houden, dat in de komende paar maanden de onrust, die in het verleden reeds aanwezig was, een meer kenbare vorm gaat aannemen. Daarbij zullen misschien al te grote gewelddadigheden vaak voorkomen kunnen worden. Maar wat niet kan worden voorkomen is, dat er een zeer grote probleemstof ontstaat, die waarschijnlijk begin september tot uiting zal komen en stoffelijk nog in dit jaar tot resultaten moet leiden, terwijl een groot gedeelte van de schijnbaar onbelangrijke veranderingen en reacties, die zullen optreden in oktober, november in het volgende jaar weerkaatst zullen worden in veel fellere acties en reacties. Laten we zeggen: eind januari, februari, begin maart. We zitten dus in een cyclus, die niet zonder meer kan worden doorbroken.

Ik durf er heel wat onder te verwedden, dat de meeste van u - om maar eens wat te noemen - rond half september een eigenaardige tijd zullen doormaken wat hun financiën betreft. Ze zullen het ene ogenblik verliezen, het volgende ogenblik onverwacht ontvangen. Daar is niets aan te doen. Dat is zo. Degene, die echter rekening houdt met een noodzakelijk minimum, zal in die dagen te veel hebben. Hij zal veel voor anderen kunnen doen. Degene, die rekent met het maximum bereikbare, zal veel tekort komen. Dat zijn punten, die u zelf kunt controleren, denk ik.

Indien wij ons beeld dus instellen op het minimumnoodzakelijke, dan kunnen wij zeggen dat in de rest van dit jaar een overvloed aan energie, aan kracht en aan materiële middelen en mogelijkheden bereikbaar wordt. En dat wil weer zeggen, dat wij wanneer de wereld in het jaar 1967 uitermate verward gaat worden (zeker als de tweede helft van het jaar is begonnen) over de reserves beschikken, geestelijk en stoffelijk, om te reageren. Geloof mij, dat is erg belangrijk.

Daar deze periode vermoedelijk loopt tot het jaar 1970, zullen wij ons dan ook in het volgende verenigingsjaar bezighouden met dit praktisch occultisme en niet alleen op een zuiver persoonlijk niveau, maar wel degelijk ook op een hoger niveau: dat van de mens, die zijn juiste plaats inneemt in een kosmisch geheel, waarvan deze wereld voor hem de representerende bestaansvorm is.

Ik hoop, dat u alles, wat er over bewustwording en mensheid is gezegd, in deze tijd dus wilt zien als een aanleiding tot zelfbespiegeling en ook als een aanleiding tot zelf handelen. Gezamenlijk en harmonisch zijn wij sterk en niet te slaan. Verdeeld en strijdig met elkaar, verdeeld in onszelf zijn wij het machteloze slachtoffer van de spanning, die er in de wereld bestaat en van de kosmische golven, die deze wereld nog steeds met grote frequentie en intensiteit beroeren.

Natuurlijk wens ik u allen een aangename zomertijd, een aangename vakantie Maar ik geloof, dat die vakantie voor u aangener zal zijn, indien u voor uzelf weet, dat u voorbereid bent op al die onverwachte spanningen van de toekomst.

ONTWIKKELING DER RELIGIE

Wanneer wij de godsdiensten op deze wereld bezien, dan vallen er twee dingen op: dat zij het met elkaar over één punt eens zijn: het bestaan van God; en dat ze dit belangrijke punt zo onbelangrijk vinden, dat ze met elkaar voortdurend van mening verschillen over kleinigheden en over deze kleinigheden zozeer strijden, dat ze hun grote eenheid in God vergeten. Dat is jammer. Het is te betreuren, maar het is ook begrijpelijk. Want de doorsnee-mens zal in zichzelf God wel zien als een relatie met de oneindigheid, maar zodra hij God georganiseerd gaat eren en God gaat onderwerpen aan het regiem van het menselijk denken (wat een godsdienst in feite doet), dan gaat hij niet meer God zoeken, dan zoekt hij zichzelf in een godsdienst. En dit is het grote bezwaar, dat wij overal tegenkomen.

Het is ten slotte niet zo belangrijk, of de ene mens een bepaald voedsel rein en de andere datzelfde onrein noemt. Is het nu werkelijk zo belangrijk, dat men in een bepaald geloof geen varkensvlees mag eten en geen paling en dat men in een ander geloof misschien geen alcohol mag drinken en in weer een ander geloof niet mag roken? Die dingen zijn bijkomstig. Het is niet belangrijk op welke wijze je God dient. Het is belangrijk dat je God dient. En ik geloof, dat het dienen van God niet kan worden uitgedrukt in gebeden of plechtigheden.

Op dit ogenblik maakt de wereld een heel eigenaardige revolutie door. We zien langzaam maar zeker de nadruk in de godsdienst verschuiven naar het sociale vlak. Was er vroeger sprake van een goddelijke wet, die middels de autoriteiten werd opgelegd aan de eenvoudige gelovige, tegenwoordig krijgen we eerder te maken met een soort democratie, waarbij men onder elkaar zo'n beetje stemt over wat Gods wil dan wel zal zijn. We zien ook dat de kerkelijk plechtigheid wel officieel in het brandpunt staat, maar dat daarachter de begeleiding van de gelovige, zoals dat heet, veel voorname is geworden.

Vroeger bestond een religie om de mens de gelegenheid te geven God te eren; of dit nu was in een moskee, in een kathedraal of in een bergtempel, dat maakte niets uit. Men kwam daar om de God te eren, om de Godheid te ontmoeten. Tegenwoordig komt men er samen om gezamenlijk boeddhist, christen of islamiet te zijn. Men zoekt in het religieuze contact eerder de groepszekerheid, de groepsgebondenheid. Dat betekent, dat wij van het geloof voorlopig althans niet veel kunnen verwachten. Het is een kwestie van groepsbelangen. Waar de groepsbelangen gaan samenvallen, waar de mogelijkheid bestaat om eigen grootheid te blijven erkennen, zonder daarom anderen die men niet nodig heeft naar beneden te trappen, daar zullen wij langzaam maar zeker wel een soort oecumene zien. Maar laten we ons hier niet te veel vergissen.

Het is een gunstig teken, natuurlijk. Maar als men de oecumenische beweging ziet van b.v. de christelijke kerken in Nederland, waar men meer ruzie maakt over onbelangrijke punten dan een lange tijd gebeurd is, waar de samenwerking op zichzelf oorzaak wordt van geschilpunten en waar de uiterlijke binding vaak wordt opgeheven door een innerlijk steeds grotere verdeeldheid, waar zijn wij dan eigenlijk terecht gekomen? En dat is dan nog binnen één land waar men met elkaar moet omgaan en men gemeenschappelijke belangen heeft. Hoe moet het

dan niet zijn als de belangen tegengesteld zijn, zoals dit het geval is tussen de grote delen van de Islam en het christelijk westen. Neen, wij moeten daarop niet al te veel hoop stellen.

De godsdiensten zelf kunnen ons niet helpen. Wat ons kan helpen, is God. Want als ik God erken - onverschillig hoe - dan is die God voor mij op aarde tegenwoordig. Als ik de wil van die God tot uitdrukking breng - niet door te oordelen of af te breken, maar door constructief uit te voeren wat volgens mij de geaardheid, het wezen van die God is - dan schep ik een positieve ontwikkeling. En die positiviteit verwacht ik binnen de kerken minder snel dan daarbuiten.

Als u mij de hedendaagse tijd voorlegt en u vraagt: Ontleed haar, dan zou ik haast zeggen: Wij zien, dat met een schijnbaar grotere onkerkelijkheid van de mensen in feite de vroomheid van vele mensen toeneemt, omdat zij zich meer aan God verplicht gevoelen en gelijktijdig zich minder door uiterlijkheden laten beperken.

Er zijn natuurlijk heel veel dingen, waar je in het begin wel eens wat twijfelachtig tegenover staat. Want iemand, die zijn God in zichzelf zoekt, zal zeggen: Kijk eens, God heeft mij geschapen zoals ik ben, om te zijn zoals ik ben en niet om mijzelf te veranderen. Hij zal zeggen: De uiterlijkheden, die de mensen hebben ingesteld, maken toch geen verschil uit, als ik zelf maar in vrede ben met God. En hij zal tegen de mensheid zeggen: Jullie vertellen nu wel, dat werken zo zalig maakt, maar als ik God in de rust beter vind en ik wil de consequenties ervan aanvaarden, dan heb je geen recht te eisen dat ik zal werken. En dan roept men ach en wee.

Maar die mens heeft gelijk. Want omdat hij zich innerlijk vroom voelt, zal hij zijn werkelijke zorg voor de medemens groter ervaren. Omdat hij in zich het idee van Gods rijk of van een goddelijke harmonie erkent, zal hij voor zijn medemensen meer betekenen. En dit is iets, waarin men op het ogenblik - gelukkig - nog niet voldoende inzicht heeft. Want er zijn in de loop der tijden banden ontstaan, die heel wat verdergaan dan nationale grens en economische overeenkomsten doen schijnen. Het ideaal van een communist vindt wel degelijk zijn weerkaatsing in het ideaal van een christen ergens anders. En zodra zij dit ideaal begrijpen en niet alleen spreken over de dialectiek begrijpen ze elkaar.

Er zijn mensen, die eigenlijk vijanden zouden moeten zijn, want de een dient de Islam en de ander is zwaar katholiek of zo iets. Maar zo erkennen beiden dat God hun een taak stelt in de wereld; en die taak zien ze toevallig hetzelfde: zorgen, dat de mensen gelukkig worden. Zorgen, dat er vrede op aarde is, samenwerking en begrip. En de tegenstelling van godsdienst valt in het niet.

Er zijn internationale banden ontstaan, die men niet kan uitdrukken in termen van sociaal verkeer, van geloof en zelfs van filosofie. Men beroert elkaar desondanks. Natuurlijk kunnen onredelijke exponenten daarvan naar voren treden; en we zien mensen optreden, die een beetje eigenaardig doen, om het maar heel eenvoudig te zeggen. Maar deze mensen zijn ook de uitdrukking van de behoefte tot een persoonlijk leven, een persoonlijk deelhebben aan de gemeenschap, het vervullen van een innerlijke taak. En al lijkt het daarbuiten dan een splijtzwam, in feite is het een verbondenheid. Of om u een heel aardig voorbeeld te geven: de partij, die het meest heeft gedaan voor de goede samenwerking tussen de andere partijen in Nederland, heet de Boerenpartij.

Nu zouden wij kunnen zeggen, dat de heidenen, de fetish-vereerders, de luipaardmannen en krokodilmannen degenen zijn geweest, die het meest hebben gedaan voor een wederzijds begrip en samenwerking tussen de vaak niet-christelijke regerende kaste van b.v. Kongo én de christenen.

Het geloof schept op een gegeven ogenblik begrip, vooral wanneer er een gemeenschappelijke vijand is. Zolang deze vijand een stoffelijke vijand is, blijft er natuurlijk nog wat te wensen over. Maar meer en meer gaat men toch dat materiële een klein beetje verwaarlozen en begint men het denkbeeld belangrijker te zien dan alleen maar de stoffelijke praktijk.

En waar die geestelijke eenheid bestaat, daar zal men juist door het geloof -of dat nu een geloof is in de juistheid van de stellingen van Mendel en Marx, of dat het voortkomt uit een

geloof in Jehova, Allah of iemand anders - komen tot een praktische samenwerking, waardoor het ideaal, dat God meestal vertegenwoordigt, uitdrukking vindt in ons eigen leven.

Er zijn in deze tijd onnoemelijk veel negatieve factoren aan te wijzen. Mijn voorganger heeft de gewoonte om dat mooi uit te rafelen en ik kan niet ontkennen, dat wat hij zegt juist is. Maar ik geloof, dat het ergens toch ook wel eenzijdig is, zoals hij het ziet. Want om een omelet te maken moet je de eieren breken. Om de mens te brengen tot een eenheid, die uit het innerlijk voortkomt, moet je de geschillen en het ineensstorten van veel wat er op aarde bestaat nu eenmaal op de koop toenemen. Dat kan niet anders.

Kijk naar de wereld rond u en vraag u nu eens af, wat die mensheid gelooft. Ze gelooft ergens in haar recht als mens te leven. Ze gelooft in haar recht om individueel te bestaan. Zij gelooft, dat er iets is, waarvoor ze voor het nageslacht een zekere verantwoordelijkheid draagt. Ze gelooft, dat het haar taak is de problemen van het verleden op te lossen. En dat is ook een geloof. Want er staat nergens geschreven dat het precies zo moet zijn. Dat komt van binnen uit. En dit van binnenuit komend denken krijgt dan vele namen. Maar je zou ze alle kunnen samenvatten in dat ene: God, het Alomvattende. En in het Alomvattende zijn wij ergens gelukkig. Zodra we afstand kunnen doen van de kleinheid van onze wereld en onze eigen belangen kunnen wij ook komen tot een samenwerking met anderen, ongeacht de verschillen. Dan kunnen wij begrip krijgen zelfs voor degenen, die uiterlijk onze tegenstanders zijn en erkennen hoeveel wij toch met hen gemeen hebben.

Wil je beantwoorden aan God, zoals Hij de mensheid heeft geschapen, dan zul je de mensheid als eenheid de wil van die God moeten laten vervullen en dat kun je alleen maar doen door de relatie van broeders en zusters. (Ik weet het, het is een ellendige term, maar er is geen andere.) Broeders en zusters. Mensen, die met elkaar verwant zijn door hun mens-zijn en die - ongeacht of ze elkaar verder aardig vinden of niet - daardoor zich aan elkaar verplicht gevoelen. Een mensheid, die het menszijn stelt boven alles, omdat mens-zijn tegenover en met de mens het waarmaken van God betekent, van het hoogste dat je kent.

U zult in de komende tijd wel zien, dat het geloof die kant uitgaat. Reeds nu kunt u overal zien dat er meer aandacht wordt besteed aan het bezighouden, zou ik haast zeggen, op de juiste manier van de gelovigen dan op een afdwingen van gehoorzaamheid. Dat laatste komt steeds meer op de achtergrond. Het is de binding, de verbondenheid, die de kerk gaat prediken. En wij zullen zien, dat zij haar wetgevend gezag meer en meer verliest, maar dat zij juist door het verliezen van haar gezag aan de andere kant toch een grote morele binding vormt.

Wij zullen zien, dat de kerk aan de ene kant haar z.g. internationalisme aan het verliezen is, want ze gaat zich meer afstellen en moet zich meer afstellen op de gemeenschap, waarin ze tot uiting komt. Maar we zien dat met het wegvallen van het z.g. internationalisme de werkelijke kerkverbondenheid juist internationaal wordt.

Het is een tijd vol tegenstellingen, maar het is een tijd waarin je gelukkig ook veel hoop kunt scheppen, juist door dit vreemde gebeuren rond God en kerk en geloof.

Een religie is niet alleen maar een stelling; het is een wijze van leven. En ik geloof, dat steeds meer mensen de stellingen opzij zullen zetten en gaan leven. Als de mens gaat leven in een zoeken naar harmonie met God, dan geloof ik dat alle problemen van de wereld op te lossen zijn. Want wie in God gelooft, werkelijk gelooft, die vreest niet om te lijden en die vreest niet om te sterven. Hij is onaantastbaar geworden. Hij is vrij van de angst. Hij is vrij van de sociale drijfveren, van de drift, van de menselijke haast. Hij leeft in een eeuwigheid en drukt alleen iets van die eeuwigheid uit. En daarmee ontworstelt hij zich aan het gezag van al die belangengroepen, die dan o, zo graag groot doen, hetzij in de naam van God of van het een of ander denken. Hij ontworstelt zich aan het mechanisme van de menselijke maatschappij en wordt meer tot mens.

Dat wil niet zeggen dat er een oorlog kan worden voorkomen. Een oorlog is mogelijk en zal mogelijk blijven. Mensen zijn nu eenmaal mensen. En zelfs broeders en zusters zijn soms geneigd elkander de schedel te kloven. Maar wat er wel zal gebeuren is, dat men niet meer vraagt: "Wie ben je", als je hulp nodig hebt. Of je vriend of vijand bent, als je hulp nodig hebt als mens, heb je recht op die hulp. En dat begrip groeit. En of er nu onrecht wordt gedaan aan

je vriend of aan je vijand, het is een onrecht en daartegen moet je je verzetten, dat moet je ongedaan maken. Dit geloof groeit overal. Dit geloof zien wij in en buiten de kerken ontstaan.

Wij zien de mens ergens geestelijk ook groter worden en dan moeten wij al die andere verschijnselen maar op de koop toe nemen, want een menselijk leven is maar zo'n korte pauze in de totaliteit van zijn bestaan.

Een mens, die geestelijk bewust wordt, die geestelijk zijn God dient, zal het in de materie misschien niet helemaal kunnen volvoeren, maar hij zal de relatie met die God eeuwig hebben. En hij zal uit de kracht, welke hij in die God vindt - ook al noemt hij Hem anders, al noemt hij Hem desnoods het Niets - uit de harmonie die hij daarin voor zich vindt (de zin van het leven) zal hij in elke aardse of andere vorm van leven steeds meer waar worden, steeds eerlijker.

Ik meen, dat deze jaren voor de wereld jaren van beproeving zijn. Zoals de tijd van de kruistochten ook een tijd van beproeving is geweest. Een tijd, dat de mens werd geconfronteerd met een totaal andere wereld, met nieuwe gewoonten en mogelijkheden; waarin onder al het grove geweld de maatschappij eigenlijk veranderde.

Nu zijn er misschien geen kruistochten meer om een heilig graf te bevrijden. Nu strijdt men voor de democratie; deze eigenaardige vorm van terreur, waarvoor niemand de juiste termen ooit heeft gevonden. Men strijdt nu voor abstractere goden, dat is waar. Men wil abstractere waarden veroveren. Maar ook nu wordt men geconfronteerd met het nieuwe.

Vietnam is een strijdtoneel. Maar in Vietnam wordt menige ziel herboren; ook een Amerikaanse, een Chinese, een Russische ziel. Een hergeboorte, waarbij juist in deze baaiert van haat de mens wakker wordt. En het is deze mens, die boven alle geschillen ergens die grote verbondenheid voelt, onbewust of geformaliseerd in een godsbeeld, die zo dadelijk de wereld zal dragen. Want leven zonder geloof is onmogelijk, maar een wereld vooruitbrengen door een formalistische godsdienst is eveneens onmogelijk.

WEGWIJZER

Op een kruising van wegen staat hij: een paal, die schilden draagt en namen. Namen, die niets zeggen, als je niet weet wat ze betekenen. Er staan afstanden achter. En je weet niet wat die afstanden betekenen, tenzij je ze gelopen hebt, zodat je weet hoever het is. Een wegwijzer helpt je alleen maar, als je eigenlijk je keuze al hebt gemaakt.

Een mens, die dwaalt, zal aan een wegwijzer niets hebben. Zijn onwillekeurige keuze doet hem toch dolen en dwalen. Om een wegwijzer te gebruiken moet je desnoods een kaart kunnen lezen en een doel hebben. Dan pas weet je waar je aan toe bent. Anders kun je hoogstens zeggen: Nu ja, ik bevind mij nu hier. Maar op het ogenblik, dat je het constateert, ga je immers weer verder. Dat is niet zo belangrijk.

We hebben allemaal in het leven een wegwijzer nodig zo nu en dan. En daarom moeten we eerst weten, waar we naartoe willen.

Als ik weet wat mijn doel is, wat voor mij werkelijk het belangrijkste is, dan zal ik overal in de hele eeuwigheid wegwijzers vinden. Dan is er altijd weer dat omen, het voorteken. Dan is er altijd weer die eigenaardige gebeurtenis of die plotselinge inval, die mij duidelijk maakt hoe ik moet gaan en wat ik moet doen. Dan kan ik de tekenen lezen. Maar als ik geen doel heb, dan kan ik kijken naar alle wegwijzers, die er zijn en ik zal nooit wijzer worden, nooit verstandiger en ik zal nooit bewust een weg kiezen.

Wie in het leven esoterisch of exoterisch verder wil gaan, stelle zich een doel. Maar men stelle zich het doel nauwkeurig. Men stelle het zich voor als bereikbaar en men kiese het niet te ver uit de buurt.

En heeft men het doel gekozen, dan wordt het tijd om te letten op de tekens langs de weg, vooral als we een keuzemogelijkheid zien, die ons belangrijk lijkt. Laat ons dan een ogenblik stilstaan, wachtend op een teken. Dan weten wij hoe we moeten gaan.

De wegwijzer wordt ons in de schepping voortdurend gegeven. Ze is soms een kosmische kracht, soms een openbaring, soms is ze een schijnbaar toeval. Geen mens gaat onbegeleid

zijn levensweg. Geen enkele geest doolt eindeloos door een onbegrepen oneindigheid. Altijd weer is daar onze gezel, op elk punt van belang, die zegt: "Die keuze heb je." Maar het is onze taak om acht te slaan erop. Het is onze taak uit te maken waarheen we willen gaan.

Daarom, vrienden, dank God voor de wegwijzers, die Hij u geeft, maar toon allereerst dat ge waardig zijt de tekenen te ontvangen. Want hij, die het teken waardigt door zijn doel en zo de vervulling van het doel door het teken, hij zal Gods taal verstaan in Gods wereld. Hij zal de weg vinden in zichzelf en in de oneindigheid. Hij zal nimmer falen. En hij zal slagende niet slechts zijn eerste doel bereiken, maar steeds duidelijker weten wat het einddoel van alle dingen is.